

सप्त स्वयं:- श्री श्री स्वामीजी महाराज

प्रकाशक-सानुमाया तुलाधर खिचापुखू य

श्री स्वयम्भू महापुराण

रचयिता

श्री वद्रीरत्न वज्राचार्य

मन्त्रसिद्धि महाविहार

(महानोड येँ)

प्रकाशक :

राजा वज्राचार्य

मन्त्रसिद्धि महाविहार

(सकन गल्ली येँ)

प्रकाशक :

सानुमाया तुलाधर

लिचापुखु येँ

(पानोरामा होटेल)

विकाक :

सानुमाया तुलाधर

लिचापुखु येँ

(पाकोरामा होटेल)

ह्वापांगु- १००० दोलि धा:

ने. सं. ११०३ बसला वव स्वांयापुहो

देव:

मसिक मान चित्रकार

वाकुधि :

नेपाल प्रिन्टिङ्ग प्रेस

त्योङ त्वा: येँ

शुगु ओ स्वयम् महापुगण निगृह्य प्रदान यानादीह-

शतजीव श्रीमती सानुमाया तुलाधर

भूमिका

स्वयम्भू उत्पत्ति निदान कथाया प्रथम अध्यायस जव श्री याके जिन श्री राज बोधिसत्त्व स्वयम्भूयागु उत्पत्तिषा खँ न्यौंसेलि उपगुप्त भिक्षु अशोक महाराजायात कना बिज्याःगु खँ गुगु अध्यायलस वर्णन याना तःगु दु ।

पर्वस्थांने श्री शाक्यमुनी बिज्यानाः मैत्री बोधिसत्त्वयात विपश्चि तथागतं पिना बिज्याःगु दोछि हः गुगु पलेस्वांया वसुह स्वयम्भू निपा दया वर घयागु खँ युकिह वर्णन याना तःगु दु । विपश्चि तथागतया पात्स्य श्री शाक्यमुनी सत्यधर्म बोधिसत्त्व नाम प्रसिद्ध जूगु खँन धन वर्णन दु । अले वगु इत्यं धन नेपाःदे नागनास देह खः धैगुनं थुगु अध्यायं क्यं ।

द्वितीय अध्यायस विपश्चि तथागतं पिना बिज्याःगु पलेस्वांया खःने श्री स्वयम्भू गबलय दयावल ? धकाः मैत्री बोधिसत्त्वं विन्ति याकेलि श्री शिबि तथागतया पात्स्य स्वयम्भू दयावल, गुगु इत्यं जि क्षमंकर घयाह्य बोधिसत्त्व जुया च्वना धकाः श्री शाक्यमुनी भगवानं आज्ञा जुया बिज्यात । अले श्री स्वयम्भूयागु पूजा यानागु कलया वर्णन याना तःगु दु ।

तृतीय अध्यायस मैत्री बोधिसत्त्व नागनास देहनम् च्वंगु लः मुकाः गबलय धन नगर बस्य जुल ? धकाः श्री बुद्धयाके च्वना बिज्यासेलि श्री शाक्यमुनी भगवान— जि पर्वतास घयाह्य बोधिसत्त्व जुयाच्वना बलय श्री विश्वभू तथागतया पात्स्य मञ्जुदेवानाये कुरुवाः, च्वनाहा, सूर्यघाट व गोकर्णयागु गुं तछ्यानाः लः मुकाः धर्माकरयात राज्याभिषेक विद्या मञ्जुपट्टन घयागु नामं नगर प्रसिद्ध बाना थकूगु खः धका आज्ञा जुया बिज्यात । थव खँ थुके उत्तेख याना तःगु दु ।

चतुर्थ अध्यायस श्री शाक्यमुनी भगवानयाके नेपालय नगर निर्माण जुसेलि गुगु इत्यं तीर्थ स्थानत उत्पत्ति जुल ? धका मैत्री बोधिसत्त्वं च्वना बिज्यात । उगु इत्यं श्री शाक्यमुनी भगवानं आज्ञा जुया बिज्यात— हे मैत्री ! मनुष्य तभूगु आयू ४०,००० पीदोल दे दुगु इत्यं समावति नगरे ककुद्धन्द तथागतयाथाय जि ज्योतिपाल घयाह्य बोधिसत्त्व जुयाः जन्म कया च्वनागु जुल । उगु इत्यं श्री ककुद्धन्द भगवान नेपालय स्वयम्भू दर्शन यायेत बिज्यात । अनलि वसपोलया सर्वसंध, सकल लोकपित्त बाभति तीर्थ व केशावति तीर्थ उत्पत्ति जुगु खँ कता बिज्यात घयागु थुगु अध्यायस विद्यातःगु जुल ।

पञ्चमोऽध्यायस मणिचूड पर्वतय मैत्री बोधिसत्त्वया प्रतिक मणिलिङ्गेश्वर, मणिचूडया वाखँ ॥१॥

गगन मञ्जया प्रतीक गोकर्णय गोकर्णेश्वर । गोकर्ण राजकुमार उद्धार जुवायंगु वाखँ ॥२॥

समन्तभद्रया प्रतिक चांगुद किलेश्वर वैतराग । धन कुलिक नागराजायात दमन याःगु खँ ॥३॥

(ल)

बज्रपाणिना प्रतिक वसन्तिह कुम्भेश्वर वैतराग्य सर्वपाल वैद्य उद्धार जूगु खँ ॥४॥

मञ्जुश्रीया प्रतिक फण्डि (बुद्ध) गतेश्वर । आद्यः शिवे साद्य साहा मञ्जुगर्तया बाखँ ॥५॥

सर्वनीकरण विस्कर्म्मिया प्रतिक फण्डि (पुष्पलिङ्ग) कनिकेश्वर वैतराग्य इन ओदियान आचार्यया बाखँ ॥६॥

कितितर्ग बोधिसत्वया प्रतिक च्चबाहा गन्धेश्वर वैतराग्य । यन ओदियानयात गणेशोर्न विघ्नयाः वःगु ॥७॥

लङ्गभं बोधिसत्वया प्रतिक आदेश्वर्य विक्रमयश्वर वैतराग्य । यननं ओदियानं अष्ट सिद्धिया प्रभाव
स्थःगु बाखँ ॥८॥

पुष्पं अष्टवैतरागया खँ वःपुष्पतीर्थं (गोकर्णं) तक्षक बाग उद्धार जूगु बाखँ ॥९॥

भास्त तीर्थं (गुह्येश्वरी) महाद्यो पार्वती उद्धार जूगु खँ ॥१०॥

शंकर तीर्थं (गच्छप्रो) साजवाः गोपाल उद्धार जूगु खँ ॥११॥

राजतीर्थं (राजतीर्थं) कर्णशार्थबाह्या काये मलक्षणह्य उद्धार जूगु बाखँ । ४॥

मनोरथ तीर्थं (त्वष्टा दुवाः) मनमय्य उद्धार जूगु खँ ॥१२॥

निर्मल तीर्थं (भद्राक्षुभि) यन वज्रपाद आचार्य उद्धार जूगु बाखँ ॥१३॥

निधान तीर्थं (नक्ष तीर्थं) जुवाद्यो दीनचूड उद्धार जूगु बाखँ ॥१४॥

ज्ञान तीर्थं (करः क्षुति) अज्ञान सिन्धु जुजु उद्धार जूगु बाखँ ॥१५॥

चिन्तकमणि तीर्थं (देव्य दुक्तान्) सांभ्यात श्रोह्याःह्य कोटिकर्ण सार्थबाह्य उद्धार जूगु बाखँ ॥१६॥

प्रमोद तीर्थं (दानवा) दानासुर दैत्य उद्धार जूगु खँ ॥१७॥

मुक्तलण तीर्थं (आजं आ) अन्न ओड देया जुजु, मन्त्री व महावनया कायेपि मलक्षणत उद्धार जूगु खँ ॥१८॥

जय तीर्थं (नेव्य ह्य) क्षान्तकुप्या कक्षा दैत्यती उद्धार जूगु बाखँ ॥१९॥

युति खँत वज्रमोक्षायस दुप्याका तःगु दु ।

षष्ठोऽध्यायस्य धर्म श्री भिन्न नामसंगितसि च्चंगु द्वादशाक्षरया धर्म न्यनेठ नेपाःतय वःगु तथा वं अग्निधेक
कासेलि श्री स्वयम्भूयात धर्मबातु वागीश्वर सका तामं प्रहयान्त जूगु बाखँ दुप्याःगु दु ।

सप्तमोऽध्यायस्य शान्तिकराचार्यं धर्मबातु वागीश्वरयात त्वगुयः वयाद्योने पात्राकार चैत्य दयेनेगु इच्छा यासेलि
इन्द्रादि देवतापिसं चैत्य दयेका जूगु खँ तथा वसपूर जादि देवता आराधना यात्रा स्थापना याःगु बाखँ उल्लेख
याना तःगु दु ।

अष्टमोऽध्यायस्य शान्तिकराचार्यं नेप्यःक्षान्त्य न्ह्यर्धे तक्क वा मगाइ तिनगु शान्तिकराचार्यं आजागुसारं गुण-
कामदेवं कर्कोटक नागराका ह्याः वा गायकोतिनि सकाः भगवान् अविष्यवाणि याना विज्याःगु बाखँ उल्लेख
याना तःगु दु ।

नवमोऽध्यायस्य शान्तिकराचार्यं धर्म अन्धुदत्त जुजु नरेन्द्र देव, सेवक सन्ति ज्ञानु बनाः कामरु कामाक्ष
लोकनाथ ह्याः १२ वं तक्क वा मगाःगु दुभिन्न मदय्की तिन सका अविष्यवाणि याना विज्याःगु व मेगु २१ नीछगु
उप-तीर्थया सांभ चलेख याना तःगु दु ।

(ग)

दशमोष्थायस ब्रह्मसिद्धिनीयः गुं, स्वयम्भू पुराण कनेगु नियम, न्यनेगु नियम व कनागु, न्यनागु, न्यकागु, न्यके बियागु, न्यकागु, न्यके बियागुया महिमा कनागु गुं ।

नेपालम् बौद्ध धर्मया अनुयायीतसे श्री स्वयम्भूयागु श्रद्धाभाव यानाः ययावंगु सकसियां स्यूगु विषय छः । उलि जक मखु बखत-बखतय् जीर्ण उद्धार जू पतिक श्री ५ पृथ्वी नारायण शाह आदि जुजुपिसं व विदेशया लामा गुरुपिसं श्रद्धाभावं ग्वहालि द्यूगु खेनं सकसियां स्यूगु खं छः । वहे श्री स्वयम्भूयागु विषययात कयाः न्ययाततःगु पुराणहे स्वयम्भू पुराण छः ।

थ्व स्वयम्भू पुराणम् अद्भुतम् नक्तजनपि तथा प्रजापतिपि राष्ट्रियता भावना व धार्मिक भावना जागृत यापेत नाना तीर्थ-उपतीर्थयागु महिमा कना तःगुलिहे स्पष्ट जू । जव देशया विद्वान्तम् चित्तम् धार्मिक भावना व राष्ट्रिय भावना जागृतयायेगु इच्छा जुइ, तव यजाःगु ग्रन्थ रचना जुइ । तथा लोकम् प्रचार जुइ । वहे खं संस्कृतिया रचय् पुस्तां-पुस्तक ल्यना च्वनी ।

अतः भगवान् बुद्धं भविष्ये नेपाल मण्डलय् गुणकामदेवया पालम् जुइगु दुक्किया खं तथा नरेन्द्रदेवया पालम् दुमिक्ष जुइगु खंयात कयाः ऐतिहासिक परंपरा मिल् कजू, थ्व ग्रन्थ न्हूगु रचना छः धकाः लाञ्छना लय्मायेगु इतिहासकारतम् स्वभाविक जूसां धार्मिक तथा राष्ट्रियता व संस्कृतयातनं कुठाराघात यायेगु समान जुइला छैगु धार्मिक विचारं स्वयंकेलम् बालाक सीदु ।

धर्म व राष्ट्रियताया न्ह्योने इतिहास घणागु छुं तःगु विषय मखु । गनतक समाजया हृदय धर्म हु राष्ट्रियता दु, तबतक यः चाय् मोल्हयानं विदेशय् थ्वगु जगताय काशी तीर्थय् मोल्ह वनेगु सिनेनं उत्तम भाषा च्वनी । मुं छह्य इतिहासकारं स्वतः नाइ-लाय् बुझये हालाचवसां समाजया मनय् दाही वनी मखु । छायाःसा स्वयम्भू पुराणयात धार्मिकतय्स इतिहास धकाः सुनानं घयावंगु महु ।

अले हानं स्वयम्भू शब्दया दार्शनिक गम्भिर अर्थयावेकलम् निर्वाण तथा आदि अन्त मदुगु स्वयम् यः थह्यं तु उत्पत्ति जूगु कालातीत ज्ञानयात क्पत्त याना च्वंगु दु । थ्व विचारं स्वयंकेलम् यन कल्प कल्प न्ह्याय विपश्चि तथागतं पलेस्वा प्युगु, अजेहे भेषेपि, तथागतपिसं पूजायाः व.गु तथा शाक्यमुनीनं धन नेपाल मण्डलय् विज्याना घमंदेशना याना विज्याःगु खं समय तथा इतिहास नाय छुं सरोकार मदु । गुगु निर्वाण बुद्धपिनिहायानं दु, आनं दु, तिपानं दैतिनि व निर्वाण साक्षात्कार याःह्य व्यक्ति न्ह्यावने स्वयम्भूयाहे न्ह्योने च्वना घमंदेशना याना विज्याःगु छः वंगु बौद्ध दार्शनिकतय् अर्थ छः । थ्व हे अर्थयात कयाः भगवान् गौतम धन विज्याःगु छुं ऐतिहासिक प्रमाण मदुसां धार्मिकता व राष्ट्रियताया जागृत हय्त् मुं विद्वानं च्वय् कनावंगु कथं दार्शनिक भावं धन विज्याःगु दु धकाः छाल याःसा वयात मुनं राष्ट्रियता दुह्य इतिहासकारं निन्दायावेवहः यजू ।

समयया परिवर्तनं यानाः यच्चुमे च्वंगु सः न्ह्याना च्वंगु, नरसे च्वंगु किशुगु बाम्मती, विष्णुमतीनं पीकन्हय् छः बिगु रुप काये छुं कल छैगु खं दोहरे याना च्वने माःगु मदु । उलिजक मखु फिकाकां खसि बवाही बंगुलि यानाः खुसियागु बालाक दयेका तःगु बाटनं भक्तभुङ्ग जुयावंगु सकसिया स्यूगु विषय छः । याट मस्पकेगु सहय् दुने च्वंगु तीर्थ क्षेत्रय् गणये जूगु यासय् फि कायेके पवीगु आदि खं धर्म तथा संस्कृति रक्षायायेत च्वपिं व्यक्तितय् व राष्ट्रियता जागरण हयेगु विचार दुक्ति तीर्थ क्षेत्रयात सुधार बाबेभाः धका अनुरोध प्रायना यायेमागु खं मखु ।

(४)

कीशु देशस् राष्ट्रियता च धर्मं तथा संस्कृतिं दुरु व लःधे मिलये नुयाः छगूहे जुया च्वंगु खनेहु । हानं सैवमत बोद्धमत आदियान छु भेद मनसे समान रूप पशुपतिनाथ तथा स्वयम्भू दर्शन याना वया च्वंगु खेन सकसिया स्पूगु बिषय छः । अज्यागु परिस्थितिइ खलबल जुनकि देशपूहे खलबल मजुइ धका धाम् फेमखु । अतः देश प्रेमि व्यक्ति तयेसं राष्ट्रियता, धर्म, संस्कृतियात रक्षायायेमा घैशु जिगु बिधाः छः ।

स्वयम्भू पुराणं धर्म, संस्कृति, राष्ट्रियतायात भतोतूगुलि जन समाजया यःगु खे सुतां नस्यु ?

अन्तय् बुजोगु धर्म ग्रन्थ प्रकाश याना दोह्र सानुमाया तुनाधर तथा भावात् परिभ्रम यानाः भावान्तर याना बिज्याःह्य पं. श्री बहिरत्न बज्राचार्ययात जी यक्क यक्क ग्रन्थवाद लः ल्हाना च्वना ।

पं. श्री दिव्य वजू बज्राचार्य

निपूष वर्षी मौषघात्य

मासंगल्ती, ये

Preface

Jina Shree Raj Bodhisatwa had asked Jaya Shree about the origin of the Swayambhu; the description of the origin as told by Upagupta Bhikshu to king Ashoka has been narrated in the first chapter of the story of the origin of the Swayambhu.

It also gives an account of the prophecy made by Shree Shakyamuni to Maitri Bodhisatwa about the origin of the Swayambhu in the middle of the lotus with one thousand petals planted by Bipaswi Tathagata. At the time of Bipaswi, Shree Shakyamuni was famous by the name of Satyadharma Bodhisatwa. This chapter also shows that the then Kathmandu valley was a big lake habited by Nagas (Snakes).

In the second chapter, as a reply to the question of Maitri Bodhisatwa, "When did the Swayambhu come into being over the lotus planted by Bipaswi Tathagata?" Shakyamuni Bhagwan replied that the Swayambhu originated at the time of Shikhi Tathagata when he was known as Kshemankar Bodhisatwa. That chapter also gives a description of the (fruits) blessings due to worship of the Swayambhu.

In the third chapter Maitri Bodhisatwa asks the Buddha, "When was the city made by clearing up the water of the lake resided by Nagas? There upon Shakyamuni Bhagwan replied, "when I was known as Parbataksha at the time of Biswabhu Tathagata, a person by the name of Manju Devacharya cleared up the water by destroying the forest of Kuruwa, Chobaha, Suryaghat and Gokarna and established a city, made Dharmakar its king and made the city famous as Manjupattan.

Maitri Bodhisatwa asks Shakyamuni Bhagwan about the creation of the places of pilgrimage after the founding of the city of Nepal in the fourth chapter. Then after Shakyamuni Bhagwan explained, "Oh Maitri! At the time when human beings had a life of forty thousand years, I was living as Jyotipal Bodhisatwa in the city called Kshamavati at Krakuchhanda Tathagata's place. At that time Shree Krakuchhanda Bhagwan went to Nepal to visit Shree Swayambhu. Then he narrated to his community and to the people in general about the origin of the holy pilgrimages Bagmati and Keshawati.

(च)

The fifth chapter provides: —

- i) The story of manilingeswor Manichud, the image of matri Bodhisatwa on the hill of Manichud
- ii) The story of the salvation of the prince Gokarna, Gokarneswor, the image of Gagangunj at Gokarna.
- iii) The story of the suppression of Kulik, the king of Nagas. Kileswor Vaitarag, the image of Samant Bhadra at Changu.
- iv) The story of the salvation of Sarbapal Vaidya, Kumbheswor Vaitarag, The image of Vajrapani at Kwonti.
- v) The story of Manjugatta, who preferred sweets to learning, Garteswor, the image of Manjushree at the field of Phampi.
- vi) The story of Omdiyen Acharya, Phanikeswor Vaitarag, the image of Sarbanibaren Viskambhu in the lake of Phampi.
- vii) The story of the troubles faced by Omdiyen due to the testing of god Ganesh.
- viii) The story of Omdiyen visualising the effects of Astasiddhi (mastery of eight skills). Vikramayaswor Vaitaraga, the image of Khagarbha Bodhisatwa at Adeswor.

Thus the fifth chapter accommodates things about eight Vaitarag & the story of the salvation of Takshaka Naga at Punya Tirtha, a pilgrimage at Gokarna, the story of the salvation of Lord Shiva and his consort Parvati at Shanta Tirtha, a pilgrimage at Guheswori, the story of the salvation of the shepherd Gopal by name at Shankar Tirtha, a pilgrimage at Shankhamo; the story of the salvation of the wicked son of Karna Sharthabaha at Raj Tirtha, a pilgrimage at Raj Tirtha, the story of the salvation of Man Mayaju at Manorath Tirtha, a pilgrimage at Twakha Duwa; the story of the salvation of Vajrapad Acharya a Nirmal Tirtha, a pilgrimage at Bhacha Khusi; the story of the salvation of the gambler Din Chud at Nidhan Tirtha, a pilgrimage at Lakha Tirtha; the story of the salvation of the ignorant king called Sindhu at Gyan Tirtha, a pilgrimage at Karha river, the story of the salvation of Koti Karna Sharthabaha, who showed impudence and disobeyed his own mother, at Chintamani Tirtha, a pilgrimage at Teku Dobhan, the story of the salvation of the demon Danasur at Danaga; the

story of the salvation of the wicked king, minister, the sons of merchant of the country of Gaud at Sulakshana Tirtha, a pilgrimage at Bhajanga, and the story of the salvation of the demon the wife of Danasur, at Jaya Tirtha, a pilgrimage at Nekhu

The sixth chapter incorporates accounts of the coming of Dharma Shree Mitra to Nepal to comprehend the meaning of the twelve alphabets mentioned in Namasangiti and the accounts of his being king of Nepal & making of Shree Swayambhu famous by the name of Dharma Dhatu Vagiswor.

The seventh chapter gives an account of how the gods including Indra erected the stupa as a fulfillment of the wish of Shanti Karacharya to cover up Dharma Dhatu Vagiswor and to make a bowl shaped stupa over it, & also provides accounts of the establishment of image of gods including Basapur, after invoking them

The eighth chapter describes about the prophecy of lord Bhagwan as to how the Nepal valley will face drought for seven years and how Guna-kama Dev, as instructed by Shanti Karacharya, made the rain fall by bringing Karkotak, the king of Nagas.

The ninth chapter comprises of the prophecy of Lord Bhagwan as to how the twelve years long drought would be put to an end by Bandhu Datta, the pupil of Shanti Karacharya. king Narendra Dev and Lalit, a farmer serving the king, by bringing Lok Natha (the Lord of the world) from Kamaru Kamaksha; it also provides the name of twenty one upa-Tirthas.

In the tenth chapter are the story about the Chuda Bhikshuni and the highlights about the rules of telling and listening Swayambhu Puran and also the blessings one gets for telling, listening, making others listen, writing or making others write it.

It is known to all that the devotees of Buddhism in Nepal have been having great veneration for the Swayambhu. Apart from this kings including His majesty Prithvi Narayan Shah and Buddhist lamas from foreign countries have been donating for the renovation of the temple. Swayambhu Puran is the account of that very Swayambhu

The description of various places of pilgrimages make it clear that the Swayambhu Puran intends to create religious and national feelings arise

(ज)

people in general and devotees in particular. When religious and national feelings arise in the mind of the learned people, such sacred books will come into being; then it will be made public and that very thing lives for generations in the form of culture.

Even though it may be natural for the historian to argue that the prophecies of Lord Buddha regarding the famine in Nepal during the time of Gunakama Dev and Narendra Dev are not borne out by historical facts and so argue that the present writing is a new product of imagination; it is conspicuous, if we look at it from a religious outlook, that such an attitude is detrimental to the religion, culture and nationality of our country.

History does not count much as do religion and nationality. So long as society has sense of religion and nationality, they can regard even trivial streams as great places of pilgrimage. The historians fail to have any impact on the society unless they incorporate religious and cultural values of a society. Religious people do not regard Swayambhu Puran as history.

The word Swayambhu has a philosophical connotation. It implies "Nirvana" (no rebirth) and also spontaneous and timeless knowledge. Looked at from this angle, the plantation of the lotus by Bipaswi Tathagat in times immemorial, similarly the coming of Tathagats to worship Swayambhu and Shakyamuni's coming to Nepal to preach religion have surpassed time and history. According to Buddhist philosophers Nirvana, which is there before the time of Buddhas, which exists to-day and which will be there for all time to come, has been realised by the person by preaching religion placing himself in front of the Swayambhu. In this sense, if a wise and learned person, (with a view to what religious and national feelings) based on the philosophic outlook given above strongly states that Bhagwan Gautam has been to Nepal, no historian with national feelings will be justified in arguing against that.

The Holy rivers like the Bagmati and Bishnumati with clean water & beautiful pebbles and sand have been virtually turned into small dirty streams. Apart from this, everybody knows that the nice ghats at the bank of the rivers have been destroyed due to the extraction of sands haphazardly. To safeguard the ghats and to prohibit extraction of sands at least from the

(५)

holy places should be a matter of concern to those who want to protect religion and culture, and to renovate the holy places so as to augment religious and national feelings.

In our country nationality, religion and culture are inseparable. There is no religious strife, because Buddhism and Saivism are intermingled both Swayambhu and Pashupatinath are equally venerated. If this sort of balance is shaken, the whole country might have to face a grave situation. Therefore, I feel that we should do our best to safeguard our nationality, religion and culture.

Every body knows that Swayambhu Puran is very popular among the people as it is in tune with the religion, culture and nationality.

Finally my sincere thanks are due to Pandit Shree Badri Ratna Bajracharya who took up the strenuous task of translating the language; I would also like to thank Mrs. Shree Sanu Maya Taladhar for publishing such a precious sacred book.

Translated by:
Gambhir Man Bajracharya
Sawal Gali Bhoneko,
Kathmandu.

स्वयम्भू पुराण

स्वयम्भू पुराण हिमालयगंगासङ्गमस्थल, नेपाल आवास-न्यायालय, सप्तऋषिः । एवं नेपाल मण्डल गये जुमा श्रवणा जुल सका वर्णन याना तःगु एवं महात्म्य बौद्ध धर्मबलम्बित्य छे छे पास न्याया अति प्रख्यात छ । या.हेन नेपालया पौराणिक इतिहास चर्चितयस्व स्वयम्भू पुराणया खंत वस्त्रे फे मखु । वयम्पिस एवं नेपाल (जाः काठमाडौं उपत्यका छया च्वगु) अराधनगु पुखू छ । मञ्जुश्रीन व पुखूया लः पित भवषा दयेका तःगु देश घका च्वया हे वया च्वगु दु ।

एवं काठमाडौं उपत्यका छवाखेर जा हुला च्वगु पर्वत माला अद्यापि दया च्वगुनिन एवं पास न्याया लख जाया च्वगु खे मखु घका गयेधाय् ? एवं पुखू नागवास देह जक खने सिके न्याया एवं नागवास देह नाप स्वप्नोक्त उत्तर पासै स्थासाथा बखि भूमि दक्षिण व खे भारतया उत्तरप्रदेश बिहार प्रदेशन मन्माक चले तक लख जाया च्वगु च्वगु अराम् चंगु सागरहे छ घकान प्रमाणित जुया च्वगु दु । लीपा लीपा प्रकृति रूप उले पुखे जुया व सागरया लः चले पुखे दाः बना, सुना बन, एवं संसारे दकले तजागु सगरमाथा पर्वत दया वल, व सागर मध्ये न दय्नी च्वना च्वगु छवाखेर पर्वत दुगु जगुनि व लः मगुसे नागवास देह घका जुल्ला घका धाये भफुगु मखु ।

शाक्यमुनी गौतम बुद्धया सिके च्वगु न्यायायाह्य विपश्चि बुद्ध व नागवास देहस पिना चकूगु पलेस्वास ज्योतिरूप दयाः अति बालाना च्वगु छना देश दयेकेया निनि मञ्जुश्रीन ल सुका च्वगु एवं पुराणे वर्णन याना तःगु दु । विपश्चि बुद्धया लिपायापि शाक्यमुनी गौतम बुद्धयासिक न्यायायापि बुद्धपि सिखि नाम तथागत बुद्ध व विस्वभू नाम तथागत व चकूच्यन्द तथागतन एवं स्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शन याना वगु खे च्वया तःगु दु । एवं वर्णन व अद्यापी संसारे प्रख्यात जुया च्वगु स्वयम्भू चेत्य, (गुगु चेत्यवात साक्षात शाक्यमुनीन दर्शन यावःगु दु) या जयाव एवं सिद्ध याना च्वगु दु कि बौद्ध धर्म नेपाले शाक्यमुनी गौतम बुद्धया सिके स्थापनिके दया च्वगु दु । शाक्यमुनी गौतम जक हे बुद्ध धर्मया सास्ता मखु ।

स्वयम्भू पुराणया मेगु विशेष खे एवं छ कि बुकी स्वयम्भू चेत्यया जक वर्णन याना तःगु दु । अः कीस खना च्वगु मूर्ति- वैशेषन, बलेश्वर रत्न चंभन, अभिताम्भव, अमोघ सिद्धि न्याह्य ध्यानी बुद्धपि, अयेहेतु मानकी, लोचनी वधनी, तारा आदि एवं स्वयम्भू पुराणस गनन उल्लेख याना तःगु मखु । एवं कारण याना न्याह्य ध्यानी बुद्ध व तारावि कल्पना याना तःगु सफूया सिबेन गुलिक्यय् न्याया स्वयम्भू पुराणया रचनाकाल जगु जवीमा । न्याह्य ध्यानी बुद्ध व तारा त उल्लेख जगु दकले न्यायायागु सफू बिद्वान आसागया रचना याना चकूगु श्री तथागत गुह्यका छः अले आसांग किन्हेस द न्यायायाह्य छ घका आपाल बिद्वान पिनिगु घावु दु ।

एवं तदागत गुह्यका सिके न्यायायागु सफू मञ्जुघी मुल कल्पसन न्याह्य ध्यानी बुद्धपिनिगु छु छु नसा मिसेजगु मन्त्र त उल्लेख याना तःगु स्वयम्भू एवं स्वयम्भू पुराणस न्याह्य बुद्धपिनिगु धारे छु भ्याहे मद्गु स्वयम्भू एवं स्वयम्भू पुराणया रचनाकाल बगान्धुप छना धये च्वनाव । अये छ मा बौद्ध धर्म मन्थाबलिस एवं स्वयम्भू पुराण दकले च्वय् जवीमा । एवंहे कारण जवीमा स्वयम्भू पुराण मुना च्वःगु, गकले च्वःगु गन च्वःगु कीस न्यायने भफुनी ।

स्वयम्भू पुराणस अष्ट चैतराग, द्वादस तीर्थ महात्म्य, व उपतीर्थ व्याख्यान खण्डस च्वगु घुपि खंत मूल स्वयम्भू पुराणस लिपा लिपातिनि जुया वःगु बुद्धमाः । एवं बाख त आःयागु युगे, चौकान्हे जवाखेले मवः घकान मकी

छापु द हे दई एव बाखत थौं कऱ्हे व्वनीवले न्ह्याऱपुस्य ख जक खः घकान भापी शु हे ज्वी ' अयेनं छत्वाचा खं-
 जीगु देणया आपाल तापा तापा गु देशयागु बाखन सिमाय् वताभायि सय्केगु गुई' (जगले) गुखु मयुवाय् न्या
 लायेगु बाखं (रुस देणया) अरेबियन नाइटस बाखत कीगु नेपाल देशय् आपाल न्ह्यापा दुहा वया ज्वन । सकीहे
 मध्ये गुलिने बाखत मचातमे व्वनेयागु छलःपतिम दुध्याकाः मचासय्त्त व्वका वना ज्वन थुजाःगु व्वनखास कीगुहे
 देस भोलिक रूप दया वया ज्वन एव बाखत पुनरावृत्ति याऱा प्रकाशन हयेगु मत्व मजूहे छायेमा । अऊला पिने
 विनेयागु देशया अजागु बाखन व्वनया गु सफुतिइ दुध्याके स्वयेवले एव स्वयंभू पुराणत ज्वंगु बाखं त न व्वने माःगु
 सफुतिइ दुध्याके छाय् मजू ?

धगु निगु बाखत जा तज्वत हे विचामाये बहूजू । बी कऱ्हेया मुब खः शासक भोट नियाः लवयेगु । पये
 चुनाय प्रयासन ख म्हेसित भोट बिइगु मन्हुहेसिनन भोट बिना, योग्य, अधोग्य, नू, मजूखन शासक जुवा ज्वनी ।
 निरूपक्ष चुनाम मजू घका हालान ज्वनी । एव स-वर्षे यक्वहे माहुमहाजनत निमिया न्ह्याः ल्यू जूसां किर्ति इमित
 मत्वसे मेम्हहे छम्ह पुरुषपात जुजु लपइगु बाख थौं कऱ्हेयापि राजनीतिगतयेत आनं व्यापु नःगु बाखं
 घका बाय्बा. ।

मन्न सिद्धि महाविहारया वज्राचार्य पं. बट्टी रत्न गुरुनु प्रकाशन याये बहू ज्वीक य.गुहे भावाप्त कयया
 बिज्यागु एव सफू बयोपान्त स्वया । वसपोमयागु एव संजस मे-मेगु सफूतन पिदने धुंकूगु दु । वसपोलवा कुतः
 मानय् याये बहूजू ।

थुजागु एव सफू पिकायेत मानव अर्च बवबिमा छुम्ह ताहुनी बी सानुमायाथः धर्म चित्त खः घका न्यने दस ।
 एव यास बवक'यागु व धर्म चित्तवात सुनान छिने फंमखु घयागु जिगु आशा

यज्ञमान पति वज्राचार्य
 मर, लाम्कू बही, दे

च्वमि व सफुतिइ

जिगु मनं खनागु छुं खँ

श्री धर्मघातु मण्डल स्तोत्रं शुरु जुया अनेगु ज्ञान गुणयागु कीस सीकातय् माःगु खँ वरिपूर्णगु स्व स्वयम्भू पुराण बसपोलं च्वया बिज्याय् छु का साफं यानाः न्हयागु अप्पि व ध्वाना आखःया बले प्रुक् स्वया अप्पिसं भचा भचा न्हूगु पहलं लंपुलि छाया अप्पसां ध्व सफुनी च्वगु भाषा शैली दुलांगु पहवागु खने दु । आखः ध्वाना अप्पिसं ध्व सफु ध्वाना दुबले त्ववत होस याना मन हया आखः ध्वाना बिया दूगु खने दु । छायाया भचा ध्व सफुतिइ आखःयः मन्वयाय् द्वंगु खने मदु । हानं ध्व सफुयागु ध्वाना आखः तःतः स्वःगुलि मचातयेतं निसं कया ज्यामजिपि पिसं तकनं च्वने फंगु खने दु । अयेहे तुं आखःयात स्वयेक ध्व सफुयागु प्रायः सरस जूगुलि आखःयः जक ह्यस्वपि न्ह्याह्यसिनंन ध्व सफुतिइ च्वगु खँ ध्वीके फँधे च्व । ध्व खँ छुं शक्का मदु ।

आः च्वमि पतिइ जिगु मनं खगु छुं खँ, बसपोल व. बजरत्न (बद्रीरत्न) बज्राचार्यजु भौतिकवाद व व्यक्तिवाद 'कुकुचम्ह माछां से तप्कीये' तप्की छु फंगु इत्यर्थं यःगु धर्मयागु विषययागु ज्याखँय् दुना बिज्याःगु छु जुयाः धंगु खँ सीकेत छु ग्वहालि देला छका बसपोलयागु छस्वाचा वरिचययागु खँ यःम्हं भूगु कयं न्हययना च्वना । तन्त्रतं बुझाय् च्वनाः छँ दुना हलदः वनू रहानाः कीगु नेपा गालय् छगूकययागु प्रलयहे यया च्वगु इलय् अर्थात् ने. सं. १०५३ (वि. सं. १९९०) सालयागु ला (महिना) न बुक्क मचातय्सं चितासू मसीगु ला छका घापू दुगु कार्तिक नांयागु लाया शुक्लपक्षया अष्टमी तिथि खुम्ह ये देया तेवहाःयागु कलःयाः छवने श्री देवदत्त बज्राचार्यया काय् मचाया स्पय् श्री बेटीमायाया कोख जन्म जुया बिज्याःह्य बसपोल मचानिसँ ब्रम्ह व बज्राचार्य पण्डितजुविनि वालें संस्कृत शिक्षा व धार्मिक शिक्षा दिला यया बिज्याज्यां छिदेया जक वसन्तिसे हे यःगु कुलाचार कययागु धार्मिक कर्म काण्डय् दुना बिज्याःगु जुया च्वन । अनलि छिछुदें दुह्य त्याय्हाचा भुसां निसँला ये देया रवाःबालय् बाखँ कनेगु ज्या याना बिज्याइहा जुल । अयेहेतुं यः पाजु मचाभाइया पाखँ मष्टः च्वयेगु ज्या सयके धुनेव यःगुहे कुतलं बज्राचार्यजुपिसं सयके माःगु वनेगु ज्या व सीके माःगु अनेगु जानया खँ सयेके सीकेगु याना बिज्यात । यगु कुत यात बसपोल श्री कन्हैतकं त्वःता मबिज्यानिगु जुया च्वन । छायाया सा बसपोलयात उजोगु कुतलय् हुनेगु 'नय्गु, वनेगु, ज्वीगु आदि बानि' ये हे उधी छु कल ध्वहे बानि याना बसपोलयात त्याय्हाचा तिनिगु वेशय् हे मेमेगु छुं तद्भवहठयागु ज्या व ई सिति वनीगु कु बानि ह्यकाय् मफ्यकाः यःगु मनं लुनागु फुकसित भिनीगु ज्याय् हुने फुगु जुया च्वन । वरू कार्तिक बूह्य जूगुलि कार्तिक वृषिसं चितासू बस्सू धंगु घापूयात पाय्छि पुइक बसपोलं चितासू स्पूगु खने मदु । छाया स्वक वैपि, मस्त कयें वैपि, पूजा धाः वैपि, पूजा पलेसा धाः वैपि, बाखँ ककेत तःतः वैपि, पूजा याय्गु कंच न्व वैपि, ततःछंगु पूजा यायेत ग्वहालि काः वैपि व यःगु स्वार्थ सिद्ध यायेत अनेगु खँ न्यै वैपि बसपोलयाचाय् पक्व दु । अय्सां एसि छायागु व

(६)

साङ्गु चायुगु बानि वमपोलयाके खने महु प्व तज्वतं हे घम्य धाय् बहःगु खँ छ. जकि न्ह्यागुहे यजुह्म्यु वसकोन न्ह्यागु जया त्वःता बिज्याःसां स्वयम्भू पुराण ज्वया बिज्याःगु पुजोगु ता तक कीति ज्वनीगु वक्व भनूतयेत नेवाःयागु घर्म न संस्कृतियागु खँ सीकेउ गवहासि ईगु मनेक बिषययागु खँ दुध्या गु अनेक सफू ज्वया पिदंका बिज्यायेगु जया त्वःकीला बिज्याये म्वालेमा घका सुभाय् बोहलप्यु दोहलप्यु वःगु मन खंगु खँ ववचाय्के ।

पुण्य रत्न वज्राचार्य

सको छे बसन्तपुर

दे, नेवाः

लयाः सँ

अद्वयन मण्डलवा

कीगु नेवा पुण्य भूमि बुद्धक्षेत्र ख । बुद्ध जन्म जुया विज्याः गु एव पुण्य भूमिइ की जन्म जुया ध्वना । बसपोल छद्म महान् तपस्वि, त्यागि, ज्ञानि गुणिह्य, गुम्हेसिया कीत भिगु, ख गु लें बयना बकल । ब कीस बुलुका छवये मज्जू । बसपोल बुद्धया उपदेशयात न्हावले कीस मत्तिइ बंका ज्या बायेमा । तर बन "बाजुया भुति छयेवा छुति" छयायें नेपा.या महायान बौद्ध संस्कृति बनबहे तनावने धुकल थो कह्ल्य उकिया छु किब जक त्यना च्वंगु दनि धायेमाल । गुकिपातनं आ सः स्वरूपि दानबनम् गुलि फल जनि बाकन सी दयेके (प्रस्त याये) मफत बायेब तयं दनिगु छु भवा ज्ञानतन मदपा बनी । अये जगुति कीस न्हात्ये दानाःनं पिन्बये माला च्वंगु दु । सकसिया छंगु लें जवने माःगु दु ।

गुम्हेसिया यःत जति मखयेकुसे कनःयात जः ह्वता च्वनी, अले जक की मन् धायेका जन्म जुयागुया पू बनी (सफल जुइ) । शुक्रयं पःगु स्वाविपन त्वःता सकल स्तव प्राणिया हितवा निमित्त ज्या याये मा गु दु । छःबवे मत्ति भिगः छुफु कयं तिवः बीगुहे सकलें छापं जुयाया चि बः । सकलें एव भव सागर मुक्त जुइगु खः । शुक्रें कीत बात्येंगु पुण्य लाइ, धर्म लाइ । यदि भगवान बुद्ध बेंगु, वःगु बुद्धि पःगु लेंपुइ नैपि पग (भार) तयेत गुक्रयं की उकरयं दानाः त्याकाः न्हाज्यायें फःसा ।

धर्म संस्कृतिपात न्वलंका यकेत, धर्मया मू (वास्तविक) खें छु खः धयागु सीकेधीत व पज्याःगु ज्यायें मूकरयं (संशोधन)याना च्वन्याकेगु ज्याम् गुरू प. बटोरलजु बज्जाचार्य अध्ययन मण्डल सगू स्वना विज्यात, गुगु यासम् जिमित्त स्थानान विज्याना च्वंगु दु । जिपि च्वनेगु यःगुहे बाय् मदुनि । ह्यापाला गुरू बटोरलजुयागुहे छे च्वं च्वनागु खः । लिपा मनूत (गुरूजुपि) अप्प दयावःतिसे अन मःह्वना बल अन अहाँकाल रङ्गल्य इयवा पुले म्बायेक बाल च्वनना । अनपिसैं जिमि च्वनेत बाय् (स्कूल छुति जुइब) निवाधीगुलि जिपि कृतज्ञ । न्हाय्गुहे च्जु घाम्गु चेत याय्गु ज्वात गुबलें फुर मख्छु । उकि शुक्रयं कीगु संस्कृति गुगु कीसैं मसिया च्वन उकियात गुरू पं बटोरलजु सकसित बुइका बीगु कुतः दाना विज्यात, ध्वहे जिमिगु निमित्त तःपंगु सय्ता.या खें खः ।

धुगु चपाङ्जिगु सफुतिइन गुरू जित.हे मूक स्वय्गु लःह्वाना विज्यात जित. सय्के बीत । जि बसपोल प्रति सदा प्रणाम । जि सःसाँ ससःसाँ ग्या-ग्याहे प्रफ स्वया जि कुतःयानाःहे स्वया मयेसाँने जिगु मिखाहे भुलं यंकल । छापय् याये न्हाः मखं छापय् याये धु काः खना च्दन । नकतिनि-नकतिनि भुयाः निमित्त "परदेश भवनिह्य मिजं, मवा बुइके मनिह्य मिता" धैयें जुया च्वन । दगु तःगुहनि इन खः, लिपानिसैं बांलाक प्रफ स्वय्गु कुतःयाये । शुक्रें गुत्तिनं जुब धुकल जुहे जुल, मयेनं दगु छुं-छुंवा जकसाँ भिका-पौ छकाः (बुद्धि पत्र) तयाभिया । मेगु छुं लें (उपाय) नला मस्त ! एव छुं नें कयं दगु जिगु रोच्यात क्षमाया नाथ च्वनिपिन्त च्वनेत अतःमतः स्थनीगुनिइ क्षमा बिदा दी धयागु दुनुगलनिसैं आसा याना । सुभाय् । जय मां बाय् ॥ जय बुद्ध धर्म ॥

राजा बज्जाचार्य
मन्त्रसिद्धि महाबिहार
(सकल गस्ती, ये)

जिगु छत्वा खँ

अस धार्ताभवद्या ना दह्य स्व, कुनरत्न सानु'साहु बय्कःया कला' स्व, देवमाया साहुनीया न धिक्, ह्य भ्याये
मया हातबीर सानुमाया, काये स्व, तेजरत्न साहु शतजौवपि कुलबीरसि, सूर्यरत्न, बीर्यरत्न, वनरत्न सकल ज्ञान
परिवारया धर्म चित्तोत्पति जुया श्री स्वयम्भू पुराण सफू पिकायेगु इच्छा यागु जुल । मये सकल अज्ञानविनि
इच्छानुसार एव सफू जित ज्वके बिचाः सानुमाया साहुनीन माको खर्च हुनाः पुगु सफू छावये डाके भूगु जुल ।
अज्ज वय्कल मितिकहे सफू प्रदान याना दिल । वय्क यात बोधिसम्मारे पूर्ण जुयेमा यमागु जिगु दुमुगचं
निसें सुभाय् ।

एव सफूया भूमिका ज्वया बिज्याःह्य श्री प दिव्य बज्र वज्राचार्ययात आपाल धन्यवाद । हानं वत्तपोमया
भूमिका मेयाल भाषायात इङ्गलिस भाषाय् पुइका न्यूहा श्री सम्भीरमान वज्राचार्ययातन धन्यवाद मापं छत्वाः खँ
बिचाः हुना बिज्याः पि पुण्यरत्न न महमान पति वज्राचार्यपिन्तन जिगु धन्यवाद हु ।

एव सफू ज्वयेत जिदाय् छकःपति काया ज्वय्कः काःह्य भाजु राधाकृष्णयातन सुभाय् । गुम्हेसिगु कुतल सफू
याकनं ज्वय् सिधल ।

एव सफूया देव' तागवास देहया किया वीर्ये ज्वक ज्वया दिउहा मणिकमान बिनकारजुयातन आपालं
सुभाय् ।

एव सफू बालाक छावय् यायेत कम्पोज याता दिउहा व छावय् याता दिउहाचितन सुभाय् बेमछासं मना ।
असे प्रेसया नायः भाजु दुप्पररत्न सागरजुयातन आपाल सुभाय् ।

एव सफू ज्वयेत जि ज्वया तर ज्वमिया भार कुनक स्वबियाः ज्वनिसें वय्यक माको बिचाः याना पाकःबाहे
प्रफ स्वयाः सेवा याःह्य जिह्य शिष्य राजा वज्राचार्ययात आपालं सुभाय् लिखें कोबित जुयेमा यमागु
जिगु भाबिबाद ।

मेया देया उत्पतिया बिषये जिथे'जा' ह्यसं छु ज्वयेक ? छु स्वयेक ? स्वयम्भू पुराणया जि छु बयान यायेक ?
छु स्वयेक ? अयेसोनं प्रकासकया इच्छानुसार तःसाजिगु स्वयम्भू पुराण स्वयाः सनव-सिधव एव वःबाछा, गु स्वयम्भू
पुराण ज्वया । उ गु, स्यगु, असुद्धगु व आपाल मनाःगु दयेकु थुके ज्ञानि विद्वान, ज्वमिपिसं ज्ञामायासं थुकि मिहये
मज्जगु व मनाःगु प्रमाण सहित सुनं दिल छाःसा सहस्रं पूर्वकं सिक्कार यासे हान मेगु पिकानाय बालाक तयाहये ।

एही मेयाःवितय् कार्तिक सखिबर्को ह्यौ-ह्यि स्वयम्भू पुराण बाख कनीगु चसन हु । एव कति पुह्लि खुहु कनाः
खकिमिला पुह्लि खुहु बाखं थुकाः बह्निइ इतिमधि भवया', ततः ज्वनाः सिधयेकी तर स्वयम्भू पुराण मदया वंगुलि
करला (कार्तिक) सखि यर्को स्वयम्भू पुराण कनेगुनं मदया कगु छः । भा' छलपोल, छिकपिसं कज्जना सखि यर्को
एव सफू स्वया स्वयम्भू पुराण कता बिज्याइ बी यमागु पूर्ण बिश्वास हु । धन्यवाद ।

भिका-पौ (शुद्धि पत्र)

पेज	पङ्.	मुद्रा चङ्गु (इला चङ्गु)	मुद्रमाःगु (भिकागु)	
४	२७	fury	forty	
५	१७	caight	cight	१.
५	२१	consort	consort	
५	२७	a	at	२.
६	२०	and	end	
६	२३	if	it	१.
६	३४	arise	among	४.
७	५	Even	Even	
७	२६	what	whet	५.
८	५	Saivison	Saivism	
८	१२	sincers	sincere	६
८	१३	strenuony	strenuous	७.
१६	१	अरुणापति	अरुणावती	८
२०	२१	विचर्या बोवातन	बोविचर्या पातन	९.
२१	२०	छाया	छाया,	१०.
४१	११	जुयेवं	जुयेवं	११.
४२	८	ज्वंगु	ज्वंगु	१२.
४७	१८	तचाय	त चाया	१३.
५०	११	सु	सु	१४.
५२	१९	मणिमाल	मणिमाल	१५.
७७	९	मय	मैय	१६.
८८	११	मणि	मणि	१७.
८८	१५	मङ्ग	मङ्ग	१८.
९०	१५	मञ्जुषोष	मञ्जुषोष	१९.
९१	७	पक्षे	पक्षे	२०.
११३	१	खुला	खुले	२१.
११४	५	मुह्येभी	मुह्येभी	२२.
११९	२२	गुरु	गुरु	२३.
१७१	११	तन्त्रिक	तन्त्रिक	२४.
१९०	१९	गुरुगु	गुरुगु	२५.
१९१	२६	दस्य	दैस्य	२६.
२०७	३	बन्नीया	बन्नीया	२७.
२११	१३	बन्नीयाभिबेक	बन्नीयाभिबेक	२८.
२४५	१९	विज्याःगुदिसि	विज्या गुदिसि	२९.
२४४	९	रमाग	रमाग	३०.
२५६	९	तीथ	तीथ	३१.

धलः-पौ

श्री छमंछातु मण्डल स्तोत्रः	क-४
श्री स्वयम्भू उत्पत्ति निदान	१
श्री स्वयम्भू उत्पत्ति पूजा वर्णन	११
महाह्रद सप्तोषण देव निर्माण	२७
ऋकुञ्जन्दाभि आगमन भिक्षुभर्मा	३५
मणिचूड वंतराग	४१
भोकरं वंतराग	५९
किलेश्वर वंतराग	७१
कुम्भेश्वर वंतराग	७७
गर्तेश्वर वंतराग	८३
कानिकेश्वर वंतराग	९५
गन्धेश्वर वंतराग	१०१
विक्रमेश्वर वंतराग	१०७
अष्ट वंतरागया पुण्य वर्णन	१११
छादण तीर्थ स्नान विधि	११५
पुण्य तीर्थ	१२३
शास्त्र तीर्थ	१२९
शकर तीर्थ	१३७
राज तीर्थ	१४७
मनोरथ तीर्थ	१५१
निर्मल तीर्थ	१५७
निषान तीर्थ	१७३
साध तीर्थ	१७९
चिन्तामणि तीर्थ	१८५

૨૫.	પ્રમોદ તીર્થ	...	૧૯૫
૨૬.	શુભકાળ તીર્થ	...	૨૦૩
૨૭.	ઝવ તીર્થ		૨૦૧
૨૮.	ચતુર યુગાદિ તીર્થ સેવા	...	૨૧૧
૨૯.	ધર્મદાતુ બાગોશ્વર	૨૧૫
૩૦.	વધોતિરુપ ગુપ્તિહત પ્રવર્તન	...	૨૨૯
૩૧.	શ્રી નાગ સાધન જલમૃષ્ટિ,		૨૩૯
૩૨.	સાધિપ્ત ચરતીર્થ વર્ણન	૨૫૧
૩૩.	પુરાણ પ્રવંશા	...	૨૫૯

श्री धर्मधातु मण्डन स्तोत्र.

ॐ नमः श्री धर्मधातुवागेश्वराय

मञ्जुघोषं महावीरं सर्वभार विनाशकम् ।
सर्वाकार प्रदातारं धर्मधातुं नमाम्यहम् ॥१॥
महोष्णीषं सितद्वयं तेजोराशिं जयोत्तिकम् ।
विकिरणोद्गतं चैव महोद्गतं तेजं नमे ॥२॥
अक्षोभ्यं च महावोधिं वज्रसत्त्वं नमाम्यहम् ।
वज्रराजं वज्ररागं वज्रसाधुं नमाम्यहम् ॥३॥
श्रीरत्नसंभवनाथं वज्ररत्नं नमाम्यहम् ।
वज्रसूर्यं वज्रकेतुं वज्रहासनमेसदा ॥४॥
अमिताभं महाराजं वज्रधर्मं नमाम्यहम् ।
वज्रतीक्ष्णं वज्रकेतुं वज्रभाषन्नमे भजे ॥५॥
अमोघसिद्धिं सिद्धेयं वज्रकर्म नमाम्यहम् ।
वज्ररत्नं वज्रयज्ञं वज्रसन्धिं ज्ञमे सदा ॥६॥
लोचनोख्यां महादेवीं मामम्बयाख्यां नमोनमे ।
पोण्डलाच्चैव देवीतां तारादेवीं नमाम्यहम् ॥७॥
वज्राकुशं महावीरं वज्रपाशं महत्प्रभं ।
वज्रस्फोटं महानाथं वज्रावेशं ज्ञमेभजे ॥८॥
अभिमुक्षी श्वरीभूमीं प्रमुदितां नमाम्यहम् ।
विमलाख्यां महाभूमीं प्रभाकरीं नमाम्यहम् ॥९॥

अर्चिष्मतीं सूदूर्जयां अभिमूर्खां नमाम्यहम् ।
 दूरंगमा मचालारूपां साधूमतीश्वरीं नमो ॥१०॥
 धर्ममेघां तहामेघां समतारूपां प्रभां नमो ।
 रत्नपारमितादेवीं दानपारमितां नमो ॥११॥
 शीलपारमितादेवीं ज्ञान्तिपारमितां नमो ।
 वीर्यपारमितादेवीं ध्यानपारमितां नमो ॥१२॥
 प्रज्ञापारमितादेवीं मुपायारूपां नमाम्यहम् ।
 प्रणिधानं बलंचैव ज्ञानपारमितां सदा ॥१३॥
 कर्मपारमितादेवीं नमामि सततं तथा ।
 आयुश्चित्तपरिकारा कर्मोपत्तिं कान्तमे ॥१४॥
 च्छयाख्यमधिमुक्तिप्रणिधानां नमाम्यहम् ।
 ज्ञानारूपवशितादेवीं धर्मारूपवशितानमो ॥१५॥
 तथैतावन्महादेवीं बुद्धबोधिं नमाम्यहम् ।
 वसुमतीमहालक्ष्मीं रत्नोज्ज्वलां नमाम्यहम् ॥१६॥
 उष्णीषविजयावन्दे मारीचीं पर्णसावरीं ।
 जागुलीं धारणीवन्दे अनन्तमुखधारणीम् ॥१७॥
 चुण्डांप्रज्ञां प्रवर्द्धन्या सर्वावरणशोधनीम् ।
 अक्षयज्ञानकारणं धर्मकोशवतीं नमो ॥१८॥
 धर्मप्रतिविदं देवं अर्थश्चप्रति संविदं ।
 निरुक्तिं संविदं देवं प्रतिभानारूपं संविदम् ॥१९॥
 वज्रलास्यां वज्रमालां वज्रगीतां नमोसदा ।
 वज्रनृपां महादेवीं नमामि सततं नमः ॥२०॥

समन्तभद्रं बोधिंश्च अक्षयतां मतिद्वये ।
 क्षितिगर्भं खगर्भंश्च बोधिसत्त्वं नमाम्यहम् ॥२१॥
 गगणगङ्गां नाथेशं रत्नपाणिं नमो नमो ।
 सागरमतिं बोधीशं वज्रगर्भं नमाम्यहम् ॥२२॥
 लोकेश्वरं महासत्त्वं स्थामप्राप्तं नमाम्यहम् ।
 चन्द्रप्रभं महातेजं वन्देहंजासिनी प्रभम् ॥२३॥
 अमितप्रभं बोधीशं श्रीप्रतिभानकूटकम् ।
 सर्वं शोकतमोघातं विष्कंभिन्ननमाम्यहम् ॥२४॥
 यमान्तकं स्महावीरं प्रज्ञान्तकं नमो नमो ।
 पद्मांतकं महावीरं विघ्नांतकं नमाम्यहम् ॥२५॥
 त्रैलोक्यं विजयवीरं वज्रज्ज्वालां नमाम्यहम् ।
 हेतुकं वज्रवीरेशं परमार्थं नमाम्यहम् ॥२६॥
 चक्रवर्तीश्वरं वन्दे सुभराजं नमाम्यहम् ।
 पुष्पां धूपां महादीपां गन्धादेवीं नमाम्यहम् ॥२७॥
 वज्ररूपां वज्रशब्दां रसवतीं नमाम्यहम् ।
 वज्रस्पर्शां महादेवीं विश्ववर्णां नमाम्यहम् ॥२८॥
 इन्द्रं यमजलेशं च कुबेरं भीमेश्वरं नमो ।
 अग्निं नैऋत्यनाथं च वायुराजं नमाम्यहम् ॥२९॥
 ब्रह्माणं विष्णुदेवं च महेश्वरं कुमारकम् ।
 ब्रह्मायत्नीं महादेवीं रुद्राणीं वैष्णवीं नमो ॥३०॥

कौमारीरक्त वर्णाञ्च इन्द्रायणी नमाम्यहम् ।
 बाराही कालीकां चण्डी भृङ्गिनं गणनाथकम् ॥३१॥
 महाकालं महाभीमं नन्दिकेशं रविनमे ।
 चन्द्रभौमं बुधवन्दे गुरुं शुक्लं शनैश्चरम् ॥३२॥
 राहुंकेतुं बलभद्रं जयकरं नमेसदा ।
 मधुकरं वसन्तच अनन्तं वासुकिनमे ॥३३॥
 तक्षकं कर्कोटं पद्मं महापद्मं नमाम्यहम् ।
 शंखपालं कूलिकं च वेमचित्रं बलिनमे ॥३४॥
 प्रल्हादञ्च महादैत्यं बरोचन नमाम्यहम् ।
 गरुडेन्द्रं सुम्भराजं पञ्चशिखं नमाम्यहम् ॥३५॥
 सर्वार्थसिद्धि विघ्नेशं पूर्णभद्रं नमाम्यहम् ।
 माणिभद्रं महायक्षं धनदं च नमाम्यहम् ॥३६॥
 वैश्रवणं महावीरं चित्रिकुण्डलिनं नमे ।
 केलिमालीं सुखेन्द्रं च चलेन्द्रञ्च नमाम्यहम् ॥३७॥
 हारतीं यक्षणीदेवीं बहुपुत्र वतीनमे ।
 आश्विनीं भरुणी तारां कृतिका रोहिणी नमे ॥३८॥
 मृगशीर्षा तथा आद्रा पुनर्वसू नमाम्यहम् ।
 पूष्य मश्लेष काता रां मघाञ्च पूर्व फाल्गुणीम् ॥३९॥
 उत्तर फाल्गुणी हस्ता चित्रा स्वाती विशाखिका ।
 अनुराधा मताजेष्टा मूलतारां नमाम्यहम् ॥४०॥
 पूर्वषाढो ताराषाढां श्रवणां च नमाम्यहम् ।
 धनेष्टा शतभिषां और्व पूर्वभाद्रो तत्तभाद्रम् ॥४१॥

(८)

रेवतीं च महातारां अभिजितं नमाम्यहं ।
वज्रांकुशं महावीरं वज्रपाशं नमाम्यहम् ॥४२॥
वज्रस्फोटं महाभीमं वज्रादेशं नमोभजे ।
वागीश्वरं महाबोधिं सवविघ्न विनाशकम् ॥४३॥
सर्वज्ञज्ञान दातारं धर्मधातुं नमाम्यहं ।
मञ्जुश्रियं महाज्ञानं सर्वविद्या प्रमेश्वरम् ॥४४॥
सर्वाकार स्वरूपं च वादिराजं नमाम्यहम् ॥४५॥

॥ इति श्री धर्मधातु वागीश्वर मण्डल स्तोत्र समाप्तम् ॥

महायान सुत्रम्

विहरति कनकाद्रौ शाक्यसिंहो मुनीन्द्रः ।
 अपरिमित सुरसंघैः सेव्यमान जनौघैः ॥
 कुवलय - दलनेत्रो लक्ष्णैर्युक्तगात्रः ।
 तमभव-हिततस्थः सर्वलोके हितस्थः ॥

ओ नमो बुद्धाय गुरवे नमो धर्माय तारिणे नमः सधाय महत्तमाय

ये देवाः सन्ति मेरौ वरकनकमये मण्डले ये च यक्षाः ।
 पाताले ये भुजंगा स्फणिमणिकिरणौ ध्वस्तसर्वान्धकाराः
 कैलाशे स्त्रीविलासे प्रमदित हृदया ये च विद्याधरेन्द्राः ।
 स्तेमोच्चं द्वारभूतं मुनिवरवचनं श्रोतुमायान्ति सर्वे ॥१॥
 आयान्ता श्रोतुकामा असुर सुरनराः सिद्धिगन्धर्वनागाः
 यक्षा कुमारहाकिन्नरेन्द्रा गरुड हरिहराः शक्रब्रह्मादिदेवाः ॥
 पूजोपश्लोपचारैः स्त्रिभुवन नमितं मेदिनी दुर्लभोऽयं ।
 भवत्याहं वानयामि प्रनमित शिरसा तं महायान सूत्रं ॥२॥

गुरुबुद्धो गुरुधर्मो गुरुसङ्घस्तथैव च ।
 गुरुवज्रधरः श्रीमान् तस्मै श्री गुरवे नमः ॥
 मञ्जुश्रीजगतनाथं खड्गपुस्तकधारणं ।
 सर्वविद्याफलंदाता मञ्जुश्रीनमाम्यहं ॥

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो ज्ञानाय ॥ नमो धर्माय ॥

॥ नमः श्री स्वयम्भू ज्योतिरूपाय ॥

स्वयम्भू पुराण

प्रथमोऽध्याय प्रारम्भ

नमो बुद्धाय धर्माय संघरूपाय सर्वदा ।

स्वयम्भवे विद्यच्छान्तं मानवे धर्म धातवे ॥

आकाश निर्मलो भूतो निष्प्रपञ्च गुणाश्रयः ।

पञ्चस्कन्धात्मकः शान्तस्तस्मै स्तूपात्मनेनमः ॥

भवार्णवसमुत्तार कारूण्या गारमूर्त्तये ।

जगदाल्हाद रूपाय नमोस्तु स्वयम्भवेसदा ॥

अस्तिनास्ति स्वरूपाय ज्ञानरूप स्वरूपिणे ।

शून्यरूप स्वरूपाय ज्ञानरूपायते नमः ॥

युगादि देव देवेशं दातानां नाथचित्तजं ।

जगदाल्हाद रूपाय नमोस्तु स्वयम्भवेसदा ॥

हृषाःहृषा बोधिमण्डप धयागु ऋगु महाविहारे आपालं श्रोतादिगणपि
मुंका जय श्री धयाह्य भिक्षु विज्याना च्वन । धुगु इलय् सभा मण्डपं दना
वना जय श्री भिक्षुया न्द्योने जिन श्री राज बोधिसत्त्वं विन्तियात हे गुरु
जय श्री ! नेपाल धर्मभूमिस्त विज्याना च्वंहा धर्मधातु जिनालय स्वयम्भू
चैत्यया विषये जिमित आज्ञा दय्का विज्याहुँ । थथे जिन श्री राज
बोधिसत्त्वया विन्ति म्यना जय श्री भिक्षुं सकलसियां तायेदय्क आज्ञा-
दय्का विज्याःगु जुल ।

हिमालय पर्वतं चाःकुलाच्चंगु नेपाल देशे गोपुच्छ नां जुया च्वंगु पर्वत छगू दैच्वन । थ्व पर्वतया नां युग युग पत्ति हिलाः पानाः वनाच्वन । ह्यापा सत्पयुगे पद्मगिरी धका धयातल, त्रेतायुगे गोशृङ्ग धका धयातल, द्वापर युगे वज्रकूट धका धाःसा थौं कन्हें कलियुगे गोपुच्छ धका । हानं थ्व पर्वतयात नेपाल भाषां, सायाह्वर्थे बांलुया च्वंगुलिं साम्ब्यांगुं पर्वत धकाःनं धाः । थुगु पर्वते अने-तनेगु सिमाफल स्वांमा व कल्पवृक्षादि दयाच्वन । अनेगु धातु, रत्नया खानि नं दयाच्वंगु जुल । भंग पंक्ति, जन्तु जनावर-तय्सं नं बास यानाः अभि हिंसक प्राणित जूसां नं थःथवे प्रेमभाव याना मिलय्-चलय् जुया च्वंगु खत ।

थर्थेजाःगु पर्वत शिखरस ज्योतिरुप श्री स्वयम्भू धर्मधातु जिनालय विराजमान जुया बिज्याना च्वंगु जुल । वसपोल ज्योतिरुपयारस्मि सूर्यया जः थें तेज प्रकास जुया भिगू दिशासं खः वना च्वन । उगु तेजया जलं खय् व फुक्क लोय्हे लना वनीगु जुयाच्वन । थर्थिजाःह्य निरंजन निराकार सर्वात्मा तेजमय सकल तथागतपिनि आश्रय स्थान जुयाः सकल लोकपिन्त उद्धार यायेया निर्मित थः थमंतुं उत्पत्ति जुया बिज्याना च्वंह्य हानं वसपोल उत्पत्ति जुया बिज्यासांनिसें ब्रह्मा, वीष्णु महेश्वर, इन्द्र सकल देवगण धृतराष्ट्र, विरुधक, विरुपाक्ष, कुबेर, चतुरमहाराजा आदि लोकपाल गण, सकल नाग, सिद्ध, गरुड, विद्याधर, साध्यगण, यक्ष गन्धर्व, किन्नर, राक्षस, ऋषिमुनि, तपस्वी आदि सकलसियाँ वसपोल ज्योतिरुप श्री स्वयम्भूयात पूजा याना स्तोत्र व्वना बंदना याना च्वँच्वंगु जुल ।

हे जिन श्री राज बोधिसत्व ! थुगु ज्योतिरुप कलिकाले नष्ट भूष्ट ज्वाी धका भराये ग्वःगु तःफाःगु ल्वहँतं त्वपुया, उगु ल्वहँया द्योने चैत्य दयूकाः छत्र ध्वज पताकार व्वयूका दशकर्मादि प्रतिष्ठा याना तगु खः ।

अथेनं देव मनुष्यपिसं ह्मिथं वयाः पूजा दर्शन वन्दना याना पूजा याना मानय याना तःगु खत । थथे गुह्य मनुष्यं थुगु स्वयम्भू चैत्ययात श्रद्धा-तया पूजा याई उह्य दुर्गती जन्म जुई मालि मखु । सदां सुगती जन्म जुया, गूणं परीपूर्णह्य जुया, शुद्धात्मा जुया, लोकपिन्त हीत याइह्य जुया, बोधिचर्या धारणा याइह्य जुया, पुण्य सम्भारं पूर्ण जुया, बोधिसम्भारं पूर्णह्य जुया लिपा बोधिज्ञान लानाः बुद्ध पद लाइगु तक फल प्राप्त जुइ ।

थुलि स्वयम्भूया विषय खँ न्यनाः हानं जिन श्री राजं जय श्री भिक्षुयात विन्तियात हे गुरु ! श्री स्वयम्भू उत्पतिया वारे जिमित कृपा-तया आज्ञा दय्का विज्याहुँ । जिन श्री राजं थुलि विन्ति यायेव जयश्री भिक्षुं आज्ञा दय्का विज्यात साधु साधु जिन श्री राज एकचित्त याना न्यँ । गुरुपिसं जितः गथे आज्ञा जुया थकल अथेहे स्वयम्भू उत्पतिया वारे जिं कने त्यना ।

पातलिपुत्र नगरे कुट्टकुटाराम महाविहारे विज्याना च्वँह्य उपगुप्त भिक्षुं सम्राट अशोक महाराजायात आज्ञा दय्का विज्यात । हे महाराजा अशोक ! पुण्य चत्रमध्ये उत्तम जुया च्वंगु उत्तर दिशास हिमालय पर्वतं चाःहुला च्वंगु उपकन्दोह पीठ सुदुर्जया भूमी पूण्यभूमी जुया च्वंगु नेपाल देशे गोश्वृङ्ग नामगु पर्वते श्री धर्मधातु स्वयम्भू ज्योतिरुप विराजमान जुया च्वंगु हु । वसपोल ज्योतिरुप स्वयम्भू धर्मधातुयात पूजाभाव याना, बोधिचर्या धारण याना, पूजाभाव याना च्वन धालसा बुद्ध पद तक लाई थका उपगुप्त भिक्षुं अशोक महाराजायात आज्ञा दय्का विज्याःगु जुल । थथे उपगुप्त भिक्षुया खँ न्यना हानं अशोक महाराजां विन्ति याःगु जुल । हे गुरु ! ब्रह्मपोलया आज्ञा न्यना जि मन बोध जुल हे गुरु ! आः श्री स्वयम्भू उत्पति जूगु खँ न्यनेगु इच्छा जुल कृपातया थुलि आज्ञा दय्का

विज्याहूँ । अशोकया विन्ति न्यना उपगुप्त भिक्षु' आज्ञा दय्का विज्यात हे साधु जुया च्वंहा महाराजा जिं गुरुपिंके न्यना तयार्थे कने एकचित्त याना न्यँ । थ्व खँ गथे धाःसा-

न्हापा न्हापा श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्ध सर्वज्ञजुया विज्याह्य; देव, मनुष्यया शास्ता गुरु जुया विज्याःह्य वसपोल छन्दुया दिने श्री ज्योतिरुप दर्शन याये धका भिक्षुसंघपिं सहित याना श्रावस्ती नगरया जेतवन महाविहारं श्रीशाक्यमुनि भगवान बुद्ध नेपाल मण्डले विज्याये धका प्रस्थान याना विज्याःगु जुल । हे महाराजा अशोक ! वसपोल बुद्ध गथे विज्यात धाःसा ग्रहगनं चाःहुयेका विज्याःह्य सूर्योर्थे, नक्षत्रगनं चाहुयेका विज्याःह्य तिमिलायेआजुर्थे अनेगु मङ्गलं पूर्ण जुयेका स्वयम्भू गोपूच्छ पर्वतया पश्चिम दिशाया भागे थों कन्हे पर्वतस्थान धयागु थासे भिक्षुपिंसहित व्वना वसपोल भगवान बुद्ध विज्याःगु जुल ।

वसपोलं धर्मोपदेश विया विज्यायेत उगुथासे भिक्षु बोधिसत्वपिसं चाःहुयेका रत्नमयसिंहासने विज्याना च्वंगु इलय् चूण्डा धयाह्य मिसा छह्य वया बुद्धयात स्तोत्र धाःगु जुल । थुवले वसपोलं उह्य चूण्डाया ल्हार्ति लःत्वना विज्याना पूर्वानुस्मृति लुमंके त्रिया उह्य मिसायात चूडाकर्म यानाः भिक्षु छुना प्रवर्ज्या सम्बर विया विज्याःगु जुल । हानं सभामण्डल स्वया श्री शाक्य मुनीन्द्र भगवान बुद्धं आज्ञा जुया विज्यात हे साधु जुया च्वंपिं छिमिसं एकाग्र यानाः न्यँ ।

आदि मध्यान्त कल्याण जुइगु खँ थर्थे; दक्क धर्मया खानि जुयाः सकल तथागतपिनि छें जुया त्रिरत्न त्रिगुण जुया विज्याःह्य ज्योतिरुप

स्वयम्भू धर्मधातु यात गुह्य बुद्धिमानपिसं श्रद्धा तथा निहथं शरणा वना
जगत सत्त्वप्राणिया कारणे संबोधि व्रत चलेयाना भजन याइ, उह्य सर्वपापं
मुक्तजुया मन वचन शरिर शुद्ध जुया क्लेशावर्ण मुक्त जुया, बोधि सम्भारं
पूर्ण जुया सत्त्वप्राणिपिनिगु लागिं हितकर जुया, सद्धर्म साधना याइह्य जुया
बुद्ध जुइगु तकं फल प्राप्त जुइ । उकिं छिमिसंनं स्वयम्भूयात सेवाया
पूजाया धका श्री भगवानं आज्ञा दय्का विज्याःगु जुन । थथे श्री शाक्य
मुनीन्द्रया आज्ञा न्यना श्री स्वयम्भू उत्पति जूगु खँ न्यनेगु इच्छा याना
चंगु जुल । थथे सभामण्डलं मने इच्छा याना चंगु खँ मैत्री धयाह्य
बोधिसत्त्वं सीका थः च्वँचवनागु धासं दनावना श्री भगवानया न्ह्याने चवना
जवपुलिं पृथ्वीस चुया खव पुलि थतकया ल्हाःजोजलपा थथे विन्ति यात हे
भगवान बुद्ध । श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू धर्मधातु गवले निसं उत्पति जुया
विज्याःगु खः उगु खँ सर्वसत्त्वपिं उद्धार यायेया कारणे आज्ञा जुया विज्याये
माल धका मैत्री बोधिसत्त्वं विन्तियात । थुकथं मैत्री बोधिसत्त्वं विन्ति
यासैलि श्री भगवान शाकमुनिं आज्ञा दय्का विज्यात हे मैत्री बोधिसत्त्व
साधुसाधु छं श्री स्वयम्भू नेपाःले उत्पति जूगु खँ न्यनेगु इच्छा यात जिं
कने छं एकाग्र चित्त याना न्यँ-

परापूर्वकाले थ्वहे भद्रकल्पया सत्ययुगे मनुष्यपिनि चय्दोल
८०,००० दँ आयु दुबले धंधुमति नगरे विपश्चि तथागत संसारया गुरु जुया
चवन । विपश्चि बुद्ध गथिंह्य धाःसां दशवल जुयाः सम्पूर्ण धर्मया खानि
जुया, देव मनुष्यया शास्ता जुया विज्याना चंगु इलय वसपोल विपश्चि
तथागतया पर्ज्यास जि सत्यधर्म नां जुया च्वंह्य बोधिसत्त्व धायेका जन्म
जुयाचवनावले वसपोलया शासने चवनाः प्रवर्ज्या कया बोधि सम्बर ब्रते

चवनाः बोधिचर्या चले याना चवना । हे मैत्री बोधिसत्त्व उगु इलय् नेपाः दे
 गथे च्वं धाःसां तःधंगु दहँ जुया चवन व पुखुया लः च्याताजिगु गुणं संयुक्त
 जुयाचवन गथेकि- (१) शुद्धगु (२) नस्यागु (३) ख्वाउँगु (४) तच्चतं सवा
 साःगु (५) थाउँसेच्वंगु (६) नइगु पचे जुइगु (७) निर्मलगु (८) वचुगु थ्वथे च्याता
 गुणं संयुक्तगु लखँ जाया च्वंगु ह्येकोये व्या ह्येकोये हाकः जुया आपालं
 नागतसें वास याना च्वंगुः लखय् च्वनीपिं किइत, न्या, व्याँ, ताहा, काउले,
 स्वँज, ग्वँजादितसें वासयाना च्वंगु जुल । थुगु पुखुली नागतसें वास याना च्वंगुलिं
 थ्वइत नाग वास दहँ धका प्ररुगान्त जुया चवन । हानं कर्कोतक नागं वास
 याना च्वंगुलिं कालिन्द नं धा हानं थ्व दहँले तुयूगु; ह्याउँगु, ह्यासुगु व वचुगु
 तःताजिगु पलेस्वांमात बुया वया स्वां होयाच्वंगु दु । राजहंस, सलांत्या भंग,
 न्याक्वा भंगः, बोहँय् लहँय, कोलःवा थुजापिं लःया भंगः तसें वास याना च्वंगु
 थ्व पुखुली रत्न, शंख, मोति अनेक मणि रत्न धातुं पूर्ण जुया च्वंगु । अले
 थ्व दहँया छ्वाःख्यलं हिमालय पर्वतं चाःहुला च्वंगु अयेहे अनेगु गुँ पर्वतस
 थी थी तःताजिगु सिसा फल स्वांमा गुँखि लहरा दयाः तःच्वतं शोभायमान
 जुया चवन । थाये थासेय् गुफा पर्णशाला दयाः आपालं ऋषि मुनि सिद्धा
 तपस्त्रिपिसं वास याना च्वंगु. हानं नाग वास दहँले ब्रह्मा मेमेपिं द्यो अपसरात
 वया स्नान याना धर्मकर्म याःवयाच्वंगु छगू तःधंगु तीर्थ स्थल जुयाच्वंगु
 जुल । थ्व दहँले स्नान याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधादि व्रते च्वना
 ध्यान योग याना तपव्रत याना शरिर शुद्ध याना आपालंहे जीवनं मुक्त
 जूपिनं दैच्वंगु खत ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व ! उगु नाग वास हृदस स्नान यानाया फलं सुख
 बृद्धि जुई धका च्वंगु कालया बुद्धपिसं आज्ञा दय्का विज्याना वंगु दु । उकिं

गुह्य मनुष्य ध्व दहँले स्नान याना त्रिरत्नया शरण वना संसारे च्वंषि सत्वपिन्त हित यायेगु चित्ते तथा बोधिचर्या ब्रत चले याई उह्य मनुष्यया निर्मल देह जुया तथागत पिनि पुत्र समानह्य जुया बोधिसत्व धायेका जन्म जुइदै । हानं संसारे मान व अपमानयात वास्ता मयासे राग, द्वेष, मोह आदि स्वःता थुगु दहले स्नान याइ व शुद्ध आत्मा जुया श्रोतागामि, सकृतागामि, अनागामि व अर्हत फल तक प्राप्त जुइ । गुह्य मनुष्य थःगु आत्मा जक शुद्ध यायेगु इच्छा याना स्नान याई उह्यसित प्रत्येक बुद्धया फल प्राप्तजुइ । गुह्य मनुष्य संसार सत्व प्राणिपिन्त हित याना तस्य् यायेगु इच्छायाना व दहँले स्नान याइ उह्य सित बोधिज्ञान दया बोधि संभारं पूर्ण जुया सम्यक्संबुद्ध जुयेगु फल तक लाभ जुइ । स्वर्गय् देवतापिनिगु सुखया इच्छायाना स्नान याःसा इन्द्र जुइ दै । जुजु जुइगु इच्छाँ स्नान याःसा चक्रवर्ति जुजु जुइ दै ।

हे मैत्री बोधिसत्व जिनं विपश्चि तथागतया पालय् सत्य धर्म बोधिसत्व जुया च्वनावले व नागवास दहँले स्नान याना लः त्वना वयागु पुण्यद्वारा बोधिज्ञान लाना थुगु जन्मे तथागत तक ज्वी फुगु खः । अथेया कारणे गुह्यसियां नागवास दहँले स्नान याइ उह्यसिया फुक्क पाप नाश जुया निर्मल आत्मा जुया बोधि संभारं पूर्ण जुइ । ध्व नाग वास दहँ सकल तथागत पिसं अधिस्थान याना तःगुलिं प्रख्यात जुया च्वंगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! उजागु समये सत्ययुगस श्री विपश्चि तथागतं बन्धुमति नगरे धर्मोपदेशना यायेधुंका सकल भिक्षुगणपिं सहित व्वनाः थुगु नाग वास दहँ ले स्नान यायेधका बन्धुमति नगरं नागवास दहँस

विज्याःगु जुल । अनंलि नाग वास दहँले ध्यसेँलि सकल शिष्यपिन्त स्नान
याकःलि हानं दहँया वायुव्य कोरो न्यंगु अनिकं तःजागु पर्वते भिन्नु संघपि
नापं विपश्चि बुद्धनं विज्याना समाधिन् चनाः वसपोल विपश्चि बुद्ध ध्यान
समाधि योगं दना नागवासदहँले स्वस्वया पलेस्वाँया पुसा वांछया विज्याःगु
जुल । थवले सकल भिन्नु बोधिसत्त्वपिसं बुद्धयाके न्यंगु जुल हे भगवान
बुद्ध ! जलगोलं थव दहँले छु यां वञ्चया विज्यानागु । विपश्चि बुद्धं फुक्कस्यां
तायेदय्क आज्ञा दय्का विज्यात

हे श्रावक संघ बोधिसत्त्वपिं ! जि मेगु छुं वांछयागु मखु पलेस्वाँया
पुसा वां वञ्चयागु ख. थका जिवा जुइगु खँनं आज्ञा जुया विज्यात-

थव पलेस्वां पुसा वांछयागुलिं छु जुइ थाःमां थव पुसां दोलंदोहः दुगु
पलेस्वां ह्याः स्वयम्भू धर्मध तु ज्योनिरुप उत्पत्ति जुया विज्याइ । हानं
वसपोलया पञ्चरश्म या जलँ संसारे फुक्क उत्पात नाश जुइ संसारे
दकोभनं महा मङ्गल जुइ । थनंलि सकल लोक पिसं श्री स्वयम्भू उत्पत्ति
जुया विज्याःगु खना द्रुनुगलं निसँ लय्ताया सदाकालं श्रद्धा पूर्वकं सेवा
याइ थुगु पुराय द्वारा सकल लोकपिनि शुद्ध इन्डीय जुया कल्याण जुइ अले
सुख वृद्धि जुया पुराय संभारं पूर्णं जुया बोधि सम्भारं पूर्णजुया सकल
लोकपिन्त हित सुख पी फुल्ल जुया लिपा अनुत्तर ज्ञान प्राप्त जुया बोधिसत्त्व
व बुद्ध जुयेगु तक्क फल प्राप्त जुइ थका श्री विपश्चि तथागतं आज्ञा दय्का
विज्याःगु जुल । थये श्री विपश्चि बुद्धं भविष्यवानि जुया विज्याःगु खँ सकल
सभामरडपं न्यना अति मन प्रशन्न याःगु जुल । अनंलि विपश्चि बुद्धंसकल
भिच्छुतय्त मो ल्हुका नाग वास दहँनं हानं वन्धुमति नगरसंतुं लिहाँ
विज्याःगु जुल ।

एव खँ गोपुच्छ पर्वतस विज्याना श्री भगवान् शाक्यमुनीन्द्रं मैत्री
बोधिसत्त्वयात् आज्ञा दय्का विज्यागु श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप उत्पत्ति
निदान जुल ।

इति श्री स्वयम्भू महापुराण श्री स्वयम्भू उत्पत्ति निदान कथाया प्रथमाः ॥१॥ समाप्त ॥१॥

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

द्वितीय अध्याय प्रारम्भ

यनंलि मैत्री बोधिसत्त्वं हाकनं श्री शाक्य मुनि भगवान् बुद्धयात्
वंदना याना थथे-बिन्ति यात- हे भगवान् शास्ता! ध्व नाग वास
दहँले. श्री ज्योतिरूप स्वयम्भू गुणु इल्य् गथे उत्पत्ति. जुया विज्याःगु खः,
उगु खँ समस्त आज्ञा दय्का विज्याहुँ धका बुद्धयाके प्रार्थना याःगु जुल।
थथे मैत्री बोधिसत्त्वया प्रार्थना न्यना श्री शाक्यमुनि बुद्धं मैत्री बोधिसत्त्व
यात् आज्ञा दय्का विज्यात्- हे साधु मैत्री बोधिसत्त्वं छं एकचित्त
याना न्यं जिं श्री स्वयम्भू उत्पत्ति जूगु खँ कने धका श्री भगवानं थथे
आज्ञा दय्का विज्यात्-

श्रीःविषण्वि तथागत निर्वाण जुया विज्यासँलि हानं कालान्तरे
मनुज्याशा परमायु प्रमाण ७०,००० न्ह्येयेदोल दँ जुया च्वन। थर्थिगु-इल्य्
शिखि नाम तथागत लोके बुद्ध जुया विज्यात्।

देव मनुज्यापिसं गुरु धका सत्कार याका माननीय. पूजनीय जुयाः
विज्याना च्वंहा शिखि तथागतं छन्दु अरुणावति पुरया उद्याने च्वना धर्मः

उपदेश वियेगु धका विज्याना च्वंगु इलय् आपालं भिक्षुसंघ, बोधिसत्त्व, देवमनुष्या, असुरा, सिद्धा, साध्य, विद्याधर, यक्ष, किन्नर, गरूड, राक्षस, दैत्य, नागगन सकलें अले ऋषिपिं, तिर्थंकरपिं, जुजु, मन्त्री, गृहपति सकल उपासक-उपासिका प्रमुख नाना देश, ग्राम, निगम, जनपदादि वासिपिं सकल लोकपिं वया श्री शिखि तथागतयात गुरू धका सत्कार याना माने याना पूजा याना वन्दना याना सकलें धर्मोपदेश न्यने धका एकाग्रचित्त याना च्वँ च्वंगु जुल । श्री शाक्यमुनि बुद्ध आज्ञा दय्का विज्यात, अबले जि जेमंकर बोधिसत्त्व धायेका जन्म जुयाः शिखि तथागतया सर्वसंघ जुया च्वना ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व अर्थिगु बखते श्री शिखि तथागतं सभामण्डलस च्वंपिं सकल सिंयां ताये दय्क आदि, मध्ये, अन्तसं कल्याण उत्रीगु सद्धर्म उपदेश विया विज्याःगु जुल । उगु सद्धर्म उपदेश न्यना सकल सभामण्डलं थुइका सद्धर्म साधना यायेगु मनतया बोधिज्ञान चित्ते तथाच्वंगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व थुगुहे इलय् जलं पूर्णं जुया च्वंगु नाग बाल दहँले शकट चक्र प्रमाण गाडाया घःचा प्रमाणं तफो जुया दोलंदो हः दुगु महापद्म धालसां पलेस्वांले तःच्वतं जाज्वल्य प्रमाण ज्योति पिहँ वया पलेमूलया दथुं संपूर्ण धर्मया त्वानि श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप धर्मधातु संसारस प्रवृत्ति निवृत्ति ज्ञान प्रकाश यायेया कारणे धःधर्मंतुं उत्पत्ति जुया विज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व गार्थिह्य स्वयम्भू धाःसां फट्किरथिगु पञ्चरस्मिमय
 जुया सद्धर्म सम्पत्तिया खानि जुयाः सत्त्व गुण, रजगुण, तमो गुणादिं
 सम्पूर्णया आधार जुयाः सर्वाकार सर्वात्मा जुया विज्याःह्य वैरोचनादि
 तथागतपिनि स्थान जुया सन्व प्राणिपिनि चैतन्य जुया आदि अन्न मदया
 सकल लोकपिसं वन्दना पूजना याये योग्य जुया विज्याःह्य, आदि बुद्ध
 स्वयम्भू विपरिव तथागतं अधिस्थान याना तःगु पलेस्वांया पुसां उत्पत्ति जुया
 वःगु पलेस्वांले श्री ज्योतिरुप जुया चैत्यया आकार जुया उत्पत्ति जुया
 विज्या गु खत । थथिगु अवसरस थुगु पृथ्वी मण्डल सुमेरु पर्वत समेनं
 सागर सहितं महाशुभ निमित्तं हर्षोत्पत्ति जुया खुता प्रकारं पृथ्वी मण्डल
 कम्पमान जुल । हानं स्वर्ग लोकया देवपुत्र पिसं नाना प्रकारया दिव्य स्वाँ
 वा गाका हल, मङ्गल वाद्य याना स्तोत्र याना हल । हानं श्री स्वयम्भू
 ज्योतिरुप उत्पत्ति जुये मात्रं दशदिशा सकभनं अत्यन्त स्वभायेमान जुया
 बल । यज्ञ आदि याना छोयेकातःगु अग्नि दक्षिणावर्त जुया स्वस्तिया
 आकारनं जाज्वल्यमानं छोयावल । हानं शीतल नस्त्राःगु फय् वया तच्चर्त
 आनन्द जुल । आदित्यादि नवग्रहपिनं ह्यापास्वया तेज अप्प दयावल ,
 तारागणादि सर्गते च्वंगु नौत दकोयानं तेज थिना बल । हानं श्री स्वयम्भू
 ज्योतिरुप धर्मधातुया तेज दोलछि चन्द्रसूर्यया तेजसिकं आपालं जः प्याहाँ
 वया त्रिस्ताहस्र महासाहस्र लोकधातु सकभनं खः वंगु जुल । थथे स्वयम्भूया
 रश्मि खय्मात्रं सकभनं फुक्क मङ्गल जुया, महा धर्मोत्सव जुया, सर्व
 उत्पात विघ्न नास जुया तथंगु शुभिज्ज जुयावल । वसपोल्लया पञ्च
 रश्मिया तेजं खय्मात्रं षोदश तरके भोग याना च्वर्पि पापीतनं पापं
 मुक्त जुया स्वर्गस जन्म काःवंगु जुल ।

वसपोल स्वयम्भूया रश्मि स्वयमात्रं मिखां मखंपिनि मिखां
 खनावल, ह्यायेपनं मतापिसं ह्यायेपनं ताल, तुति मचूपिसं चुइ फत,
 धुति तथ्यनं ह्या तथ्यना वल, नथपित्यापिनि तं फुदना वःथें चवन, लोये
 जुया खंपिनि उग्रु लोचं सुक्त जूर्पि जुया शुद्ध इन्द्रिय जुया सुखं
 आनन्द जुया वल, प्वाथय् दुमिनि ह्युं भवाहे दुःख मजुइक याउँक
 मचा जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व शुक्रयं त्रैलोक्य शुभ मङ्गल याना सकल
 तथभात मिनि आश्रय जुया विज्याः ह्य श्री धर्मधातु वागीश्वर यःथमंतुं
 नाग वास दहँले उत्पत्ति जुया विज्याः शु स्वया आरुप्य धातुया मालिक
 जुया विज्याः ह्य श्री महादेवं यः शु भवनया सकल प्रमथादि गणपिं
 स्वना श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शन पूजा प्रायेत नाग वास दहँले विज्याना
 वन्दना पूजा याना विज्याः शु जुल । हानं रूपधातुया स्वामि श्री ब्रह्माजं
 यः शु भवनया असंख्य ब्रह्म ऋषिश्वरपिं १००००० लखछि प्रमाणं यः शु
 मणपिं स्वना विज्यानाः महा हर्ममान पुर्वकं श्री स्वयम्भूयात पूजा
 वन्दना याना विज्याः शु जुल । कामधातुया मालिक नारायणजुं यः शु
 भवनया सारा देवमुग्रपिं स्वमाः श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा याःवल ।
 आयत्रिंश भूवनया मालिक देवराज इन्द्रं सकल देवगणपिं अपसरा
 मणपिं सहितयाता पञ्चोक्चारादि अनेतनेशु-पूजा सामग्रि ज्वना नाग वास
 दहँले विज्याना श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शन पूजा याः शु जुल ।
 शुक्रयं अग्नि देवता दक्षिणया यमराजा, नैऋत्यया सच्चसाम्भिसति,
 पश्चिमया वरुण नाग राजा, वायुव्यया वायु देवता, कुबेर आदिमहा-

ब्रह्मा सहितं भिगू दिशासं देव मनुष्यादिपि वया भी ज्योतिरुपयात
अनेगु प्रकारं पूजा वन्दना स्तोत्रादि याःवया च्वंगु जुल ।

पूर्व दिशाया मालिक धृतराष्ट्र यथाह्य जुजु गन्धर्वपि सहित
ज्वना नाना वाद्य याना म्ये हाला महारसं श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा
याःवया च्वन । दक्षिण दिशां कुम्भाण्डपिनि जुजु विरुधकं कुम्भाण्डपि
सहित याना नाना विमान किंकिनिजाल आदि ज्वना महा लस्सवं
श्री ज्योतिरुप दर्शन पूजा याःवया च्वंगु जुल । पश्चिमदिशां सकल
नागतम् जुजु विरुमाज्ञ नागपि सहित याना रत्न, दक्षणा ज्वना महा
हर्ष पुर्वकं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याःवया च्वंगु जुल ।
उत्तर दिशां यक्षपिनि जुजु वैश्रमणां यक्षपि सहित याना असुरपुत्र
रत्न आश्रिक आदि ज्वना वया श्री स्वयम्भूयात पूजा दर्शण याःवया
च्वंगु जुल । गुह्यकपि, किन्नरपि, विद्याधर गणा, सिद्धा गणा, आसुर्य
दैत्य चक्रवर्ति जुजुः अथेहे देश देशान्तरया सारा मनुष्य गणपि ज्वते
सकल लोकपिसं थःके वुगु पूजा वस्तु ज्वनाः अरयन्त हर्ष पुर्वकं श्री
स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याये धका भिगू दिशासं वया गुलिसियां
अष्टाङ्ग प्रमाणयाना स्तोत्र ज्वना वन्दना याना च्वनः । गुलिसिनं सुगन्ध
कस्तुरी, कपूर धूप धनाः गुलिसियां छत्र, ध्वज, पटाकादि, च्चामल
व्यूकाः गुलिसियां प्रदिप महादिप लोयेकाः गुलिसियां पञ्चोपचारादि
पूजा याना भाव याना दर्शन यानाः च्वंच्वन । श्री स्वयम्भू ज्योति-
रुपयात थये पूजा भाव याःगुलि थ्व पृथ्वी हाकनं खुगु प्रकारं
कस्य जुल ।

ધુગુ ઇલય્ અરુણાપતિ નગરયા ત્રિહારસ શિશ્વિ તથાગતયા ધર્મ
ઉપદેશ ન્યને ધકા ચ્વંપિ સભામણ્ડલં શ્વ પૃથ્વી કમ્પ જૂગુ સ્વયા
સકલે સંશયે જૂગુ સ્વતઃ । થથે સભામણ્ડલં સંશય જૂગુ સ્વયા રત્નપાણિ
બોધિસત્ત્વ થઃ ફેતુના ચ્વનાગુ થાસં દના શિશ્વિ તથાગતયા અગ્રસ
લ્હાઃ નિપાં હાજોજલપા વિન્તિયાત હે ભગવાન બુદ્ધ શિશ્વિ તથાગત
થોંયા દિને છુ હેતું પૃથ્વી કમ્પ જૂગુ સ્વઃ ધુગુ વિષય સંશયે જૂર્ણિ
સભામણ્ડલનયત્ કૃપા તયા આજ્ઞા દય્કા વિજ્યાહું ।

રત્નપાણિયા વિન્તિ ન્યના શિશ્વિ તથાગતં આજ્ઞા દય્કા વિજ્યાત
હે રત્નપાણિ હં મનં સમાધાન યાના ન્યં । શ્વ ભૂમિ મહા ઉત્સવં કમ્પ
જૂગુ સ્વઃ । શ્વયા કારણ જિં કને ન્યં, હિમાલય પર્વતયા વ્રસં અષ્ટાઙ્ગ
ગુણં સંયુક્ત જુયા ચ્વંગુ લક્ષં પૂર્ણગુ નાગ વાસ દહું ધાલસાં ભરાયે
ધંગુ પુષ્પુ છગૂ દયા ચ્વન । થર્થિગુ દહૈયા દધુસ રત્નમય શકટ ચક્ર
ગાઢાયા ઘઃચા પ્રમાણં તપોથેક લક્ષં થાંવયા પલેસ્વાં હોયા ઉગુ પલેસ્વાંયા
દધુઇ સકલ તથાગતપિનિ છે જુયા ધર્મયા લાનિ જુયા વિજ્યાઃહ્ય શ્રી
સ્વયમ્ભૂ જ્યોતિરુપ ઉત્પતિ જુયા વિજ્યાઃગુ જુલ । હાનં વસપોલ ઉત્પતિ
જુયે માત્રં બ્રહ્મા, ત્રિષ્ણુ મહેશ્વર આદિ અસંખ્ય પ્રમાણં દેવગણ, સિદ્ધા-
ગણ, સાધ્યગણ, ત્રિવિદ્યાધરગણ, ઋષિગણ, ચક્ષુગણ, કિન્નરગણ, ગન્ધર્વગણ
ગુહ્યકગણ, રાક્ષસગણ, દશદિગ લોકપાલગણ અથેહે મનુષ્યગણપિ સહિત
ક્ષિગૂદિશાં વયા નાગ વાસ દહૈંલે ઉત્પતિ જુયા વિજ્યાઃહ્ય શ્રી સ્વયમ્ભૂ
જ્યોતિરુપયાત અને તને કથં ભાવનાં પૂજા ભાવ યાના સ્તુતિ વન્દના
યાના ચ્વંગુ જુલ । થથે પૂજા યાઃવયા ચ્વંગુ સકલ પુરાયયા પ્રભાવં
શ્વ પૃથ્વી મણ્ડલ છુગૂ કથં મુલાયે વ્રઃગુ સ્વઃ । થથે શ્રી શિશ્વિ
તથાગતયા આજ્ઞા ન્યના રત્નપાણિ હાકનં વિન્તિ યાત,- હે શિશ્વિ

तथागत छलपोलया कृपां जिमि संशय् जूगु मदय्क छलपोलं स्वयम्भू
या महिमा आज्ञा दय्का बिज्यात, जिमितनं नाग वास दहँले थःथमंतुं
उत्पति जुया बिज्याःह्य स्वयम्भू दर्शन यायेगु सकलसियां इच्छा जुल
कृपातया छलपोलं सकलसितं श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू दर्शन यायेत
ब्वना यंका बिज्याहुँ ।

थथे रत्नपाणि बोधिसत्वया विन्ति न्यना शिखि तथागतं सारा
बोधिसत्व भिक्षुसंघपिं फुक्कं ब्वना अरुणावति नगरं नाग वास दहँ पाखे
स्वया बिज्याःगु जुल । नाग वास दहँया नैकृत्य कोणस च्वंगु पर्वतस बिज्याना
अनं नाग वास दहँले उत्पति जुया बिज्याःह्य श्री ज्योतिरुप दर्शण
याना सकलसितं ध्याने तथा बिज्याःगु जुल । आ थौंया अद्यापि उगु
पर्वतयात ध्यानगिरि धालसां धिलाच्च धवा नामं प्रख्यात जुया च्वंगु
दु । उगु पर्वते बिज्याना वसपोल शिखि तथागतं श्री स्वयम्भू ज्योति-
रुपयात स्तोत्रनं याना बिज्याःगु जुया च्वन ।

नमः श्री ज्योतिरूपायः ॥

श्री धर्म धातुः भणिसं करुणा वतारं
नागादिवासं नृद पंकज कर्णं कास्थं
नैरंजनं निरुपमं खसमं महेशं
ज्योतिः स्वरूपमसमं प्रणतोऽस्मिनित्यं ॥१॥

श्रुत्वा सर्वमहिमते श्रवणेन दृष्ट्वा
नेत्रेण रूपं मनिशं चरणे गत्वा
हस्तेन पूज्यं चरणं मनसामु चिन्त्यं
ज्योतिः स्वरूपं मसमं प्रणतोऽस्मिनित्यं ॥२॥

किं वर्यं यमि तत्स्वरूपमे चित्यमे तत्
जिह्वेन्द्रियेण भवदीयतुतिकरोमि
दोषास्त्रदोषं अथवा भवदीय एव
ज्योतिः स्वरूपं मसमं प्रणतोऽस्मिनित्यं ॥३॥

ज्योतिः स्वरूपं तुतिमीघं कृतिं पठन्ति
निकेशं शुद्धं विजसद् हृदयं स्वभाव
पाथोजं कर्णिकं कणामृतं माप्नुवन्ति
स्वयम्भूवेति रूचिरेचिषिते जयन्ते ॥४॥

(इति स्वयम्भूः पुराणे शिखि तथालोक कृत ज्योतिरूप स्वयम्भूः स्तोत्र समाप्त)

धुगु कथं स्तोत्र घाना विन्ति यात । हे ज्योतिरुप स्वयम्भू
छलपोलयात नमस्कार । छलपोल गथिह्य धालसां निरञ्जन निराकार
जुया थये च्वं अथे च्वं धका उपमा तय्वहः मदुगु रुप जुया सकल
धर्मया खानि जुया करुणामय अवतार जुया नाग वास दहँया दथुं
पलेस्वानया केशरस विज्याना आकासथे आदि अन्तमदया विज्याःहा
ज्योतिरुपयात सदां प्रणाम ॥१॥

छलपोलया तुल्ये मदया च्वंगु महिमा हायेपनं न्यना आदि
अन्त मदुगु रुप मिखां स्वया तुतिनं छलपोलयागु स्थाने वया ल्हति
छलपोलया चरणे पूजा याना मनं विचाः याना ज्योतिरुपयात
सदां प्रणाम ॥२॥

छलपोलयात थयेच्वं धका विचा याये मफया च्वंहा थथिह्य
छलपोलयागु रुप थथे च्वं धका जिं छु वर्णन याये, खालि थ्व म्ये
दुगु लिं सम्म जक जिर्न ज्याळयलेथे छलपोलयात स्तोत्र याना, थुकि
छुं दोष दै वा मदै थ्व सम्पूर्ण दमा याना विज्याये माल धका
छलपोल ज्योतिरुपयात सदां प्रणाम ॥३॥

धुगु स्तोत्र गुह्य मानवं व्वना स्तुति याई वया सर्व पाप
क्लेश मदया शुद्ध आत्मा जुया ज्ञानामृत लाना अति सुन्दर धाम-
मये स्वयम्भू ज्योतिरुपे लिन जुया वने दै ॥४॥

धनंलि शिखि तथागतं सकल बोधिसत्व, भिन्दु संधपिन्त श्री
स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन यानाः वसपोलं सर्वसंधपिं सहित अरुणावति
नगरसं तुं ल्याहाँ विज्याःगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व उगु इल्य् शिखि तथागतया पज्यास जि
 चेमराज बोधिसत्त्व धायेका च्वं च्वना । हे मैत्री जिं श्री स्वयम्भू पूजा
 फलया वर्णन याये छं न्यँ धका श्री शाक्यमुनि बुद्धं मैत्री बोधि
 सत्त्वयात आज्ञा दयूका बिज्यात-

गुह्य मनूष्यं श्री स्वयम्भू चैत्यया अग्रे श्रद्धा पूर्वकं त्रिरत्नया
 शरण वना उपोषधे च्वना पूजा याइ भाव याइ ध्यान याइ व
 निश्चयनं बोधिसम्भारं पूर्णं जुया बुद्ध जुयेगु ज्ञान तक फल प्राप्त
 जुइ । यथे श्री स्वयम्भूया सेवा ध्यान यानागुया पुण्य फलं महा
 उत्तम कल्याण साधना यायेगु समर्थ दै । हे मैत्री बोधिसत्त्व ह्यापा
 जुया बिज्याःपिं तथागत पिसनं आज्ञा जुया बिज्याना तःशु
 लिषा जुया बिज्याइपिं तथागत पिसनं आज्ञा जुया बिज्याइ
 तिनिगु ह्यापां निसें आ तक जुया बिज्याःपिं सकल तथागत-
 पिसं प्रशंसा याना च्वंगु श्री स्वयम्भूया स्थाने च्वना त्रिरत्न
 शरण वना उपोषधे च्वना पूजा ध्यान यात धालसा महादुष्ट अघोरगु
 सम्पूर्णं क्लेशावर्णं मुक्त जुया इन्द्रिय शुद्ध जुया निर्मलात्मा जुया
 राग द्वेष मोह माया आदि सकल दोष मदया गवलेहे दुर्गतिस
 जन्म जुइ माली मखु भिगु गतिस जन्म जुया कल्याण सत्पुणं युक्त
 जुया च्वने दै ।

शुक्लं धाकन दशपारमिता पूर्णं जुया बोधिज्ञान लाना तथागतपिंगु
 पद समेतं लाना निर्वाण तकं वने दै । हे मैत्री ! बोधिसत्त्व शुलिया
 कारणे धिचर्या बोपालन याना श्री स्वयम्भूया दर्शन ध्यान याना

श्रद्धा पूर्वकं सेवा याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधयात धारणा
या धका थथे श्री शाक्यमुनि भगवानं आज्ञा दय्का विज्याःगु जुल ।

थथे श्री शाक्यमुनि बुद्धया आज्ञा न्यना मैत्री बोधिसत्व प्रभृति
सकल सभालोक सकलें बोध जुया श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप चैत्ययात
पूजा यानागुया फलया वारे श्री भगवान बुद्धयात विन्तियात- हे
शास्ता सर्वज्ञ भगवान बुद्ध थर्थिह्य स्वयम्भू चैत्ययात पूजा यानाया
पुण्यफल सम्पूर्ण आज्ञा दय्का विज्याहुँ । थथे सकल सभामण्डलया
विन्ति न्यना श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्ध सकल सभालोकं तायेदय्क
आज्ञा दय्का विज्यात ।

हे सभालोकपि ! क्षमिसं एकचित्त याना न्यं श्री स्वयम्भू
चैत्य पुजाया फलया विषय् गुह्य मनुष्यं हर्ष पूर्वक पञ्चामृत सहित याना
सुगन्ध वस्तु तयागु लखं श्री स्वयम्भू चैत्ययात लुकाः स्नान याकिइ
उह्यमनूया मन वचन शरीर शुद्ध जुइ अन्त्याकाले बुद्धया कुले जन्म
जुइ ॥१॥ हानं गुह्य मनुष्यं सुगन्ध वस्तु चूर्ण याना नस्वागु धुप
यना श्री स्वयम्भू चैत्यया सेवा याइ उह्य मनु देव दैत्यापिसं पूजा याये
योग्यह्य जुया दिव्य देह जुइ ॥२॥ हानं गुह्य बुद्धिमानं श्री
स्वयम्भूया शरणे च्वना पञ्च सुगन्ध वा अष्ट सुगन्धनं लेपन याना
पूजा याइ उजोह्य मनुष्य सुगन्ध देह जुया अतिकं योग्यह्य जुया
महा ऐश्वर्यवान जुया स्वर्गस देवपुत्र धायेका जन्म जुइ । हानं
गुह्य मनुष्यं विधि पूर्वक चिवरादि नाना प्रकारया वस्त्र छापा पूजा
याइ उह्य मनुष्यं धर्म राजा जुया ब्रह्मचर्या धारणा याये फुह्य
जुइ दे । हानं गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात नाना प्रकारया स्वां पलेस्वां

उफोस्वां पालिजा स्वा, मांदार पुष्पादि दोहलपा पूजा याइ उह्यसिया
 इन्द्रयासिनं तःधंगु ऐश्वर्य लाना बोधिज्ञानया फल प्राप्त जुइ । हानं
 लखँ वा भूमिं उत्पति जूगु स्वां छानाया फल विशेषनं फल पृथक्
 दुगु जुया च्वन । पुष्पकेतु तथागतया धारणि ७ व्वनाः शोधन याना
 स्वाँ छफो जक छाःसां आपालं पुण्य फल प्राप्त जुइ । गुह्य मनुष्यं
 स्वांमा छाइ व देवराजा इन्द्र जुया सकल गुणं पूर्णह्य जुया बोधिज्ञान
 तक लाई । गुह्य मनुष्यं घ्यो चिकं कपुंरया मत छोयेका सेवा याइ
 व तच्चतं बांलागु मिखा जुया आपालं सम्पतिषा खानि दया राग
 द्वेष मोह मदया जुजुपिसं पूजा याये योग्यह्य चक्रवर्ति जुजु जुइ
 दै । गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात बांलागु सुस्वाद दुगु नैवद्य आदि
 समर्पण याइ उह्य मनुष्य च्छिवान जुया सप्त रत्ननं संयुक्त जुइ ।
 गुह्य मनुष्यं श्रद्धा पूर्वकं श्री स्वयम्भूयात साखति आदि पान वस्तु
 दोहलपी व तृष्णा धयागु मदया बलवान तेज दुह्य जुया देवराज
 इन्द्र जुया जन्म जुइ । गुह्येस्यां सकि, हि सकि, फलादि दोहलपी
 उह्य धर्मे, ग्यःह्य जुइ । गुह्येस्यां भैषज्यादि गुलः दोहलपी उह्य
 अन्तकाल मत्याःतलें निरोगी जुया अन्तकालस इन्द्र धायेका च्वने
 दइ । हानं गुह्य मनुष्यं स्वयम्भू यात इलां प्याना बी
 उह्य मनु सकल सियां पूजा याये योग्यह्य माने याये योग्यह्य
 जुया सम्पूर्ण सिद्धि फल लाना तथागत पिंगु कुले जन्म जुइ । श्री
 स्वयम्भूयात गुह्येस्यां नाना प्रकारया घ्वाँय् व्वय्कावी व सत्गुण पूर्ण
 जुया जुजुपिनिगु पद विप्रान्त जुया तथागतपिनिगु कुले जन्म जुइ ।
 गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात नाना प्रकारयागु वा सीयागु छत्र दय्का
 दोहलपिइ उगु पुण्यद्वारा स्वर्गस देवराज इन्द्र वा सकलसियां चूडामणि

जुया अनन्त सुख भोग याना च्वने दै अन्ते बुद्धिपिनिगु कुले जन्म जुइ । गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात पञ्चरङ्गी पताकादि वयकाबी, ध्व पुण्यद्वारा पृथ्वीस जुजु जुया सदां मङ्गल जुया महासुख भोग प्राप्त जुया अन्तस बोधिसत्त्वया पद तक प्राप्त जुइ । हानं गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात ताय् आखेँ स्वां सहित होला पूजा याइ ध्व पुण्य द्वारा गबलेहे दुर्गतिइ वने स्वाःला सदां सतगतिस जन्म जुया लोक-पिन्त हित याना बोधिसत्त्व धायेकाः च्वने दै । गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात रत्नया धातुया दक्षिणा दोहलपी उह्य विसाल सम्पत्ति पूर्ण जुया धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष फल प्राप्त जुइ । गुह्येस्यां स्वयम्भूयात मनतया स्तोत्र याना वन्दना याइ उह्यसित सकल शास्त्रं पारंगत जुया महावादि राज, परिडत जुई । हानं गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात अष्टाङ्ग प्रणाम याना प्रदक्षिणा याइ वयात अष्टाक्षण दोषं मुक्त जुया चक्रवर्ति जुजु जुया सदां सधर्म साधना यायेगु जक मन जुया लिपा मोक्ष प्राप्त जुइ । श्री स्वयम्भूयात प्रदक्षिणा चाःहुला सेवा याइह्य सित पुर्वानु स्मृति लुमना वै वा आयु वृद्धि जुया सुन्दर शरीर जुया सकल लोकं पूजा याये माःह्य जुया लिपा बोधिज्ञान प्राप्त जुइ । गुह्येस्यां स्वयम्भू चैत्ययात सख्यालं पाना सख्यापा याइ थुगु पुण्यद्वारा दुःख आपत्ति मदया आयु वृद्धि जुया दीर्घायु जुया सत्तरत्न संयुक्त जुया जुजु जुइ दै । गुह्य मनुष्यं स्वां माः छाया पूजा याइ उह्य मनु आपालं बाँलाःगु पलेस्वार्थे कोमल शरीर जुया बोधि चर्या चले याइह्य जुइ । हानं गुह्येस्यां स्वयम्भू चैत्य जीर्ण जुया च्व धाये वा स्थना च्वंधाये जीर्ण उद्धार वा भिकाबी उह्य मनुष्य व पुण्यद्वारा सत्तरत्न संयुक्त

जुया सकल लक्षणं संयुक्त जुया निरोगि जुया धर्मे जक रस दुह्य
 जुया सदाकालं मङ्गल जुया चक्रवर्ति जुजु जुया जन्म ज्जी अन्ते
 अनुत्तर सम्यक्संबोधिज्ञान लाना मोक्षपद प्राप्त जुइ । हानं गुह्य
 मनुष्यं श्री स्वयम्भूया मन्त्रं जाप याना वसपोलया न्होने चवना सुनां
 ध्यान याइ जोगयाइ थधिह्यसित काय वाक चित्त शुद्ध जुया योगेश्वर
 जुया बोधिज्ञान प्राप्त जुया बोधिसत्त्व चर्या चलय् याइह्य जुया मुनीश्वर
 धायेका चवने दे । हानं श्री स्वयम्भूयात सुनां धातुयागु वा चायागु
 पिण्डपात्रे छुं वस्तु वा, छो, जाकि, जा, कय्गु, माये, स्वाः, चि
 आदिं पूर्ण जुइक दुधना दोहलपी धुकिया पुण्य उलि थुलि दु धका
 प्रमाण मदय्क असंख्य पुण्यफल प्राप्त जुइ ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व थ्व संसारे सकलया पुण्य फलया प्रमाण
 दु, धुगु पिण्डपात्र दोहलपागु पुण्य संख्या यानां संख्या मदय्क पुण्य
 दु । हे मैत्री बोधिसत्त्व श्री स्वयम्भूयात पूजा भाव यानागु पुण्यया
 फल संख्या यानां याये मफु धुकिया पुण्य फल महा उत्तम धका
 सीका श्री स्वयम्भूयात श्रद्धा पुर्वकं मनतया त्रिरत्नया शरण वना
 पारमिता धारणा याना बोधिज्ञान लायेगु इच्छा याना गुह्येस्यां श्री
 स्वयम्भूयात सेवा याइ थयेंजाःपिं पुण्यवानपिं दुर्गती गबलें वने स्वाःला
 सदाकालं सतगतिस जक जन्म जुया बोधिचर्या चले याना सर्व
 सत्त्वपिन्त हित याइह्य जुया दशपारमितां पूर्ण जुया बोधितामार्थि
 पूर्ण जुया श्रावक, प्रत्येक महायान थ्व स्त्रंगु यानया ज्ञान बोधि-
 ज्ञान लाना बोधिसम्भारं पूर्ण जुया सम्यक्संबुद्ध पद तक
 लाईगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व स्वतेया कारणे चित्त प्रशन्न याना श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात पूजा याना भाव याना श्रद्धा पूर्वकं ध्यान याना चित्त प्रसन्न याना भतिचा जक भाव याःसां असंख्य फल प्राप्त उवी ।

थुगु प्रकारं त्रिरत्न स्वरूप श्री स्वयम्भूयात ज्ञान पूर्वकं सीका श्रद्धा पूर्वकं प्रशन्न चित्त याना सदाकालं ध्यान भाव या धका श्री शाक्य मुनि बुद्ध मैत्री बोधिसत्त्वयात आज्ञा दय्का बिज्याःगु श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति पूजा वर्णन जुल ।

इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री स्वयम्भू उत्पत्ति पूजा वर्णनो नाम द्वितीयोऽध्याय समाप्त ॥२॥

2000 2001 2002

1992 1993 1994

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

■ **2014** ■ **2015**

44-38861-1075

113 123

... ..

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

AT RITE, 151-16 1984

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

तृतीय अध्याय प्रारम्भ

पुच्छाम चैत्यया न्याःने चना श्री शाक्यमुनि भगवानयाके
पूर्वकथा न्यने धुसेंति मैत्री बोधिसत्त्वं श्री शाक्यमुनि भगवानयात
हानं विन्ति याःगु जुल- हे भगवान थर्थिजागु जलामय जुया तःधना
च्वंगु दहँने गुह्य तथागतया पज्याय् लः सुका नेपाल मण्डल देश
दयेकूगु स्वः संपूर्ण खँ आज्ञा दयेका बिज्याहुँ धका विन्तियागु जुल ।

थुगु प्रकारं मैत्री बोधिसत्त्वं विन्तियाःगु खँ न्यना श्री शाक्य
सिंह भगवानं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व नाग वास
दहँले लः सुका देश दयेकूगु खँ जिं कने एकचित्त याना न्यँ ।

परापूर्व काले मनुष्यपिनि आयु ६०००० खुइदो दँ जुया च्वंगु
वसस्ते श्रेतायुगया प्रथम चरणे मुनि मध्ये मुनीन्द्र जुया, धर्मराजा
जुया, देव मनुष्यया शास्ता जुया व सर्वज्ञ जुया बिज्याह्य विश्वभू,
नाम तथागत अनुपम धैगु महा तःधंगु नगरया उपकण्ठ
धैगु गुईं तथागत पिनिगु आश्रमे चना सर्वसत्त्वया हित यायेया
कारणे संघर्षि सहितनं धर्मचक्र प्रवर्तन याये धका वसपोल विश्वभू

तथागत उगु विहारया आश्रमे विज्याना च्वंच्वन । हे मैत्री ! उजोगु इलय् जि पर्वतारुय बोधिसत्व जुया विश्वभू तथागतया सर्व संघ जुया च्वना ।

सभामण्डले विज्याना च्वंहा विश्वभू तथागतया धर्मोपदेश न्यने धका श्रावक संघपि जुल, ब्रह्मचारी गणपि जुल, प्रत्येकपि जुल, बोधिसत्व महासत्त्वपि जुल, हानं सद्धर्म गुण बांछा याना च्वपि महासत्त्वपि जुल असंख्य प्रमाणं श्रोतादि गणपि वया तथागतयात बन्दना याना बुद्धया अमस सकलें उपस्थित जुया च्वंच्वन ।

थुगु इलय् श्री विश्वभू तथागतं सभामण्डले सकलसिनं ताग्दयेक नाग वास दहँ ले स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पति जुया विज्यागु खँ कना विज्यागु जुल ।

बुद्धया थुगु आज्ञा न्यना सभामण्डल सकलसियां नाग वास दहँ ले उत्पति जुया विज्याहा स्वयम्भू दर्शन यायेगुइच्छा याना विश्वभू तथागतयात विन्ति यात- हे तथागत ! जिमित श्री स्वयम्भू दर्शन यायेगु इच्छा जुल छलपोलं नाग वास दहँ ले जिमित व्वनायंकाः श्री स्वयम्भू दर्शन याका विज्याहुँ ।

थथे सभामण्डलं विन्ति यागु न्याना न्द्याः धाःपिं सकसितं विश्वभू तथागतं स्वयम्भू दर्शन याके धका नाग वास दहँ पाखे व्वना विज्यागु जुल ।

अनुपम धेगु नगरं सकल लोक सहितं थुगु नाग वास दहँ ले ध्यांक विज्यागु जुल ।

नाग वास दहँया किनाराय् ध्यांका सकलसिनं श्री स्वयम्भू दर्शन व पूजा याना नाग वास दहँनं अग्निकोनस च्वंगु पर्वतय् सकल लोकपिं ब्वना श्री तथागत यहाँ बिज्याःगु जुल । थुगु पर्वतस द्वाफोस्वां आदि अनेक जातंजातयागु स्वां होया च्वंगु जुल । थथे स्वां आपालं होया च्वंगु पर्वतस च्वना बुद्ध प्रभृति सकल भिक्षुपिं जुल, बोधिसत्त्वपिं जुल सारासियां व हे पर्वतया स्वां ध्वयाः श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात पूजा, भाव व ध्यान याःगु जुल । थथे आपालं स्वां होया च्वंगु पर्वत जूगुलिं थ्व पर्वतयात फुल्ल पर्वत धालसां फुल्लच्च पर्वत धका थोँया अथापि नाम प्रख्याति जुया च्वंगु द हे दनि ।

थथे नाग वास दहँले बिज्याना श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू दर्शन याना अनेगु धर्म कथा उपदेश बिद्या बिज्याना उह्य विश्वभू तथागतं थःह्यं ब्वना हयापिं सारा लोकपिं ब्वना हानं थःगु अनुपम नगरसंतुं लिहौं बिज्याःगु जुल ।

श्री शाक्यमुनि भगवान् बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व थुगु इलय् महाचीनया पञ्चशीर्ष पर्वत धालसां न्यागू च्वका लुया च्वंगु पर्वते बिज्याना च्वंह्य महामञ्जुश्रीया निर्माण काय मञ्जुदेवाचार्य नाग वास दहँले ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति जुया बिज्यात भैगु ज्ञान चक्षुं सीका बिज्याना श्रीमञ्जुदेवाचार्य थः न्ह्यथु लिथु कलाःपिं केशनी व उपकेशनी धयापिं सहितनं ब्वना चीन देशया राजकुमार धर्माकर हानं चीनया लोकपिं सहित नं महाकाल, गणेश आदि ब्वना नाग वास दहँले उत्पति जुया बिज्याःह्य श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याये धका बिज्याःगु जुल ।

महाचीनं लोकपिं ब्वना नाग बास दहँया इशान कोनया पर्वत
 पाखे श्रीमञ्जु देवाचार्य थ्यंक बिज्याःगु जुल । उगु पर्वतं नाग बास दहँ ने
 उत्पति जुया बिज्याःह्य स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याना सारास्यां पूजा
 याःगु जुल । थुजोगु कथं मञ्जुदेव प्रमुखं सकल लोकपिं उगु पर्वतस
 बिज्याना स्वयम्भू दर्शन याना चच्छि जागर्तना याना च्वंगु खत ।
 कन्हेखुन्दु सुथेजुसेलि वसपोल मञ्जुदेव गुरुं जवं चन्द्रहास खड्ग
 ज्वना देपां सफू ज्वना पञ्चबुद्ध दुगु मकुटं पुयाः “सकल लोकथात
 बासवीगु निर्मित नाग बासया लः सुकेत जि वनेत्याना छिपिं थ्व
 पर्वते च्वना स्वयाच्चँ ” थया बिज्याःगु जुल । थथे आज़ा जूगु खँ न्याना
 वसपोलया कलाःपिं केशनी व उपकेशनी देवीपिं निम्हेसिनं श्री मञ्जु-
 देवयात थथे बिन्तियात— हे नाथ! जिपिं निम्हेसितनं छलपोलं ब्वना
 यंका बिज्याहुँ । मञ्जुदेव गुरुं जू वका कलाःपिं निह्यं ब्वना दहँया लः
 गुखे क्वथ्याःगु खः उखे च्वंगु पर्वतयात तक्षाना लः पितछोये धका
 बिचाः याना केशनी, उपकेशनी नाप पर्वतं चाः चाः हिला स्वया
 बिज्याना च्वंगु जुल । थुगु इलय् फुल्लच्च थयागु पर्वते थ्यंका
 न्ह्यथुह्य केशनीदेवीं त्यानु चायेका भासु फ्युगु जुल । उह्य केशनी
 यात अन हे तथा हानं मञ्जुदेवाचार्य व उपकेशनी पर्वत गया चाः
 चाः हिला लः क्वन्हाःगु स्वया बिज्याना जूगु जुल । थुबले हानं ध्यान
 गिरी धालसां धिलाच्च थ्यका उपकेशनीदेवीं नं त्यानु चायेकल ।
 उह्य उपकेनीदेवीयात नं व हे पर्वते तथा मञ्जुदेवं दहँया लः क्वन्हाःगु
 स्वस्वं थौंकन्हे कुरुवा धाःगु काँपोतल पर्वतस थ्यंका बिज्यात । श्री
 मञ्जुदेवाचार्यजुं चन्द्रहास खड्गं थुगु काँपोतल पर्वत तक्ष्याना बिज्यात ।
 थथे मञ्जुदेवजुं पर्वत तक्ष्याना बिज्यासेलि नाग बास दहँया लः

हाराहारां पिहा वन । एव लः पिहाँ वंगुलीं लख्य् च्वंषि न्या, व्या,
ताहा, संखू आदि लख्य् च्वंषि नागतन लिसें पिहाँ वंगु खत ।

थथे नागत लः लिसें पिहाँवंगु मञ्जुदेवाचार्य खना नागतयत्ता
पिन छोये मञ्जु धका सारा नागतयत् मञ्जुदेवाचार्ये चन्द्रहास खड्गं
माःभुया लः कुंका व हे लः कुंगु थासय् नागतयत् वास बिया
बिज्यात । नाग वास दहँया लः कुंका नागतयत् वास बिया बिज्याःगु
थाय् आःतकं धना हृद धालसां तःदहँ धका थौतकं प्रख्यात जुया
च्वंगु दहे दनि ।

थथे नागतयत् वास बिया हानं मेगु लः पना च्वंगु कच्छोद्र
धयागु काउलेथे आकार वया च्वंगु पर्वत तळयाना बिज्यात । अननं
लः पिहाँ वन । हानं थौकन्हे सूर्य धार धयागु थासय् लः पना
च्वन । अननं पर्वत तळयाना बिज्यात । हानं थौकन्हे गोकर्ण धयागु
थासय् लः पना च्वन अननं मञ्जुदेवाचार्य पर्वत तळयाना लः
पितळया बिज्यात । थथे प्यंगू थासे तळयाना नाग वास दहँया लः
पितळया बिज्यात । अनलि धिलाच्वय् च्वंह्य उपकेशनी फुल्लच्वय्
च्वंह्य केशनी प्रभृति निह्यं व्वना हानं इशान दिशाया पर्वतय् च्वना
च्वंषि चीन देशं व्वना हयापिं लोकपिं व्वनाः थुगु दहँस लः सुना
वना च्वंगु स्वया च्वन ।

थुवले नाग वास दहँया लः दक्कं सुना वँसेलि ज्योतिरुप स्वयम्भू
उत्पत्ति जुया बिज्याःगु पलेस्वां धेचुला वनाः गोशृङ्ग पर्वतय् जूवंगु
जुल । थुवले मञ्जुदेवाचार्य सारा लोकपिं मुंका गोशृङ्ग पर्वतय्

धत्त व्वना यंका श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याके व्यूगु जुल ।
धुवले सकलसियां तच्चनं लय् ताया पूजा भाव याना स्तोत्र पाठ
ध्यान याःगु खत ।

हानं श्री मञ्जुदेव गुरूं सकल लोकपिं व्वनाः ज्योतिरुप स्वयम्भू
उत्पति जुया विज्यागु पलेस्वांया हा प्वः गन लाः धका स्त्रः विज्याःगु
जुल । पलेस्वांया हा प्वः दुगु थासय् थ्यंका मञ्जुदेवाचार्य स्वया
विज्याःवले पलेस्वांया हा प्वलं पृथ्वी दुनेया लः तःधा जुइक थहाँ
वया च्वन । थथे लः धा थहाँ वया च्वगु मञ्जुदेवाचार्य खना थथे
खँ मती लुइका विज्यान । थथे हे लः बुया वया च्वन धाःसा हानं
दहँ जुइत बेर मदु धका वसपोल मञ्जुदेवं लः प्वा तीगु जल स्तम्भ
योग याना विज्यात ।

मञ्जुदेव गुरूया समाधि योगे उगु लः धा चिच्चा दना
वंगुलिं श्री नैरात्मा देवी आदि वीर वीरेश्वरीपिं उगु समाधि योगे
मञ्जुदेवयात दर्शन विया विज्यात । थथे योगय् वीर वीरेश्वरीपिसं
दर्शन व्यूगु स्वया श्री मञ्जुदेवाचार्य जल स्तम्भ योगं क्वहाँ वया
जल स्तम्भ योगं दिना वसपोल खगाननादेवीयात श्री मञ्जुदेवाचार्य
मार्गशीर्ष कृष्णपक्षे नवमी आदित्यवार खुन्दु रात्री जागर्तना याना
नाना प्रकारं धारणा व्वना मन्त्र जाप याना स्तोत्र याना च्वन ।
कह्ने खुन्दु मार्ग कृष्ण दशमौ खुन्दु सुथय् जुसेलि सुगन्धं स्नान याना
काय, वाक, चित्त शुद्ध याना श्री खगाननादेवी नैरात्मा गुह्येश्वरीदेवी
यात पूजा याना विज्याःगु जुल ।

थथे श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा याय्जीके धका व बसोबास याये दयेके धका नाग वास दहैया लः दक्खो पित ँक्याः भूमि खने दयेका विज्याना केशनी उपकेशनी देवीपिं सहितं श्री स्वयम्भूया पश्चिम भाग पाखे गोपुच्छाय पर्वतस वास याना विज्याःगु जुल । हानं थुवले ब्रह्मा, विष्णु, महादेव, इन्द्र, प्रमुखं सारा दश दिग लोकपालपिनं हर्षमान याना उपलन्दोह पीठ सुदर्जया भूमिस वयाः त्रिरत्नया शरण वना उपोषध व्रतय् च्वना श्री स्वयम्भू पूजा याना श्री गुह्येश्वरी देवीया मन्त्रं जपतय याना विज्याःगु जुल ।

थथे नाग वासया लः फुक्क सुनाः थलभाग जुया मनुष्यपिसं बसोबास यानाहःगु खत । थथे मनुष्यपिसं बसोबास याना हहँ छेँ दयेकाः च्वंगु जुल । थथे नाग वास दहैया लः सुना वं लिसे देश हे दयेका मनुष्यपिसं वास याःगु जुल । श्री मञ्जुदेवाचार्य निर्माण याना दयेका विज्याःगुलिं च्व देशया नां मञ्जु पट्टन थयागु नां जुल । अले मञ्जुदेवं थःह्मं च्वना हयाह्म चीन देशयाह्म राजकुमार धर्माकर यात जुजु यायेगु सलः याना तच्चतं उत्सव न्यायेका धर्माकरयात मुकुटं पुयेका राज्य सिंहाशने फेतुका थुगु मञ्जुपट्टन देया राज्यभिषेक विद्या जुजु याःगु जुल ।

थुगु इलय् दको देवतापिं वयाः छत्रं कुयेका च्वाम्बलं गायेका पंखां गायेका ध्वजा पताका च्वयेका उत्सव याःगु खत । मञ्जुपट्टन देया जुजु धर्माकरयात राज्याभिषेक विद्या जुजु याना राजधानी राजपट्टन थयागु नां तथा देश, निगम राष्ट्र, राजधानी दको दयाः

राजा प्रजा सकल सुख पूर्वकं व नियम पूर्वकं च्वंगु थ्व नेपाल
देश जुल ।

थथे शाक्यसिंह बुद्धं मैत्री बोधिसत्त्वयात आज्ञा जुल हे मैत्री
बोधिसत्त्व श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात दर्शन पूजा भावना ध्यान यानागु
पूण्यं तच्चर्त उत्तमगु सिद्धि लाना त्रिमण्डल शुद्ध जुया दुर्गति
निवारण जुया सदां सत्गती जन्म जुया चतुर्वर्ग फल लाना त्रिवर्ग
गुण जस बिद्याया स्थान जुया सकल बोधि सामग्रिं पूर्ण जुया सत्त्वहित
याये फयाः मोक्षफल प्राप्त ज्वी धका श्री शाक्यसिंह भगवानं आज्ञा
दयेका बिज्याःगु जुल ।

इति श्री स्वयम्भू महापुराणे महा ंहद समोषण देश निर्माण नाम तृतीयोऽध्यायः ॥३॥

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

चतुर्थोऽध्यायः प्रारम्भः

गोपुच्छाय पर्वतस्य विज्यानां च्वंहा भगवान् बुद्धयात हानं मैत्री
बोधिसत्त्वं विन्ति यात- हे शाक्यसिंह भगवान् बुद्ध श्व नागवास दहँया
लः सुनाः भूमि खने दया देश निर्माणं जूगु खँ जिमिसं न्यने धुन
आः हानं तीर्थ आदि दया वःगु खँ आज्ञा दयेका विज्याहुँ धका
विन्ति यागु जुल । थये मैत्री बोधिसत्त्वया विन्ति न्यना शाक्यमुनि
भगवान् बुद्धं आज्ञा दयका विज्यात ।

हे मत्री बोधिसत्त्व ! एकचित्तं याना न्यँ । मनुष्यतय्गु आयू
१०,००० पी दोल दँ जुया च्वंगु इलय् चमावति धयागु नगरे
ककुच्छन्द तथागत उत्पत्ति जुया विज्यानां च्वंगु जुल । वसपोल ककुच्छन्द
बुद्ध गधिजाह्म धालसाँ धय्गु व्यञ्जनं संयुक्त जुया द्वार्तीसत् लक्षणं
पूर्णं जुया दशपारमिता दशबल संयुक्त जुया यः मनूया शास्ता जुया
विज्यानां च्वंहा वसपोल ककुच्छन्द बुद्धं चमावति नगरे महा उत्तम
जुया च्वंगु बिहारे धर्मसभा मण्डल दयेका सकल लोकपिन्त कल्याण
जीगु उपदेश बिया विज्यानां च्वंगु जुल । श्री शाक्यमुनि भगवान्

आज्ञा जुया विज्यात— जि उगु इलय् ज्योतिपाल बोधिसत्व धायेका जन्म जुयाः ककुच्छन्द तथागतया सर्वसंघ जुया च्वंखना ।

थनंलि श्री ककुच्छन्द तथागतं संसार उद्धार थाये निमित्तं देश देश पत्तिं चाटुलाः धर्मोपदेश वीगु इच्छा याना सकल संघपिं सहित याना आपालं उपाशक उपाशिकापिसं व अने अनेपिं लोकपिसं सहित याना वसपोल चमावति नगरं पिहाँ विज्यात । देश देशपत्तिं थायेथासे विज्याना धर्मोपदेश बिया चाहिला विज्याज्यां कथर्थे नेपाल मण्डले प्यंकः विज्यागु जुल । थनंलि नेपाल देशे चाः हि ह्युं श्री ककुच्छन्द तथागत भिक्षुपिं सहित लोकपिनं ब्वना गोश्रृङ्ग पर्वतय् थहाँ विज्याना दलंद् हःया पलेस्वाँलय् जाज्वल्यमानं प्रकाश जुया विज्याःह्य श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात यथाविधिर्थे पूजा याना नानाप्रकारं स्तुति याना, अष्टाङ्ग प्रणाम याना प्रदक्षिणा दर्शन पूजा याना उगु पर्वतं वहाँ विज्याना उत्तर पत्ति च्वंगु शङ्खोदक नाम पर्वत स्वया भिक्षुपिं सहितं प्यंगू बर्णया लोकपिं ब्वनाः थहाँ विज्याःगु जुल ।

उगु शङ्खोदक पर्वतय् धर्म सभामण्डल दय्का सारासित बोध यय्या कारणय् श्री ककुच्छन्द तथागतं थथे आज्ञा दयेका विज्यात—पुह्य बुद्धिमानपिसं थुगु उपद्वन्दोह पीठया आकार जुयाः सुदुर्जया भूमि स्वरूप जुया च्वंगु संपूर्ण धर्मकर्मया सिद्धि बिया च्वंह्य श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति जुया विज्याना च्वंगु थथिज्यागु महान् पूण्य भूमी च्वना प्रवज्याव्रत धारणा याना संन्यकसंबुद्धया शासने च्वमा बोधिसम्बर ज्ञान चले याना च्वनी थुजोपिं बुद्धिमानपिं सर्व क्लेशं मूक्त जुया तृष्णा क्षय जुया त्रिमण्डल शुद्ध जुया राग, द्वेष,

मोह आदि नाश जुया षड्इन्द्रियात त्याके फुह्य जुया निर्मल आत्मा
जुया चतुर्वर्द्ध विहारे च्वना बोधिज्ञान लाना सम्यक्संबुद्ध पद प्राप्त
जुइ धका श्री क्रकुच्छन्द तथागतं आज्ञा दयका विज्याःगु जुल ।

यथे श्री क्रकुच्छन्द तथागतयागु आज्ञा न्यनाः सकल सभालोके
ध्व संसारं मुक्त जुया निर्वाण वनेगु इच्छा याना प्रवर्ज्या व्रत पायेगु
इच्छा याना गुण ध्वज धयाह्य ब्राह्मण आदि ४०० ब्राह्मणपि हानं
अभयानन्द जुजु प्रभृति ३०० क्षत्रिपि हानं मेमेपि आपालं वैश्य,
शुद्र जनपि जुल मेमेपि सकलसिनं श्री क्रकुच्छन्द भगवान बुद्धयात
यथे विन्ति याःगु जुल हे भगवान बुद्ध, छलपोलया धर्मोपदेशं जिपिं
सकले बोध जूगु जुल जिपिं सकलसियां प्रवर्ज्या व्रतकया भिच्छु जुया
बोधिचर्या धारणा याना च्वनेगु जुल । छलपोलं कृपातया जिपिं
सकलसितं भिच्छु याना प्रवर्ज्या व्रते तथा विनय कना बोधि मार्गम्
तथा विज्याय्माल धका सकलसिनं विन्ति याःगु जुल ।

यथे सकलसिगु विन्ति न्यना क्रकुच्छन्द तथागतं गुणध्वज
प्रभृति अभयानन्द क्षत्री आदि प्यंगू कुलया लस्कर सकलसितं यथे
धका आज्ञा जुल- तथागतया चर्यास च्वना प्रवर्ज्या व्रत पायेगु
इच्छा जूसा प्रवर्ज्या व्रतकया भिच्छु जुया बुद्धचर्या चलेया धका
आज्ञा जुया थौकन्हे सिद्धि पूच्च धयागु शङ्खोदक पर्वतय् तथा प्यंगू
कुलया लस्करयात क्रकुच्छन्द तथागतं चूडाकर्म धालसां सँ पाशुक
लाका विज्याःगु जुल ।

ध्व भिक्षु यानापित स्नान याकेत शुगु पर्वतय् लः मामां
 ववं थौकन्हे वाक् दुवा धैगु थासय् थेंकानं लः मदया श्री वज्र-
 सत्वया निर्माण काय जुया बिज्याःह्य क्रकुच्छन्द तथागतं सकलसितं
 स्नान याकेगु वाक्य उच्चारण याःबले वसपोल बुद्धया वाक्यं हे पर्वत
 तज्याना लः पिहाँ वःगु जुल । थथे वाक्य याय्वं हे पर्वत तज्याना
 लः पिहांवःगुलिं ध्व पर्वतयात वाग्मती धालसां वाक्यमती धका नां
 प्रख्यात जूगु जुल ।

ध्व हे लखय् सकलसियां स्नान यात । ध्वतेया कारने ध्व
 वाग्मती तीर्थय् गुह्य मनुष्यं स्नान याथी उह्य मनुया सर्व पाप नाश
 जुया वनी, गुह्य मनुष्यं ध्व तीर्थय् स्नान याना त्रिरत्नया शरण
 बना उपोषध व्रतय् च्वनि उह्य मनुया त्रिकाय शुद्ध जुया बोधि-
 संभारं पूर्ण ज्वी ऐश्वर्य गुणं युक्तह्य ज्वी । थथे धका सीका सदा
 कालं वाग्मती स्नान याना देव पितृपित तर्पण बिये ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! धुजोगु कथं उगु शङ्खोदक पर्वतय् गुण-
 ध्वज आदि ब्राह्मण गणपिं अभयानन्द जुजु प्रभृति सकल क्षत्रि
 गणपिं वैश्यगणपिं ध्वते चतुर्वर्ण जातया लोकपित चूडाकर्म याःगु सँ,
 ग्वाय्, लुसि चुइकेत, लः गनं हे मदया च्वंबले छगू भाग सँ आकाशय्
 ब्वय्का यंकल, छगू भाग सँ अनहे सिद्ध जुया वन । अनलि ल्यांगु
 छगू भाग सँ भिक्षुपिसं हे ज्वंका सँ चुयेके धका लः मामां वंबले
 लः गनं हे मदया गथे याय् गथे याय् जुया श्री वज्रसत्वया निर्माण
 काय जुया बिज्याःह्य क्रकुच्छन्द तथागतं थःगु हे वीर्य पराक्रम पर्वत
 तज्याना लः पिकया विज्याना व हे लखय् सँ चुयेके ब्यूगु जुल ।

उकिं वज्रसत्त्वया निर्माण काय जुया विज्याःह्य क्रकुच्छन्द तथागतं
वीर्यबलं पिकया विज्याःगु लः जूगुलि उगु तीर्थयात वीर्यमती धका
नं धाः । प्यांगू वर्णया लोकपिन्त भिन्नु छुगु छगु भाग सँ चुयेकूगुलिं
केशावती तीर्थ धका नं धाःगु खः ।

सँ सिद्ध जूगु थासे सिद्ध शिखर च्व धालसां सिद्धपूच्व धका
धाःगु जुल । थनंलि श्री क्रकुच्छन्द तथागतं थ्व प्यांगू वर्णया भिन्नु-
पिन्त सप्तत्रिंशत बोधिपाक्षिका धर्मउपदेश विया, भिन्नु नियमया ज्ञान
संपूर्ण आज्ञा जुया विज्यात । थ्व नेपाल मण्डल च्यागू वेतराग तीर्थ
व थ्व वाग्मती व केशावती निगुलिं याना द्वादश तीर्थ आदि तीर्थत
प्रसिद्ध जुल ।

सकल लोकयात भिन्नुचर्याय् तथा अष्टवैतराग तीर्थ दकभनं
भ्रमण याना वसपोल क्रकुच्छन्द तथागतं आपालं भिन्नुपिं नेपाल
मण्डलेतुं तथा वसपोल हानं क्षमावती नगरेतुं लिहाँ विज्याःगु जुल ।

थुगु खँ शाक्यसिंह भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्त्वयात आज्ञा
दय्का विज्याःगु जुल ।

इति श्री स्वयम्भू महापुराणे क्रकुच्छन्दाभि वागमन शिल्पचर्या चरण वाग्मती प्रभवनाम चतुर्थोऽध्याय समाप्तम् ।

[illegible]

4 7 9

1997

$\frac{1}{2} \pi$ π $\frac{3}{2} \pi$ 2π $\frac{5}{2} \pi$ 3π $\frac{7}{2} \pi$ 4π

[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

21 2077 18 4032 28

Y. J. and M. J.

[illegible]

... ..
... ..

✓ E 5138 = 2018 . 131

1000 1000 1000 1000

1912 1728 16 87 34 100 0

•

नमो बृद्धाय । नमो धर्माय । नमो सत्ताय

स्वयम्भू महापुराण

पञ्चमोऽध्याय प्रारम्भ

मणिचूड वैतराग महात्म्य

ह्लापां मणिलिङ्ग वैतरागया खं धथे ॥

भगवान् बुद्धं आज्ञा जुया विज्यान् हे मैत्री बोधिसत्त्व परा-
पूर्वकाले शाकेत नगरे ब्रह्मदत्त राजा व कान्तिमती महारानी राजा रानी
जुया विज्याना च्वंच्वन । धुह्म कान्तिमती महारानीया गर्भ दयावःगु
अवस्थाय् गर्भय् च्वंह्म मचाया प्रभावं महारानीयात् अनेगु दोहल
उत्पन्न जुल । महाराजा ब्रह्मदत्त महारानीया इच्छा जुक्व पूर्णयाना
व्युगु खत । कथथे मिला पूर्ण जुसेलि महारानी कान्तिमतीया पास्ये
रात्रिकाले पुत्र जन्म जूगु जुल । धुगु इले कुमार जात जूबले भद्र-
गिरि किसि छह्म राजकुले द्वहाँ वःगु जुल । थ्व जन्म जूह्म मचा
गधिंजाःह्म धालसां संपूर्ण लक्षणं संयुक्त जुया छवनय् मणिरत्नं संयुक्त
जूह्म जुल । थ्व मचा जन्म गुयेवं हे शाकेत नगर छगुलिं चान्हे हे
मचायाछय्नय् च्वंगु मणिथा प्रभावं सुथय् जूगु थें वःतुयूगु जुल ।
उह्म मचायात् मणिचूड धका नां छूगु जुल ।

कुमार कथःथे तःधिक जुया न्यादँ दया वसेलि विद्याभ्रमे तथा शिद्धा अध्ययन याकूगु जुल । कुमार मणिचूड सकल विद्यां पारंगत जुया तच्चतं करुणावानह्य जुया सत्त्वपिनि उपरे दया दुह्य करुणावान जुया थःह्य अबु ब्रह्मदत्त महाराजायाके विन्ति याना शाकेट नगरया दध्नी भरायधंक दानशाला दय्का याचकपिनिगु लागि मणिचूड कुमारं दानशाला चायेकल ।

मणिचूड कुमारं धाः धाः पिन्त धाः धाःगु दान प्रदान याना ज्वंगु खत ।

थ दानशाला अन्हुयात मखु, निन्हुयात मखु, लच्छियात मखु, दच्छियात मखु, सदाँ सदाँयातं । थुखतं हिं हिं काःवःपित धाः धाःम्हेसित धाः धाःगु दान याना ज्वंगु जुल । थुगु इलय् भवभुति च्छिं पलेस्वाँनं बूह्य पद्मावती धयाह्य म्हाय् मचा मणिचूड राजकुमार यात कन्यादान बिया नीरगध-यज्ञया पूण्य पवंगु जुल । मणिचूड कुमारं भवभुतिया म्हाय् मचा पद्मावती कन्यादान कथा च्छिं पवंगु नीरगध-यज्ञया पूण्य दान विइ धयागु निर्णय याःगु खत ।

मणिचूड कुमारं पद्मावती विवाह याना छुं दँ लिपा पद्मावतीया पाल्खे पुत्र जन्म जुल । उह्य मणिचूड कुमारया काय्यात पद्मोत्तर कुमार धका नां छुत । थुगु इलय् ब्रह्मदत्त जुजु थःह्य काय् मणिचूडयात शाकेट नगरया राज्यसिंहाशने फेतुका राज्याभिषेक बिया ब्रह्मदत्त महाराजा कान्तिमती महारानी निह्यतेपुलिं तपोवन बिज्याःगु जुल ।

धनंलि शाकेट नगरया महाराजा मणिचूड जुजु जुया देशे राज्य याना दान शालाय् च्वना हिया ह्मिथं दान काःवपिन्त दानयाना च्वन । धनंलि छन्दु भवभुति ऋपियात बी धयागु नीरगध यज्ञ यायेगु इच्छायाना ब्रह्मरथ धयाह्य राजपुरोहित लिसे सःलः याना नीरगध यज्ञ याय्गु ग्वसाः ग्वःगु जुल । नीरगध यज्ञ मण्डल तयार नं जुल उगु इले आपलं हे तापाक देशं न्याह्य ब्राह्मणपिं नं वया दान काः वःगु जुल । थ्व न्याह्य ब्राह्मणपिसं न्याता प्रकारं फ्वन । छम्हेस्यां म्हाय् बिया छोयेत खर्च फ्वन, निह्यमम्हेस्यां कायेयात दासत्वं मुक्त याय्त् खर्च फ्वन, स्वह्यमम्हेस्यां कलाःयान मुक्त याय्त् खर्च फ्वन, प्यह्यमम्हेस्यां वास याय्त् खर्च फ्वन, न्याह्यमम्हेस्यां बुढा जूगुलि मणिचूडयाके संपत्ति फ्वन । न्याह्य ब्राह्मणपिनिगु थुजोगु खँ न्यना महाराजा मणिचूडं करुणा चित्तं, दत्त चित्तं, त्याग चित्तं न्याह्यसितं माको माको संपत्ति दान बिया छोगु जुल ।

भिगु दिन स्वयाः मू लुखांनिसें, धुकू लुखातकं चायेका श्रद्धा पूर्वकं देश देशया जुजुपि सहित निमन्त्रणा याना राजपुरोहित ब्रह्मरथ, ब्राह्मणपिं सहित तथा महाराज मणिचूडं नीरगध यज्ञ प्रारम्भ याःगु जुल । थुगु इलय् त्रायत्रिंश भवनं देवपुत्रपिं च्वना वःगु विमान शाकेट नगरे थ्यंका विमान मन्हात । थथे जूगु स्वया देवपुत्रपिसं देवराज इन्द्रयात शाकेट नगरे विमान न्हा मवंगु खँ विन्तियाःवंगु जुल । थ्व खँ न्यना उग्रिमे इन्द्रं देवसभा यात । देव सभाय् ब्रह्मा वयाः- “विमान मन्हाःगु मू खँ मणिचूड महाराजां नीरगध यज्ञ याःगु पूणयया प्रभावं जूगु खः” धका धाःगु जुल । थुवले देवराज इन्द्रं सापर्मिक धंदा कया च्वन ।

मणिचूडं नीरगध यज्ञ याना नीःन्हु दुखुन्हु तिहिने आका
भाकाये मिछोया च्वंगु नीरगध यज्ञं महा भयंकर मूर्ति जुया च्वंह,
ह्याउँक मिखा कना, धँवा पिकया मे चुलु चुलु लुयाः यच्च छह
हाराक्क पिहाँ वल । वं नय्पित्याः पहलं व करुणा स्वरं महाराज
मणिचूडयात स्वया थथे विन्तिथात— हे महाराजा जि तच्चतं नय्
पित्याना च्वन, नय्मखंगु तःन्हुहे दत्त, छःपिसं धाः धाःम्हेसित धाः
धाःगु दान व्यू धाःगु न्यनाः जि थौं नयेगु दान काः वया च्वना ।

वयागु खँ न्यना मणिचूडं थः द्रुतपित धयाः नय्गु वस्तुत
देमाय् दंक तथा यच्चया न्यःने न्यच्याके हःगु खत । नय्गु दक्व
न्यच्याना यच्च थथे धाल— महाराजा जि यच्चया नय्गु वस्तु थ्व मखु, जि
नय्गु वस्तु क्वा क्वा हि व ला खः । थ्व खँ न्यना जुजुं आज्ञा
जुल— मन्त्रीपिं संघामे सीपिं वा खुसी वांछोयातःपिं सीपिनिगु ला
हया थ्व यच्चयात नका छो । थ्व खँ न्यनेवहे यच्चं तं पिकया धाल—
महाराजां छु खँ ल्हानागु, जि सीपिनिगु ला नैह्य मखु स्वाःपिनिगु, क्वा
क्वा ला हि नैह्य खः । वयागु खँ न्यना जुजुं धाल— सुयात स्यानाः ला
हि बी, छाया धाःसा सुया जक घापा नय्यो ! हे यच्च अथे धाय्
मत्ये वरू मेमेगु छु यो धा जिं छन्त नका व्छय् ।

मणिचूड महाराजयागु खँ न्यना अग्नि यच्चं धाल— महाराज !
छःपिनिगु दान शालाय् धाः धाःपित धाः धाःगु दान यायी धाःगु मखु
खनि । नय् पित्याःपित आशां थाकीगु दानशाला खनी । थथे अग्नि
यच्चया बचन न्यना मणिचूडं थःगु हे ला हि यच्चयात नका व्छयेगु
मत्ती तथा महाराजं थथे धाल— हे यच्च ! सुयातं जिं स्याय् फैमखु

वरु जिगु हे ला हि वी । नय्ला यक्षजु ? धुलि धयाः मणिचूडं
वसः त्वःना न्वःगु ग्वड्ग ज्वना यज्ञ मण्डले च्वँच्वंर्पि सकलसितं
वोधयाना महाराजां थःगु ह्यय् च्वंगु ला थः थह्यंतुं ग्वड्गं ध्यना हि
वाः वाः वय्क यक्षयात ला व्यूगु जुल । यक्षं ला कया कवप्प नया
क्षोत । जुजुं ला विया वं च्वन यक्षं ला नया वं च्वन ।

थथे जुजुं थमंतुं थःगु ला ध्याना दानयाःगु लोकपित्तं स्वयां
स्वयम्फया सकलें खोद्या जुजुयात लोकपित्तं विन्तयाना धया च्वन-
महाराज ! छलपोलं आमथे लाध्याना दान याना विज्याय् मत्थे
छलपोल निधन जुल धाःसा जिमित सुनां दान यावै महाराजा छलपोल
मदय्का जिपिं गथे च्वँच्वने । महाराजा ला ध्याना विज्याय् मत्थे ।

अथे धाःसां मणिचूडं धिर्जयानाः अग्नि यक्षयात ला ध्याना
दान याना हे च्वन । अग्नि यक्षं जुजुं ध्याना व्यूगु ला नयां
लुमधना काचाक्क जुजुयात ज्वना क्वात्तुक म्हुतुं वां न्याना अग्नि
यक्षं जुजुया हि चुकु चुकुयानाः त्वन । स्वया च्वंर्पि सकलें
रुश्या च्वन ।

जुजुं मिखा तिसिना हि त्वंका हे च्वन । यक्षं जुजुयात त्व
नं, त्वःतल भाराक्क मिंक् भूमी थसः पाः वन । जुजु स्मृति हीन
जुया बेहोस जुल । उबले खुताजि पृथ्वी कम्प जुल लोकपिं सकलसियां
स्वयम्फया अर्थे भारा भारां ग्वतुल । सारालोकपिं रुवल । महारानी
पद्मावतीं हि ग्वाला ग्वाला वयेका, ला पाँय् पाँय् मदय्का बँय्
ग्वतुला सीह्यर्थे च्वँच्वंद्वा थः भात मणिचूड महाराजायात धय्पुत्ता-

हे नाथ ! हे महाराजा ! छलेपोलं छु याना विज्याना जिपिं गथे
 याना म्वाया च्वने, हे नाथ, हे स्वामि । छक स्वया विज्याहुँ पद्मावती
 धका : छक धया विज्याहुँ आः जि गथे याय्गु हे भक्त वत्सल, हे दानवीर
 हे नाथ ! काये ख्वःगु छक स्वया विज्याहुँ । कायेह्य कुमार नं हि
 स्वः स्वः वःह्य अबुयात घय्पुना तःसलं- यो पिता, यो बा, धका
 ख्वया च्वन ।

महारानी पद्मावतीं थःगु सँ थःह्यं पुयाः बिरह सह यानां
 सहःयाय् मफया थःगु नुगले थःह्यंतुं दाया- हे नाथ ! शाकेट नगरे
 गथे थाय्गु, जिपिं सुया ख्वाः स्वया म्वानाच्वने धका हा हां ख्वया
 च्वन । ख्व ख्वं हे मणिचूडया ह्यय् पद्मावती व पद्मोत्तर कुमार
 भोसुना च्वन ।

धुबले हे मणिचूडया बुलुहुं स्मृति दयावया होसवया, चाया
 वसेलि ख्वया च्वंपिं पद्मावती रानी व पद्मोत्तर कुमारयात हे
 पद्मावती, हे पद्मोत्तर, ख्वय्मत्ये, थ्व संसारे सदां च्वने मदु छन्दु
 त्वःता वने माला च्वंगु दु अथे जूगुलिं छिपिं ख्वय्मत्ये धिर्ज या
 धका धया अग्नियक्षयात ला ध्यना नका हे च्वन ।

अग्नियक्षं मणिचूडयात- आः जित ला हि नय् गात जि
 प्वाः जाल, उकिं छःपित आशिर्वाद बी, जित ला हि नकाः प्वाः
 जायेका ब्यूगुलिं छपिं याकनं हे त्रायत्रिस भूवने स्वर्गया जुजु
 इन्द्र जुयेमा ।

यक्षया धुजोगु आशिर्वाद न्यना जुजु मणिचूडं धया विज्यात
हे यक्ष छ जिमि कल्याण मित्र त्वः । जिं ला हि दान यानागु
चक्रवर्ति ज्वा, इन्द्र ज्वा धका दान यानागु मखु । जिं थ्व दान-
शालाय् च्वना दान यानागु पुण्य दःसा याकनं हे बोधिसंभार पूर्ण
जुया सम्यक्संबुद्ध जुइ दय्मा । थ्व जिगु प्रणिधान त्वः ।

महाराजा मणिचूडयागु धुजोगु वचन न्यना अगियत्तं यक्षया
भेष त्वःता इन्द्रया थःगु रुप धारणा याना- जि इन्द्र त्वः धका धाःपाः
जुया च्वंगु मणिचूडया ह्यय् मृतसंजीवनी धयागु वासः पाका इन्द्र
अनंतुं अन्तर्धान जुयावंगु जुल । व वासलं याना मणिचूडया शरीर
ह्वापार्थेतुं दिव्यदेह जुल । महाराजा मणिचूड नीरगध यज्ञयात नी
छन्दु दुखुनु पूणयाना पुरोहित ब्रह्मरथयात भद्रगिरि किसि दान
व्यूगु जुल ।

थथे मणिचूडं ब्राह्मण्यात किसि दान व्यूगु दुस्प्रह जुजुं स्वया
ब्राह्मण्यात किसि छु याय्त ? दान बी धुंहा जूसां लित कया व
किसि जित हिं धका धाःगु जुल । दुस्प्रहया त्वं न्यना मणिचूडं लिसः
बिया विज्यात- दान बीधुंगु वस्तु लित काये मत्यः । उर्कि छलपोलं
लोभ तया विज्याय् मते । मणिचूडं थुलि धाय्वं हे दुस्प्रह जुजु
तंचाय हस्तिनापुरेतुं लिहाँ वंगु जुल ।

मणिचूडं भवभुति ऋषि सःतके व्हया नीरगद यज्ञया पुण्य
दान धाःगु जुल । भवभुति आशिर्वाद बिया थःगु आश्रमेतुं ल्यहाँ
वन । हानं छन्दु दानशालाय् हे मानवक धयाह्य मुनि शिष्य छह्य
वया थथे धका मणिचूडयात विन्ति धाःवल ।

हे महाराजा जिमि गुरू मारिचि ऋषियात गुरू दक्षिणा बियेत
 कलपोलयाके कृता काः वयाः च्वना । वयागु खँ न्यना मणिचूड
 महाराजा- कलपोलयात छु माल धया विज्याहुँ धका धया विज्यात ।
 अले व मुनि- हे महाराजा जिमि गुरूयात गुरू दक्षिणा बियेत
 कलपोलया पद्मावती रानी व काये राजकुमार पद्मोत्तर पवं वया
 च्वना धाल ।

मानवक मुनिया थुजोगु खँ न्यना मणिचूड जुजुं थः प्रिय
 जुया च्वनि पद्मावती महारानी व पद्मोत्तर कुमारयात जवं व देपा
 लहातं च्वना हाम्नाः कूश तथा लः धाः हायेका संकल्पयाना मानवक
 मुनियात दान व्यूगु जुल ।

थुह्य मुनि पद्मावती व पद्मोत्तर निह्यं दान कया थंका
 थःह्य गुरू मारिचि ऋषियात गुरू दक्षिणा व्यूगु जुल । पद्मावती
 महारानी अले मारिचि ऋषियागु आश्रमे च्वना वँ पुयेगु, लः काः
 वनेगु, पूजाभः तयेगु, धुमि च्याकेगु, छुसि माः वनेगु, नय्गु जोरे
 याय्गु, आरति थिक याय्गु आदि भवार्ति नं याय्गु ज्या यानाः दिन
 चर्या याना च्वंगु जुल । हानं पद्मोत्तर कुमारं नं मारिचि ऋषिया
 आश्रमे च्वना विद्याअध्ययन याना च्वंगु जुल ।

मणिचूड जुजुं दान वी थुंह्य किसि भद्रगिरि लितकया मट्यू
 धका दुस्प्रह जुजु तंचाया हस्तिनापुरं स्वाःसां स्वाःसां शैन्यत वक्ष्या
 हया लडाईं याःवःगु जुल । महाराजा मणिचूडं स्वाय् माली धका

देश्यात त्यागयाना व्यह्न प्रत्येक बुद्धिपिनिगु पाखें शाकेट नगरं पिहा
विज्यात धुबले दुस्प्रह जुजुया शैन्यतसें देशे तच्चतं हे अस्याचार
याःगु जुल ।

मणिचूड राजां देश त्वःतावना चाःह्यु ह्युं शुद्ध भूमि, धर्म
भूमि, पूरायभूमि नेपाल मण्डले ध्यंकः विज्यात । धोंकन्हं मणिशिल
धैगु पर्वतय विज्याना त्रिरत्नया शरण वना अनुत्तर सम्यक्स्वोधिज्ञान
लायेगु इच्छायाणाः उगु पर्वतया तपोवने विज्याना च्वंगु जुल ।

शाकेट नगरे हस्तिनापुरया शैन्यतय् पाखें देशवासिपिन्त तच्चतं
हे पीडित जृगु जुल । थथे अन्याय अस्याचार जृगु स्वयां स्वय्
मफया मणिचूड जुजुया मंत्रि शैन्यत सकलें मुंका मारिचि च्छापिपागु
आश्रमे वना पद्मोत्तर कुमारयात व्वना हया शैन्यत संगमयाना
शाकेट नगरे लडाईं याःगु जुल । अले हस्तिनापुरया शैन्य तयूत
त्याका पद्मोत्तर कुमारं हे शाकेट नगरे राज्ययाःगु खत ।

छन्हु पद्मावती गुईं सिसाफल खाःवना च्वंवले अनंवः धनंवः
मदय्क, व्याधा छह्य वया पद्मावतीयात काचाक्क बुयायंका मणिचूड
राजा विज्याना च्वंगु थासय् यंका अनेकथं महागनीयात सँपुया दाया व
व्याधा सास्तियाना व्वन । धुबले पद्मावती सास्नां पीडित जुयाः
जुजुयात पुकारेयाना खल । अय्मां ध्यानयाना च्वंहा जुजुं थय्क
छक्क हे मिखाकना मस्वः । व खना पद्मावती महारानीं थथे धाल-
धन्य जि नाथया चित्त, थः कलाःयात थुपाय्च्वतं सास्नायातनं मिखा
छक्क कना हे मस्व । गुलि जक काःगु चित्त उवी ।

महारानीयागु थुजोगु वचन ताय्व मणिचूडं मिखाकना व्याधायात थथे धाल- हे व्याधा पतिव्रता धर्मय् च्वं पिं मिसातय्त आमथे सास्ना याय्मत्ये इमिसं सराः बिल धाःसा लगय् जुइयो ।

जुजुयागु वचन ताय्व व्याधां भन पद्मावतीयात सास्तियात । पद्मावती सराः बी त्यन । थुबले व्याधां व्याधायागु भेष त्वःता इन्द्रयागु रुप धारणायाना जुजु व महारानी याके क्षमा फवनाः पद्मावतीयात मारिचि ऋषियागु आश्रमे तय् यंकूगु जुल । अत्यन्त रमणिय सिमा स्वाँमा दयाच्वंगु, स्वाँया सुगन्ध वयाच्वंगु, अने अनेपिं भंग पंदिं मधुर सलं गुंजथ जुया च्वंगु थासय् च्वना मणिचूड जुजु तम्बःगु लोहँतय् फयतुना थःगु देशवासी व जनता व दानशालाय् फवंवइपिं याचकतय्त लुमंका आः जिथाय् छुं दान काःवैपिनं मदु काःवःसां जिं छुं दान याय्गु मदु धका बिचाः याना च्वंबले अनंवः थनंव मदय्क न्याह्य ब्राह्मणपिं पाखां थहाँ वया च्वंगु मणिचूड राजां खन । खनेवं मणिचूडं इमित बिज्याहुँ बिज्याहुँ धका थःगु आश्रमपाखे यंका ल्हाः तुति सिका सिसाफल नका मणिचूडं न्याना बिज्यात हे ब्राह्मणपिं थधिज्याःगु दुर्गम बनान्तरे छलपोलपिं गन बिज्याय्त बिज्यानागु ?

महाराजा मणिचूडयागु आज्ञा न्याना ब्राह्मणपिसं जुजुयात थथे धका विन्तियात- हे महाराजा जिपिं वयागु कारण छलपोलयात विन्तियाय् न्याना बिज्याहुँ । हस्तिनापुरे दुस्प्रह महाराजाया देशे महामारीया त्वय् उत्पत्ति जुया जिमिगु देशे असंख्या लोकपिं सिना वन । उकिं व त्वय् शान्त यायेत छलपोलया शरीरे च्वंगु शिरो-

मणि फोने धका जिपिं छलपोलयात मामां वया, जिमिगु भाग्यं थों
 छलपोलयात जिमिसं नाप लाःगु जुल । हे दानबीर दया सिन्धु
 महाराजा ! छलपोलं सर्वसत्वयात दयातया विज्यात, छलपोलं जिमिगु
 हस्तिनापुरे च्वंपिं लोकपित नं करुणा तथा जिमिगु देशे च्वंपित
 जीवन रक्षा यायेया कारणे छलपोलया शरीरे च्वंगु मणि छगः दान
 फवने प्रशन्न जुया विज्याय् माल । हे महाराज ! छलपोल गधिंज्याह्य
 भालसा पूण्यात्मा, महारयागी, सत्वप्राणीया उपरे करुणा दुह्य हैं
 महाराजा जिमिगु देश हस्तिनापुरे च्वंपि सत्व प्राणीपिन्त करुणा
 तथा छलपोलया शिरे च्वंगु मणि छगः दान याना विज्याहुँ ।
 छलपोलया मणि दान कया जिमिसं हस्तिनापुरे यंका छलपोलया
 मणि सिला उगु लखं देशे सकभनं हा हा याना सकसितं लः त्वंका
 बिई । हे महाराजा थथे याना बियागुलिं हस्तिनापुरे ल्वय् शान्त
 जुया देशे दुर्भिच्छ आदि शान्त जुइ ।

ब्राह्मणपिनिगु विन्ति न्यना मणिचूड जुजु अति खुसिजुया
 ब्राह्मणपिन्त कल्याण मित्र भाषा महाराजा मणिचूडं थःगु मने
 थुजोगु खँ विचाःयात- "अहो आश्चर्य धन्य धन्य जि गधिंज्यागु भाग्य,
 थों जिगु शिरे च्वंगु मणि हे दान बी दुह्य जि जुल । वसपोल
 ब्राह्मणपित जिगु मणि दान बिया हस्तिनापुरे जुया च्वंगु महामारी
 ल्वय् शान्त ज्वीगु जुल । जित तच्चतं हर्ष जुल ।"

अनं लिपा महाराजा मणिचूडं न्याह्य ब्राह्मणपित थथे आज्ञा
 जुल- हे ब्राह्मणपिं हस्तिनापुरे जुया च्वंगु, दुर्भिच्छ व ल्वय् शान्त
 याय्त जिं जिगु छयनय् च्वंगु मणि छलपोलपित दान बीगु निश्चय

जुल । थौंया दिने जिं मणि दान याना दान पारमितानं पूर्ण याये
 फयेमा थ्व भव संसार समुद्रं पार जुये फयेमा बोधिसंभारं पूर्ण जुयेमा
 थौंया दिने जिं मणि दानयानाः सत्त्वं प्राणीया उपरे सदां सदां सेना
 याय् फयेमा धका प्रणिधान याना कमण्डलुस लः कया हया न्याह्य
 ब्राह्मणपित्त मणिचूडं थथे आज्ञा दयेकल- हे कल्याण मित्रपिं, हे
 ब्राह्मणपिं ! थौंया दिने छलपोलपिं विज्याना जिगु मनोरथ पूर्ण यायेत
 विज्यात । धन्य छलपोलपिं, जिं छलपोलपित्त मणि दान बियेगु निश्चय
 जुल धका आज्ञा जुया मणिचूडं थुकथं प्रणिधान याना विज्यात ।
 “थ्व मणि दान यानागुया पूर्यं पृथ्वीपति चक्रवर्ति जुजु ज्वी धका
 दान यायेत्यनागु मखु । त्रायत्रिसया देवराजा इन्द्र ज्वीगु कामनानं
 यानागु मखु, वैकुण्ठया नारायणया पद लाके धकानं मखु, कैलाशया
 महादेव ज्वी धकानं मखु, चतुरमुख ब्रह्मा ज्वी धकानं मखु केवल
 अनुत्तर सम्यक्संबुद्ध ज्ञान लाना बुद्ध जुया संसारे दक्ख प्राणीपित्त
 उद्धार याये फयेमा धका खः । रोगीपनि ल्वय् शान्त याये फयेमा,
 अगतिपित्त गती लाके फय्मा । जिं थ्व मणि दान याये त्यना, थ्व
 दान बियागु हस्तिनापुरे दुर्भिक्षं पिडित जुया च्वंपिं लोकपिनि महा-
 मारी शान्त यायेया कारणे जिं थ्व मणि दान यायेगु निश्चय जुल”
 धका मणिचूड राजां प्रणिधान याना विज्यात ।

थथे मणिचूड राजां पणिधान याये मात्रं थ्व पृथ्वीस खुगू
 प्रकारं कम्पमान जुया भुत्वाय् ब्वल भिगू दिशाय्त्तं अन्धकार जुया
 आकुल व्याकुल जुया, चन्द्रसूर्यया तेज मदयाः स्वया स्वथा थाय्
 उरः ब्वया च्वंष्ये च्वन ।

दिशा दिशापतिं मि लो र्थे खने दया बल । आकासय्
देवतापिं कोलाहलं हाला जुल । स्वांमा पतिकं स्वां हाथावन सिसा-
फलमाय् सिसाफल हाथावन । उगु बने च्वपिं धुँ, चला, भालु
वनया जन्तु भंगः पंक्षि पिन्हुया चिचा दना बिस्थु व वं हाला जुल ।
हानं देव, यक्ष, गन्धर्व किन्नर नाग सकल लोकय् हाहाकार जुया
बल । हानं ब्रह्मा, नारायण, महादेव, इन्द्र आदि लोकपाल देवलोकपिं
आकासय् वया भयभित जुया, आः लु ज्वीन धका हाहाकारं
हाला च्वन ।

थुजोगु इले मणिचूडं ब्राह्मणपित स्वया थथे आज्ञा दयेका
विज्यात- हे ब्राह्मणपिं जिगु विन्ति न्यना विज्याहुँ । छलपोलपिसं
जिगु छय्ने कःतिं फाया थ्व छँय्ले च्वंगु मणि हानापं ल्येथना कया
जिगु ल्हाती बिया विज्याहुँ । अले संकल्प ब्वना विज्याहुँ बोधिज्ञान
लायेया कारणे जिं छलपोलपिनिगु ल्हाती थ्व मणि दान बी ।
विस्तारयाना विज्याय् मत्ये याकनं जिगु छय्ने कःतिं फाया मणि
लिकया विज्याहुँ । थथे ब्राह्मणपित धयाः तग्वःगु ल्वहँ लगःलय् फय्तुना
पूर्व स्वया हानं आज्ञा जुल- बिलंब याना विज्याये मत्ये हे ब्राह्म-
णपिं । याकनं कःतिं फाया विज्याहुँ । थथे धयाः भिखा तिसिना
महाराजा मुलपतिध्यानाः फय्तुना विज्याना च्वन ।

उगु इले बनदेवी ब्रह्म विज्याना मणिचूडयात करुणा तयाः
ब्राह्मणपित बनदेवी थथे आज्ञा जुल- हे चरडाल ब्राह्मणपिं थथे परम
पूरात्मा जुया विज्याःह्म महाराजायात छाय् कःतिं छय्ः फाय्त्यना ?

वनदेवीधागु धुजोगु वचन न्यना महाराजा मणिचूडं आज्ञा
जुल- हे वनदेवी दान काःवःपित गना विज्याय् मत्ये । हस्तिनापुरे
जुया च्वंगु महामारी ल्वय् शान्त याय्त मणि काःवःगु खः । हानं व
हे देशे महामारी ल्वय् शान्त याय्त जिं मणि दान याय्त्यनागु
खः । जिगु दानपारमिता प्रतिज्ञा भंग याना बिज्याय् मत्ये । मणिचूड
महाराजां थथे त्याग वचनं धाःगु न्यना साधुवाद बिया वनदेवी
लिहाँ वंगु जुल ।

अले मणिचूडया छय्नय् कःतिं गथे याना फाय् धका ब्राह्मणपिं
आतां च्वन । मणिचूडं हानं नं ब्राह्मणपित आज्ञा दयेकल- हे
ब्राह्मणपिं ! विस्तारयानाः बिलम्बयाना बिज्याय् मत्ये याकनं जिगु
छय्नय् कःतिं फाया मणि लिक्कया बिज्याहुँ । मणिचूड राजां थथे
बारंवार आज्ञा जुसेलि ब्राह्मणपिसं मणिचूडया छय्नय् कःतिं दिका
मणि लिकाय्त छँय् फाःगु जुल ।

दयासागर जुया बिज्याःह्य मणिचूड राजां अत्यन्त ज्वयाच्वंगु
कःतिं छँय् फायेके बिया अत्यन्त कष्ट सहःयाना वाकु छिना फक्क
धिर्ज याना ब्राह्मणपिनि उपरे दयाचित्त तया हि बाः बाः वेका सुंक
सहःयाना बिज्याना च्वन ।

ब्राह्मणपिसं कःतिं भवौय् भवौय् कियां च्वन । मणिचूड राजाया
कपालं तच्चतं हि बाः बाः बयाहे च्वन । धुबले आकासं देवलोकपिसं
साधुवाद बिया च्वन मणिचूड राजां वेदना जूगु सहःयाना थथे
चिन्तनायाना च्वन । “जित न्हाक्वहे वेदना कष्ट जूसां जिगु वीर्य
बलं सहित याना सहःयाये । जित दुःख जूसां सकल प्राणिपिं उद्धार

जुयेमा, सकल सत्त्व प्राणीपिनिगु लागि त्याग चितं थ्व मणि दान
 यानागु पूरणं अनुत्तर सम्यक्संबोधिज्ञान लाये फयेमा ।” थथे धका
 आशिका याना मणिचूड राजां कःतिं फाःगुहे सहःयाना च्वन । वरू
 दुनुगलंसिसें थजाःगु इच्छा यानाच्वन “थथे थमं धिर्जयाना छुं जूसां
 थःगु ला हि दान विद्या मेपिनि प्राण रक्षा याये धका इच्छा याना
 च्वनागु यक्व दत्त थौं तिनि थःगु इच्छा पूर्ण जुल थुगु मणि दान
 सिद्ध मज्जिकं जिगु थ्व स्मृति हिन्न मज्जीमा” धका मन धिर्जयाना
 हस्तिनापुरया महामारी रोगं पिडित जुया च्वपिनि उपरे करुणा उत्पत्ति
 याना विज्याना च्वन ।

थुगु प्रकारं शान्तवादि दानवीर करुणावानह्य मणिचूडयात
 ब्राह्मणपिसं छय्न्थ कःतिं फाया हि बाः वयेक छय्न्थ च्वंगु मणि
 हा नापं वयेक ल्याहें थनाः लिकाल । थ्व बेलस मणिरत्नया तेज
 श्री मैत्री बोधिसत्वया श्री वरसाकार चिह्न लुयावल । मणिचूड राजा
 लोहं फाँतय् थसःपावन । मणिचूड राजाया छय्न्नं मणि लिकाःगु
 थासं हि बाः वयाः लः बाः वयाच्वंगु थासय् त्वाकज्याना ह्याँउसे
 च्वना लः न्यानावना च्वन ।

छुं भवा लिषा मणिचूड राजाया स्मृति वया तीजक दना
 ल्वहं फाँतय्तुं फ्यातुना विज्यात अले ब्राह्मणपिसं छय्न्थ फाया लिकाःगु
 मणि जुजुया ल्हाती तथा बिल । जुजुं अत्यन्त खुसि जुया ब्राह्मणपित
 मणिदान व्यूगु जुल । थुबले मणिचूडं मणिदान व्यूगु पूरणं खुगू प्रकारं भुखाय्
 ब्वल । ब्राह्मणपिसं मणिचूडयाके मणि दान कथा वनाः थौकन्हे मणिचूड
 भयागु दहं ले मणि सिला, अपिं थःगु देश हस्तिनापुरे स्वयाःवंगु जुल ।

मणि लिकाःगु घालं जूगु वेदना सहःयाये मफया मणिचूड
मजा हानं मूछर्धा जुल । धुबले प्रत्येक बुद्ध बिज्याना वासलं पाका
मणिचूड राजायात जुयाच्चंगु वेदना शान्त याना बिल ।

मणि दान कयायंकूपि ब्राह्मणपि हस्तिनापुरे प्यंका जुजु दुरप्रहयात
दक्क खँ कनाः मणिचूड राजायागु मणि लःल्हाना बिल ।

अले मणिचूड राजायागु मणि सिलागु लखं देशय् हाहायाना
बिल, सकल जनतापित मणि सिलागु लः त्वंका बिल । थुलियाना बीवं
हस्तिनापुरे जुयाच्चंगु दुर्भिच्च महामारी दक्क रोग शान्त जूगु जुल ।

मणिचूड राजायागु छय्न्नय् च्वंगु मणि दान कया हस्तिनापुरे
जुयाच्चंगु रोग, दुर्भिच्च आदि शान्तयात धयागु खँ पद्मोत्तर कुमार
सीका थः अबु मणिचूडयात स्वःवने धका आपाल शैन्य मुंका तपो-
वने वना अबु स्वःवंगु जुल ।

उले पद्मावतीं खुगू प्रकारं भुकम्प जूगु स्वया मणिचूड राजा
यात छु जुलथे धका धंदा कया मारिचि च्छपियात बिन्तियाता च्छपि
सहित मणिचूड राजा बिज्याना च्वंगु तपोवने वया मणिचूड राजायात
प्रणाम याना जूगु खँ न्यना च्वन । धुगु हे इले हानं भवभुति
च्छपिजुनं समाचार सीका मणिचूडयाथाय् बिज्याःगु जुल । धुगु हे
इले आपालं शैन्य मन्त्री सहित पद्मोत्तर कुमारनं उगु हे तपोवने
प्यंक वयाः मांबौयागु पालि भपुया बिन्तियात— हे पिताजु ! मीगु
देश शकेट नगरे लिहाँ बिज्याना हापार्थे दानशाला श्वया सत्त्व

प्राणिपित करुणा तथा दान प्रदानं सत्त्वं प्राणिपिनिशु दुःख फुका
विज्याहुँ । शुलि धया पद्मोत्तर कुमारं मणिचूड राजा व पद्मावतीयात
रथय् तथा धःशु देशे स्वका हःशु जुल ।

भवभुति ऋषि व मारिचि ऋषि आशिर्वाद बिया धःशु आश्र-
मयूतुं लिहाँ विज्याःशु जुल ।

पद्मोत्तर कुमारं धः मां अबु मणिचूड राजा व पद्मावतीयात
धःशु देश शाकेत नगरे हया सिंहाशने तथा हानं राज्य याके
व्यूगु जुल ।

शुबले हानं मणिचूड राजा शाकेट नगरे राज्ययानाः दानशाला
घायेका धाः धाःपित धाः धाःशु दान प्रदान यानाच्चंगु जुल ।

ध्व खँ भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयेका विज्याःशु
तीर्थ महात्म्ये मणिलिङ्गेश्वर महात्म्य जुल ।

ध्व मणिलिङ्ग तीर्थय् स्नान याना तकुस्वां दान यायेगु श्री
वत्स, बालसुकि नागराजा मेला श्रावणा शुक्ल गुंपुहि पीठ उग्रतारा ।

ध्व स्वयम्भू महापुराणे अष्ट वैतराणे मणिचूड महात्म्य समाप्त ।

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340</

नमो बुद्धाय । नमो धर्माय । नमो सत्ताय

स्वयम्भू महापुराण गोकर्ण वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्त्वं भगवानयाके विन्तियात- हे भगवान !
छलपोलं मणिचूड वैतराग उत्पत्ति जृगु खँ आज्ञा दयेका विज्याःगु
न्यने धुन । निगूगु गोकर्णेश्वर वैतरागयागु खँ आज्ञा दयेका विज्याहुँ ।

थथे मैत्री बोधिसत्त्वया विन्ति न्यना भगवान बुद्धं आज्ञा
दयेका विज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व मन तथा न्यँ । परापूर्वकाले
पाञ्चाल धैगु देशय् वृषकर्ण धयाह्य जुजु जुया च्वन । शुद्ध जुजुया
गोकर्ण धयाह्य याकः काय् राजकुमार दया च्वन । वृषकर्ण जुजु
पाञ्चाल देशय् धर्म, न्याय व निरिति राज्ययानाः प्रजालोकपित प्रतिपाल
याना च्वन ।

गोकर्ण राजकुमार ल्याय्हा जुया वसेलि थः अबु जुजु जुया
च्वंगु दय्क दय्कं हे थः जुजु ज्वीगु विचाः याना थः वौ वृषकर्ण
महाराजाया न्ह्यःने राजकुमारं विन्तियात- हे पिताजु ! छलपोल बुन्हा
जुल उर्कि थ्व पाञ्चाल देशया प्रजागणपित जिं प्रतिपाल याये । हे
पिता ! जित्त राज्याभिषेक बियाः जित्त थ्व देशया जुजु याना राज्य
अधिकार बियाः छलपोल ऋषि भेष कया तपोवने तप ब्रत याः विज्याहुँ ।

गोकर्ण राजकुमारयागु थुजोगु खँ न्यना वृषकर्ण जुजुं तःचवतं
नुगले स्याका व तंम्वेका धया बिज्यात- हे चण्डालह्य काय्मचा !
जि दय्क दय्कं जितः बने छोया छं राज्य याय् धायेत छ भचा हे
मछाः मजूला ? जि यत्तले राज्य याना चवने छन्त लाय्माल ?

अबुयागु थुजोगु बचन न्यना गोकर्ण कुमारं अबु खना तंम्बय्का
छाःगु बचनं थथे धाल- हे अबु ! जि छलपोलयात तप ब्रत याः हुँ
धका धयां जित भन चण्डाल धका धाल । गुलि जक राज्य यायेगु
आशादुह्य छःपिं । जि स्वयंभूले छःपिं बुन्हा जुई धुंकारं राज्य यायेगु
इच्छादुह्य, धर्म यायेगु व तपोवन बनेगु चित्त मदुह्य । छःपिं हे
चण्डालर्थे र्व ।

काय्यागु थुजोगु खँ न्यना महाराजां- जि दयेक दयेकं राज्य
ताके याइह्य छर्थेज्याःह्य काय् दःसां छु प्रयोजन, सिनावंसां ज्यू धाल ।
अबुयागु थुजोगु बचन न्यना काय्महेस्यां हानं चित्त मभिह्य अबु
कन्हे कंसतुं छ मृत्यु जुईमा गुलिनक जक छ जुजु जुधा चवनी ।

काय्यागु छाःगु बचन न्यना वृषकर्ण राजां धाल- छन्त जि
जिह्य काय् धया चवनां छ जा काय् मखु शत्रु खनि, जि दयेक
दयेकं राज्य याय् धका धाइह्य । धिकार छंगु जन्म । अबुयागु थ
बचन न्यना काय्महेस्यां छ जिह्य अबु मखु शत्रु हे खनि धाल ।
थथे वं वयात शत्रु वं वयात शत्रु धका अबु व काय् निह्य हिं हिं
महात्वापु याना चवंगु जुल ।

छन्दु अबुद्धा वृषकर्ण महाराजां कायन् लहाःगु छाःगु वचन
न्यने मफया तंचाया धये धाल- हे कुपुत्र ! छं धुलि जित अपमान
याइ धका मसिया । छंत जिं जिगु राज्ये तयूमखुत, सम्पतिनं छुं
छुं बी मखु छ जिह्वा कायन् मखुत । छ अवश्यनं शत्रु समानह्य
जुल । छ जिगु देशं पिहाँ हुँ । अबुयागु ध्व वचन न्यना गोकर्ण
कुमारं अबुयात धये धाल हे पापात्मा राजा ! छं जित याकः काय्
धका सीक सीकं शत्रु धाल । छ जिह्वा अबु हे मखु खनि । धिकार
धिकार ! जिला शत्रुया बीजं जन्म जुल खनि ।

धुजोकथं निह्य काय् व बी हाला ध्वन । हाहां हाहां काय्
म्हेस्यां तं पिकया अबुयात ल्हानिं प्रहार यात । अबुद्धा वृषकर्ण राजां
सहःयाये मफया काय्यात प्रहारयात । धुजोकथं निह्य काय् व बी
दागादुगु जुइक स्वात । अनंलि वृषकर्ण जुजुं तंम्वेका दूतपितं
धाल- हे दूतपिं ! ध्व चण्डाल कुमारयात भीगु पाञ्चाल देशे तयूमते ।
ध्व जिह्वा काय् मखु साक्षात शत्रु खनि । ध्वेत छुं हे बी फैमखु
आः धयें हे ध्वयात देशं पितना वळ । वृषकर्ण जुजुं दूततयूत धाःगु
खँ न्यना गोकर्ण कुमारं अबुयात धाल- हे चण्डालह्य शत्रु अबु !
जिं धयार्थे छ कन्हे कंस हे मृत्यु जुइमा । छन्त जिं अग्नि सँस्कार,
पिण्डदान, जलदान आदि छुं हे यायूमखु । जिगु ल्हानिं पिण्डदान
मयाकं छ पापी गथे जुया गतिलाइ ? स्वेका । छन्त अगति मयासँ
त्वन्ते मखु धका अबुयात आप आदि बिया उह्य कायूमचा गोकर्ण
तमं तमं पाञ्चाल नगर त्वःता पिहाँवन ।

अले अबुहा वृषकर्ण महाराजां नं पिहांवंहा काय्यात- हे चण्डाल
 शत्रु थुजोहा कुपुत्रहा काय्मचा, छं याःगु पापं याना छ थुगु हे जन्मे
 नरक भोग याइहा जुइमा भका श्राप बिया छोट ।

थःगु देश त्वःता पिहाँ वंहा गोकर्ण कुमार ववं ववं अनवने
 धनवने मदया जंगलं जंगलं ववं थुहा गोकर्ण कुमार कर्म विपाकं
 याना कर्मभूमी लाःवन । व थासय् छहा मनूयात सिमा छमाय्
 प्यपुं क चिनातल । व सिमायागु चुपिथें च्वगु सिमाहलं उहा मनूयागु
 ह्यय् प्वाः प्वाः गंक ला पाँय् पाँय् कुतु वेक हि बाः बाः वेक कया
 च्वन । व घालं याना व मनूयात सीनं मफु म्वाय् नं मफय्क वेदना
 जुया च्वन ।

वयात खना गोकर्ण कुमारं न्यनः- हे दाजु छन्त आमथे
 सुनां यानातःगु ? व मनूनं गोकर्ण कुमारयाके छि सु सीहा लाकि
 म्वाःहा तिनि धका न्यन । गोकर्ण वयात जि वृषकर्ण जुजुया काय्
 गोकर्ण कुमार खः जि म्वाःहा तिनि सीहा मखु धका लिसः बिल ।
 थ्व खँ न्यना असिपत्र नरकय् भोगयाना च्वंहा व मनुखं धाल- हे
 कुमार जिला मां वौयात तच्चतं हे दुःख बिया वयाहा सी धुंकूहा
 जि खः । जि याना वयागु कर्म विपाकं याना थन जित कर्म भोग
 याका तःगु खः । छपिं थन म्वाः म्वाकं हे गथे लाःवल ? छपिन्त
 अवश्यनं कर्म पाशं चिनाः थन हःगु खै ।

कर्म विपाक भोगयाना च्वंम्हासिगु खँ न्यना गोकर्ण राजकुमार
 थ्व थासं मेथाय् स्वया वमेगु यात ।

मेथाय् नं हानं गोकर्ण राजकुमारं कालचक्र छय् नय् चाःहीका
छय् नं न्ह्यपु व हि वाः वाः वेकाः सास्ना याकाः थःगु हि व न्ह्यपु
थःह्यंतुं नया च्वंहा कर्म विपाक भोग याना च्वंहा पापी खन । वयाके
नं गोकर्ण राजकुमारं न्यन- हे दाजु ! छन्त आमथे सासना सुनां
याना तल ? छु कारणां छ आमथे जुडका च्वना ? कालचक्रं हीका
च्वंहा पापीं धाल- हे महापुरुष ! थुगु सामना सुनानं याःगु मखु ।
जिगु कर्मंतुं याकूगु खः ।

गोकर्ण धाल- गथे छंगु कर्म याःगु ? भोगयाना च्वंहा धाल-
पूर्वं जन्मे मांबौयात नर्कें मनकेंयाना लालाथे वः वियावयागु अपराधं
थुगु कर्म भूमी च्वना थुजोगु कालचक्र छय् नय् तथा चानं हिनं
सासना नया च्वने माःगु खः । जि थुगु प्रकारं दुःख सिया च्वनागु
ताकाल दत्त थनितिनि थ्व नरकं जि मुक्त जुइगु जुल । छाय् धाःसा
मांबौयात अपराध मयापिं सुनं थुगु कर्म भूमिस्त वैमखु । छ नं मां
बौयात अपराधयाना वःह्य जुई । आ छं नं थ्व चक्र छय् नय् चाः
हीका सीनला सीनला धयार्थे च्वंक दुःख बेदना भोग याइगु जुल ।
छ जित पाःहिलेत वःह्य खः ।

थथे कर्मभोग याना च्वंहा पापीयागु वचन न्यना गोकर्ण
कुमारं थः बौयात प्रहारयाना वैगु अपराध लुमनाः अत्यन्त ग्याना
उखें थुखें स्वया- हा हा जि कर्म आः गथेयाय् जि थन च्वनां थीक
ज्वीमखुत धका गोकर्ण राजकुमारं नमो रत्न त्रयाय धका धाधां मित्रा
तिसिना उत्तर पाखे स्वया वथासं त्रिस्तुवन । कालचक्र छय् नय् हीका
च्वंहा पापीं ततःसलं थथे धयाहल- हे गोकर्ण आम कर्मपाशं विना

हय धुंकूहा छ गनवनी ? न्हाथाय् वंसां छन्त जीमखु वंगु वंगु
थासय् लित्तूजिना धुगु थासय्नुं हया छन्त धुगु थासय् तथा छँयल्य्
कालचक्र हीकीतिनि । धथे धया हःगु न्यना गोकर्ण राजकुमार बेगं
बिस्युं वना च्वन ।

गोकर्ण राजकुमारं नमो गतन प्रयाय धका धया वनाच्चंगु
पुरायथा प्रभावंयाना कर्मभूमिं दल्य् जुया ववं ववं छगू ग्रामया लँपु
पाले लाःवन । गोकर्ण कुमारं लँय् वयाच्चंहा दह्य उपाशकयाके म्याग्यां
न्यन- जि वृषकर्ण जुजुया काय् गोकर्ण खः । जि अबुयात तच्चतं
अपराध याना वयाह्य खः । जि अबुयात द्रोह यानावयागु पाप छु
उपाय याःसा व छु धर्म याःसा रहनि ? जि गन वने माल ?
जित उगु उपाय कृपातयाः कना दिसँ रे ! विन्ति धाय् । गोकर्ण
कुमारयागु थुजोगु खँ न्यना उह्य उपासकं धाल हे कुमार ! आम
पितृद्रोह पाप फुकेगु उपाय जिं कने एकचित्त याना न्यां, तथागतपिसं
अधिष्ठान यानातःगु हानं महा पापी जुया नरक भोग याना च्वंषिं
पापीपित नरकं उद्धारयाना विज्याइह्य श्री आर्यावलोकितेश्वरं नं अधिष्ठाना
याना तःगु तपोभूमि हिमालय पर्वतया सतिक्क नेपाल मण्डल पूरय
भूमि वागमती खुसि व अमोध फल दायनी खुसि संगम जुया च्वंगु
पूरय तीर्थ छगू दयाच्चन । उगु तीर्थे सर्व पाप शोधन जुयाच्चंगु
निमित्तं याना शोधन तीर्थ धका नं धाः । हे गोकर्ण ! उगु तीर्थे
वना श्री आर्यावलोकितेश्वरया स्मरण याना षडक्षरी मन्त्र जप
याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध व्रत च्वनाः तीर्थ सेवा याःहुँ
धका उह्य उपासकं धाःगु जुल ।

धथे उपाशकया बचन न्यना गोकर्ण कुमार नेपाल मण्डल
पूयभूमि सीके धका अननं प्रस्थान याना वव लय् नापलाक्वासिके
न्यन्या नेपाल मण्डले थ्यांका श्री स्वयम्भू दर्शन याना अननं मामा
पूय तीर्थे थ्यांक वल । पूय तीर्थे थ्यांसैलि गोकर्ण कुमार हीहिं
तीर्थे स्नानयाना त्रिरत्नया शरण वनाः फियागु चैत्य दय्का उपोषध
व्रतय् च्वना षडचरी मन्त्र जपयानाः हीहिं तीर्थ सेवा याना
च्वंगू जुल ।

थुगु प्रकारं गोकर्ण कुमारं पूय तीर्थे च्वना तीर्थ सेवा याना
च्वंगु भिनिदँ दयावसैलि पाञ्चाल देशे जुजु जुया च्वंहा वृषकर्ण
महाराजा मृत्यु जुया वन । मृत्यु जुयावंहा वृषकर्ण जुजु संस्कार
हीन जुया अगति जुल । वृषकर्ण जुजु अगति जुया राजकुले दक्क-
सित दुःख बिया पिरेयाना च्वंगु जुल । थुजोगु प्रकारं जुजु अगति
जुयाः दुःख बिया च्वंगुलि उगु लाय्कुली सुं हे च्वने मञ्जाला लाय्कू
छगुलि शुन्य जुया च्वन ।

उजोगु इले गोकर्ण राजकुमार पूय तीर्थे त्रिरत्नया शरण
वनाः उपोषध व्रतय् च्वना तीर्थव्रत यानाच्वंगु सुखावति भूवनस
विज्याना च्वंहा श्री आर्यावलोकितेश्वरं लोक दर्शन नाम समार्धि
सीका विज्यात । अले गोकर्ण कुमारयात मुक्त याय्या कारणे
गगनगंज बोधिसत्त्वयात सःता धथे आज्ञा दय्का विज्यात- हे गगन-
गंज बोधिसत्त्व छ नेपाल मण्डलयागु पूयतीर्थे उपोषध व्रतय् च्वनाः
तीर्थसेवा यानाच्वंहा गोकर्ण राजकुमारयात याकनं उच्चार याना वा ।

श्री करुणामययागु धुजोगु आज्ञा न्यना गगनगंज बोधिसत्त्व
सुखावति भूवनं विज्याना पूरय तीर्थस ध्यांकः विज्यात । वसपोल
गुगुप्रकारं विज्यात धाःसा थःगु शरीरं सूर्याया तेजर्थे रश्मि पिकया
पलेस्वाँ छफो ज्वना थःगु रश्मि गोकर्ण कुमारयात खय्का विज्यात ।
धुवले गोकर्ण राजकुमारं दना- अहो आश्चर्य थ्व तेज थ्व रश्मि
गनं वल धका स्वःबले थःगु हे न्यःने श्री गगनगंज बोधिसत्त्व
विज्याना च्वंगु खना गोकर्ण राजकुमारं काचाकाचां प्रदक्षिणा याना
वन्दना यानाः थये धका बिन्ति याःगु जुल- छलपोल सुर्थे गुह्यर्थे
जिं मसिल कृपा तथा आज्ञा दय्का विज्याहुँ ।

कुमारयागु धुजोगु बिन्ति न्यना गगनगंजं आज्ञा जुया विज्यात-
जि करुणामयया आज्ञा अनुसारं सुखावति भूवनं वयाह्य गगनगंज बोधि-
सत्त्व थयाह्य खः । थ्व खँ न्यना कुमारं- हे बोधिसत्त्व जुया विज्याःह्य ।
जि जुलसां थःह्य पिता वृषकर्ण यात द्रोह याना वयाह्य पितृद्रोही
खः जिगु पाप दक्क लहनीगु उपाय कृपायाना आज्ञा दय्का विज्याहुँ
गोकर्ण राजकुमारयागु थ्व बिन्ति न्यना बोधिसत्त्वं आज्ञा जुल- हे
गोकर्ण राजकुमार छं हापां छिमि पिता वृषकर्ण जुजुयातनिं उच्चार
या । छायाःसा छिमि पिता वृषकर्ण मृत्यु जुया संस्कार हीन जूगुलिं
अगति जुया च्वन । उकिं वयात षट्गती लाका बी माल । आः छं
हापायागु कु संस्कार त्वःता छं पिता वृषकर्णया नामं थ्व पूरय तीर्थे
पिण्ड दान यानाः पितायात गती लाकाः उच्चार याना बिये माल ।
छिमि पिता सुगती लात कि छंगु पितृद्रोही पाप नं फुना वनि ।

बोधिसत्त्व गगनगंजया आज्ञा अनुसारं गोकर्णं कुमारं कन्दु
निन्दु लिपा हे वसपोल गगनगंज बोधिसत्त्वया हे न्याःने उगु पूण्य
तीर्थे पिता वृषकर्ण जुजुया नामं भद्धा पूर्वकं पिण्डदान याःगु जुल ।
गोकर्ण राजकुमारं बुद्ध, धर्म, संध, सुखावति भूवनया लोकेश्वर आदि
आह्वान याना थःह्य पिता वृषकर्ण जुजुया नामं पिण्डदान याःगु
पूण्ययाना षडगती जन्म काःवने मफया च्वंहा अगतिह्य वृषकर्ण जुजुयात
कायंयाःगु पिण्डदानयागु फलं सुगति प्राप्त जुल । अगतिं सुगति
प्राप्त याःह्य वृषकर्ण जुजुं पिण्डदान ब्यूम्ह काय् गोकर्णयात आशिर्वाद
बिया सुखावति भूवने वास लावंगु जुल ।

थुबले गोकर्ण गगनगंज बोधिसत्त्वयात पूजाभाव याना थथे
बिन्ति याःगु जुल- छलपोलयागु आज्ञा अनुसारं पिण्डदान यानागु
पूण्ययाना अगती लाना च्वंहा जिमि पिता सुगति प्राप्त जुल । जिगु
पितृद्रोह पापनं फूगु जुल । अले अनेगु प्रकारं प्रार्थना याना गगन-
गंज बोधिसत्त्वयात गोकर्ण राजकुमारं वसपोल सदाकालं थन हे बिज्याय्
माल धका प्रार्थना याःगु जुल ।

गोकर्ण राजकुमारं थथे प्रार्थना याःगु न्यना वसपोलं राज-
कुमारयात सत्त्व प्राणीपिनिगु लागि ह्यथासं च्वने मज्यू जगतया
कारणे सकभनं जुयेमा धका वसपोलं पलेस्वांया चिह्न तयाः थःगु
शरीरं रश्मि पिकयाः छगः लवहँतय् तेज खय्का वसपोल गगनगंज
बोधिसत्त्व अन्तरध्यान जुया बिज्याःगु जुल । वसपोलं रश्मि खय्का
थकूगु लवहँ थौंया अद्यापि गगनगंज बोधिसत्त्व धका प्रख्यात जुया

चवंगु दु । हानं गोकर्णं राजकुमारयात उद्धार यायत् विज्याःगु जूगुलि
व थाय् गोकर्णेश्वर धका धया च्वंगु दु । थुगु स्थान तीर्थयात हे
गगनलिङ्गेश्वर धालसां गोकर्णेश्वर वैतराग धका नां प्रख्यात याःगु जुल ।

थनंलि गोकर्णं राजकुमारं उह्य लीन जुया विज्याःह्य बोधि-
सत्त्वयात नमस्कार व प्रदक्षिणा याना थःगु पाञ्चाल नगरेसंतुं वन ।
अन वना वं देशे राज्ययाना अष्टमिपत्ति उपोषध व्रत धारणायाना, श्री
करुणामयया भजनयाना सकल लोकपित प्रतिपाल याना सुख आनन्दनं
च्वनाच्वंगु जुल ।

थ्व हे कारणां याना आवण मासया कृष्णपक्षे अमावसि
सोमवार खुन्हु गोकर्ण तीर्थे वना गुह्य मनुष्यं स्नानयाना सीपिनिगु
नामं पिरडदान याइ, हानं उपोषध व्रतय् च्वना त्रिरत्नया शरणे वनि
अले गोकर्णेश्वर वैतरागयात पूजायाना तीर्थ सेवा याइ उह्य मनुष्यया
पितृजुयावंपिं बौ, बाज्या, आदिपिं सडगती लाना इमित सुखावति
भूवने बास लाइ । उजोगु कर्मयाःह्य मनुष्य नं जीवन दतले एश्वर्य
भोग यायेदुह्य व अन्तकाले बोधिसंभारं पूर्ण जुया संम्यक्संबोधि पद
तक प्राप्त ज्वीह्य जुइ ।

थ्व दक्व खँ श्री शाक्यमुनि भगवानं मैत्री बोधिसत्त्व प्रमुखं
सकल सभालोकं ताय् दय्क थ्व गोकर्णेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा
दयेका विज्याःगु जुल ॥२॥

बाग्मत्यां पितृवत्यां यत्र संगमे गृष्म रत्न तीर्थमतो श्रावण कुष्ण औसि
स्नान- वँचू भर्ति स्वां दान- पलेस्त्रां
गगनगंज बोधिसत्त्व, गोकर्णेश्वर, पीठ-रुद्रायणी
नाग- तक्षक नागराजा ।

श्री स्वयम्भू महापुराणे गोकर्णेश्वर चैत्रराग महात्म्य समाप्त । २ ।

10/15/1914

10/15/1914

10/15/1914

10/15/1914

10/15/1914

10/15/1914

10/15/1914

नमो ब्रह्माय । नमो ब्रह्माय । नमो ब्रह्माय

स्वयम्भू महापुराण किलेश्वर वैतराग महात्म्य

थनंलि पुनर्वार मैत्री बोधिसत्त्वं ल्हात हाजोलपा श्री शाक्य-
मुनिया चरण कमले वन्दना याना विन्तियात- हे भगवान ! हे
सर्वज्ञ जुया विज्याःहा छलपोलं गोकर्ण वैतराग सिद्धजुगु खँ न्यांका
विज्याय् धुं'कल । आः हानं किलेश्वर वैतरागया खँ न्यनेगु इच्छा
जुल सकललोक हित यायेया कारणे छलपोलं कृपातया आज्ञा दयेका
विज्याहुँ । थथे मैत्री बोधिसत्त्वया विन्ति न्यना सकल सभां ताय्
दयेक श्री शाक्यमुनि भगवान बुद्धं आज्ञा दयेका विज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व परापूर्व काले ध्व नेपाल देश सत्ययुगय्
नामषत्स दहँ जुयाः असंख्य नागराजापिसं बासयाना च्वंगु जुल ।
शुजोष्टु नागवास दहँया दधुं दलंद हः दुगु पलेस्वां दध्वः होयाः व
हे पलेस्वांया दध्वी ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पत्ति जुया प्रकाश जुया
विज्याना च्वंगु ताकालं दया वसेलि उत्तर दिशास महाचीन देशे
विज्याना च्वंगु श्री मञ्जुश्रीया निर्माण फाय मञ्जुदेवाचार्य गुरूं श्री
स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याय् धका थः कलाःपिं केशनी उपकेशनी
सहित सकल लोकपिं व्वना ध्व नागवास दहँले विज्यात ।

थनंलि धुगु दहँले बिज्याःह्य श्री मञ्जुदेवाचार्य श्री स्वयम्भू
ज्योतिरुप दर्शन व पूजा याय् धुंका धुगु दहँया लःदको पितळोया
भूमि स्थल याय् धैगु इच्छा याना बिज्यात ! दहँया लक्षणा स्वया
कापोतल धालसां थौंकन्हे कुदुवाल धयागु स्थानस च्वंगु पर्वत चन्द्र-
हास खड्गं तक्ष्याना नागवास दहँया लः फुक्क पितळया बिज्यानाः
लिपा बसपोलं हे शहर दय्का बिज्यासेलि आपालं मनूत वया बस्ती
दय्का बसोवास यानाच्चंगु जुल ।

धुगु कथं आपालं काल वसेलि कुलिक नागराजा दको नागत
मुंका भीगु जलासय स्यांका स्थल भाग दयेकल धका दको नाग-
तय्त तंपिहाँ वयेका बिल । अले वं हानं नेपाल देश ह्यापार्थे दहँ
दयेक्यगु सल्लाह बिया कुलिक नागराजा थौंकन्हे चारुगिरी धयागु
चांगु पर्वतय् च्वना सकल नागतय्त थाय् थासय् च्वंगु हसि काप
प्वाः तिकेबिल । वा वय्का जलवृष्टियाना लः वधय् याना लःकुंका लखं
नेपाःदे थना हया च्वन ।

लः वधय् जुया ववं नेपाल देशे छेँ पिहाँ बने हे मजीक लः
जाया छेँ छेँ हे लः दुहाँ बल । अथे जुजुं लखं हे नेपाःदे स्वप्नीथेँ
च्वना बल । थुबले सकल लोकपि ग्याना आः गय् याय् आः गय्
याय् धका अनेक प्रकारं हाला थःपिं स्वाइगु आशा हे मदया अनेक
देव देवतापिनिगु शरण वना पुकारेयाना च्वन । गुलिं मनूत कुल
देवतायागु शरणे, गुलिकरुणामय आर्यावलोकितेश्वरया शरणे वना प्रार्थना
व स्मरण याना च्वन । गुलिं मनूत नमो बुद्धाय, नमो धर्माय, नमो
संघाय, नमो रत्नत्रयाय धका पुकारेयानाः जिपिं सकलसित करुणा

दृष्टिं स्वया रक्षायानाः उद्धार धाम् माल धका हाला च्वन । गुलिं मनूत विशदं विशदं हालाः रुवया च्वन । गुलिं मनूत आः त्रिपिं सकलें फुत, श्री मञ्जुदेवाचार्यया कीर्ति नं मदगु जुल धका नाना प्रकारं हाला रुवया श्री ज्योतिरुप स्वयम्भूयाके शरण वना च्वंगु जुल ।

थथे नेपाल मण्डले नागत दक्क मुना कुलिक नागराजा प्रकोप जुया हसिकाप स्वातिना जलवृष्टि आदियाना वा वयेका लः बधय् यानाः हानं दहँ हे दय्केत नागतसें सनाच्चन । लोकपिं दक्क सिना वर्नीशु महाभयनं त्रास चाया त्रिरत्नया शरण वना श्री ज्योतिरुप स्वयम्भूयाके शरणवना, पुकारेयानाः दुःखं पीडित जुया रुवया हाला च्वन धैगु श्री करुणामय आर्यावलोकितेश्वरं लोक दर्शन धयागु समाधि योगं सीका लोकया उपरे करुणा तथा हतास हतासं समन्त भद्र बोधिसत्वयात सःता श्री करुणामयनं थथे आज्ञा दयेकल- सकल सत्वपित कल्याणयाना च्वंछ हे समन्त भद्र बोधिसत्व ! छ याकनं नेपाल मण्डले वना लोकपित उद्धार धाम् माल । अन कुलिक नाग राजां नागत दक्क मुंका नेपाल देशयात हान ह्यापायथें दहँयाय्त लः कुना लः बधय् याना हयाच्चन लोकपिं मर्णान्तकया महाभयनं दुःख ताया हालाः रुवया च्वन । छ अनवना कुलिक नाग आदि दक्क नागपित बुझय् याना शान्तियाना वयेमाल ।

शुलि श्री आर्यावलोकितेश्वर करुणामयया आज्ञा न्यना उह्य समन्त भद्र बोधिसत्वं चिन्तामणि ध्वजा रूपु ज्वना जाज्वल्यमानं तेज प्रकाशयाना सुखावति भूवनं प्रस्थानयाना नेपाल मण्डल स्वया

कवहाँ विज्याःगु जुल । नेपाल मण्डल हानं दहँ जुइथें च्वक लः
जाया वःगु स्वया वसपोल समन्त भद्र बोधिसत्त्वं विचाःयाना चारुगिरी
पर्वतय् च्वना च्वंहा कुलिक नागराजायागु ह्यय् गया वयागु छय्न्तय्
थःह्यं ज्वनावथागु ध्वाय् स्वाना विज्यात ।

समन्त भद्र बोधिसत्त्वं ध्वाय् स्वाना विचे मात्रं कुलिक नाग
राजाया बल मदया वन । कुलिक नागयागु छय्न्तय् ध्वाँय् स्वाःगु
नागतसें खनेवं दक्ख नाग त्रास चाया विस्सु'वन । हसिकाप प्वाःतिना
च्वंप्पि नागतनं विस्सु'वन । हसिकापया प्वाः चालावना दहँले च्वंगु
लः दक्ख पिहाँवन । मनून दक्ख वचय् जुल ।

धुगु इलय् थःगु ह्यय् गया ध्वाँय् की स्वाना विज्याःह्य
समन्तभद्र बोधिसत्त्वयात स्वया कुलिक नागराजां विन्तियात हे नाथ
समन्तभद्र बोधिसत्त्व ! जिगु अपराध क्षमा याना विज्याहुँ । अले
समन्तभद्रं नागयाके न्यना विज्यात- हे नागराजा ! छलपोलं छाया
हानं दहँयाना विज्याय् स्थनागु ? कुलिक नागं विन्तियात जिमिगु नाग
वास दहँ स्याकाः मनूतसें वसोवास याःगुलिं हानं नेपाल मण्डल
हापायार्थें दहँ दयेके धका जिप्पि नाग दक्ख जाना सनाच्चवनागु स्वः ।
थौं छलपोल जिगु ह्यय् विज्याःगुलिं उफोस्वांया मालं क्वत्ताय्थें जिगुह्य
अति आनन्द शीतल जुल । थौंया दिने छलपोल जिमिगु भाग्यं
दर्शन दत्त धका कुलिक नागराजां समन्तभद्र बोधिसत्त्वयात अनेक
प्रकारं स्तोत्रयाना बन्दना याःगु जुल ।

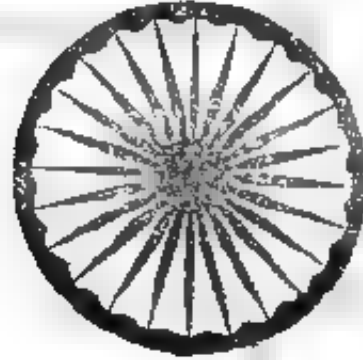
समन्तभद्र बोधिसत्त्वं सकलयात हित यायेगु कारणे आज्ञा
जुल- हे कुलिक नागराजा छ नम्बेके मत्थे कोध याय्मत्थे दुःख
तायमत्थे छं थ्व मञ्जुदेवाचार्यया कीर्ति स्यांकेगु ज्या याय्मत्थे । थ्व
कीर्ति नाश याय्गु तःसकं अयोग्यगु खः, छाय् धाःसा श्री स्वयम्भू
ज्योतिरुप उत्पत्ति जुया सकल देव मनुष्यपिसं वासयाना च्वने धुंकूगु
थ्व धर्मक्षेत्र पूरय भूमियात स्यांकेगु मत्तिइ तय्मत्थे स्यांकेनं मत्थे ।
धर्धिज्यागु पूरयभूमि धर्मक्षेत्र सकलया वसोबास स्यांकल धाःसा आपाल
वर्षतक नग्कभोग याय्माली । उकिं करपिनि वसोबास स्यांकेमत्थे ।
हे कुलिक नागराजा नेपाल मण्डले हे वसोबास याय्गु इच्छा दुःसा
केशावति व विमलावति निगुलिं होना च्वंथाय् वासयाना च्वंहुँ थःगु
मनोरथ पूर्ण जुइ ।

समन्तभद्र बोधिसत्त्वया आज्ञा न्यना वसपोलयात वन्दनायाना
केशावति व विमलावति संगम जुया च्वंगु तीर्थस कुलिक नागराजा
वासयाना च्वंवांगु जुल । थनंलि समन्तभद्र बोधिसत्त्वं उगु चारुगिरी
पर्वतया सत्तिक च्वंगु दहँया लिक्क च्वंगु त्वहँतय् तेज पिकया थःमं
ज्वना वयागु ध्वाँय् स्वानाः अनहेसंतुं अन्तर्धान जुया विज्यात ।
उखुन्दुनिसें समन्तभद्र कुलिक नागयात की स्वाःगु ध्वाँय् त्वःता
धका विज्यात । उकिं व थाय् किलेश्वर वैतराग धका नामं प्रसिद्ध
जुगु जुल ।

थये धका श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्ध मैत्री बोधिसत्त्व प्रमुखं
सकल सभा मण्डलं ताय्दय्क थ्व किलेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा
दयेका विज्यागु जुल ।

शंखोदक बत्यां शंख कुधा संगम संका
 किलेश्वर कुण्ड तीर्थ स्थान- केतकि स्वां
 दान- ध्वजा । पीठ- श्री संतुं ।
 नाग- शंखपाल । समन्तभद्र बोधिसत्व
 मेला- श्रावण शुक्ल नाग पञ्चमी ।

श्री स्वयम्भू महापुराणे किलेश्वर वंतराग महात्म्य समाप्त ।

॥ नमो श्रुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण कुम्भेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्त्वं श्री शाक्यसिंह भगवान् बुद्धयात् ल्हात हाजोजलपा थथे त्रिन्तियात् - हे सर्वज्ञ शास्ता छलपोलया अनुग्रहनं ध्वजया आकार श्री किलेश्वर वैतरागया खँ न्यने धुन आःहानं कुम्भेश्वर वैतरागयागु खँ न्यनेगु इच्छा जुल छलपोलं सर्वसत्त्वर्पित उद्धार यायेया कारणे आज्ञा दयेका विज्याहुँ ।

थथे मैत्री बोधिसत्त्वया त्रिन्ति न्यना श्री भगवान् बुद्धं सकल सभामण्डलं तायेदयेक मैत्री बोधिसत्त्वयात् आज्ञा दयेका विज्यात् ।

परापूर्वकाले मञ्जुपटन धयागु नगरे सर्वपाल धयागु नां जुया च्वंहा बय्य छ्हा दयाच्वन । व वैद्य गथिजाःहा धाःसा बैद्यशास्त्रं पारंगत जुया च्वंहा नाडि स्वया रोग पत्ता लगय् याय् फुछ्हा व वासः नं थाय् सःहा जुया संपूर्ण चिकित्सा शास्त्र सया च्वंहा जुया च्वन । थ्व वैद्य अनेक रोगया वासः दयेके सःहा भैषज्य शास्त्रं निपुण जुया च्वंहा सर्वपाल धयाहा जुयाच्वन । थ्व सकल रोगीर्पित रोग स्वयाः वासःयाना रोगनं लायेका च्वंहा खः । हानं थ्व वैद्य मन्त्रतन्त्रनं

सयाः मोहन, ताडन, किरण, वसिकरण आदि सुविद्या व कुविद्या
सःह्य जुया ज्वन । श्वं नानाप्रकारं भारेन यायेसयाः लोक साप
वहाःह्य खः ।

थथे जूसां श्व वैद्यया मन तृष्णा व लोभंयाना हिलावनाः
रोगीपिनिगु रोग लायेका बियानं हानं रोग बधय् याना बीयःह्य
जुल । मयो मयोपितला वासले विष तया नका स्याना बी योह्य
नं जुल । हरेकसित मन्त्रतन्त्र याना नाना रोग उत्पत्ति याना दुःख
बिया थःमंतुं लायेका नं बिया बांलाक रोग लायेका बियागुया मू
मविल धाःसा हानं मन्त्र प्रयोग याना स्यानानं वीगु यात । थथे
अयोग्य कथं सर्वपालं वैद्यया सनाजूगु लोकपिं सकसिनं सिल ।
गुलिस्यां व वैद्ययात ख्वाल न्ह्यःने हे धयानं हल ।

अथे धया हयेव व सर्वपाल वैद्यं तं पिकया लोकपित भन
उत्पात कथं दुःख बिया जुल । छन्दुया दिने सर्वपाल वैद्यं याना
जूगु कुकर्म दक्वं देशयाह्य जुजुं सीका सर्वपाल वैद्ययात ज्वनाः वं
मखुथे याना जूगुया सजाय बियेमा धका जुजुं आज्ञा जुया बिज्यात ।
जुजुया आज्ञा अनुसारं राजपुरुषपिसं सर्वपाल वैद्ययात ज्वनेत ग्वःसा
ग्वयाः माःजुल । श्व खँ सर्वपाल वैद्यं सीका थःगु मखुगु ज्यां
थःहेतुं ग्याना दक्व छेँ, बुँ धन सम्पत्ति त्याग याना धुँथागु
छेँगुलिं जँय् हिना, चायागु धन्वतरि कलश छगः ज्वनाः, बाचा इले
मज्जुपटन खःता व वैद्य बिस्तुवन । ववं ववं सुथय् जुसेलि बाग-
मतिया सिथय् गुँथा छगुलि दुहाँ वना भासुलना सुलाः वं बिचाःयाना
ज्वन— धिकार जिं मखु मखुगु ज्या याये लात, जिं गथिं गथिज्यागु

पापकर्म याय्लात । आः जि गनवने गनचने जुजुं मखंगु थाय् गन
 दे, राजपुरुषपिसं मखंगु थाय् गन दे अवश्यन जित ज्वनायंका दण्ड
 कुण्डयाना दाया चिना कुनीतिनि । जुजुया राजपुरुषपिसं मखंक
 च्वंवेनेगु थाय् गन दे । हानं जुजुं जक मखंक च्वंवनानं छुयाय्
 जिं मखुथे वासःयाना लोकपिं स्यानागु कर्म विपाकं ला जित वं वं
 थाय् त्वःति मखुनि अवश्य जिं यानागु कुकर्मया कर्म विपाक भोग
 मयासें गाइ मखुनि । आः जि गय् याय् । आः जि यानागु पाप
 फुकेत धर्म कर्मयाय् माल । छुयाय्, छुयाय्, धःमं यानागु पापं
 थःततुं दाह जुइका थःमं ज्वनावयागु चायागु कलश छगः थःगुहे
 न्हाःमे तथा वं स्यूगु श्री वज्रपाणीयागु आराधनायाना बाग्मति तीर्थे
 स्नानयाना त्रिरत्नया शरण वना च्वनाच्वन ।

व सर्वपाल बैद्यं शुक्रथं दुःखसिया धर्मयाना च्वँच्वंगु भिनिदँ
 दसेलि सुखावति भूवने बिज्याना च्वंहा श्री आर्याबलोकितेश्वर करू-
 णामयनं लोक संदर्शन धयागु समाधि योगया ज्ञानं सीका वज्रपाणि
 बोधिसत्वयात सःता आज्ञा दयेका बिज्यात । हे वज्रपाणि बोधिसत्व
 छ नेगाल मण्डले वना बाग्मति किनारे गुँचाय् च्वना सर्वपाल बैद्यं
 छन्त आराधना याना त्रिरत्नया शरण वना च्वंगु भिनिदँ वर्ष दत ।
 वं आपाः हे मनूतय्त बिष आदि मन्त्र प्रयोगयाना स्याना वःगु
 दु । थुगु अपराध याःहसित जुजुं ज्वनि धका विस्युं वया च्वँच्वंगु
 तःदँ दत । आः छ वना वयात कुकर्म त्वनके बिया शुभकर्म आदि
 पुण्य कर्म यायेगु उपाय कना सर्वपाल बैद्ययात उद्धार याना वा ।

श्री आर्यावलोकितेश्वरयागु धुजोगु आज्ञा न्यना उह्य वज्रपाणि
बोधिसत्त्वं सुखावति भुवनं नेपाल मण्डल स्वया गमन जुया
विज्याःगु जुल ।

थनंलि वज्रपाणि बोधिसत्त्व आकाश मार्गं विज्याना सर्वपालं
तपस्या याना च्वंगु स्वया सर्वपाल वैदयं हे स्थापना यानातःगु
चायागु कलश धालसा कुम्भय् दुहाँ विज्यात । थनंलि कुम्भया जल
जाया लः भय् भय् बिया वल ।

धुबले कुम्भ तज्याना भूमी लिन जुया लखँ थहाँ वया कुम्भ
तीर्थ धयागु दया वल । अले वहे तज्याना लः पिहाँवःगु कुम्भं वज्र,
घण्ट, डमरू, त्रिशूल ज्वना च्वंहा अर्ध चन्द्रमा दुगु जटा मुकुटं
पुयाः नरशिरमालां क्वम्वाया, धुँयागु छेंगुलिं जँय् हिना अन्नोभ्य मूर्ति
शिरे तथा महा जाज्वल्य प्रमाणं तेज पिक्या कुम्भं थहाँ विज्याना
सर्वपाल वैदययात वज्रपाणिं दर्शन बिया विज्यात । धुगु बेलस सर्व-
पाल वैदयं वज्रपाणि बोधिसत्त्व दर्शन प्राप्त जुयेमात्रं थः च्वना च्वनागु
आसनं दना प्रदक्षिणायाणा बन्दनायाणा अति मन हर्षयाना सर्वपालं
वज्रपाणि बोधिसत्त्वयात थये स्तोत्र याःगु जुल ।

नमः श्री वज्रसत्त्वाय

हे वज्रनाथ त्वं सर्वाङ्ग भस्म मूषितं ।
रत्ना भरण संयुक्तं सुवर्णं किरीट धारणम् ॥
अन्नभ्य शिरसि धृत्वा ज्योति रूपं महाप्रभु ।
वज्र घण्टश्च डमरू त्रिशूल पाश धारिणम् ॥

चक्र मुद्राघरं वीरं अर्धचन्द्र शिरस्थितं ।
 हास्य लास्य विलासिन अमृतेन प्रतोषितम् ॥
 माला वज्रकोटि गलितं धरितं नृशता शिवा ।
 वाद्यन मार संत्राशा घण्टेन बुद्ध तोषिता ॥
 वज्र विरासिनी संगे योगिनी गणना वृतं ।
 सत्वय मोक्ष मार्गाय बहुमार्ग प्रदर्शितम् ॥

हे वज्र नाथ जुया विज्याःह्य छपिं ह्यह्यह्यं खरानि बुला रत्नया
 तिसां तिषा लुँया किक्किपा छुया अत्यन्त ज्योति पिकया अक्षभ्यां
 तथेगतया प्रतिमा ह्यूनय् छुया वज्र घण्ट डमरू त्रिशुल पाश आदि
 ज्वेनां चक्र मुद्रायाणा अर्धचन्द्र जटाय् छुना विज्याःअ वीर अमृत
 रस भपा नरशिर मालां कोखाया वज्र मालां कोखाया हिला प्याखं
 हुया विलासयाणा घण्टया वाद्य बुद्ध गणपित संतोषयाणा मारतयत्
 त्रास विद्या योगिनी गणपिं सहितंयाणा सत्वपित आपालं मोक्ष वनिङ्गु
 लँपु क्यना विज्याःह्य वज्रया नाथ जुया विज्याःह्य, हे वज्रपाणि बोधि-
 सत्वयात नमस्कार ।

थथे सर्वपालं धुगु स्तोत्र यागु जुल । धुगु स्तोत्र गुह्यस्यां
 व्वनिङ्ग उह्य मनू योगेश्वर धायेका जन्म ज्वी ।

धुगु स्तोत्र न्यना सर्वपालयात वज्रपाणि आज्ञा जुल- हे
 सर्वपाल वैद्य ! छं तपुयातःगु कलश धालसां कुम्भ तज्याना दया
 वःगु कुम्भ तीर्थे लिपा उदरमुखी धयाह्य जुजु छह्य वया ध्व तीर्थस

स्नान यावैतिनि उगु इलय् धुगु थासय् ललितापुर धयागु देश ज्वी
तिनि । छं हानं कुम्भ स्थापना यानातःगु कुम्भं उत्पत्ति जूगु तीर्थ
जूगुलिं ध्व तीर्थया नां कुम्भ तीर्थ धका नामं प्रख्यात जुया वैतिनि ।

ध्व तीर्थय् च्वना कोति जपयात धालसा मन्त्रसिद्धि प्राप्त ज्वी
तिनि धका आज्ञा जुया वज्रपाणि बोधिसत्वं त्वहँ छगले तेज खयेका
वसपोल वज्रपाणि अन्तर्धान जूगु जुल । हे मैत्री बोधिसत्त्व अवले-
निसें ध्व तीर्थयात कुम्भेश्वर धका नामं प्रख्यात जूगु जुल ।

थनंलि सर्वपाल बैद्यं उगु कुम्भेश्वर तीर्थस वज्रपाणि बोधि-
सत्त्वया ध्यान भावनायाना च्वँच्वं छन्हुया दिने मृत्यु जुया योगेश्वर
धयेका जन्म काःवंगु जुल धका श्री भगवानं मैत्री बोधिसत्त्वयात
आज्ञा दयेका बिज्याःगु कुम्भेश्वर तीर्थयागु खँ ववचाल ।

घट स्फोटक प्रभावत्यां कुम्भेश्वर संगमे कुम्भ ँहद तीर्थ ।

नाग- अशोत्तर नागराजा

वज्रपाणि बोधिसत्त्व

स्नान- लवंजिफो स्वां

दान- कलश

मेला- श्रावण शुल्क गुंपुछि ।

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संन्यासे ॥

स्वयम्भू पुराण गर्तेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्त्वं श्री शाक्यमुनि भगवान् बुद्धयात् लहात्
हाजोजलपा थथे धका विन्तियात्- हे भगवान् बुद्ध ! छलपोलया
अनुग्रहनं कुम्भेश्वर वैतरागया खँ न्यने धुन । आः हानं गर्तेश्वर
धालसां गोपालेश्वरयागु खँ न्यनेगु इच्छा जुल । छलपोलं सर्वसत्त्वर्पित
उद्धार थायेया कारणे गर्तेश्वरया महात्म्य आज्ञा दयेका विज्याहुँ ।

थथे मैत्री बोधिसत्त्वया विन्ति न्यना श्री भगवान् बुद्धं सकल
सभा मण्डलं ताय्दयेक गर्तेश्वरया महात्म्य आज्ञा दयेका विज्यात् ।
परापूर्वकाले नेपाल मण्डले पाश्चाल धालसां थौकन्हे पनौति नां
जुवाच्चंगु देशे सकल शास्त्र विद्यां पूर्ण जुया च्वँहा बुद्धपाल धयाद्वा
भावकाचार्य धालसां गृहस्थ भिक्षु छहा दयाचन । उहा बुद्धपालया
आश्रमे शास्त्र स्यँवःपि आपाःहे शिष्य मचात् दुगु जुल । स्यँवःपि
शिष्य मचापित धाःधाःगु शास्त्र स्यना विद्या इना च्वँहा थुहा बुद्ध-
पाल जुया च्वँचन । हानं थुहा बुद्धपाल धाय्का च्वँहा बुद्धपाल
भावकाचार्यया थाये आलः छँवःपि शिष्यवर्गपि आपाःहे विद्वान् जुया
वना च्वँचन ।

“विद्यार्थीतय्गु कुतः व स्यनीह्य शिचकं नं कुतः याःसा जक
विद्यार्थीतय्गु बुद्धि च्वन्ह्याना विद्यार्थीत विद्वान जुया वइ ।”

शिचक व शिष्यया कोशिश दत धाःसा सय्के सीके अःपुगु
खत । थुलिमद्धि विद्यांपूर्णा जुया च्वँह्य बुद्धपालया मञ्जुगर्त नांयाह्य
वक फुटय् मज्जूह्य ग्वाज्यःह्य काय् छह्य दु ।

बुद्धपाल परिडत जुयां छुयाय् मेमेपित धाःसा धाःधाःपित धाः
धाःगु शास्त्र स्यना पारंगत याना बियाच्वन थःह्य काये मञ्जुगर्तयात
धाःसा स्वर व व्यञ्जन आख छगःनं धाय्के मफु ।

बुद्धपालं थः कायेयात आखः सय्के बी धका गुलिखे हेका-
बाबु आखः व्वं आखः ह्यसीकि, आखः च्व, याकनं सय्कि स्व
बाबु खंला मेपिसं व्वनाः सय्का वन । छला जिमि काय् जुयानं
आखः मसय्कल धाःसा लोकं जित छु धाइ स्यूला ? संसारे विद्या
धयागु तःधं, आखः मसःह्य मनू लोकय् छि छि जुइ स्यूला ? बाबु
मञ्जुगर्त आखः व्वँ सय्कि वसः, तिसा छन्त माःगु तक नं जि
बिइ । अबु न्याक्व हे हेकूसां मञ्जुगर्तया वक हे फुतय् मजू ।
आखः सय्के वं फु हे मफु । हानं अबुह्य बुद्धपालयात मेपिसं
थथे धयाहल- मेपित धाःसा धाःह्यसित धाःगु स्यना बीफु थः काय्-
यात धाःसा न, त छग आखः धायेके मफुह्य, छुयाय् व आचार्य
परिडत जुयां । ख नं खः मेपित धाःसा स्यना कना बीफु, थः
काय् मञ्जुगर्तयात धाःसा आखः छगः धायेके मफु सय्के बी
मफु । स्यना जूलिसे छगः आखः सय्कूगु मखु, म्वात धाय् धाःसा

लोकया खँ । थथे हेकां हेके मजिल धका बुद्धपालं थः काय् मञ्जुगर्त
यात दाया, चिना, ब्व विद्या स्यन । हानं स्मृति दया नुगः दया
वैगु वासः समेतं नका थः काय्यात आखः स्यन अय्त्नं मञ्जुगर्तयात
आखः च्वकेनं मफु ब्वकेनं मफु । मञ्जुगर्त पटमूर्ख जुयाहे च्वन ।

थः काय् मञ्जुगर्तयात हाकनं ख्याना आखः ब्वंकेत सन ।
अथेनं स्यने मफया गथे याना जि काय्यात आखः स्यने माली !
आखःला सय्के मव्युत्ते हे मज्यू, आः गथेयाय् गनछोया ब्वंके छोये
माल धका मने अन्दोल याना; आश्वयात महामञ्जुश्रीया निर्माण
काय् मञ्जुदेवाचार्य गुरुया चैत्यस्थान गोशृङ्ग पर्वत स्थाने छोया सेवा
याके छोसा तिनि उह्य गुरुया अनुग्रहणं जि काय् मञ्जुगर्तयात ज्ञान
प्राप्त ज्वी धका बुद्धपाल आचार्य मने विचाः यात । अले बुद्धपाल
आचार्य थःथाय् आखः ब्वं वयाच्वं पि सकले शिष्यपित सःता थः
काय् मञ्जुगर्तयात न्याःनेतया शिष्य वर्गपित थथे धाल- स्व मचात
छिपि फुक्क जिमि शिष्यपि खः । छिमिसं जि स्यना विद्या थें सय्का
सीका विद्यां पारंगत याना च्वंच्वन । अय्सां जिमि काय् मञ्जुगर्त
ब्रह्म धाःसा न्याक्त्र हे स्यंसां वं आखः सय्के सीके मफया
च्वंच्वन । उकिं छिमिसं जि धयाथाय् स्वयम्भूया पश्चिम पाले मञ्जुश्री
पर्वतस जि काय् मञ्जुगर्तयात यंका मञ्जुश्री निर्माण चैत्य दर्शन
याका पूजा याका हिँ ।

शिष्य मचातय्सं गुरुयागु आज्ञा न्यना ज्यू गुरु धका विन्ति
यात । अनंलि बुद्धपालं मञ्जुगर्तयात, सकल शिष्य मचातय्त हुँ
धका विदा विल ।

गुरुं विदा विसेंलि शिष्यपि सकलस्यां गुरुयागु पाली मपुया ।
मञ्जुगर्तयात व्वना पाञ्चाल देशं स्वयम्भू पर्वत स्वया गमन जगु जुल ।
अथे स्वयम्भू पर्वत (गोपुच्छ पर्वत) वने धका वंपि मञ्जुगर्त सहिन
शिष्य मचात ववं तुब्बया लँपुइ लात । अले अन सकलरयां तु
त्वः त्वः धुला नल ।

सकलस्यां तु नय्गाका पासापिसं मञ्जुगर्तयात थथे धाल-
तुनय् मगाःनिला वने त्यल तु । इमिगु खँयागु लिसले मञ्जुगर्त
तु वां न्या न्यां छिपिंजक हुँ जिला वय् ह्याल धाल । वयागु खँ
न्यना पासापिसं- मञ्जुगर्तयात आमथे छु खँ ल्हानागु छन्त हे आखः
सय्कयगु निरिति वयागु आमथे धाय् ज्यूला तु धाल । मञ्जुगर्त
हानं- जिला वय्ह्याल जित आखः नं सय्के मयो जित आखः सिवे
साखः हे साः धाल । पासापिसं हानं नं मञ्जुगर्तयात- स्व मञ्जुगर्त
छिमि पिता जिमि गुरु बुद्धपालं छंगुहे लागि छन्त मञ्जुश्री गुरुया
थाय् आखः सयेके वीत छोया हःगु वनेनु धाल । मञ्जुगर्त अकनं
-ह्याः ह्याः जिला ह्या हे ह्याः धाल । पासापिसं गुलिखे हेकलनं
मञ्जुगर्तयात खँ न्यंके मफु तु जक न्हया च्वंवन । पासापि
सकस्यां आः गथेयाय् मञ्जुगर्तयात भीसं गोपुच्छ पर्वतय् मञ्जुश्री
स्थाने यंके फैं रुवाःमवल बुद्धपाल गुरुं भीत छु धाइथें धका धन्दा
कया सल्हा यायां हाला च्वन । मञ्जुगर्तयात गुलि हेकलनं हेकां
हेके मफुत ।

हेकां हेके मफुसेलि अन हे तु व्वय् च्वाम्वः ज्वंका पासापिसं
मञ्जुगर्तयात धाल- गुलि मलि धयानं छं वने ह्याः धाल आः ह्याःसा

स्वाल ध्व च्वास्वलं गाय्वा आकाशय् थस्वया नमोवागिश्चराय
 सां धा । धुलि धया व शिष्य मचातयस् आकाशय् थस्वया मञ्जुश्री
 गुरु लुमंका हे गुरु महामञ्जुश्री जिमि गुरुया काय् तच्चतं मूर्खह्य
 जुया च्वन छःपिंथाय् यंका हिं धका जिमि बुद्धपाल गुरुं जिमित
 छोया हःगुखः अय्सां जिमिसं ध्व मञ्जुगर्तयात छःपिंथाय् मञ्जुश्री
 पर्वतय् हय् मफुत आः जिमित कृपानया मञ्जुगर्तयात वक् फुटय्
 ज्वीका आखः सय्का नुगः दयेका विज्याहुँ धका धाल । अले
 मञ्जुगर्तयात आकाशय् च्वास्वलं गाय्के बिया “नमोवागिश्चराय”
 धाय्के बिया वया नाप नापं वृगूहे पाखं मेपिं शिष्य मचातयस्नं
 नमोवागिश्चराय धका हाला च्वन ।

उगु इले मञ्जुश्री गुरुं व मचातयस् याःगु प्रार्थना ताय्का
 इपिं ध्वँच्वंथाय् हे मञ्जुश्री गुरु थ्यांकः विज्यात ।

महामञ्जुश्री गुरु थ्यांकः विज्याःगु खंका सकल शिष्य मचा-
 तयस् मञ्जुश्री गुरुया पालि भोपूवन मञ्जुगर्त छम्हेस्यां जक अन्धा
 मवंसे अर्थेहे स्वयाच्वन । अले पासापिसं मञ्जुगर्तयात धथे धाल-
 हे मञ्जुगर्त ! गुरु विज्याःगु मखनाला ? हे मूर्ख ग्वाज्यः गुरुयागु
 पालि भोपूवने स्वाःला ? गुलिखे पासापिसं धालनं मञ्जुगर्त पालि
 भोपू मवंसे ख्वाः जक स्वया च्वन ।

गुलिखे धयानं मजीवं व शिष्य मचातयस् मञ्जुगर्तयागु ल्हाः
 ज्वना ध्वास्यास्यां साला यंका वयागु क्यँ महामञ्जुश्री गुरुयागु पाली
 लाक्क भवसुका बिल ।

उगु समयम मञ्जुश्री गुरुं करुणा तथा मञ्जुगर्तया छयन्त्य
 लहाः तथा थना थथे आज्ञा जुल- एव संसारे कर्मया भोग मयासे
 मगाः महा पण्डितया काय् जुयानं छुयाय् महा मूर्ख जुया च्वंच्वन,
 म्वाल म्वाल दँ दँ ! हे मञ्जुगर्त छंगु अज्ञान नाश जुया क्षण मात्रं
 ज्ञान दया सकल रिद्यां पूर्ण जुयेमा । थुजोगु आशिर्वाद बिया पालि
 भोसुना च्वंहा मञ्जुगर्तयात महामञ्जुश्री गुरुं थना विज्याःगु जुल ।

थुलि महामञ्जुश्री गुरुया आशिर्वाद दयमात्रं आखः छगः धाय्
 मसःह्य पटमूर्ख मञ्जुगर्त क्षण मात्रं न्ह्यलं चाःह्यथे जुया सकल
 ज्ञानं परिपूर्ण जुया वल । अले मञ्जुगर्त मञ्जुश्री गुरुया पालि भोपुया
 लहाः निपां विन्तियाना थुगु स्तोत्र यात—

शशधर मिव शुभ्रं खड्ग पुस्ताङ्क पाणि ।

सुरु चिर मति शान्तं पञ्च चीरं कुमारम् ॥

पृथुत्तर वरमोक्षं पद्मपत्रा यतार्चं ।

कुमति दहन दत्तं मञ्जुघोषं नमामि ॥

चन्द्रमार्थे तुग्वर्ण जुया खड्ग पुस्तकया चिह्न दुगु लहाः अर्थात्
 खड्ग पुस्तक उवना बांलाःगु भिगु बुद्धि जुया शान्त स्वभाव जुया
 न्यागु वर्णया सचिका तथा अधवा न्याता वर्णया बस्त्रं पुना कुमारया
 अवस्था जुया च्वंहा । हानं तवधंगु मोक्षया ज्ञान वरदान बिया पलेस्वाँया
 हलथे जाःगु मिखा जुया विज्याःह्य कुबुद्धियान नाश याय्गुली चतुर
 जुया विज्याना च्वंहा श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥१॥

विभूत सकल कोष ज्वालिता ज्ञान दोषं ।

स्मरण भजन तोषं दूर रागादि दोषम् ॥

विहित ससुर घोषं सिद्धि दाख्या व्यदोषं ।

कृत जड परि शोष मञ्जुघोषं नमामि ॥

सकल शब्द शास्त्रया भण्डार जुया अज्ञान रुपि दोषयात
सिला लुमंका भजन थाय्मात्रनं खुसि जुया राग द्वेष मोहयात
तापाक छोया बिज्याना च्चह्म हानं देवलोकपिसं स्तोत्र याका सकल
दोष फुका सिद्धि वरदान बिद्या अज्ञान रुपि जडयात फुका बिज्याःह्म
श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥३॥

गणपति शर जन्म श्री महाकाल सिंह ।

परिवृत निज वर्गेर्भाव मीन्दी वराक्षं ॥

असि शर जप माला पुस्तकं संवहन्त ।

उरसि ललित माला मञ्जुघोषं नमामि ॥

गणेश, कुमार, महाकाल सिंह आदि थव परिवारपिसं चाः
हुयेका उफोस्वांया हःथें जाःगु मिखा जुया बिज्याःह्म । हानं खड्ग,
शर, पुस्तक ज्वना नुगः पाचय् जपमाला कोखाया शोभायमान
जुया बिज्याःह्म श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥४॥

सुरपति समनापा मीश श्री दाम्नि रक्ष ।

पवन प्रमथ पालैः संवृतं स्मेर वक्तं ॥

खगपति रथ गोगं ब्रह्म बन्धं रमोमा ।

त्रिहित चरण भक्तं मञ्जुघोषं नमामि ॥

इन्द्र, यमः, वरुण, कुबेर. अग्नि, राक्षस, वायु महादेव आदि
गणपिसं चाःदुयेका मुसु मुसु न्ह्युगु रुवाः जुया विज्याःह्य । गरुड-
गया ध्वंहा नारायण, ब्रह्मा, लक्ष्मी, पारवती श्वते सकसिनं चरण
कमले नमस्कार याका भजना याका विज्याना ध्वंहा श्री मञ्जुघोषयात
नमस्कार ॥५॥

यदसि कठिन धारा छेद मार्गाभि भारा ।

सकल शलिल धारा पतिता गांग मम्भः ॥

बहु परिचय स्थलया भूमि रदयापि रेजे ।

बहुतर महिमानं मञ्जुघोषं नमामि ॥

गुगु छलोपोलया अत्यन्त उवया ध्वंगु चन्द्रहाँस खङ्गं पर्वत
स्वाथया लख पिहाँ वनेगु लँ दयेका लखया धारा क्वफाना गह्वाजिस
मिले जुइका पृथ्वी खने दयेका थौंया अद्रयापि बांलाना च्वन । थथे
आपालं महिमा वया विज्याःह्य श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥६॥

भव दभि नवनुत्या तोषिता गुह्यदेवी ।

निखिल निगम सारा सुप्रकाशा तिरेजे ॥

भवजल निधिपारं दान कल्प द्रुमाग्रं ।

गलित बहु महोषं मञ्जुघोषं नमामि ॥

छलपोल मूगु स्तोत्र दयेका स्तुति पाःकुलि श्री गुह्यश्वरी देवी
स्तुति जुया प्रकाश जुया विज्यात सारा देशनं शोभायमान ज्जीका
विज्याना च्वंहा हानं संसार रुपी समुद्रं पार तरेयाना कल्प बृद्धया मूल
चक्रा समान जुया धाःधाःगु वर प्रदान बिया कोधी गणपित गले
याना विज्याना च्वंहा श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥७॥

विभुजति जन लोको धर्मधातु महेशं ।
दश शत दल पक्षे संस्थितं ज्योति रीशं ॥
तदपि तव प्रशस्तं देव महात्म्य मीशं ।
विभ जति भुजुगेशो मञ्जुघोषं नमामि ॥

दोलहि हः दया च्वंगु पलेस्वांया क्षःने विज्याना च्वंहा ज्योति
रुप धर्मधातुयात सकल लोकं भजन याना च्वन ।

वसपोलथा सिवेनं छलपोलथा महात्म्य आयाः दया सकजसियां
इश्वर जुया विज्याःहा । हानं नागया मालिक शेषनामं समेतं भजन
याका विज्याःहा मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥८॥

पठतिय इदमित्थं मालिनी पद्य बन्धः ।
स भवति कवि राजो वादि सिद्धासनं तत् ॥
सकल कवि सभासु प्रोज्ज्वल हाक् सुधारः ।
कलित सकल विद्या भूषणो भव्य दक्षः ॥

गुह्यसिनं शुगु मालिनी वन्दयाणु स्तोत्र वज्जि उह्यसें वदि-
तयाणु सिद्धासन स्याका कविमण्ये राजाजुया सम्पूर्णं कवि मण्डलया

सभास वाक् चतुर जुया उज्ज्वलहा उवी । हानं सकल विद्यानं शोभा
दया कल्याणया रुप तथा अत्यन्त चतुरह्वनं उवी ॥६॥

धुलि स्तोत्र व्वना हानं मञ्जुश्री गुरुयात च्चाम्बलं गाय्का
जित चमा याना विज्याहुँ धका मञ्जुगर्तं विन्ति याःगु जुल । धुलि
स्तोत्र याःगु न्यना कविश्वर जुयेमो धका मञ्जुगर्तयात आशिर्वाद
विया महामञ्जुश्री गुरु अनंतुं अन्तर्ध्यान जुया विज्यात । वथाय्
थोया अद्यापि फम्पी देशया पूर्वपत्ति “गर्तेश्वर” धाससा गोपालेश्वर
धका दहे दनि ।

अनंलि मञ्जुगर्त आदि सकल शिष्य मचात मुनाः थःगु
पाञ्चाल देशेतुं लिहाँ वंगु जुल ।

पाञ्चाल देशे थ्यंका थः गुरु बुद्धपालयागु छयें वना शिष्य
मचातय्सं थथे विन्तियात— हे गुरु छलपोलं धया विज्यार्थे गोपुच्छ
पर्वतय् वने धका वनावले अन मथ्यानिबले जिपिं सकलें पासापि
तुब्बय् लात । अन तुब्बय् जिपिं पासापि सकलें दुब्बा वनाः तु नया
च्चंच्चना । अले लिपा सकस्यां तु नय् सिधय्का मञ्जुगर्तयात वनेनु
धका धयांला मञ्जुगर्त आसःथा सिकं साखः साः धका तुब्बं दहे
मदं । उबले जिपिं सकलें मिले जुया मञ्जुगर्तयात गुलिले हेका
अय्न् मञ्जुगर्त व थासं दहे मदं । अले मञ्जुगर्तयात सकलें जाना
नमो वागिश्वराय धाय्का च्चामोलं आकाशय् गायेके बिया । उबले
अन महामञ्जुश्री गुरु विज्याना मञ्जुगर्तयात वर प्रशाद बिया विज्यात
धका अनया सम्पूर्ण जुक्क खँ गुरुयात शिष्य मचातय्सं कंगु जुल ।

मञ्जुगर्तेनं थ अबुया पालि भपुया थःगु जुक्व खँ दक्व कना
महामञ्जुश्री गुरुयात स्तोत्र यानागु “शशधर” धयागु मालिनि छन्दया
स्तोत्र ब्वनानं अबुयान न्यांकल । थः कायेमचां महामञ्जुश्री गुरु
दर्शण यानाः वर प्रसाद प्राप्त यानावःगु व स्तोत्र ब्वंगु न्यना बुद्धपाल
श्रावकाचार्य तच्चतं लय्ताल ।

अथेहे थुह्य मञ्जुगर्तयागु थुगु “शशधर मिवशुभ्र” धैगु स्तोत्र
मुनां मत्तिइ श्रद्धानं ब्वनी वया अज्ञान दक्व मदया दक्व शास्त्र
स्यूह्य विद्वान जुइ ।

थथे श्री शाक्य मुनीन्द्रं मैत्री बोधिसत्त्वयात आज्ञा दय्का
विज्याःगु गर्तेश्वर धालसां गोपालेश्वर तीर्थया खँ क्वचाल ।

गोपाल वत्थां यत्रसंगम्ये कूपतिन्हद गर्तेश्वर वतराग

कुंवर नाग राजा मञ्जुगर्तेश्वर

स्नान-- धवस्वाँ

दान-- च्वामो

पीठ-- दक्षिणकाली

मेला-- भाद्र शुक्ल चौथी

(श्री स्वयम्भू महापुराणे गर्तेश्वर वतराग महात्म्य सम्पत्)

1947
1948

1949
1950

1951
1952

1953
1954

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो घर्माय ॥ नमो संवाय ॥

स्वयम्भू पुराण फणिकेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्रीबोधिसत्त्वं श्री शाक्यसिंह भगवानयात वन्दना
याना विन्तियात- हे भगवान बुद्ध छलपोलया कृपां गोपालेश्वरया खँ
न्यने धुन । आः हाकनं फणिकेश्वरया वैतरागया खँ न्यनेगु इच्छा
जुल, सर्वसत्त्वया हीतया कारणे फणिकेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा जुया
विज्याहुँ । थथे मैत्रीबोधिसत्त्व विन्तियाःगु खँ न्यना श्री शाक्यसिंह
भगवान बुद्ध फणिकेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा दय्का विज्यात ।

हापा छुं छगु इलय् कपिलवस्तु धयागु नगरे ओंदियान नां जुया
स्वह्य श्री वज्राचार्य छद्म दयाच्चन । उद्द ओंदियान आचार्य नेपाल
मण्डले वया श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शन यायेगु इच्छा पूर्वसेवा
चाहिला नेपाल मण्डले प्यंका श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप दर्शन यानाः
थी कम्हे फँपि धयागु पर्वते वना उगु बने आपालं न्यात दुगु पुखुया
सिधे च्वना अष्ट सिद्धि लायेगु इच्छा याना तपस्या यानाः यज्ञ
कुण्डल दय्का शमिधा आदि सिं तँतँ तथा अग्नि स्थापना याना यज्ञस
मिहीयेका उगु मिच्याःगु यज्ञ कुण्डले अष्ट सिद्धि लायेगु कारणे
म्वाः म्वापि न्यात यज्ञ कुण्डले दुया होम याना च्वन ।

थुथाये ओंदियानं मिच्छाःगु यज्ञं स्वाःपिं न्या दुयेवंहे भूमि
तज्याना यज्ञ कुरडले लःबुया वया मि फुक्कं सिना वनाः तीर्थ उत्पत्ति
जुयावल । न्यानयूनं लुँया सितरा दुपिं जुयावल । थथे प्रादुर्भाव
जुया च्वँवले कामधेनु सा छह्म वया दुदुनालं दुदु हायेकः वःगु जुल ।
हानं थुह्म कामधेनु साँ मनुभाषां ओंदियानयात थथे धाल हे ओंदि-
यान क्वं कामना यानागु अष्टासिद्धि लायेगु इच्छा जूसा त्रिरत्नया
शरण वना उपोषध व्रत च्वँ थुगु पुण्यद्वारा छंगु इच्छा पूवनी धका
धया उह्म कामधेनु सा अन्तरध्यान जुया वन । धनंलि साँ धाःथे
ओंदियान त्रिरत्नया शरण वना उपोषध व्रत धारण यानाः च्वँच्वन ।

थुकथं ओंदियानं त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना जप
ध्यान याना च्वंगु नःदँ दसेंलि सुखावतिइ विज्याना च्वंह्म श्री करुणा-
मयेनं सीका सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्त्वयात सःता थथे आज्ञा
जुया विज्यात । हे विष्कम्भि नेपाल मण्डले वना ओंदियान आचार्य
यात अष्टासिद्धि वरदान वियाः इच्छा पूर्णयाना व्यूहुँ । थथे श्री
करुणामयया आज्ञा न्यना सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्त्व थःगु
शरीरं जाज्वल्यमानं तेज पिकया नेपाल मण्डले विज्याना ओंदियानं
तप याना च्वंथाये विज्याना प्रशन्न जुया विज्यात । थबले श्री
सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्त्व विज्याःगु खना थःगु आश्रमं दनावना
कृताञ्जलियाना चरणकमले भवपुया विन्तियात— धन्य जिगु भाग्य थौं
थधिह्म बोधिसत्त्व जित उद्धार यायेत विज्यात धका लय्ताया यथा
विधिये पूजायाना स्तोत्रयाना हानं विन्तियात हे नाथ छलपोलयात
बारंबार नमस्कार ।

छलपोल नागया तिसौं तिया अर्धचन्द्राकार जटा जुया शोभा
दया च्वंहा, हानं नागया फणां कुयेका विज्याःह्य थर्णिह्य छलपोलयात
सदाँ नमस्कार । हानं सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्त्व धायेका पञ्च
बुद्ध दुगु मकुटं पुया शोभायमान जुया सर्वसत्त्व प्राणिपित उद्धार
याना विज्याःह्य, नरक भोग याना च्वंषि पापी तयूतनं उद्धार याना
विज्याइह्य छलपोल असंख्य गुणया खानि जुया विज्याःह्य छलपोलयात
नमस्कार । यथे ओंदियान आचार्यया विन्ति न्यना सर्वनीवरण
विष्कम्भि आज्ञा दयूका विज्यात ।

ओंदियान छंगु भाव खना जि सन्तोष जुयेधुन, छ अष्ट-
सिद्धिया भाव लाःह्य छ जुल । छं आः याना च्वनागु यज्ञ तोता
श्री गगण योगिनी आराधना याना होम याना मांसाहुति यज्ञ या ।
गुगु यज्ञया प्रभावं श्री गगण योगिनी प्रदत्त जुयाः छन्त अष्टसिद्धि
आदि वर प्रशाद बिया विज्याइ धका आज्ञा जुयाः सर्वनीवरण
विष्कम्भि बोधिसत्त्व थःगु अंशं मच्छाकारगु त्वहंते तेज तोता फणिकेश्वर
वैतराण धका प्रख्यान्त याना अन्तरधान जुया विज्यात । अनंलि
बोधिसत्त्वया आज्ञार्थे ओंदियानं यज्ञ कुण्डल दयूका अग्निस्थापना
यानाः मि व्छयेका घृतधारा हायेका श्री गगणेश्वरी योगिनी आराधना
याना मि व्छयाच्चंगु यज्ञ मण्डले थःथमंतुं थःगु ह्यय् च्वंगु ला
धयनाः यज्ञस दुया मांसाहुति यज्ञ याना च्वन ।

थनंलि उह्य आचार्य गगणेश्वरी वज्रयोगिनी आराधना यानाः
थःगु ह्यय्च्वंगु ला थहंतुं धयना विधिपूर्वकं मांसाहुति होम श्रद्धा

पूर्वकं याना च्चबले आकाशं गगण योगिनी वज्रयोगिनी विज्याना
 आकासय् च्वनाः थःगु स्वरुप दर्शण बिल । अथले ओंदियान आचार्य
 लहाः निपां हाज्वलपा बिलितयात- हे वज्रयोगिनी थौं छलपोलया दर्शण
 याये खँगुलिं जिगु जन्म सफल जुल । हे जननी आः छलपोल थुगु
 मण्डले सदाकालं विज्याना प्रशन्न जुया अष्टसिद्धि वरदान बिया
 विज्याये माल, जिगु जीवन दत्तले छलपोलयात पूजा याये धका
 बिलित यासॅलि श्री वज्रयोगिनी न तेज पिकया उह्य आचार्य भावना
 याना च्चंगु मण्डल प्रतिमास प्रवेश जुयाः आज्ञा दय्का विज्यात-
 हे ओंदियान आचार्य थुगु (छं भावना याना च्चंगु मूर्तिस) गुह्यस्याँ
 पूजाभाव याइ उह्यसिनं अष्टसिद्धि लाना बोधिज्ञान लाइ धका आज्ञा
 दय्काः उह्य आचार्यायात अष्टसिद्धि वर बिया अन्तरधान जुया विज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्व थर्थिगु फणिकेश्वर वैतराग न्याकुति बना
 सिद्ध जूगु तीर्थ खः । मच्छ मंगलया आकार जुया सिद्ध जुल ।
 थर्थिह्य ज्योतिरुपयाके गुह्य मनुष्यां ब्रत, जपतप होम याना श्री वज्र-
 योगिनीयात पूजा याइ उह्य मनुष्यायात अष्टसिद्धि लाना लिपा पुण्या
 सम्भारं पूर्ण जुयाः सम्यक्सम्बुद्धया पद तक फल प्राप्त जुइ धका श्री
 भगवान बुद्ध आज्ञा दय्का विज्याःगु फणिकेश्वर वैतराग तीर्थया
 खँ ववचाल ।

फखिवर्यां यात्र संगमे सहस्र धारा तीर्थ फणिकेश्वर वैतराग

सेसनथा

फणिकेश्वर सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्त्व

दान- न्या

स्नान- कपुसिङ्गाय

पीठ- वज्रयोगिनी

मेला- आश्विन शुक्ल पञ्चमी

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे फणिकेश्वर वंनराग महा-व्या संपात्)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो शर्मण्य ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण गन्धेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्रीबोधिसत्त्वं श्री शाक्यसिंह भगवान् बुद्धयात बन्दना
याना विन्तियात- हे भगवान् छलपोलया अनुग्रहनं फणिकेश्वर वैतरागया
खँ न्यने धुन आः हानं गन्धेश्वर वैतरागया खँ न्यनेगु इच्छा जुल
छलपोलँ गन्धेश्वरया खँ आज्ञा दय्का विज्याहुँ । थथे मैत्रीबोधि-
सत्त्वया विन्ति न्यना गन्धेश्वरया खँ श्री भगवानं आज्ञा दय्का
विज्यात ।

गुगु इलय् ओँदियान आचार्य' फणिकेश्वर वैतराग सिद्धयात,
लिपा "अष्ट सिद्धिया प्रत्यक्ष जिं स्वय्" धका आचार्य फणिकेश्वर
वैतराग पाखें उत्तर दिशा ववं कछपाल पर्वते थाहाँ वना किसिया
छेंगु लायाः उकिया चोने कुशासन तथा उकिया चोने थः पयतुना
स्त्रीनिह दुगु छत्र स्वाना तपस्या यायेत स्वीसःकोःति देवतापि आराधना
याना पूजा भाव तपस्या याना च्वंच्वन । तर बहे पर्वते च्वना
च्वंच्व गणेश छह्य जक मसःतूगु जुया च्वन । थबले व गणेश थाहाँ
षया स्वःबबले ओँदियान आचार्य' थःत मथ्याकुसें इन्द्रादिदेव लोकपि
सकलें विज्याका पूजाभाव याना भोजन आदि याका बिरा बियाः

देवतापित लित छोया च्वंगु व ध्यान तप याना च्वंह्य ओदियानयात
 खना गणेद्योनं तं पिकया थथे धका हाला च्वन- अहो आश्चार्य
 जिगु पर्वतेतुं च्वना तपयाना, जितःतुं बाहेक याना सकल द्योपित
 भोजन याकाः जितः मसःतु, ननं मनकू स्व स्व ! जिगुहे अंश
 किसिया छय्गु लाना फयतुनाः जितःला सापहे हेला याना च्वन... ।
 ह्रीजि ध्वइत... । धका गणेद्यो तंचाया ओदियानयात स्वत्तम याये
 धका मत्तिइ तया गणेद्योनं थः परिवारगण शैन्य संगम यात ।

गणेद्योया शैन्यत पुटन, कटपुटन, अपस्मारग्रह, अमनुष्य
 गण नाग गण, राक्षस गण धजाःपिं फुक्क संगम याना गणेद्योनं
 इमित स्वया थथे धाल- हे मारगणपिं छिमिसँ सिलला जिगु पर्वते च्वना
 सकसितं सःता भव्य नकेगुहँ, मन ध्व पर्वतया थुवा- जितः मसःतेगु
 हँ ! जिं सहःहे याये फुगु मखुत, स्व छिमिसं जिं धयागु खँ न्यौ- ध्व
 पर्वत च्वय् च्वनाः तप याना च्वंह्य ओदियान आचार्ययात छिपि
 सकलें वना स्वत्तम याःहुँ । थथे गणेद्योया खँ न्यना पुटन, कटपुटन
 अपस्मारग्रह, अमनुष्य गण, नाग गण, राक्षस गण सारा समूह जुया
 ओदियानया तप ध्यान याना च्वंगु थासे वना वयागु तप भंग यानाः
 वयात तप थना सापमिक सास्ति याये धका गुलिसियाँ बाग्मतीया
 लः बहलाबिल, गुलिसियाँ काउलेया रुप जुया पर्वते दुने दुने थ्यंक
 ह्युया पर्वत चलःवळया कवफायेत सन । गुलिं केन्त्या जुयाः, गुलिं
 ताहा जुयाः, गुलिं अनेक गाःह्युइपिं बँ कीत जुया पर्वत द्वाः द्वाः
 खनाः ह्युत्त ह्युया पर्वत चलः वळया विद्या च्वन ।

न्याक्वहे पर्वत चलः वःसां ओंदियान आचार्यायात पर्वतं
 क्वाये मफु तपनं थने मफु । ओंदियानंला तारण किरण तथा
 तःगु जुया च्वन । थये मारगणतसें ओंदियानयात छुं याये मफुगु
 स्वया “जिहे वना थवुत खत्तम याये” धका गणेद्योहे वन । थये
 तंम्बय्का प्रकोप जुया वःह्य गणेद्योयात खना आचार्य “थ्व गणेद्योनं
 जितः छुयाः वःगुथे” धका ग्याना तुरन्तहे विघ्नान्तक आराधना यात ।
 थ्व इलय् अष्टसिद्धि लाना सिद्ध वाक्य जुया च्वंहा ओंदियान आचार्य
 आराधना याःगुलिं याकनंहे श्री विघ्नान्तक विज्याना ओंदियानया
 न्द्योने च्वना थये आज्ञा जुया विज्यात- हे आचार्य छुयाकारणे जित
 आराधना यानागु ? ओंदियानं विघ्नान्तकया चरण कमले प्रणामयाना
 थये चिन्तियात हे विघ्नान्तक जिगु चिन्ति, जि तप यानाच्वना-
 ह्येसित आपालंहे मारत वया पर्वत गाःखना पर्वत चलः वःह्य जितः
 कुकैत सन हानं किसि खाः वःह्य छह्य गणेद्यो वया जितः सास्ति
 यायेत कल अकें जिं छलगेलयात आराधना यानागु स्वः ।

ओंदियानं थुलिजक धायेवं विघ्नान्तक ह्यथुंहे प्रकोप जुया
 तं पिकया खड्ग लम्हुया पर्वते दुने-दुने गाःरुया च्वंपित खड्गं
 पर्वते भवा भवा सुया माःजुल । पुटन, कटपुटन, अपस्मार, अमनुष्य
 धुपिं फुक्क गुह्यं गुह्यं चखुंवा जुया च्वपावन उकें चखुं तीर्थनं
 भाल । गुलिं गुलिं वखुं जुया विस्त्युं वन अथे जूगुलिं वखुं तीर्थ
 धका भाल । थुकथं थ्व गुह्यकत अनेक रुप जुया विस्त्युंवन । गुलि
 गुलिसितला विघ्नान्तकं स्यानाहे बिल । तीपा गणेद्योयात खंका
 च्वंवन गणेद्यो ग्याना पर्वतं हुरुरु हसिकाम स्वया विस्त्युं वल । तर

विघ्नान्तकं वयात लिलाका ज्वँहे ज्वन । ज्वनेवँहे मृत्युयेका स्वध्याक
 न्हुया धँवा ज्वनाः साःबले धँवा बापु जुया ल्याहाँ बल । अले वहे
 धँवां गणेशोया छयने दाल छय् तज्याना हि बल । थवले गणेशो
 रुयया रुवया बिन्ति यात- हे प्रभु विघ्नान्तक जित थुलित सास्ति
 छाये याना बिज्यानागु जि वेदना सह याये मफुत विवेक याना
 बिज्याहुँ । विघ्नान्तक- हे गणेशो ओँदियानयात छँ छाये तप भङ्ग
 याये स्यनागु ? थथे विघ्नान्तकया खँ न्यना गणेशोयोनं बिन्तियात-
 स्वया बिज्याहुँ विघ्नान्तकजु जिगु थासे जिगु पर्वतेतुं च्वना जि
 छहसित बाहेक याना सारा देवतार्पित निमन्त्रणा याना सःता भोये
 नका तपयाना च्वन । थुकथं जित अपमान याना हेपय् याःगुलि
 जि नुगः मखिना तं प्याहाँ वया जिनं मारगण क्याकं कछया एव
 आचार्यायात विघ्नयाके बिगागु खः ।

गणेशोया थुलि खँ न्यना विघ्नान्तकं ओँदियानयात थथे
 आज्ञा जुया बिज्यात । हे ओँदियान छनं गुह्येसिगु पर्वते च्वना
 वयातहे मथ्याकुसे भोये यायेगु तप यायेगु मथ । आवँलि आःछँ
 न्ह्यागुयाःसाँ थायेया मालिकयातनि मानेश, सःति अलेतिनि मेगु
 ज्याया । आः न्ह्यागुयाःसाँ गणेशयातनि पूजाभावया अले छंगु कार्य
 सिद्ध जुइ । गणेशयातनं चित्त बुकेयाना विघ्नान्तक अनसंतुंअन्तर-
 ध्यान जुया बिज्यात । थनलि ओँदियान आचार्य धी विघ्नान्तक
 आज्ञा जुया थकूथे ह्यागं गणेशोयात पूजायाना भोजन याका चेमा
 फवना हानं वहे थासे च्वना निर्विघ्नं तप ध्यान याःगु जुल ।

ओंदियान आचार्य तपव्रत याना च्वंगु धर्मया खँ सुखावती
 बिज्याना च्वह्य श्री करुणामयनं सीका बिज्यानाः क्षितिगर्भ बोधि-
 सत्वयात सःता आज्ञा दय्का बिज्यात- हे क्षितिगर्भ बोधिसत्व छ
 नेपाल मण्डले वना कछपाल पर्वते तपव्रत याना च्वह्य ओंदियानया
 मनोरथ पुरेयाना वा । यथे श्री करुणामयया आज्ञा न्यना क्षितिगर्भ
 बोधिसत्व सुखावती भुवनं आकाश मार्ग बिज्याना ओंदियानं तप
 व्रत यानाच्वंगु कछपाल पर्वते ध्यांका प्रशन्न जुथा बिज्यात । यथे
 क्षितिगर्भ बोधिसत्व बिज्याःगु खना ओंदियान समाधि योगं दिना
 बोधिसत्वया चरण कमले प्रणाम याना विन्तियात- छलपोल सुखः
 गुह्य खः जि ह्यमसिल आज्ञा दय्का बिज्याहुँ । क्षितिगर्भ आज्ञा
 जुल जि श्री करुणामयया आज्ञानुसारं छंगु मनोरथ पूर्ण याना बी
 धका वयाह्य क्षितिगर्भ बोधिसत्व खः । थुलि आज्ञा जुइ वहे ओंदि-
 यानं विन्तियात- जि पूर्व जन्मया भाग्ये थोँ छलपोल दर्शन प्राप्त
 जुल । जि अष्टसिद्धि लायेधका तपयाना च्वनाह्य खः । क्षितिगर्भ
 आज्ञा जुल- हे आचार्य छंगु मनोरथ पूर्ण जुइमा । अष्ट वैतराग
 पूर्ण जुलकि छंगु कामना अवश्य पूर्ण जुइ ।

थुलि वर प्रशाद वियेव ओंदियानं विन्तियात- हे क्षितिगर्भ
 आः छलपोल न्हावलेँ थनहे बिज्याहुँ जि स्वाना च्वत्तले छलपोलया
 सेवायाना च्वने । ओंदियानया विन्ति न्यना क्षितिगर्भ बोधिसत्वं आज्ञा
 जुल- जि थनजक सदाकालं च्वने मज्जु जगत उद्धार पायेया निर्मित
 जिगु अंश चिह्न थन तोताथके धका थःगु गन्ध रश्मि लवहँते खय्काः
 यथे आज्ञा जुल- हे आचार्य थ्व जिगु तेज मन्धलीन जूझु खँते

जितुं भाःपा सेवा पूजा सुनां याइ उह्यसिया कुष्टादि सर्व रोग
नास जुया दिव्य देह जुइ धका आज्ञा जुयाः उह्य क्षितिगर्भ
बोधिसत्त्व अन्तरव्यान जुया विज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व उखुन्दुया दिनं नित्से क्षितिगर्भ बोधिसत्त्व
यात गन्धेश्वर वैतराग धका प्रख्यान्त जुल । हानं स्थीनिह दुगु छत्र
नं सहित याना योग साधना याना सिद्ध जूगुया निर्मित छत्र मङ्गलया
आकार जुया च्चन । थजाःगु वैतरागे गुह्य मनुष्यं पूजा भाव व्रत
धर्म सेवा याइ उह्य मनुष्य कुष्टरोग आदिं सर्व रोग शान्त जुया
सर्व विघ्न मदया बोधिसत्त्वभारं पूर्ण जुया अनुत्तर संन्यक्सम्बुद्ध पद
तक लाइ । हे मैत्री बोधिसत्त्व ओदियान आचार्य गन्धेश्वर वैतराग
सिद्ध यानाः अननं अष्टसिद्धिया प्रभाव स्वयधकाः गोपुच्छ पर्वत पाखे
स्वया वन धका श्री भगवान बुद्ध आज्ञा दय्का विज्याःगु गन्धेश्वर
वैतरागया स्वं कवचाल ।

गन्धेश्वर वैतराग तीर्थ

सुन्दर नाग

क्षितिगर्भ बोधिसत्त्व

दान- त्वं छत्र

स्नान- सिद्धाये स्वाँ

पीठ- कवयेना गणेशो

मेला- कार्तिक शुक्ल पूर्णिमा

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री गन्धेश्वर वैतराग महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण विक्रमेश्वर वैतराग महात्म्य

धर्मलि हानं मैत्री बोधिसत्त्वं श्री शाक्यसिंह भगवानयात बन्दना
याना विन्तियात- हे भगवान बुद्ध, विक्रमेश्वरयागु खँ न्यनेगु इच्छा
जुल छलपोलं कृपातया थुगु खँ आज्ञा दय्का विज्याहुँ । धथे मैत्री
बोधिसत्त्वयागु विन्ति न्यना भगवान बुद्ध विक्रमेश्वर वैतरागया खँ
आज्ञा दय्का विज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व उह्य ओंदियान आचार्य गोपुच्छ पर्वतया
समीपे ध्यांका चिकीचाजाःगु पर्वते च्वना शंख पुया मन्त्रजप योग
ध्यानयाना तप याःगु जुल । थुह्य ओंदियान आचार्य जपथाना मन्त्रं
शंख पुगु ध्वनि सुखावति भुवनस विज्याना च्वंह्य श्री करुणामयनं
ताया वसपोलं समाधि योगं सीका स्वगर्भ धयाह्य बोधिसत्त्वयात सःता
आज्ञा जुया विज्यात हे स्वगर्भ बोधिसत्त्व छ नेपाल मण्डले वना
गोपुच्छ पर्वतया ह्यूने च्वंगु पर्वते तपस्या याना च्वंह्य ओंदियान
आचार्ययात उद्धार याना वा । श्री करुणामयया आज्ञा न्यना स्वगर्भ
बोधिसत्त्व सुखावती भुवनं नेपाल स्वयाः त्रहौं विज्याःगु जुल ।

गोपुच्छ पर्वतया लिउने च्वंगु पर्वते च्वना शंख पुया तपयाना
 च्वंहा ओंदियान आचार्य पुया च्वंगु शंखहे खगर्भ बोधिसत्व प्याहाँ
 वया प्रदत्त जुया विज्यात । उगु इलये व पर्वते गना च्वंगु सिस्सा-
 फल स्वांमा लता लहरा आदि च्वजाया वल, स्वांतनं व्हयावल ।
 थथे अनेकथं प्रादुर्भाव जूगु स्वया हानं थहा पुयागु शंख श्री खगर्भ
 बोधिसत्व प्याहाँ विज्यागु स्वया दर्शन याना- अहो गज्यागु भाग्य !
 थौं जि जन्म जुयागु सफल जुल, जिगु मनं तुनागु इच्छा पूवनीगु
 जुल । धका ओंदियानं खगर्भ बोधिसत्वयात अनेक प्रकारं श्रद्धा पूजा
 स्तोत्र याना वन्दना याना च्वन । थुगु इलय् बोधिसत्त्वं आज्ञा
 दय्का विज्यात- हे ओंदियान आचार्य धन्य छंगु तप छयागु
 पुण्यद्वारा अष्टसिद्धि फल लाःहा जुल । हे आचार्य आःळ मोक्ष
 वने फुह्य जूसांतवि छ मोक्ष वने मज्यूनि । छायेधाःसां थ्व नेपाल
 मण्डले जि प्रमुखं च्याह्य बोधिसत्वपिनिगु तेज लीन जुल । थुके जिगु
 तेजया अंश थनहे तोते धका थःगु तेज तम्बगु लवहँ छगले खय्का
 हाकनं आज्ञा दय्का विज्यात- हे ओंदियान जि धयार्थे च्याह्य
 बोधिसत्वपिं थ्व नेपाल मण्डले वैतरागया रुपे लीन जुये धुंकल ।
 आः भविष्य कालया खँ कने न्यौ ।

कालान्तरे सहस्रदल पद्मे बियाःहा श्री ज्योतिरुप स्वयम्भूयात
 गुगु इलय् चैत्यं तपुया गुप्त याइ । अनंलि आपालं दँ लिपा थ्व
 च्याह्य वैतरागया बोधिसत्वपिनिगु नां लोप जुया च्याह्यसितं महादेव
 लिंग धका पूजा याइ अर्थिगु इलय् कलियुग प्रवेश जुयाः थुगु
 नेपाल मण्डले दुर्भिच्छ जुइ । वा भवया पिना-पिनागु बुया भवया

मनूतये नय् मखना हाहाकाल जुइ । थजाःगु इलय् जगतया गुरू
 श्री आर्यावलोकितेश्वर वसपोल कामरु कामक्ष धेगु देशे राजसपिनिगु
 कुले निर्माणकाय जुया अवतार जन्म कया विज्याइ । उगु इलय्
 छनं थ्वहे नेपाल मण्डले वन्धुदत्त धयाह्य वज्राचार्य जुया जन्म
 जुइ । महापण्डित सिद्ध जुइ अले प्यंगु दिशासँ नां प्रख्यान्त जुइ ।
 हानं थ्व नेपाल मण्डले विघ्न दुभिन्न आदि शान्त यायेया कारणे
 सत्त्वपिनिगु कारणे छंगु शास्त्र मन्त्रया प्रभावं वसपोल श्री करुणामयया
 निर्माण काय श्री लोकनाथ थन नेपाले विज्याका, वसपोलया मूर्ति
 दय्का देवालये स्थापना याइ वहे करुणामय दच्छिइ छक रथयात्रा
 याना थ्व नेपाले सुवृद्धि जुयेका जलवृष्टिनं यानाः गिना-पिनागुनं बुया वइ
 अले वाया दुने जाकिनं अवलेहे दै । धुलि ज्या फुक्क सिधय्का
 वहे श्री करुणामयया चरणे प्रवेश जुया छ त्राति जरा मरनया दुःखं
 मुक्त जुइ ।

धुलि आज्ञा जुया खगर्भ बोधिसत्वं आशिर्वाद विद्या अनं
 अन्तरध्यान जुया विज्यात । वसपोलं लवहँते तेज खय्का थकूथाये
 विक्रमेश्वर वैतराग धका नामं प्रख्यान्त जुल । शंखया सलं उत्पत्ति
 जुया सिद्ध जूगुलिं थ्व वैतरागयात शंखाकार वैतराग नं धा,
 विक्रमेश्वर वैतरागनं धा । थौं कन्हे आदेश्वर धका धाइगु जुया
 छन । मैत्री बोधिसत्त्वयात भगवान बुद्ध आज्ञा जुया विज्याःगु
 अष्ट वैतरागया खँ थ्वचाल ।

शंखधारातीर्थ विक्रमेश्वर वैतराग तीर्थ

शंख नाग

खगर्भ जोधिसत्व

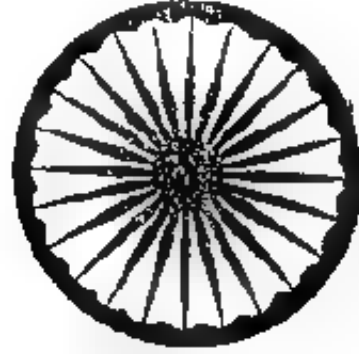
दान- शंख

स्नान- सां न्हूगु चा

पीठ- चण्डी

मेला- श्रावण शुक्ल पूर्णिमा (कार्तिक लच्छिनं खः)

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे विक्रमेश्वर वैतराग महान्त्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण अष्ट वैतराग पुण्य वर्णन

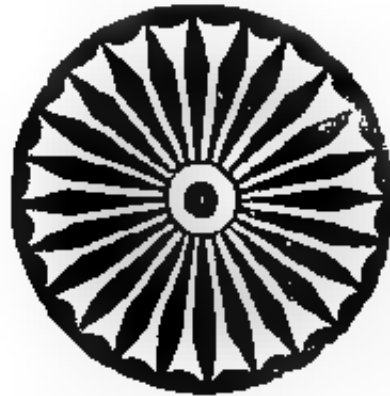
भगवान् बुद्धं मैत्री बोधिसत्त्वयान हानं यथे आज्ञा जुया विज्यात- हे मैत्रीबोधिसत्त्व अष्ट वैतराग तीर्थ सेवाया फल कने न्यौ । गुह्य मनुष्यं वाग्मती तीर्थे नित्य स्नान याना उपोषधे च्वना, त्रिरत्नया शरणा बना, फिया चैत्य दय्की, उह्मेसित उगु पुण्यद्वारा आत्मा शुद्ध जुया सर्व सम्पत्ति पूर्ण जुया संसारे सदाकार्ल सुखं च्वने दै अन्तकाले सुगतिस वास लाइ । अथेहे गुह्य मनुष्यं अष्ट वैतराग तीर्थे ध्यःनं स्नानयाना सेवायाइ उह्मेसित आरुप धातु भुवने जन्मकाःवनि । गुह्य मनुष्यं कष्टि स्नान याइ उह्म रुप्य धातु भुवने जन्म काःवनीसा थुगु अष्ट वैतराग तीर्थे गुह्य मनुष्यं साखनं स्नान याइ उह्म बियाधर भुवने जन्म जूवनि । बुद्धं स्नान यागु पुण्यं चन्द्रमाया भवने जन्म जुइ । गुह्य मनुष्यं स्वांनं स्नान याइ उह्मेसिया इच्छा पूर्ण जुइ । गुह्मेसिनं तीर्थे च्वना दीप दान याइ उह्म दिव्य चक्षू जुया जन्म जूइ । गुह्मेसियां नस्वाःगु गन्धं स्नान याना धर्म याई उह्म सुगन्ध देह जुया देवलोके जन्म जुइ ।

थुगु अष्ट वैतराग तीर्थे च्वना गुह्यस्यौ लुँ दान याइ उह्य-
 सित चतुर वर्ग फल प्राप्त जुइ । हानं वैतराग तीर्थे च्वना दुदु
 दान यातधाःसा आरुप्य भुवने जन्म जुइ । गुह्य मनुष्यं वैतराग
 तीर्थे होम याना धर्मयाइ उह्येसित नाना दुःख कस्त मोचन
 जुया वनि । हानं गुह्यसियाँ तीर्थे च्वना रत्न दान याइ उह्य सर्वरत्नं
 पूर्ण जूगु थाये जन्म जुइ । गुह्यसियाँ तीर्थे वस्त्र दान याइ उह्य
 दिव्य देह जुया जन्म जुइ । नाना वाद्य थाना तीर्थ सेवा यात-
 धालसा दिव्य श्रोत जुया जन्म जुइ । हानं ब्रित्त्वपुत्रं स्नान यातधालसा
 सदां मङ्गल जुइ । करवीर स्वानं स्नान याना धर्म याइ उगु पुण्य
 द्वारा साधु जुइ । हानं उह्य मनुष्यं पुष्प फलपत्र छाया फिया
 चैत्य दय्का तीर्थ सेवा याइ उह्य मनुष्य रुपवान जुया देवल्लोके
 जन्म जुइ । गुह्यनियाँ तीर्थे च्वना जप स्तोत्र याना तीर्थ सेवा याइ
 उह्य श्री वंत जुया महाभिज्ञ जुइ । गुह्यसियाँ वैतराग तीर्थे च्वना
 दण्डवत याइ उह्य सकलसियाँ बन्दना याये योग्यह्य जुइ ।

थुगु कथं नेपाल मण्डले अत्यन्त पवित्र जुया च्वंगु पुण्य
 भूमि, हिमालय चट्टला च्वंगु सुदर्जया भूमि उपबन्दोह पीठ प्रसिद्ध
 जुयाः सुखावति लोकधातु तुल्य जुया बुद्ध बोधिसत्त्वपिसँ अधिस्थान
 यानातःगु थुगु नेपाल मण्डल म्बः । धर्षिजाःगु नेपाल मण्डले दया-
 च्वंगु तीर्थे स्नान यात धालसा सकल पाप नाश जुया सर्वसिद्धि
 फल प्राप्त जुइगु । थयेया निर्मित सुनं मनुष्यं पाप मोचन याना
 शुभ फल लायेगु इच्छा याना थुगु अष्ट वैतराग तीर्थस स्नान या,
 फिया चैत्य दय्का पूजा या, त्रिरत्नया शरण हूँ, उपोषधे च्वँ, जप

या, होम या, देवतापित जल नर्पण ब्यु, मिनावने धुंकुपित उद्धार
 याना सत्यती लाकेगु कारणे अष्ट वैतराग तीर्थे जल तर्पण ब्यु,
 पिण्ड दान या, तीर्थ सेवा या धुगु पुण्यद्वारा त्रिमण्डल शुद्ध जुया
 समस्त कामना पूर्ण जुया सधर्मसाधना याइह्य जुया बोधिसम्भारं
 पूर्ण जुया साक्षात् बुद्ध पद तकं लाइगु फल प्राप्त जुइ ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराण अष्ट वैतराग महात्म्य वचन नाम सप्तमः)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण द्वादश तीर्थ स्नान विधि

ॐ नमो हानं मैत्री बोधिसत्त्वं रुहाःनिपां हाजोपा श्री शाक्यसिंह
भगवानयात विन्तियात- हे भगवान हे शास्ता ! छलपोलया कृपा
केशवनी उत्पनि जुयाः देश ग्रामादि वसोवास जगु खँ न्यने धुन ।
आःहाकनं द्वादश तीर्थ धयागु गन गन संगम (मिले) जुया च्वन,
भिनिगु तीर्थया नां छु छु जुया च्वन, गुगु मेलाये स्नान थायेगु,
छुकेँ छुकेँ स्नान थायेगु, विधि गथे गथे दया च्वन, छु छु फल
दया च्वन हानं गथिं भधिपिं नाग राजापिं वास यानाच्वन थुगु खँ
सम्पूर्ण सत्त्व प्राणिया उपरे करुणा तथा आज्ञा दय्का विज्याहुँ
धका प्रार्थना यात । थथे मैत्री बोधिसत्त्वं विन्ति याःगु खँ न्यना
श्री शाक्यसिंह भगवानं मैत्री बोधिसत्त्वया रुवाःस्वया सकल सभा-
मण्डलं तायेदय्क आज्ञा दय्का विज्यात-

हे साधु मैत्री बोधिसत्त्व छिमिसं छगुचित्त याना न्यं । द्वादश
तीर्थया खँ, थाये, मेला, विधान, पुण्यफल व नागराजा समेतं जिं
छिमित कने । ध्व खँ गथे धाःसां हापां वागमति व अमोघ फल

दायिनी संगम जुया च्वंगु तीर्थयात शोधन पुण्य तीर्थ धयातल ।
 थ्व तीर्थे स्नान यानागु फलं दशांकुशल पाप मोचन जुयावनि ।
 थ्व दशांकुशल पाप धयागु छु छु धाःसा प्राणाति पात धयागु छगु,
 अदत्तादान निगु व कामेसु मिथ्याचार स्वंगु थुलि शरीरं याइगु पाप
 धाइ । हाकनं मृषावाद छगु पैशुन्य निगु संभिन्न स्वंगु व पारुष्य
 प्यंगु थुलि वचनं याइगु पाप । हाकनं व्यापाद छगु अबिद्या निगु
 मिथ्यादृष्टि स्वंगु थुलियात चित्तं याइगु पाप धाइ ।

थुलि भित्ता पाप गथे धकाधाःसा, प्राणाति पात धयागु बिना
 कारणे दायेगु, चीगु सास्ति यानाः प्राण कायेगु, हिंसादि कतःयात
 स्यायेगुयात प्राणाति पात धाई ॥१॥ अदत्ता दान- मेपिनिगु धन
 सम्पति वा छुं वस्तुन मवियेकं कायेगु, हेकाः वा खुया कायेगु
 पापयात अदत्तादान धका धाई ॥२॥ कामेसु मिथ्याचार- करकिया
 मिसा वा मिजंपिं लिसे संगम यायेगु पापयात हे कामेसु मिथ्याचार
 धका धाई ॥३॥ थुलि स्वता थःगुहे शरीरं याइगु व्यवहार खः, त्वःतेमाः ।

आः हाकनं वचनं याइगु प्येता पाप, मृषावाद- धयागु मखुगु
 खँ लहायेगु वा फत्ताः खँ लहायेगुयात धाइ ॥१॥ पैशुन्य- करपित
 चूक जोना चुकलि यायेगु पापयात पैशुन्य धका धाइ ॥२॥ हानं
 संभिन्न धयागु जाना च्वंपित फाया बीगु पापयात संभिन्न धाई ॥३॥
 व्यापाद- मेपित द्रोह यानाः करपिगु दुःख वा मभिस्वे धका जुइगु
 पापयात व्यापाद धका धाई ॥४॥

मनं याइगु स्वता पाप, बारूण्य- विनास कारणे मेपित नुगले
 स्वाक्क व्वो वियेगु याना जुइगु पापयात बारूण्य धका धाई ॥१॥
 अविद्या- कतःया ज्युगु स्वे मफया करपित नास यायेत स्वयेगु वा
 यायेगु पापयात अविद्या धका धाई ॥२॥ मिथ्यादृष्टि- धर्म पाप
 धयागुहे मदु धका धर्म पाप विना मयास्ये नास्तिक ज्ञाने चवनेगु
 पापयात हे मिथ्यादृष्टि धका धाई ॥३॥

थथिजाःगु किता पापकर्म याये स्वायेके या निर्ति थ शोधन
 पुण्यतीर्थे गुह्य बुद्धिमानह्य मनुष्यं द्वाफो स्वांनं नीञ्जन्दु तक मो
 ल्हुयाः देव पितृपित जल तर्पण विया किया चेत्य दय्का उपोषध
 व्रते चवनाः त्रिरत्नया शरण वनाः जप व्यानादि यानाः थुगु तीर्थ
 याह्य ह्याउवर्ण जुयाच्चंह्य, छंयले मणिरत्न दृह्य न्हेगु फणां वाँलाना
 च्वंह्य तच्चक नागयात अर्थ याना जल घटादि दान यानाः दृःखि
 याचकपित दान प्रदान याना तीर्थ व्रत याइ उह्य मनुष्यया चत्तु,
 श्रोत घ्राण, जिह्वा, काय व मन शुद्ध जुयाः सकल पाप मोचन
 जुया, सर्वक्लेशावर्ण मुक्त जुया बोधिसत्त्व महासत्त्व धायेका बोधि-
 संभारं पूर्ण जुया स्वंगु प्रकारया ज्ञान प्राप्त जुया सम्यक्सम्बुद्ध पद
 तकं फल प्राप्त जुइ । थनया प्रवकाल वा मेला श्रावण कृष्ण औसि
 सोमवार सिंहसंक्रान्ति खुनु स्वः ॥१॥

थनंलि मारदायनि व बाग्मती संगम जुया च्वगु शान्त
 तीर्थ । गुगु तीर्थे तुयुगु वर्णह्य फणास तच्चतं थिनाच्चंगु मणिरत्नं
 सुशोभित जुया च्वंह्य शिखि नाम नागराजां वासयाना च्वँच्वन ।
 थुगु तीर्थे गुह्य बुद्धिमानह्य मानवं नीञ्जन्दु तक भालेपति स्वांनं स्नान

यानाः फिया चैत्य दय्का पूजायाना उपोषध दाने च ना त्रिरत्नया
 शरण वना नागयात अर्घयाना देव, त्रितृपित जल तर्पण विद्या
 गुताबीव आदि दान विद्या खगानना देवीयात पूजा भाव याना
 दुःखिपित शुद्धात्मां दान प्रदान याइ; उह्य मानव त्रिमण्डल शुद्ध
 जुया बोधिसत्त्वया पद लाना गुण ज्ञानं पूर्ण जुया पुण्य संभारं पूर्ण
 जुया निर्वाण पद प्राप्त जुइ थ्वया प्रवकाल भाद्रशुक्लपक्षे प्रतिपदा
 शुक्रवार कन्या संक्रान्ति ॥२॥

मणिरौहिणी व वाग्मती व पातालं धाहाँ वयार्वंगु लः रुद्रधारा
 संगम जुयाः त्रिवेणी जुया च्वंगु तीर्थयान शंकर तीर्थ धाइ । थुगु
 तीर्थे लाबँजिफो स्वांनं स्नान याये । थुगु तीर्थ ह्यवः जक स्नान
 दान याःसां गंगासागरे भिको स्नान दान यानासिकं अप्य फल प्राप्त
 जुइ । थुगु तीर्थे चापु थें तुयुगु वर्णह्य, न्हेगु फणां सुशोभित जुयाः
 मणिरत्नया तेज दया च्वंहा शंखपाल नागराजां वास याना च्वन ।
 थुह्य नागयान अर्घ याना फिया चैत्य दय्का पूजाभाव यानाः
 त्रिरत्नया शरण, वना, उपोषधे च्वना चन्द्रमा ज्वलं दान यानाः
 दुःखि गरिबिपित दानप्रदान यानाः तीर्थ सेवा याइ; उह्य मनुष्यया
 शुद्ध देह जुया राग, द्वेष, मोह आदि मदया पञ्चेन्द्रिय त्याके फुह्य
 जुया सर्व सम्पत्ति पूर्ण जुया हानं सदाकालं सत्गती जन्म कथाः
 बोधिसम्भारं पूर्ण जुया बुद्ध जुयेगु पद तकं प्राप्त जुइ । प्रवकाल
 आश्विनशुक्ल द्वितीया बृहस्पतिवार तुवासंक्रान्ति ॥३॥

थनंलि वाग्मती व मञ्जरी संगम जुया च्वंगु राजतीर्थे ह्यामुह्य.
 न्हेगु फणां युक्तह्य मणिरत्नं सुशोभित जुया च्वंहा सुरुप नाम नाग-

राजां वास याना चत्न । धन तीर्थे गृहा मनुष्यं इता-थिता चां नी
छन्दु तक स्नान याना उह्य नागयान अर्घ यानाः फिया चैत्य दय्का
पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना, उपोषधे च्वना लाकां कुसा,
तुतां, निसला आदि दान याना जपतप यात धालसा उह्य मनुष्य
शुद्ध शरीर जुया राजनक्षत्रां संयुक्त जुया निरोगि जुया बोधिसम्भारं
पूर्ण जुया तथागत पद प्राप्त जुड । शुगु धासे कार्तिक शुक्लपक्षे
तृतीया वृश्चिक संक्रान्ति सुक्रवार खुन्दु मेला चले जुड ॥४॥

हानं केशावती व विमलावती निगु खुसी मिलय् जुया च्वंगु
धायेयात मनोरथ तीर्थ धका धाड । शुगु तीर्थे नम्यानं ५१ नी
छन्दु तक मो लहुया फियागु चैत्य दय्का पूजाभाव याना हानं ध्व
तीर्थया न्हेगु फणां संयुक्त जुयाः मणिरत्नं सुशोभित जुया च्वंह्य
कुलिक नागराजायात अर्घ यानाः त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रते
च्वना पिण्डपात्र शिशलाकू आदि दान यानाः दुःखिजनयात फुथे
दानप्रदान याना जपतप ब्रते च्वंह्य उह्य मनुष्ययात मनोरथ पूर्ण
जुया लिषा बोधिज्ञान प्राप्त जुड । धनया मेला मार्गशीर्ष शुक्लपक्षे
पञ्चमी धनु संक्रान्ति शनिश्चरवार खुन्दु चले जुड ॥४॥

हाकनं केशावती, कुशुमावती, व भद्रमती संगम त्रिवेणी जुया
च्वंगु निर्मल तीर्थस नी छन्दु तक कलिह स्वाँनं मो लहुया फिया
चैत्य दय्का पूजाभाव याना हानं व तीर्थया पीतवर्ण ह्यासुह्य मणि-
रत्नं संयुक्तगु फणां सुशोभित जुया च्वंह्य अपलाल नागयान अर्घ
यानाः देव पितृर्पित जल तर्पण विद्या, त्रिरत्न शरण वना, उपोषध
ब्रते च्वना, धातु, वह, जाकि दान आदि दुःखिर्पित दान याना

चवंह्यमित कलह, विघ्न आदि मदया यस कीर्ति प्राप्त जुह्य जुया
चतुर ब्रह्म विहारे चने दुह्य जुया पुण्यमम्भारं बोधिसम्भारं पूर्ण
जुया अन्ते निर्वाण पद तक प्राप्त जुइ । प्रवकाल पौषशुक्ल पष्टि
मकर संक्रान्ति आदित्यवार खुन्दु ऋतुः ॥६॥

हानं सुवर्णावती व केशावती संगम जुया चवंगु निधान तीर्थ ।
थुगु तीर्थे गुह्य मनुष्यं अजु स्वानं नी छन्दु तक स्नान याना,
चैत्य पूजा यानाः उगु तीर्थयाह्य वाउँह्य मणिरत्नया फणां संयुक्त
जुया चवंह्य नन्दोपनन्द नागराजा निह्यसित अर्घ यानाः देव पितृ-
पित जल तर्पण विद्या त्रिस्तनया शरण वना, उपोषधे चना, लुं,
वा दान याना याचकपित फुथे दात विद्या चवंह्यसित सर्व सम्पति
पूर्ण जुया अन्ते मोक्ष पद प्राप्त जुइ । थुगु तीर्थे माघशुक्ल सप्तमी
कुम्भसंक्रान्ति आदित्यवार श्व खुन्दु मेला चले जुइ ॥७॥

हाकनं पापनाशिनी व केशावती संगम जुया चवंगुयात ज्ञान तीर्थ
धका धाइ । श्व तीर्थे नी छन्दु तक तुयु सितु स्नान याना
चैत्य पूजा याना व तीर्थयाह्य तुयुह्य न्हेगु फणां युक्त जुया मणि-
रत्नं याना धौलाना च्यंह्य बालसुकि नागयात अर्घयाना, कंसया धल
(कयँ) आदि दान याना उपोषधे चना त्रिस्तनया शरण वना दुःखिपि
लोकपित दानप्रदान याना तीर्थ सेवा यात धालसा उह्य मनुष्ययात
आयु वृद्ध जुया ज्ञान गुण बुद्धि युक्तह्य जुया तथागत पद यागु
ज्ञान तक प्राप्त जुइ । थनया प्रवकाल फागुण शुक्लअष्टमी मीन-
संक्रान्ति शनिश्चरवार खुन्दु ऋतुः ॥८॥

बाग्मती व केशावती संगम चिन्तामणि तीर्थ गुगु तीर्थे तुयुह्य
 न्हेगु मणिरत्न फणां सयुक्तह्य वरुण नागराजां बास याना च्वंगु दु ।
 उगु तीर्थे पञ्चगन्धं नी छन्दु तक स्नान याना फिया चेत्य दय्का
 पूजाभाव याना व तीर्थयाह्य वरुण नागयात अर्घ्य विया नवरत्नादि
 दानप्रदान याना दुःखिपिन्न दान विया उपोषधे च्वना त्रिरत्न शरण
 वनाः तीर्थं व्रत च्वह्य मनुष्यया मन्तिङ्गःगु पूर्ण जुया कथर्थे बोधि-
 सम्भारं पूर्ण जुया संभवसम्बुद्ध फल प्राप्त जुइ । प्रवकाल चेत्रशुक्ल
 दशमी मेष संक्रान्ति शुक्रवार ॥६॥

हानं बाग्मती व रत्नावती संगम जुया च्वंगु प्रमोद तीर्थ ।
 थ्व तीर्थे पलेस्वॉनं नीछन्दु स्नान याना फिया चेत्य दय्का पूजा
 भाव याना व तीर्थयाह्य तुयुह्य मणिरत्नया फणां सुशोभित जुया
 च्वह्य पद्म नागराजायात अर्घ्य याना स्वाता लासा आदि दान याये ।
 दुःखिपितनं यह्य दान याना उपोषध व्रते च्वना त्रिरत्नया शरण
 वना गुह्यसे तीर्थ सेत्रा याइ उह्यसित लोकं येका च्वने दै । थन
 बैशाख शुक्ल द्वादशी वृष संक्रान्ति बृहस्पतिवार खुन्दु प्रवकाल
 खः । पुखुन्दु मेला जुइ ॥१०॥

हानं बाग्मती व चारुमती संगम जुया च्वंगु सुलक्षण तीर्थ
 खः । थ्व तीर्थे आभर्ति स्वॉनं स्नान नीछन्दु तकहे यानाः फिया
 चेत्य दय्का पूजाभाव याना व तीर्थे बास याना च्वह्य तुयुगु
 वर्णह्य फणाये मणिनं युक्त जुया च्वह्य महापद्म नागराजायात अर्घ्य
 याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना आत्मा विम्ब आदि घ्यः

कयँ थले, कष्टि सिजः थले तथा दानप्रदान याना दुःखिर्पित दान
 याना गुह्य मनुष्यं तीर्थ सेवा याइ उह्य मनुष्ययात सम्पूर्ण लक्षणं
 युक्त जुया अन्त्ये बुद्ध फल नक प्राप्त जुइ । थनया प्रवकाल ज्येष्ठ
 शुक्लपक्षे द्वादशी मिथुन संक्रान्ति बुधवार खुन्हु खः ॥११॥

वाग्मती व प्रभावति निगुलिं संगम जुया च्वंगु तीर्थयात
 जय तीर्थ धका धाइ । थुगु तर्थे सर्वोषधि स्नान याना फिया चैत्य
 दय्का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रते च्वना
 लासा आदि दान याना तुयु वर्णह्य मणिरत्नं संयुक्तगु फणां
 सुशोभित जुया च्वंहा श्री कान्त धयाह्य नागयात अर्घ्य याना
 दुःखिर्पित दानप्रदान गुह्येस्यां याइ उह्यसित मारगण त्याके फुह्य
 जुया मारजित जुया बुद्ध पदया ज्ञान प्राप्त जुइ । थर्थेजाःगु तीर्थे
 आषाढ शुक्लपक्षे त्रयोदशी कर्कट संक्रान्ति सोमवार खुन्हु मेला
 जुइ ॥१२॥

(इति श्री १-यम्भू महापुरुष द्वादश तीर्थ स्नान विधि वर्णन समाप्तम्)

। नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण

द्वादश तीर्थ महात्म्य प्रारम्भ

पुण्य तीर्थया महात्म्य

एव नेपाल देशे नागवास दहँ जुया च्वंगु इलय् महाचीन
पञ्चशीर्ष पर्वतं मञ्जुश्रीया निर्माणकाये मञ्जुदेवाचार्य विज्याना श्री स्वयम्भू
दर्शन थाये धुंका नागवास दहँनं दक्षिण दिशा प च्वंगु पर्वत चन्द्रहास
खड्गं तज्जाना नागवास दहँया लः फुक पितछोया मञ्जुदेवाचार्य शहर
दय्का विज्याःगु देशय् लोकपिसं बसोबास याना च्वसेलि आपालं
नागत मध्ये तत्तक नागं तं पिकया उखें थुखें चाः चाहुला बसोबास
याना च्वपिं लोकपित न्याना विष लगेयाना स्याः जुल । थुकथं
लोकपित धसे याना स्याना जूगु पापं तत्तक नागयात महारोगं कथा
हो विखु फुक्क बोला वया ला कुचा कुचा कुतुं वया ह्य छ्ह्यं
घाःया घाः जक जुया, वया, उकुछ जुया ध्वगिना द्वाच्या द्वाच्या
जुया तत्ततं दुर्गन्धय नवया थुगु कथं महारोगं कःगु जुल ।

थुगु कथं महारोगं कयेका तत्तक नाग दुःख तिस्युं याना
यानागु उपायेनं थव लवय मलासेलि थःथमंतुं प्राणाति पात करकियात
स्यानागु पापं एव महारोग कुष्ठरोग जुल धका पश्चाताप चाया तत्तक

नाग पुण्य तीर्थे वना उपोषधे च्वना त्रिरत्नया शरण वना श्री अमोध
पाश लोकेश्वरया उपवास च्वना अष्टमी ब्रत चले याना च्वंगु जुल ।
थथे पुण्यतीर्थे च्वनाः श्री अमोधपाश लोकेश्वरया उपोषध ब्रते च्वना
त्रिरत्नया शरण वना च्वंगु पुण्यं याना छुं दँ लिपा तक्षकया महा-
रोग लनावंगु जुल । तक्षक नाग ह्यापायार्थे हृष्ट-पोष्ट जुया दिव्य
देह जूगु स्वत ।

धुकथं तीर्थ सेवा याना च्वच्चं ब्रह्मया दिने त्रिरत्न (बुद्ध
धर्म व संध) या शरण वना श्री अमोधपाश लोकेश्वरया ब्रत दना
कार्तिक महिनाया मुखः अष्टमी (पशुपति महायोयात मुखतं पुयेकीगु
दिन) स तक्षक नागराजा खुसी धिसक्वय् निभापाना च्वंगु जुल ।
भुगु इलय् पपु त्वाँय् त्वाँय् संका गरूड छह्य ब्वया वयाः पुण्य
तीर्थे निभाः पाना च्वंह्य नागयात खंका आकाभाकाये भाराक दावन ।
गरूडं दायेवहे तक्षक विस्थुवन । गरूडं भाराभारां सना तक्षकयात
भाराक पपुति दाया लुसि ताताः हाकःगु पञ्जां त्याप ज्वन । तक्षक
ग्याना प्यारारां सना गरूडया पञ्जां छुते जुया स्वायायां विस्थुवन ।
गरूडं भाराक दायाखतं नागयात छथु क्वात । गरूडया त्वाथं नाग-
यात क्वायेवं घाः जुया हि बल अले तक्षकं गरूडयात धाल- हे
पंक्षिगज गरूड, जित क्षमा याना बिज्याहुँ । जि श्री अमोधपाश
लोकेश्वरयागु उपोषध ब्रत दना महारोगं लाह्य स्वः । जिन सास्ना
यायेमते । गरूडं धाल- सास्नाला छु ! छ जिगु नसाहे जुसेलि
छन्त जिं त्वःते फै मखु छन्त जिं स्थाना नय्मानि । धयाकथहे
गरूडं तक्षक नागयात पपुति दाया पञ्जां क्वात्तुक ज्वना त्वाथं क्वाना

ला थाता याना लिकाल नागयात वेदनाला तच्चतं हे जुल । तच्चकं
क्षमा फवननं गरुडं क्षमा व्युहे मव्यु । भन तं पिकया तच्चकयात
क्वातु क्वात । गरुड व नागया तःधंगु स्वापु जुल । गरुडं तं
पिकया रुवःचिया धाःथे जाःगु पपुति तच्चकयात भारा भारां दायाः
मिल्हया तच्चतंहे सास्ना यात । गरुडं नागयात दाःगु पपूया त्वःदं
तच्चतं फय्वया सिमाहे वः दल । नागयात छकः जक पपुति
भाराक दाइवले फाता फाता पुला हुंकन थ्यांक थ्यांनि । अले
नक्षक स्वायायां त्रिस्थानि । हानं गरुडं लिना पञ्जां क्वातुक ज्वना
त्वार्थं क्वाइ । नाग फ्यारं फ्यारं सना गरुडया पञ्जां छुते जुइ ।
थुकथं गरुडं नागयात सास्ना याइ ।

तःको मछि क्षमा फवनं क्षमा मव्युसे गरुडं स्यायेत सँसँलि
लिपा ज्वनेत वःह्य गरुडयात नागं हित्तु हिना खुसिया लखे थुत्तु
थुन । गरुडं भारा भारा मिल्हत, नागं क्वातुक हित्तु हिना लखे
थुत्तु थुना स्याहे स्यायेला धैथे याना विल । गरुडया पपु फुक्कं
प्याना ब्वया वने मफया भुगुलुं च्वन । अलेला भन तच्चकं हानं
हानं हित्तु हिना लखे थुना सास्ना याना च्वन । युगु इलय् गरुडं
मत्ति तलकि “थ्व तच्चकं जित स्याहे स्याइन आःगथे याये” धका
तच्चतं ग्याना गरुडं नारायण लुमंका थथे प्रार्थना यात - हे नारायण !
विष्णुजु जित छलपोलया वाहन खः तर थौं जित तच्चकं स्याइन
हे विष्णु नारायणजु छलपोलं जित रक्षा याना प्राण बचे याना
त्रिज्याहुँ । थवले बैकुण्ठया नारायणजुं गरुडयात दुःख जूगु खँ
सीका हथा-हथासं शंख, चक्र, गडा व पद्म ज्वना क्षण मात्रं पुण्य

तीर्थे श्यांकः विज्यानाः थःह्य वाहन गरूडयात सास्ना याना तःशु
 स्वया नारायणं तच्चतं तं पिकया तक्षक नागराजा यात चक्रं कय्का
 स्याना वि धका चक्र प्रहार याये तेन । थबले तक्षक ग्याना “आः
 जि फुत वसपोल नारायणं जित चक्र प्रहार याइन, आः जि गधे
 याये जित सुनां रक्षा याइ” धका तक्षक नाग नागराजां श्री अमोघ
 पाश लोकेश्वर करुणामययात लुमंका- हे करुणामय हे जगतया
 नाथ जित नारायणजुं चक्रं प्रहारयाना स्याइन, जित प्राण रक्षा
 याना विज्याहुँ धका नागं श्री करुणामय स्मरण याना प्रार्थना याःशु
 जुल । थबले सुखावती भुवने विज्याना च्वंहा श्री करुणामयनं लोकसं
 दर्शन धयाशु समाधि योगं सीका विज्याना हथासं सिंह गया श्री
 करुणामय पुण्यतीर्थे श्यांकः विज्यात ।

थबले श्री करुणामय विज्याःशु नारायणं खना तच्चतं मञ्जाला
 काचा काचां श्री करुणामया चरण कमले भोपुथा विन्ति यात- हे
 करुणासिन्धु लोकनाथ करुणामय जितः क्षमा याना विज्याहुँ करुणा
 मयनं आज्ञा जुया विज्यात- हे नारायणजु छलपोल देवता खः थ्व
 गरूड धयाह्य पंदि त्व थ्व तक्षक छह्य की खः । छलपोलं निह्यसितं
 शान्त याना विज्याये मालं भन क्रोध याना विज्यात थथे क्रोध
 याना विज्याये मज्यु । थथे करुणामयया आज्ञा न्यना सापहे लज्जा
 चाया थथे विन्ति यात- हे करुणामय छलपोलयात जिगु अङ्गे
 धारणा यानातय् छलपोल जिगु अङ्गे विज्याहुँ धका श्री करुणामय
 यात नारायण जुं थःशु ब्वहले ब्वबिया गरूड गया विज्यात,
 करुणामय नारायणं ब्वबिया च्वंहा गरूडयात सिंहं ब्वबित हानं

सिंहया तुति तत्तक नाग दिन गथे धासां-- सिंहया द्योने गरूड,
गरूडया द्योने नारायण, नारायणया द्योने श्री करुणामय व सिंहया
तुति तत्तक नागराजा । थनंलि प्यह्मेसितं कवचिया सिंह ब्वया
चारुगिरी धालसां चांगु पर्वते जूवंगु जुल । थुह्म करुणामययात हरि
हरि हरि हरि वाहन लोकेश्वर धका धैगु नामं प्रख्यान्त जूगु जुल ।

थौया अद्यापि चांगु पर्वते जुगादि नवमी खुन्हु हरि हरि हरि
हरि वाहन लोकेश्वरया प्रवकाल चले लुया च्वंगु दहे दनी । पुण्य
तीर्थे तत्तक नाग उद्धार जुया वंगु खँ कवचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे पुण्यतीर्थ महात्म्यवमाप्न)

॥ नमो ब्रह्माय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो शिवाय ॥

स्वयम्भू पुराण शान्ततीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले सत्यदेवी मदया तप याना विज्याः महादेव
यात कामदेवं तप भंग याना विसेलि महादेवया तर्पचायेवं वसपोलया
क्रोधदृष्टिं कामदेव भस्म जुया वन ।

कैलाश पर्वतया जुजु श्री महादेवयात, हिमालय पर्वत राजा
यः म्हाये पारवती श्री महादेवयात कन्यादान बिया विवाह याना
बिल । थये पारवती विवाह याना विज्याना पारवती सहित महादेव
कैलाश भुवनस विज्याः जुल । पारवतीया गणेश कुमार निह्य पुत्रपि
जन्म जुल (एव खँ स्वस्थानि बाखनय् दु) । तर मचात निह्य
दथ् धुंकानं महादेवं गजि धतुर नया त्वना जुया च्वन । मर्द कायेका
श्मशानया भस्मं बुला नागयात ज्वना ववस्त्राया चन्द्रमाया प्रतिमा
जटाय् जुना भूत, बेताल, सीक प्रमथ गनपि मुंका दिग-दिगंवर जुया
त्रिशुल ज्वना डमरु थानाः थान-थानान्तरस नृस्य याना प्याखं हुहु
ससले हिमालय पालेनं प्याखं हू जुल ।

थथे दिग-दिगंबर जुया महादेव प्याखं हूवःगु हिमालय पर्वते
 च्वपिसं खगु जुल । खँक्वोसियां- पारवतीया गथे योगु जुइ महायो
 स्व स्व ! लज्जाहे मदुह्य धका स्वक्वो खँक्वो हाला च्वन । महायो
 धाःसा भन दिगंबर जुया लाःलाःथे ससःया दरवार क्वं क्वं हे प्याखं
 हू जुल । थथे जिलाजं दिगंबर जुया प्याखं हूवःगु हिमालय पर्वत
 राजा ससःअबुनं खन ससःमामँनं । ससःअबु व ससःमाँ निह्यस्यां
 स्वया च्वन स्व गन्याःह्य महायो लज्जा धैगु भन्नाहे मदु स्व स्व !
 भन प्याखं हूगु स्व ! हिमालय पाले च्वंपिं खँक्व सकलें लज्जा
 चाल । महायो धाःसा भन यो यो थे प्याखं हुया जुल छन्दु मखु
 निन्दु मखु हिं हिहे प्याखं हू जुइगु ।

छन्दु पारवती हिमालये थः छें वन खनि । सखिपिसँ धाल-
 पारवती मय्जु छिमि भातला धार्थे खःका ! पारवती- छाये ?
 सखिपिं- छिमि भात महायो छन्त मलोः । पारवती- छाये मलो
 महायो जि भात ? सखिपिं- छं भात महायो खँला हिं ह्रीहे थन
 क्या प्याखं हू वैगु । पारवती- खैका ! सखिपिं- खैकाऽ ? हिं
 ह्रीहे प्याखं हू वैगु खँ न्यँनेला ? भूत, प्रेत, पिशाच आदि प्रमथ
 गनपिं सारा मुंका दोँचा गया धुँया छेंगुलिं हिना, किसिया
 छेंगुलिं न्यया विभुलिं बुला बिखु जोना क्खया दिग-दिगंबर जुया
 लाःलाःथे प्याखं हुला वैगु स्थूला छं ! पारवतीया व धाये थ्व धाये
 मदया मछाला लायेकुली वना माँ अबुयात वन्दना यात । माँ
 अबुनं न्यंक्ल- छु मैँचा छिमि भातला जिपिला सीथें मछाल स्थु !
 गथे छं छुनं मधायाला ? छिमि भात हिंथहे थन क्या दिग-दिगंबर

जुया प्रमथ गनपिं सहित यानाः लाःलाःथे प्याखँ हू वैगु स्यूला छं !
 गथे मछा मजूहा जुइ ससले ससलेहे प्याखँ हू वैगुका । मस्युहा
 धायेगुला स्यूहा धायेगुला ! मैचा छं छुनं मधयाला गय् ? पारवती
 थ्व खँ न्यना तच्चतं मछाल । पारवतीया मने “याकनं ल्याहाँ वने
 भातयात ख्वा ख्वा त्याये” धका मत्ति तया च्वन । निभायो मबीनि
 बलेहे पारवती कैलाशे ल्यहाँ वन । महायो छें मडु । प्याहाँ वना
 च्वन । बलकि धाये धका मने खँ तया पारवती च्वना च्वन ।
 गजिं कायेका महायो द्राहाँ बल । द्राहाँ वय्वहे पारवतिं धाल-
 छलपोलला छु ! महायो छु छु ? पारवती छू छुका ! ससले थ्यंक
 प्याखँ हुँ जुयेगु मछा मजूला छःपिं ? महायो-- छाये जि प्याखँ
 हू जुया छं लज्जा जुलला ? पारवती तं चाथा- छःपितला छुया
 लज्जा नया त्वना यय्यो थाये वनाः यो योथे जुयाः छु ससलेनं
 प्याखँ हू जुयेगुला ! जिमि माँ अबुया गुलि वेइज्जत जुल, जुलि
 लज्जा; छःपिनि धका छुनि छु । महायोनं पारवतीया खँ न्यना
 तम्बय्काये जि प्याखँ हुया छिमि माँ अबुयात छुया लज्जा चाये
 माःगु दु ? न छं लज्जा चाये माःगु ! पारवती-- छःपिसँ अम्ये
 धया विज्याये ज्युलाः ! महायो-- अज छं नं जित हेला यानागु !
 ज्ञान ब्यू वयागु ! का छनं जितः म्वाः का हुँ जिगु छें प्याहुँ !
 धका पारवतीयात चानेहे पितना हल ।

भातं पितिका पारवतीया अथे चाये थये चाये धैगु हे मन्त
 दुःख जुल । थःछें वनेधाःसा लज्जा मछा मजु ह्येसिया कला बल धका

धाइ । कैलाशे बने धाःसां भातं दाइ गन बने गन बने जुया चान्हे
 शान्ततीर्थे वना च्वंच्वन । कन्हे खुन्दु सुथे जुइवं तीर्थे मोन्दुया
 फिया चैत्य दय्काः पूजा भाव याना त्रिरत्नया शरण वना श्री
 करुणामय अमोघपाश लोकेश्वरया उपोषधे (अष्टमी ब्रते) च्वना ही हिं
 श्री गुह्येश्वरी देवीया सेवा याना च्वंच्वन । छन्दु श्री गुह्येश्वरी
 प्रशन्न जुया पारवतीयात सुनानं मखंक गुप्त यानाः रक्षा याना
 तैतल । थुगु कथं पारवतीं शान्ततीर्थे स्नान यानाः फिया चैत्य
 दय्का पूजा याना उपोषधे च्वनाः श्री गुह्येश्वरी देवीयात पूजाभावं
 ब्रतयाना च्वंच्वगु जुल ।

महाद्योया गुबले पारवती लुमन अवले वं मखन उखें थुखें
 माल मलु । ससले बनानं स्वः वननं मलू याने दहे मदु । गुलि
 स्वयां हिकमिक दंक माःजुलनं पारवतीयात गनं लुइके मफया महाद्योया
 नुगः मल्लिकाः रुवहे रुवल । गणेशोयानं थः माँ मदुगुलि उखें थुखें
 माः जुल मदु । महाद्योनं थः प्रमथ गणतयत् मायेके छत्त तर
 लुइकेहे मफु । थुकथं महाद्योनं फुक्क भुवनपतिं माःलनं खंके मफया,
 थों कन्हे शंखमो धयागु वाग्मती सिथय् महाद्यो तपस्या च्वंच्वन ।
 माः पिसं मालां च्वन तिनि । अनलि महाद्यो तपस्या च्वंगु तःदं
 दस्येलि थुगु पृथ्वी तज्याना सप्त पातालं निसें लः थाहाँ
 वया शंकर तीर्थे मिले जूवल । अकें उगु तीर्थया लःधाःयात रुद्र
 थारा धका नां च्वन । थों तकं त्रिवेणि जुया उगु शंकर तीर्थ नां
 तीर्थ जुया च्वंगु जुल ।

महाद्योनं तपस्या याःगु खुला दसेलि श्रीह्येश्वरी देवी प्रशन्न
जुया पारवती माला जृपि प्रमथ गण तयत्त शान्त तीर्थे नस्त क्षारणि
उला क्षण मात्रयात दर्शण व्युगु जुल । थवले प्रमथगण तयस्
पारवती पुलकक छक खना हानं मखँसेलि इमि थःथवे सःलः जुल
हे पासापि पारवती पक्काँनं थन दु । आः व भीसं पिकाये फै
मखु धैगु खँ लहाना हथा-पथासं महाद्योयाथाये वना थथे विन्ति
याःवन । हे महादेव ! हे प्रभु !! जिमिसं पारवती दर्शन याना
वय् धुन अवश्य शान्त तीर्थे तप याना विज्याना च्वंगु दु । छलपोल
विज्याना स्वः विज्याहुँ । थथे प्रमथ गण तयस् विन्ति यागु खँ
न्यना तपयाना च्वंहा महाद्यो जप मालाहे वाँळ्या काचा काचा
शान्त तीर्थे वन । तर अपसोच पारवती मखं महाद्योनं न्यन-
हे प्रमथ गणपि पारवती ग्व ? गणतयस् धाल- हे जगदिश्वर थन
शान्त तीर्थेहे खनागु खः ! महाद्योनं ग्वलेसा ग्व ? धाधां उखे
थुखे माःजुल पारवतीयात गनहे खंके मफु ।

थवले महाद्योनं ध्यान याना विज्याना विचाः याना विज्यात
“अवस्येनं श्री गुह्येश्वरी देवी वसपोलं मखंक तथा विज्यात जुइ”
धका ज्ञानं सीका “ आः जि श्री गुह्येश्वरी देवीया सेवा मयासें
पारवती लुईके फैमखुत” धका महाद्योनं श्री गुह्येश्वरी देवीया शरण
वना बिलाप याना थुगुकथं स्तोत्र याना विन्ति यात- हे जननी
जगदिश्वरी जि छलपोल याके शरण वया, जि पारवती तना तच्चतं

दुःख जुया मालाजुयागु थों कन्दे खुदँ दय्धु कल थों तक्कं लुङ्के मफुनि । हे जननी, पारवती छक ल्वीका बी माल । धका मिग्वा निपासँ ख्वबि वय्का महाद्योनं बिलाप याना श्री गुह्येश्वरी देवीयात पूजाभाव याःगु जुल ।

थथे महाद्योया पूजाभावं श्री गुह्येश्वी देवी प्रशन्न जुया महाद्योयात दर्शन व्यूगु जुल । गुक्थं वयन धाःसां जव पत्ति द्रःछि लहाते द्रःछिह्य महाद्यो तथाः, खवगु द्रःछि लहाते द्रःछिह्य पारवती तथा विश्वरूप जुया श्री गुह्येश्वरीं महाद्योयात दर्शन बिया बिज्याःगु जुल । श्री गुह्येश्वरीं आज्ञा जुया बिज्यात- हे महादेव छह्य पारवती गुह्य खः कया यंकि । महाद्योनं थःह्य पारवती उह्य थुह्य धाये मफया महाद्योनं श्री गुह्येश्वरीयात बिनित्यात- हे खगानना नैरात्मा देवी छलपोलं गुह्य प्रशन्न जुया बिया बिज्यात उह्य जिं काये । थथे महाद्योया बिनिति न्यना श्री गुह्येश्वरी देवीं आज्ञा जुल । हे महादेव आवंलि पारवतीयात अपमान याये मखुसा जक बी । महाद्योनं सत्यनं अपमान थायेमखु धका सत्य वाचा याःगु जुल । थथे महाद्योनं सत्यवाचा यासँलि श्री नैरात्मा गुह्येश्वरी देवीं द्रःलछिह्य महाद्यो द्रःलछिह्य पारवतीनं अन्तर याना पारवतीयात लहाःज्वना महाद्योयात लःलहानाः थथे आज्ञा जुया बिज्यात- हे महेश्वर छं मिसा पारवती थ्व खः यंकि । पारवतीं महाद्योयात पालि भोपुया व छेमा फवन । अनंलि महाद्यो पारवती मिसय

शुभा धीगुह्येश्वरी देवीयान वन्दया याना कैलाशेतुं ल्याहां
वृणु जुल ।

अप्रलेप्तं निसें महाद्योयात उमामहेश्वर धका नामं प्रख्यान्त
जुग जुल । शान्त तीर्थे पारवती देवी श्री करुणामयया व्रत दना
उद्धार जुगु खँ कवचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणं ज्ञान तीर्थ महान्त्य समाप्तम्)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण शंकर तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले पाञ्चाल ध्यागु नगरे गोपाल ध्याह्म साजवा
बहु छद्म दया च्वन । छन्दुया दिने उह्य गोपाल ह्मिथें थें गुई
सा जःवना च्वंबले व गुई धुँ अह्य वया सात फुक्क ग्याना चिच्चा
दनाः भःभःन्दुया विस्युंवन । सा जवाःया सात गन वनथें धका माःजुया
च्वंबले व गुई तिसि यकोसया च्वंगु खना तिसिनि खानाः नय्
धका तिसिमाये गया तिसि नया च्वंबले थः नया च्वनागु तिसिमाय्
स्वया उगु सिमाये सया च्वंगु तिसि बांलाःथें च्वना थुगु सिमां
उगु सिमाये वना तिसि खानाः नःवन । हानं अन नैच्वनागु स्वया
मेगु बांला ताल उखेहे वन । थुकथं सिमा हिलाः वना च्वंहा दैव
संजोगं सा जवा च्वना च्वंगु सिमा कच्चा त्वधुला सिमां कुतुं वया
क्वसं च्वंगु ज्वले कुतुंवन ।

वः उवः गथे च्वं धाःसां तसकं तज्जा जुया भ्यात्नाःनं जाना
च्वंगु व आपालं प्या आदि न्याये यःपि कीत दयाच्वंगु थजाःगु गाले साजवा
गोपाल कुतुं वनाः थाहां वयेमफवा भ्यात्नाले कुतं वना बुत्तु बुयेका छ

छह्मं प्या आदि की तसें न्याका महाकष्ट जुयेका साजवा धये
ततःसकं हालाच्चनकि “जि फुत जि फुत आः गथे याये जि सीन
जितः सुनां रक्षा याःवइ ? हा हा देव !” तच्चतं करुणा चायापुगु
सलं हाला च्वन ।

धये अगाःधे कुतुवनाः प्यन्हु लुन्हु वहे गुई नसा माःवया
च्वंहा धर्मकुवर धयाहा माकःनं गोपाल करुणा सलं हाला च्वंगु ताया
माकःलं धये मत्ति तल- “थ्व गाले अवश्य मनू कुतु वना च्वन ।
थ्वयात जि अगाधं थकया बी ! तर जिं थ्वयात क्वबि फैला
मफेला ” धका वं ह्वापां तःथ्वगु स्वहँ छगःनिं क्वबिया स्वत । अले
व माकः अगाःधे क्वहाँ वना सा जवायात क्वबिया गालं थतहया
सिमा क्वय् दिकल । व धर्मकुवर माकःया भुइचःतिहे हाल वयात
क्वव्यूगुलिं । तसकं ह्य न्यलाः त्यानु चाया सिमा क्वय् ग्वतुला
मिखा पुलु पुलु कनाः बुलुहुँ माकःनं मनू भाषां धाल- हे मानव !
अगाधं छन्त मफु मफु थत हयागुलिं जितः तसकं त्यानुल उकें जि
भतीचा भासुफिं छनं भतीचा भासुफ्यु धका धया माकः गोतुल,
गोपाल अर्थेहे च्वंच्वन ।

तर भासु फिना च्वंहा माकःया ह्य न्योगुलिं यानाः न्ह्यो
वल । थुथायेलाक व सा जवानं धये मत्ति लुइकल “जि प्येन्हु
प्येन्हु दय् धुंकल आतक छुं नय् खँगु मदुनि उकें जि तागत मदया
सनेहे मफय् धुंकल आः जि गथे याना छँ वने ! आःबले थन
छुं ला भचा नय् दःसाला भचासां तागत दै अले छँ वनेफै, माःगु
यायेफै तर ला धाःसा गन काःवने” धका मत्ति तया च्वंहा गोपाल

यः त आगाधं शकाः ह्य माकः यात स्वया "ध्व हे माकः यात स्याना ला
नयूदः साला जि बल्लाह्य जुइ अले छे बने" धयागु कुबिचार याना
अनहे च्वंगु तम्बः गु त्वहँ ल्होना यांकया मिखा तिसिना माकः यात
कयूकूगु जुल ।

तर सा जवानं कयूकूगु त्वहँतं धर्मकुवर माकः यात मलासें
तिन्दुया नं न्यायथे घारांक मेथाये न्याः वन उथाये हे यना च्वंहा माक
व सलं याना भसंग न्ह्यलं चाल । छु सः वः गु धका चाक्कः लि मिखा
धया स्वः वले गोपालया रुवाः खिउँका नुगः द्यः नापं थर थर खाका
सुंक च्वना च्वंगु खन । माकलं न्यन- हे सा जवा ! घारांक छु
सः वः गु ? छ ग्याये मते खः थे धा छु सः वः गु ! ? अपराधि महापापि
सा जवानं सः खा खा तुका विन्ति यात-

हे माक ! छलपोलं जित चेमा याना बिज्याहुँ जि अज्ञानि,
मस्युसें यायेलात । जि नयू मखंगु प्यन्हु दयू धुंकल उके नयू
पित्याः गुलिं याना छः पिंत स्यानाः ला नयाः बल्लाकाः तिनि छे बने
धका मत्तिइ तयाः जि छः पिंत स्यायेत त्वहँतं कयूकागु खः तर छः पिंत
मलासे तिन्दुया मेथाये कया ध्व सः वः गु खः हे माकः ! ध्व जिगु
अपराध चेमा याना बिज्याहुँ । थथे गुण मस्यूह्य नैगुणिया खँ
खना माकः नं धाल-

अहो आश्चार्य ध्व संसारे मानव जुयानं थथे जाः शु पाप कर्म
यथे त्यन ! थः त प्राण बचेयाना ब्पूह्ये सितहे छं स्यानाः ला नयूगु
मत्तिइ तया त्वहँतं कयूका स्याये त्यन, हे मानव छ अपराधि खः सां

छन्त जि धाये, थ्व पापं छं तच्चतंहे दुःखसिया च्वने मालियो हे साजवा छंगु पाप ल्हंकेगु उपाये जि कने मन तथा न्यो-

नेपाल मण्डले भिनिगु तीर्थ दु व द्वादशतीर्थे वना स्नान याना फियागु चैत्य दय्का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना तीर्थ व्रतय्छ्वं । थथे तीर्थ सेवा मयायेकं छंगु पाप ल्हनी मखु, हे मानव आ छ थःगु छें ल्याहाँ हुँ ।

थथे व धर्मकुवरया खं याना गोपालया नुगः नाल, तच्चतं हे करुणा चायापुक मिखाँ खोबि स्वः स्वः वय्का, सः खा खा तुका माकःयात बिन्ति यात- हे माकःरुपि धर्मात्मा, जि तच्चतं दुर्बल नय्मखँगु हे प्यन्दु मछि दय्धुंकल उकेँ जि...जि पला छीगुतकं सामर्थ महु जि छें ल्याहाँ वने फैमखु धका बिन्तियात । थथे साजवाया बिन्ति न्यना व माकःया करुणा वना गुईं छ्वंगु सिसा-बुसा खाना हया प्वाः जायेक नकल । हाकनं माकःनं हे गोपालयात लुकुं छिया पाञ्चाल नगरया लँपुइ तय् हया धर्मकुवर माकः गुईं तुं ल्याहाँ वन ।

उखे गोपालया छें वया कायेपिसँ थः अबु साजःवंह्य छें ल्याहाँ मवःगुलिं माः जुया छ्वंगु जुया च्वन । उखुन्दुनं द्विगः द्विगःथें थाये हिला अबु माःजुपिं कायेपिसँ अबु मफू मफू लय् वया छ्वंगु खना कायेपिसं बिचाः याना छें छ्वनायंकल । अनलि छें अबुयात नकाः त्वंका बिचाः यानाः ह्यापायार्थे हे सुख पुर्वक च्वना छ्वंगु जुल ।

तर दक्षि दत्ता दसेलि गोपालया ह्यापा थःत प्राण बचेयाना
व्यूह्य माकःयात त्वहंतं कयूकगु पाःपंगाना ह्य ल्ह्यं कुष्ठ रोगं थिल ।
कुष्ठ गेग, लिपा तच्च जुया ल्हाः तुतिया पचि हे प्वगिनाः कुतुं
वल । ह्य ल्ह्यं द्वाच्या द्वाच्यां जुइक पाके जुया हि, हि स्वालां
वया गोपालयात तच्चतं कष्ट जुल । थुकथं त्वय् तच्च जुया या-याःगु
वासलं मथिया दुर्गन्ध नवया छें जक हे मखु जःलाखःलापि हे
च्वने मफत । थुकथं त्वय् नच्वया नवया च्वनां च्वने मफया
जहानपि सकलें व खनाः कुचाया छेंया जहानपिसँ वयात छैनं पित्त-
हया पीगंया फलेचाये वांळ्छय् हल ।

थुगु इलय् व लं जुइपि लँजुवात पीठे देइके वनेत वनी
तर व कुष्ठ रोगं कया च्वंहा साजवायात खनाः सकलें घच्चायाः
मस्वसे वनि । व नवःगुला लय् नापं जुइ मजिल । दे छगुलिं
धयार्थें नवल । अथे जूगुलिं अन पीठे देइके वनीपिं सकलें मुन व
देया जुजुयाथाये वना ब्रिन्ति याःवन- हे महाराजा ! पीठे महारोगि
छह्य वाये हया तःगुलिं लय् हे जुइ मजीक नवयाः दे छगुलिं नवया
च्वनेहे मजिल । व त्वगिला ह्य ल्ह्यं प्वगिना हि हि स्वालां प्याहों
वया च्वंहा लुममं हे घच्चाना वः । महाराज ! थ्वइत थन तथा
तःसाला मे-मेपित्तनं त्वय् सरे जुइका । हे महाराज थ्वयात देसं
पिने वांळ्छय् यंके माल ।

थुकथं प्रजालोकपिं सकलें वया ब्रिन्ति याःवगु त्वँ न्यना जुजुं
मन्त्रीपित्त सःता- दुतपिसँ कववियेका व कुष्ठ रोगियात गुइं वांळ्छये

यंकि धका जुजुं आज्ञा वियाव्छत । जुजुया आज्ञानुसारं द्रुतपित्त
उह्य साजवा गोपाल महारोगियात वाकेव्छत ।

उह्य साजवा महारोगी गुईं च्वना नय्गु नय् मखना माय्
माय्याना वना बय् च्वंगु घाय् नया च्वन । लः त्वने मखना तच्चन
कस्त नया च्वन । धुकथं व कुष्ठरोगं पिदित जुयेका गुईं गोपाल
याकःचा दुःख सिया च्वन ।

छन्हुया दिने व गुईं मेगुहे देयाह्य जुजु शिकार ह्यितः वःबले
तच्चतं ध्वगी नवःगु चाया, थन छु नवया च्वंगु धका द्रुतपित्त मायेका
स्वःबले वहे महारोगियात खना द्रुतपिसं जुजुयात विन्तियात- हे
महाराज हुँकन महारोगि छह्य वांव्छया तःह्य नवगु ।

इमिगु खँ न्यना जुजु थःहे वना महारोगियात स्वया न्यन
हे महारोगिं छ सु ? छंगु छँ गन, थजाःगु गुईं सुनां तय्हल ?
महारोगिं धाल- हे महाराजा ! छु याये जि महा पापि जूगुलिं
थधिंगु कुष्ठरोगं कया दुर्गन्ध नवःगुलिं सकलयात जिगु कारणं दुःख
जूगुलिं जित थुगु गुईं वांव्छय्हःगु खः । जिं थःत प्राण वच्चे याना
व्यूह्य माकः छह्यसित जिं स्थानाः ला नय्तेना, हे महाराज थ्वहे
पापं जित थजाःकथं दुःख सिया च्वनेमाःगु धका ख्वख्वहे धयाच्चन-
आः जिगु दुःख फुकेगु लँ केना बिज्याहुँ महाराजा छु याःसा जिगु
दुःख लनि ।

महारोगि साजवाया खँ न्यना जुजुं आज्ञा जुल- जिं छंगु
त्वय् लाय्के फइमखु । थुलि धायेव हे वया माकलं धाःगु खँ भवास्

लुमन अलि वं जुजुयान विन्ति यान- हे महाराजा छःपिसं जितः
उद्धार याना विज्याये फु ! शुक्रथं धाःसां, जिगु पाप व थ्व ल्वय्
हंका वक्रयेत विनां द्वादश तीर्थ सेवा मयाकं थ्व पापं मुक्त जुई
मखु । लाइमखु अथेया निम्ति जित द्वादश तीर्थे तय्यंका विज्याहु !
धका विन्ति यसेलि जुजुं थः द्रुतत निहसित व ज्या व्वया व्वत ।

जुजुया आला कथं द्रुतपिसं महारोगियात ववविया शंकर
तीर्थे तय् हःगु जुल । थनंलि गोपालं अन च्वना थह्यं फुथे हिं
हिं मोल्हुया फिया चेत्य दय्का त्रिरत्नया शरण बना तीर्थ सेवा
याना च्वन । दच्छि दत्या लिपा गोपालया चित्त शुद्ध जुया धर्म
चित्तोत्पति जुया बल । शंकर तीर्थ सेवा याना च्वंगु पुण्ययाना
साजवाया व ल्वय् लाना बना च्वन थुक्रथं हिं हिं तीर्थस मोल्हुयाः
त्रिरत्न शरण बनाः उषोषधे च्वनीह्य जुया बल थथे यानाः व शंकर
तीर्थे च्वना थुक्रथं धर्म याना च्वंसेलि वयात व पुण्यं महारोगि
हिया ह्मिथं लाना व वं मिनिदँ दसेलि उह्य गोपालया सुचुक्कहे
फुक्क कुष्ठरोग लाना दिव्य देह (शरीर) जुल ।

थनंलि थःछेँस च्वंषि काये, म्हाये, जाहानपिं लुमनाः तीर्थ
थःगु छेँ वने धका गोपाल शंकर तीर्थ पाञ्चाल दे स्वयाः वंगु जुल ।
थनंलि थःगु छेँ गोपाल थ्यंका जाहान परिवारपिनिगु स्वाः स्वयाः
थथे धाल- हे जिगु काये, म्हायेपिं जहानपिं मकस्यां कुशल जू
मखुला ! वयागु खँ न्यना छेँ च्वंषिं सकलें आता । लिपा कायेपिसँ
न्यन- छ सु गनं वशाह्य ? गोपाल- हे पुनापिं जि छिमि अबु खः ।
छु छिमिसँ जितः ह्यमसिलला । वया काये म्हायेपिं पत्या मजुया

थये धाल- छ जिमि अबु मखु छ सु खः, जिमित हेका छु खँ लहाः
 वयागु ? जिमि वो ला कुष्टरोग कया गुई वांछया थकूगुहे थनि
 किनिदँ दय्धुंकल सी धुंकल जुइ, जिमित छं थः जान नासा हेक
 वय्म्वाः का छैँ प्याहुँ । थये जानपिसँ धाःगु खँ न्यना गोपालं धाल-
 हे पुतापिं छिमि वो जिहँ खः, जि हेका खँ लहानागु मखु जिगु
 खँला न्यौं धका काय्पित थःगु खँ कन ।

जितः गुई वांछया तल । अन जि तच्चतंहे दुःख सिया
 च्वंच्वना । जि मसिई । जिगु पापं याना जि कष्ट जक नया च्वने
 माल । तर छन्दु, मेगुहे देयाह्य शिकार हितःवःह्य जुजुं जितः खन ।
 जि लिसे खँ लहाये धुंका लिपा जितः शंकर तीर्थे तय्के व्रत ।
 जि वहे शंकर तीर्थे च्वना ह्विथं मोल्हुया त्रिरत्नया शरण वना तीर्थ
 व्रत याना च्वना । उकथं जि तीर्थ व्रत याना च्वनागु पुण्य द्वारा
 अन तीर्थ सेवा याना च्वनागु किनिदँ दसेलि जितः जुया च्वंगु
 कुष्टरोग शान्त जुया वन । हे पुतापिं जिगु खँयात अथेनं पत्या
 मजूसा शंकर तीर्थे ह्विथं मोल्हु वैपिं सकल सियाँ जितः ह्यस्यु अन
 वनाः न्या वने नु । वया जहानपिसँ वयात अथेनं पत्या याये मफया
 वया जहानपिं सकलें शंकर तीर्थे वना अन मोल्हु वया च्वंपिके
 न्यन । मोल्हु वःपिसँनं गोपालया तीर्थ सेवा याना कुष्टरोग लाःगु
 व्याक्कँ खँ कन ।

अमितैनं वहे खँ कनेव काये म्हाये सकल जहानपिं तच्चतं
 लय्ताया थ, अबुया लुति भपुया थये धाल- जिमिसँ छलपोलयात
 ह्यसीके मफुत धन्य जिमि वा छैँ बिज्याहुँ नु धका धाय्व गोपालं

धाल हे जहानपि जिगु खँ न्यं ! मथे धालसौं पाप पुण्यया प्रभाव
प्रत्यक्ष जि खने धुन गुगु शंकर तीर्थ मोल्हुया फिया चैत्य दय्का
उपोषधे च्वना त्रिरत्नया शरण बना तीर्थ सेवा यानागु पुण्य द्वारा
जिगु खवय् लन ।

जि महारोग मुक्त जुया दिव्य देह जूसौं सदाँ म्वाना च्वने
दुगु मखु । आः जि ख्व हे शंकर तीर्थ मसीतलें ख्वहे तीर्थ वास
याना तीर्थ सेवा याना च्वने जि छेँ वय् मखुत छिपिं जक छेँ
ल्याहाँ हुँ धका जहानपि जक लित ठकल अले गोपाल शंकर तीर्थ
च्वना ह्मिथं स्नान याना मोल्हुया चैत्य दय्का पूजाभाव याना
त्रिरत्नया शरण बना उपोषधे च्वना धुकथं तीर्थ सेवा यायां अन्तये
व सिनाः सुखावति भुवने जन्म काःवंगु जुल ।

मथे महा पापि महारोग कःह्य गोपाल साजवा उद्धार जुया
वंगु खँ कबचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे शंकर तीर्थमहात्म्य समाप्त)

॥ नमो बृहस्प ॥ नमो ब्रह्मणे ॥ नमो वसुधै ॥

स्वयम्भू पुराण राज तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले बन्धुमति धयागु नगरे आपालं धन सम्पति
पूर्ण जुया च्वंहा कर्ण धयाहा महाजन छहा दया च्वन । थुहा
महाजनया वर्ण लक्ष्मी धयाहा महाजननी दया च्वन । तर अमि
मस्त छहाहे मदु । निसन्तान । उकिं सन्तान कामनां अनेक व्रत
दना धर्म याना जुल । दैव संजोग, वर्णलक्ष्मीया गर्भ दया वःगु जुल ।

महाजननीया गर्भला दत तर प्वाथे दसांनिसें कर्ण महाजनया
हि-हि छिया धयार्थें सम्पति पाःजुया वना च्वन । हानं व्यापार
याना याना थासे याना च्वन । थुकथं ही हिं द्याजक द्याद्यां काये
मानिगु धेवा ह्ययानं ब्यू मदया कर्ण महाजनया थःहे वना व्यापार
थाःवनेगु मत्तिइ तल । वया छें सम्पति फुनां वना च्वन । गुलिं
छुया यंकल गुलिं हेका यंकल छें हे खर्च याये माल ।

अले महाजनं थः कला लिसे खँ लहात— हे प्रीय ! छंगु
गर्भ धाःसा थथे जुजुं वल तर सम्पति धाःसा छिया हिथं धते जुया
वना च्वन । आःजि छुयाये बिना धन मदय्कं जिं छिमित थुकथं

लहि ! भन छं मचा बुलकिला मचा बू ब्यंके माली हानं मचा
जंको या, बतवन्ध या, तःधिकः जुइ ईहिपा याना ब्यु अने कथं
खर्च याये मानि अकें छें जक छवंचरनां गनं धेवा वइ ? धुकिया
लागि आः जि रत्नाकर वने छन्त खर्चनं जि ठळया हया चवने ।
हे प्रीय ! छ हत्थाये चाये मते छं इलय् ब्यलय् नया रवना छें बिचाः
याना च्वं धका थुकथं कलायात चित्त बुझे याना बंजा तयत्
सुचं बिल ।

अनंलि भिंगु दिन शुभ ब्यलाये सगं कया बणिजालपि सकलें
मुना कर्ण शार्थवाह महासागरया रत्नाकर ब्यपार वने धका बन्धुमति
नगरं प्याहाँ बल । देश, ग्राम, राष्ट्र, राजधानि, गुँ, पर्वतआदि
निगम थाये थासे ब्यापार यायां वना च्वन । महाजनयात ब्यापारे
थाःयाःथे मज्जु व्याजक थात । थथे ब्यापारे व्याजक थाःगुलिं छें
खर्च भचाहे ठळया हय् मफत ।

बन्धुमति नगरे महाजननी वर्णलक्ष्मीया महाजन ब्यपार वँसेलि
छें दुथे फुथे नयाः च्वना च्वन । गर्भधाःसा हिया हिये बधे जुया
बल कथर्थे च्याला गुला दसेलि गर्भे च्वंछ मचा लां दना किला
पूर्ण जुसेलि छन्हुया दिने वर्णलक्ष्मीया सुतिकाया बेथा जुया गर्भ
पहन जुल, कायेमचाहे बुल । तर व मचा गजाःछ धाःसां हया
वर्णहे हाकुसे ह्यंग्वाःथें च्वंछ, हाये फयाफःछ, म्ये मिखाथें ह्याउँसे
गुलि गुलिचिंगु जुया तेफुचानं क्वलाछि प्रमानं प्याहां वया च्वंछ,
सँनं ततःपुछ वानं प्वाथंनिसें दुछ वानं ततःपु जुया हानं हाः तुति

किं चिचीहाक जुया स्वाध्या-माध्या स्वध्या बागःचाह्य थुकथं भिच्यता
दोष युक्त जुया एवंह्य अलक्षणाह्य मचा बुल ।

थुजोह्य काये मचा जन्म जुया खुन्हु दुखुन्हु आका भाकाये
चान्हे वर्णलक्ष्मीया छेँ मिनल । चिचचाये दना हाल स्वाःया जःला
लःला सकस्यानं छेँ मिनःगु खन । देखिं धयार्थे वया मि स्यायेत वल,
स्यायेत सन तर लः लूलिसे भन च्याना वल वर्णलक्ष्मी मचा जोनाः
प्याहाँ वल । वर्णलक्ष्मी थःगु छेँ वदःगु स्वया ततःसलँ जिगु छेँ, जिगु
तिसा जिगु सम्पति धका हाहाँ स्वया च्वन । सारा फुक्क मनूत
इपां थिपां मदय्क लः हहँ लुया च्वन तर मि च्यानां च्वन सुनांहे
स्याये मफु । वर्णलक्ष्मीया सम्पति छेँ सुधांतं नौ जुया वन । अनंलि
व अलक्ष्मीनाःह्य कायेमचा जोना वर्णलक्ष्मी छेलिइसं च्वना बलि परसि
मचायात लाना बलि फाया वयाकें थवयाकें मदय्क फवना कयाः
अति कष्टं जीबिका चले यानां च्वन ।

महाजननी वर्णलक्ष्मी आः फवगिं जुल । उखें थुखें वना उगुं
पुगुं मदय्क ज्यायाः जुइ माल । थुकथं दुःख सियाः वं थः कायेयात
पालन पोषन याना च्वन । वर्णलक्ष्मीयात थबले सकलसियां हेलायात
तर न्हाह्येसियां न्हाग्गुधाःसां थःगु मन धिर्जयाना सःयानाः करपिंथाये
भ्वार्ति जुया ज्यायानाः नया च्वन । थुकथं दुःख सिस्सुं वर्णलक्ष्मीया
काये अलक्ष्मीनाह्य च्यादँ दत ।

थबले व मचा तःधिक जुया वःसाँ मांह्यसित भं दुःख जुल ।
वर्णलक्ष्मी गन गन ज्या वन अन अन, गन गन फवं वन अन अन

सुधांतं कुलचन जुया वल । मचायात नके त्वंकेन विधा हःगु हे
सुद्धान्तं स्वापु जुया वल । थुकथं वना वना थासे कुलचन जुसेलि
सुनानं इमित ज्यानं मबिल फोनेनं मबिल भन हक्काः वोविया
हइगु जुल ।

छें नय्गु अन्न छगःहे मदु, ज्या माःवनं सुनां ज्या मव्यु
मानं कायेन यां लात । थुकथं मामं दुःख स्यूगु कायं स्वय् मफया
मांयात थथे धाल - यः मां ! छ छेंहे च्वना च्वं जि नगरे वनाः चाःहिला
फवना हय् नय्गु वस्तुत ज्वना वय् जितः तय्गु थन छगः व्युरे
माँ ! थथे कायेह्यं धाःगु खँ न्यना मामं कायेयात चायागु मिलाचा
छगः वियाः काहुँ धका धाल । मामं व्यूगु मिलाचा ज्वना छें प्याहॉ
वया व चाया मिलाचा ज्वना नगरे चाःहिल्युं फवं जुया च्वन ।
तर वं वं थाये अलच्छिनाह्य मचा वल धका मनूतय्सँ वयात वीगुला
गनः गन लुखाया स्वापा तिना हइगु । सुनांहे फवने व्यूगु मखु ।
भन ह्याये मदुह्य हाकुह्य अथे थथे धका अनेकथं गिजय् याना हइगु

गुलि गुलिसियाँ करुणा तथा थ्व मचा नय् मखँह्य स्वःधका
जाकि छद्गु निह्यु विया हल । थुकथं अजाःपिंहे दया दु दुपिके
फवना जु जुं व मिलाचाये जायेक जाकि दत । व जाकि ज्वनाः वं
“थ्व जाकि जिमि मांयात बी यंके वले मां गुलि लय्ताइ जुइ”
धका मत्तिइ ततं छें पाखे स्वधाः त्याहॉ वया च्वन । थःगु छें भचा
मध्यंनि वले लय् ह्यिता च्वपिं मचातसें वं जाकि फवना हःगु खनाः
हाकुचा वल अलच्छनाःह्य मचा वल धका गिजेयाना फुक्क मस्तसें हाहु
याना वया फवना हःगु जाकि दुगु मिलाचाये कथिं दाया तक्षयाना

बिल । जाकि दक्कं वयूँ वान । व वाःगु जाकिनं विचात वया
नयाविल । थह्मं पम्मा हयागु जाकि दाया वाका ब्यूगुलिं नुगः
मङ्गिका अनहे ग्वाराः ग्वारा तुला नुगः चे चे नुयेका खया च्वन ।

उखे मांहोसिया थ काये ताउतनं ल्याहाँ मवःगुलिं धन्दा
कयाः छेँ प्याहाँ वया मचा माःजुल । वयूँ ग्वारा तुला खया
च्वंगु खनेवहे मामं नुगः मङ्गिका व्वां व्वां वया यो पुता ! छु जुल
छन्न धका काचा काचां कायेवान थना कत्तिक घय्पुल । मचां
मांवात घय्पुया हिकु दिकु ललं खया थथे थाल- यः मां ! जिं
नगरे चाहिल्लुं पवनाः थ मिलाचाये जायेक जाकि दय्का छेँ वया
खनाबले लयूँ ह्यिताच्वंपिसँ खना जित विचात सःता हय् हय्
व्याका जित ध्वाना कोथला जाकि दुगु मिलाचाय् कथिं दाया तछयाना
बिल । हानं व वाःगु जाकिन विचातसें नयाविल । जि जायेक
दय् धुंकूगु मिलाचा तछयाना बिल । थथे कायेयागु खँ न्यना मांह-
हरे दैव, हे पुता म्वाल खय्मते थथिंगु कष्ट दुःख सुयातं मजुइमा
धाधां थःनं सुकु सुकु खइ । हानं थह्मंतुं मनयात कत्ताना धीर्ज
याना कायेनं मांनं छेँ ल्याहा वन ।

उगु इलय् उखे रत्नाकरे वना च्वह्म कर्ण शार्थवाहं पौ विया
हःगु धका छह्म महाजनं वर्णलक्ष्मीयात पो लःल्हाना अनया समाचार
महाजनं धयाहःगु खँनं कन- हे वर्णलक्ष्मी छं स्वामिया लाभ धयागु
छुं महु वना वना थासे ल्वापु जक जुया व्यापार धयागुहे याये
मफु । उकेँ “थन भचाहे खर्क व्झया हय मफु अथेया निमित्त छ

हथाये चाये मते' धका धयाहल धका कनाः उह्य महाजन थःगु
छे' ल्याहाँ वन । थुजोकथं थः भाःनयागु खँ न्यना वर्णलक्ष्मीया
तच्चतं नुगः मल्लिका दो-पदो बिलाप जकधाना च्वंच्वन ।

लिपा कर्णशार्थवाहं गथेनं याना रत्नाकर व्यापार पुरा याना
ल्याहाँ वलनं दृङ्गाये च्वना ल्याहाँ वःवले सागरे दृङ्गा फाता पुला
उवना वःगु सम्पति फुक्कं चुयेकः यंकल कर्णशार्थवाह छह्य जक
बचे जूगु जुल । हानं कर्णशार्थवाहया न्याथेयानानं धन भचाला
कमाये याना यंकेहे माः धैगु मत्तिइ तया अनं याकःचाहे रत्नाकर
व्यापार वन ।

धुखे मां कायेया ह्विथं नय् त्वने नापं मखना तच्चःगु दुःख
सिया उखे' धुखे' फवना मडाकष्टनं जीवन हना च्वन । थुकथं इमिसं
दुःख सिया च्वंगु जःला खःला इष्टमित्रपिसँहेनं स्वयां स्वय् मफया
मांछेसित छह्येस्यां थथे धाल- हे वर्णलक्ष्मी ! छन्त आह्य अलक्षिना
काये दत्तले सुख सीमखु दुःख जक सिया च्वने माली उकिं छिमि
मचायात नेपाल मण्डले पुरय च्त्रे तीर्थ सेवा याके व्छ, छे' तयूमते
धका दो-पदो धासेलि माँह्य' बिचाः याना स्वत "ध्व खँ धाथे खइ
कायेधाःसां थ्व मचा प्याथे दसांनिसे' ऐश्वर्य फुनावन हानं मचा
बुइव खुन्हु दुखुन्हु छे'हे मिनल अथे जूगुलि थः कायेहे जूसां छे'न
पितव्छया तीर्थ सेवा याके व्छय्" धका मत्तिइ तया थः कायेधात
सःता थथे धाल- यः पुता जिकाये आः छुयाये छ अलक्षिण जूगुलि
छ जक बुइव छे' मिनल सम्पति फुक्क फुना वन, यःपुता जि काये

छंगु अलक्षणा शान्त याये माःगुलिं छ तीर्थ सेवा हूँ पुता नेपाल मण्डले द्वादश तीर्थ धयागु दया व्वन उगु तीर्थे वना सेवा यानागु पुण्य द्वारा थह्यं गुगु कल्पनायात उगु पूर्ण जुइ । उकेंयाना छंगु अलक्षणा शान्त जुया सुलक्षणा जुइ उकिं यः पुता छ तीर्थ सेवा याना वा हुँ धका धासेलि कायेह्यं “मामं धाःगु खँ धार्थे ख,” धका भाःपा मामयाके बिरा कया तीर्थ सेवा वनेत अनुमति पवन ।

थयले मामं कायेयात तीर्थ सेवा वळय्त कुसा, तुतां मिलाचा व्वगः बिधा तीर्थ सेवा वनावा धका अनुमति व्यूगु जुल । मामं अनुमति बिइवं मांयागु पालि भपुया तीर्थ सेवा वने धका छैनं पिहाँ वन । कथःथे चाःहिह्युं नेपाल मण्डले थ्यंका तीर्थ पतिं चाः हिह्युं शंकर तीर्थे थ्यंका अन तीर्थे वःपिके न्यन- हे दाजुपिं थ्व तीर्थया नां छु खः ? तीर्थे ःपिसँ धाल- हे बाबु थ्व तीर्थया नां शंकर तीर्थ खः । थ्व तीर्थे महारोगिह्य गोपालया व त्वय् लानाः उद्धार जुल धका कन ।

थ्व खँ न्यना व तीर्थया सिथं सिथं ववहाँ ववं थौं कन्हे राजतीर्थ धैगु स्थाने थ्यंकः वन अले वहे तीर्थे स्नान याना अनहे भित्ताचा छेँ दय्का तीर्थया सिथे सँतुं बासयाना व्वँव्वन । व अलक्षणाह्य मचां हििया हिथं मोल्हुया फिया चैत्य दय्का त्रिरस्तया शरण वना चैत्य पूजा याना अष्टमि आदि प्रवकासे उपोषधय् व्वना थुकथं तीर्थ सेवा याना व्वंगु जुल । नय्त न्यायले अन मोल्हु

वइपिके फवना फवनाः नया चवन । धुकथं तीथ सेवा यायां दक्षि
दसेलि मचाया अलक्षण भचा शान्त जुया वन । न्यादँ खुदँ दसेलि
व मचाया अष्टादश कुलक्षण शान्त जुया दिव्य सुन्दर शरीर जुया
वःगु जुल । थथे जुइ धुकूसानं उह्य मचां वहे राजतीर्थे चवना तीर्थ
सेवा याना च्वंगु जुल ।

थुथाये रत्नाकरे वना च्वह्य बौह्य कर्णशार्थवाहया व्यापार याना
यानागु सफल जुया असंख्य धन लाभ जुया वल । थनंलि कर्ण
महाजनं ह्यापा फूगु धन सायेकानं हानं मेमेगु आपालं सम्पति
कमये याना महाजनं “आःला जि छेँ ल्याहाँ वंसाँ जिल” धैगु मत्तिइ
तया सम्पति फुक्क उँट, गधा तय्सँ वववियेका रत्नाकरं ल्याहाँ वल ।

बन्धुमति नगरे ध्यन थःगु छेँ पाखे स्वधाः वन तर थःगु
खाखे ध्यंकाः थःगु छेँ मदया रूयो जुया ह्यायेकं च्वाकं घायें जक
बुया च्वंगु खना मन हतास चाया पलखला मूर्छां कल हानं फक्क
धीर्ज याना थःधितिपिके न्यना स्वत- हे दाजु किजापि छिमि आनन्द
कुशल जू मखुला, थ्व जिगु छेँ गथे जूगु जि जहानपि गन च्वना
चवन थ्व जिगु छेँ गथे ह्यायेकं च्वाकं व्व जुल धका न्यँसेति स्वाः
वापिसँ धाल- हे कर्ण साहुजु छि थन मदु छिह्य काये बुयाः खुन्दु
दुबले आकाभाकाये चाह्यू छेँ मिनल । छिह्य जहान व मचा
निह्यं वचे जुया छेँ प्याहाँ वल । छेँ च्वंक्क सारा सम्पति फुक्क
मिनया वन । धुकथं ह्यापा जूगु खँ फुक्कं महाजनयात कन ।

महाजनं थुगु खँ न्यना तच्चतं नुगः मल्लिका धाल- अयेसा
जिह्वा कला, काये गन च्वंचान छकः सःता बिया दिसँले ।
थथे महाजनया खँ न्यना वर्णलक्ष्मी च्वँच्वंथाये वना इमिसँ धाल-
हे वर्णलक्ष्मी साउनी ! कर्णशार्थवाह भाल आः छितः सतके हःगु धका
धयाः वन । थथे धाःगु खँ न्यना वर्णलक्ष्मीया थःगु वस भ्वाथःगुलि
थः भातया न्हःने हे वने मल्लाला च्वन । जि गथे वने धका अति
मल्लाला कर्णशार्थवाह च्वना च्वंगु थासे क्व क्व छुना थ्यंकः वनाः
थ, भातया ख्वा खनेवँहे छुं धाये मफया मिखँ खोबि हायेका हा
चाःगु सिमार्थे भारांक थः भातया पालिस भ्वसुवन ।

कर्णशार्थवाहं थः कलाःयात जुया च्वंगु दुःख खना फवव
धीर्ज घाना थव कलाया ख्हाः ज्वना थना थथे धाल- हे प्रिये !
द्वनं छेँस गथे जुयेका गुजोगु विपत्ति कयेका च्वँच्वना । गुजोगु
आश्चर्य, छेँ दक्कं रुयो जुया हायेकं फफं ब्व गथे जुल ? थुगु खँ
द्वकः जितः कँ धका न्यँसेलि वर्णलक्ष्मी ख्वख्वँ भातया ख्वाः स्वया
न्हाःनिपां हाजोपा छेँ जूगु खँ फुक्कं छसीकथं कनाहल ।

हे स्वामि ! जि गर्भ दुह्य तोता छि रत्नाकर भासेलि जि पुत्र
जन्म जुल । जन्म जुयाः खुन्हु दुखुन्हु अकस्मातं छेँ भिनल केवल मचा
व जि जक छुं युक्ति पिहाँवयाः बचे जुया । छुं छुं हे मदयूक
सकतां नौ जुया वन । थुकथं फुक्क खँ कन । थुलि खँ न्यने
धुंका साहुनं धाल- भ्वाःल न्ह्यागु जूसाँ जुइ धुंकल हे प्रिये ! आः
३ काये मचा ग्व गन वन सःता हजि ! थथे धाःगु खँ न्यना

वर्णलक्ष्मीं धाल-- हे नाथ कायेया खँ जिं छु कने ? हे नाथ ! श्व खँ गथे धाःसा सकल ज्ञातिवर्गपिसँ जितः आह्म मचा अलक्षणाह्म, आह्म मचा प्वाथे दसेंनिसँ छिमि फुक्क सम्पति हासनास जुया वन । अथेनं आह्म मचा दत्तले छन्त सुख जुइ मखु । देशे नापं दुःख बीत बेर मदु अथेया निम्ति आह्म मचा पित व्छया तीर्थ सेवा याके व्छ धका दो-पदो धासेलि जिं कायेयात माःगु सकतां स्थना तीर्थ सेवा याके व्छयातया खुदँ दय् धुंकल । उकिं छें मचा मदु धका कन ।

थथे कलाःनं धाःगु खँ न्यना महाजनं धाल-- हे मिसा श्व छता छं मखुथे यात । छाथे धाःसां जि सन्तान मदु धका तच्चतं धन्दा कया च्वना आः छं दुह्य कायेनं पित व्छया च्वन । भिक्कार छंगु बुद्धि छं अलक्षणाह्म जूसां पितव्छय् माःगु मखु छें तथा लहिना तय् माःगु । हे प्रिय ! आः काये मचा माःवने, मचा मलुयेकं जि ल्याहाँ वय् मखु तर छता खँ, भी काये गथे च्वं ? जिं हसीके फइला ? थथे कर्णशार्थवाहं धाःगु खँ न्यना वर्णलक्ष्मीं कन-- हे नाथ भी काये तच्चतंहे हाकुसे ह्यंग्वाथें च्वंह्य ह्युतुसि तवाला जुया मिखाफुसि स्वाःह्य सँ छें छें च्वं, बागःचा ल्हाः ताताःहाक प्वा तग्व स्वेहे गश्लेसे च्वंह्य भिन्ध्यागु अलक्षणां युक्तह्य थथिह्य काये मचा ।

धुकथं कायेया वर्णन न्यना थह्यं ज्वना वयागु सम्पति दक्वं कलायात लःल्हाना कायेयात माःवने धका कर्णशार्थवाह थःगु दे बन्धुमति नगरं प्याहाँ वन । तीर्थ तीर्थ पत्ति मामां ववँ नेपाल मण्डले स्थन । अननं तीर्थ पत्ति मालाः न्यना जुजुं राजतीर्थे

द्वैतेलि उगु तीर्थे खुसि सिथेलाक च्वंगु बलचाये छह अत्यन्तहे
बाँलाःह्य कुमार ध्यान याना च्वंगु खन । अले वयाथाये न्ह्यःने वना
थथे न्यन- हे महापुरुष थुगु तीर्थे सेवा याःवःपि मध्ये हाकुह्य
मिखा ह्याउँसे चाक चाकलाःह्य, हाये फ्याफःह्य तेफु क्वलाछि हाकःह्य
सँ छेँ छेँ च्वंहा थजाःह्य अलक्षणाह्य मचा छह खँला ?

थुथाये व बाँलाःह्य कुमार न्यन- हे महाजन छि सु खः ?
गनं भायाह्य धया दिसँ रे । महाजनं धाल- जिगु देला बन्धुमति
नगर खः जिगु नां कर्णशार्थवाह खः धका थुलि कनेवंहे काचा काचां
बलेचां क्वहाँ वयाः- यो बा ! छि जिगु पिता खः । छिगु काये
जिहे खः धका कर्णशार्थवाहया पाली भपुल । कर्णशार्थवाहं धनाः
धाल- हे सुन्दर पुरुष जिमि कायेला हाकुह्य, हाये फ्याफःह्य सारा
अंग बाँमलाह्य अलक्षणाह्य खः छेँ जितः गथे अबु धया, जिं छन्त
गथे काये धाये ?

थथे अबुया खँ न्यनाः काये मचां धाल- हे पिता जि हापा
छि धयाथूथे अलक्षणाह्य, अह्न प्रत्यह्न बाँमलाह्य खः । जित मांनं
तीर्थ सेवा हुँ धका व्हया हल । अनं जि थुगु तीर्थे सेवा याना
च्वंच्वना । थुगु राजतीर्थ सेवाया पुण्य प्रभावं खुदँ दसेलि हापा
जुया च्वंगु अलक्षण फुक्कं शान्त जुया सुन्दर देह जूगु खः । अथेनं
छि पत्या मजुल धाःस्ता जिं भीगु छेँ हापा दुःख सियागु खँ फुक्कं
कने बा नं न्यना दिसँ ।

यो बा ! ह्यापा छि तच्चतं भनवानह्य आपालहे सम्पति दया
चवन । अनंलि मांया गर्भे जि दसेंनिसें हि हिंदिया धन हनावना
मदया वना चवंगुलि मांयात तोना छि महासागरया व्यपार भाये
धका भाल । छि रत्नाकरे भाया प्यला दसेंलि जि जुल । अन
खुन्दु दुखुन्दुहे भीगु छेँ आकाभाकाये मिनल । जि छह्य जक मांन
बुया पित हया रत्नायाना तल मेगु सम्पति धावव मिनया वन ।

अनंलि मांनं तच्चतं दुःख सिया ज्ञातिवर्ग पिंधाये नोकर चवना
थःगु ल्हाःचुला जितः नकाः त्वंका लहिना तल । उक्थं जि च्याहं
दसेंलि जःला खःलातसें मांयात धाल- “आम अलक्षणाह्य मचा दत्तले
छन्त सुख सीमखु आम्थे दुःख जक जुइ । अकेँ छिमि कायेयात
छेँ पितव्छया तीर्थ सेवा याके ठह्य” धका धाल । ख धाःगु खँ
मामँ न्यनाः जितः खँ स्यनाः तीर्थ सेवा याके ठह्यहःगु खः ।
अनंलि जि तीर्थ पत्ति न्यना ववँ थुगु राजतीर्थे थ्यँसेलि थहे तीर्थ
चवना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रते चवना । तीर्थ सेवा याना
चवनागु पुण्यं याना अलक्षण नास जुया जि सुन्दर रुप जुगु खः ।
यः बा ! जिं छितः हेकागु मखु धका सम्पूर्ण खँ थिन्ति यागु जुल ।
थुगु खँ न्यना कर्णशार्थवाह छखें अजू चाल छखें मनं मनं तच्चतं
लय्ताया धाल- थः काये मचा धन्य धन्य छंगु तीर्थ सेवा यागु
पुण्य । आः भीपिं थःगु छेँ वनेनु धका कायेयात व्वनाः निह्य थःगु
दे पाखे स्वया ल्याहौं वंगु जुल ।

थुगु इलध् बहे बन्धुमति नगरे निसन्तानह्य जुजु सिनाः देसे
जुजु यायेपि मदया मन्त्री, कर्मचारी पुरोहित सकलसिया सःलः याना

किसिं जुजु मायेकेषु । किसिं नाऽह्य जुजुयात भीसँ सत्कार चायेषु
धका सकलसियाँ सलः याना ऐनावती तुयुह्य किसियात शुवर्णया
पूर्णकलश लयने तय्हा जुजु मायेकेत राजकुलं तोता हल । थबले
अन जुजु जुइयु इच्छां लोकपि आपालं बांवाँलाःगु वसतं पुना तिसां
तिया किमिया क्वं क्वं न्ह्यःने इधु थिधु जुया च्वन तर किसिं
सुइतंहे जुजु मना ।

थजावले कर्णशार्थवाह व कायेह्य छें ल्याहाँ वया च्वंपित
किसिं खँका स्वाथ्या स्वाथ्या वनाः सुन्दर पुरुषयात पूर्णकलश लखँ
लुका जुजु नाःगु जुल । धुवले सकलसियाँ वयातहे जुजु धका सत्कार
याःगु जुल । अनंलि उह्य सुन्दर पुरुषयात राजदरवारे यंका बिधि
अनुसार राज्याभिषेक विया राज्य सिंहासने पयतुकाः चामलं गायेका
छत्रं कुयेका राजमकुटं पुयेका सुन्दर महाराजा धका जयासिर्वाद
विया सिंदुर जात्रा आदि याना उत्सव न्यायेकूगु जुल ।

उखे वर्णलक्ष्मीयातनं काये मचां तीर्थ सेवा यानाः बाँलाःगु
शरीर जुया राज्य ऐश्वर्य प्राप्त जूगु खँ थ्यंका विल । ध्व खँ न्यना
सापहे लय्ताया च्वंच्वन । अनंलि सुन्दर महाराजां माँ अनुयात
सःतके वश्या राजकुले तया मां बायागु सेवा याना च्वन ।

थथे राजतीर्थे भिच्याता अलक्षणाह्य बालक उद्धार जुयाः जुजु
जुया उद्धार जूगु खँ क्वचाल ।

100

100

100

100

100

100

100

100

100

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो लोकाय ॥

स्वयम्भू पुराण मनोरथ तीर्थया महात्म्य

ह्यापा-ह्यापा क्षु इत्य् अथाये गुडं अह्न व्याधा दया च्वन ।
व व्याधाया न्याबले गुडं चाःहिलाः पशु तयत् स्यानाः वयागु ला
नया थःगु जीवन हना च्वंगु जुल ।

न्याबले थें अन्हुया दिने व व्याधा गुडं सिकार हितः वम ।
उखुन्हु वं अह्नाहे पशु तयत् म्याये मफु । गुडं द्वाहौ वं लीपा
क्षु थासे चल्ता अह्न च्वंगु लन । लनेवहे उह्न व्याधां धनुषे
तीर ताछायाः यांकया चल्तायात कय्के त्यन । वं कय्के त्यंगु चल्तां
लंकाः ग्यानाः चल्ता गूँ गूँ विस्युवन । विस्युं वंहा चल्तायात
व्याधां लिच्छु लिना तीरं कय्का जुल । तर कय्कु पत्ति चल्तायात
तीरं मकः । चल्ता विस्युंहे वना च्वन, व्याधां लिच्छु लिच्छु तीरं
कय्कांहे च्वन । तीर आपालंहे फुत तर अथुहे लाके फुगु मखु ।

लीपा व्याधां धनुषे तीर ताछाया यांकया ताके यानाः तोला
व्यत । व तीर सररं वना चल्ताया व्यक्वय् कल । अथेनं थः
गु वने बायेगु कार्गि थःइ कथु तीर व्यक्वय् कार्गि कार्गि

वेतोदँ विस्यु ववं मनोरथ तीर्थे ध्यंका भाराक गोतुल । व्याधानं
 व्यायँ ववं अन ध्यंकाः चल्लायात स्वया चवन । चल्लायात तच्चःशु
 वेदना जुल । तीरं कःगु वेदना सःथाये मफया । ह्युतुनं हि व्याला
 व्यालां प्याहाँ वल । अले चल्लायात मनान्त अवस्था वल । चल्लां
 मनोरथ तीर्थया लः छक त्वना थथे मतिइ तल “हे तीर्थराज जितः
 थो तीरं कयूकूह्य, जितः थुकथं दुःख व्यूह्येसित जिं लिपायागु जन्मे
 थथेहे बदला काये दयमा” थथे धाधाहे चल्ला फयारा फयारा सनाः
 तील्ल प्यन अनहेसंतुं सित ।

अनंलि उह्य चल्ला मृत्यु जुसेलि अनहे संखोदक धयागु
 पर्वते मां धुँया गर्भे प्रवेश जूवन । हानं प्येन्हु खुन्हु लिपा उह्य
 व्याधानं अकस्मात् मृत्यु जुया वहे संखोदक पर्वते गुँफाया गर्भे
 प्रवेश जूवन । अनंलि लां पूर्ण जुसेलि इमि मचा जुल । अनंलि थी
 थि निह्यसियाँ शरीर प्रष्ट जुया वल । थुखे धुँनं तःधिकः जुल उखे
 फानं तःधिक जुसेलि अपिं धुँ व गुँफा थी थि निह्य उगु गुई
 ह्यिता जुजुं छन्हुया दिने धुँ व गुँफा निह्य नाप लात । थी थि
 निह्यसियां रुवाः चूलायेवंहे पूर्व जन्मया कर्म सत्रुताया भावना वयाः
 निह्यसियां अहँकार वया तच्चतं त्वापु जुल । वं वयात भस्तेथात
 मेह्यं थुह्येसित भस्तेयानाः न्यात निह्येसियाँ हि बाः खन । उकथं
 अपिं त्वात्वां ववं मनोरथ तीर्थे ध्यन । अननं इपिं त्वात्वां
 लीपा धुँयात थःगु त्वाथँ दाया तीर्थे ग्वतुयेका विल । हानं धुँ
 गुँफायात न्यानाः सालाः तीर्थे ग्वतुयेका विल । थुकथं धुँ व फा
 निह्यं वं वयात वस्वात वं वयात वानाः व तीर्थे लखे लछार पछार

जुइक त्वा त्वाँ निह्वाँ सनां सने मफया मर्नान्तिवा वेथा जुयेका तीर्थे ग्वतुला मनोरथ तीर्थया लः त्वँ त्वहे धुकथं धुनँ फानँ प्रणिधान यात हे तीर्थराज जिपिं पशु योनी जन्मकया धुजोकथं त्वापु जुया थजागु दुःख मीमाल । आः जिपिं देवपुत्र धायेका जन्म जुये दय्मा । थथे प्रणिधान याना धुनँ गुँफानं वहे मनोरथ तीर्थेसँतुं मृत्यु जुयावन ।

मनोरथ तीर्थया लः त्वना प्रणिधान याःगु पुण्यं याना पाप नाश जुया धुँ व गुँफा निह्वाँ स्वर्ग भुवने त्रायत्रिस भवने देव योनी देवपुत्र धायेका जन्म जूवगु जुल । थनंलि स्वर्गया अधिपति देवराज इन्द्रं तीर्थिक देवपुत्र निह्वाँ सःता थथे न्यन- हे तीर्थिक देवपुत्रपिं छिमिसं छु धर्म याना वयागु पुण्यं याना थन स्वर्गते जन्म कावया ? थका न्यँसेंलि देवपुत्रपिसँ देवराजयात विन्ति यात- हे देवराज इन्द्र ! जिमिसँ दानधर्म, तप व्रतादि छु याना वयापिं मखु । जिपिं निह्वाँ पूर्व जन्मे धुँ व गुँफा धायेकाः जन्म जुयाः थथे विरोध याना । जिपिं निह्वाँ तच्चतं त्वाना, निह्मेस्यौ हि याः सन, घाः जुल, अथेनं त्वात्वाँ त्वात्वाँहे जिपिं मनोरथ तीर्थे प्यंकाः सी त्येका तीर्थया लः त्वनाः प्रणिधान याना मनोरथ तीर्थे हे सिनावना । उगु मनोरथ तीर्थया लः त्वनाः प्रणिधान याना वयागु पुण्यया प्रभावं जिपिं निह्वाँ थन स्वर्गलोके जन्म जूवगु दुगु लः थका कँगु जुल ।

देवपुत्रपिनिगु त्वँ न्यनाः इन्द्रं थथे मत्तिइ तल “धन्य धन्य नेपाःया मनोरथ तीर्थ । गुगु तीर्थया लः जक त्वनाया प्रभावंला

स्वर्गलोके जन्म जुयाः धनया सुख भोग प्राप्त जुल धासैलि भन
बिधि पुर्वक स्नान दान व्रत आदियात धाःसा छु जक मनोरथ पूर्ण
मजुइ ! अथेया कारणे जिनं मर्त्य मण्डले क्वहाँ बना उगु तीर्थे
स्नान दान पूजाभाव याःवने” धका मत्तिइ तथाः पालिजा स्वा
मेमेगु नस्वागु मांदार आदि स्वांत ज्वना देवराज इन्द्र त्रायत्रिस
भवनं क्वहाँ वःगु जुल ।

उगु इलय् फुसिं रुयः धयागु छगु गामे मनमय्जु धयाह
छह दया च्वन । गुह्येसिया माँ अबुनं मदय् धुकल, दाजुकिजा
सुं मदुह, तता केहेँपिं दुगुनं बिया ठहय् धुकल । तर व छह
जक तच्चतंहे बांमलाःह्य छयाकःह्य, हाये मदुह, हाकुसे च्वंह्य सक
सियां हेला याना तःह्य जुया पय्ननं मचूह्य जुया च्वन । उह्य
मनमय्जुयात सकसियाँ पय्नं मचूह्य धका अने-तने धयाः गिजय्
यानाः हेला याइगु जुया च्वन । अले थथे धाइपित मनमय्जु
थथे धाइगु जुया च्वन- “झिमि मनू भात जि इन्द्र भात जुइतिनि
स्यूला ! आपाः जितः हंपय् याना च्वने मते ।” धार्थेहे इन्द्रया
कला जुयेगु मनेतया ही हिं मनोरथ तीर्थे वनाः मनमय्जु तीर्थ
सेवा याना च्वन ।

इन्द्रु ही हिंथे तीर्थे च्वना मोल्हुया तीर्थया सिथे च्वना
फिया चैत्य दय्काः पूजा याना च्वंबले मनमय्जु तापाकंनिसें खुसिया
सिथं सिथं वया च्वंह्य इन्द्रयात खन । खनेवंहे मनमय्जु इन्द्रयात
वसिकर्ण आकर्षन याना मोहनि याःगु जुल । इन्द्रयात मोहनि ग्यल ।
लिपा इन्द्र खन तीर्थ सिथे चैत्यपूजा याना च्वंह्य मिसा । खनेवं

“व मिसाँ जितः होस मदुनि” धका थःगु रुप तोता मानव रुप धारणा याना व मिसा खना तच्चत मोह जुया मनोरथ तीर्थे स्नान यानाः इन्द्र तीर्थयाके थथे फवन- हे तीर्थराज हुं मिसा छह्य जिगु वरण सेविका याये दय्मा । थथे तीर्थयाके फवनाः तीजक मन-मय्जुयाथाये वनाः भेषधारीह्य इन्द्र थथे न्यन- हे मय्जु छंगु छैँ गन ? छंगु छैँ जितः थौं चच्छि वासँ बिघादिफइला ?

थथे भेषधारीया खँ न्यना मुसु मुसु हिल्ला तच्चत नाइगु सलं- हे महापुरुष बिज्याहुँ धका अति हर्ष इन्द्रयात थःगु छैँ वना यंकल । मनमय्जु बह्नि मज्जुतले नका, खंका माने याना तल । भेषधारि इन्द्रयात मोहनी लगे जुया व मिसा खना मोहित जुया चच्छि यंकं मनमय्जुलिसे रसरंग याना च्वंगु जुल । कन्हे खुन्दु सुथे जुसेलि बांलाःह्य मिसा स्वःबलेला गलः दुह्य, छय्काःह्य, हाकुह्य स्वेहे मयइपुसे छ्वह्य खनेवं इन्द्र भसंग वना “अहो आश्चार्य ! जि इन्द्र थैँ जाःह्य जुया गथिगु थासे वया च्वन” धका मत्तिइ तया मनमय्जुयात थथे धाल- हे मिसा जि जुलं इन्द्र धका थःगु स्वरुप वया जि स्वर्गया जुजु छः । आः जि छंथाये चछि च्वने धुन आ स्वर्गे वने तेना । थथे इन्द्रया खँ न्यना वँ बिन्तियात- हे नाथ ! जितःनं छलपोल लिसें सर्गते व्वना यंका बिल्याहुँ ।

मनमय्जुया खँ न्यना इन्द्र आज्ञा जुल- हे मनमय्जु ! आः हुयाये जितः छ यःसां सर्गते व्वना यंके मज्जुनि उकिं छन्त वरदान विधाथके । छं थुगु तीर्थे स्नान याना त्रिरत्न शरण वना श्री

करुणामयया उपोषध व्रत दत्ता चवनाच्चै । जंगु व पुण्यं याना स्वर्ग
लोके यहाँ वय् दे । धर्निनिसें छ इन्द्रायणी जुल धका वर प्रशाद
बिया देवराज इन्द्र स्वर्गेतु' यहाँ बिज्याःगु जुल ।

शुगु तीर्थे गुह्य बुद्धिमानं स्नान दान जप ध्यान व्रत चवनी
वया मत्तिइ तःगु खँ पूण जुया सर्व सिद्धि प्राप्त जुया अन्ते सुखावती
भुवने वास लाना मोक्ष प्राप्त जुइ ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे मनोरथ तं थं महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय । नमो धर्माय ॥ नमो वज्राय ॥

स्वयम्भू पुराण

निर्मल तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले पाञ्चाल नगर ध्यागु धौ कन्दे पनौती वज्रपाद
नां जुया च्वंहा महापरिडत वज्राचार्य उहा दया च्वन । उहा
वज्राचार्य सकल शास्त्र पूर्ण जुयाः सकल विद्यां पारंगत जुया सकल
लोकपित धाःधाह्येसित धाःधाःगु शास्त्र स्थनीह्य जुया च्वन । वयागु
छे विद्याभ्रमथेहे जुया च्वन । उहा वज्रपादया सुहे जहानपिनं महु
याकःचा । तर वं न्यायवहे धाःह्येसित धाःगु व्याकरण, छन्द शास्त्र
ज्योतिष शास्त्र, वेद वेदांत आदि मन्त्रोच्चारण आदि स्थना कना
विद्या च्वंसाँ जस कीर्ति मठपुगु जुया च्वन । भन अपजस जक
विद्या नाना तरहनं आलोचना यानाः खं लहाइगु जुया च्वन ।

थथे सारा शिष्यपिसँ जस मव्युसे अपमान याःगुलि वज्रपाद
वज्राचार्यया वीतराग जुया छु च्वंच्वने यजाथाये धका सारा छे बुँ
धन सम्पति व्याक्कं स्वःता सुनाःनं मसीक छे प्याहाँ वना पनौति
देहे स्वःता थाये थासँ चाःचा हिला ववं उदयामिरिया क्वसँ निर्मल
तीर्थस वया “आः जि ध्व तीर्थे सेवा याना श्री स्वयम्भूया शरण

वना 'वहे तीर्थे बास पाये' भका मत्तिइ तथा उगु तीर्थे स्नान
 याना श्री स्वयम्भू वना उद्योतिरूप दर्शन पूजा याना अनंवया तीर्थे
 फियागु चैर्य दय्का चैर्य पूजा याना जप स्तोत्र पाठ आदि याना
 ध्यान योगे च्वना हिं छसा जक नया रात्रीकाले कर्णवीर श्मशाने
 योग याना ओँगल सि हःले प्रज्ञापारमिता श्रूगु षडक्षरी मन्त्र च्वया
 निर्मल तीर्थे चुयेका चा हि थुकथं वज्रपाद तीर्थ सेवा याना
 च्वंगु जुल ।

थुकथं वज्रपाद वज्राचार्य तीर्थ सेवा पायां सुदँ दसेलि छन्दुया
 चाहये श्मशान योग याना च्वंगु इलय् उगु योगे श्री विद्याधरी आकाश
 जोगिनी प्रशन्न जुया कोटि सूर्यया तेज पिकया जवं वज्र खवं
 करोटक धारणा यानाः वज्रपादयात दर्शण व्युगु जुल । थबले वं
 श्री विद्याधरी देवी दर्शण प्राप्त पाःगु जुल । श्री विद्याधरी देवीं
 वज्रपादयात थथे भका आज्ञा जुया विज्यात- हे वज्राचार्य छंगु पुर-
 श्वरण भाव खना जि खुशि जुइ धुन आः छन्त उद्धार पाये भका
 जि वयागु खः । आः जिके छु वर पवनेगु इच्छा दु व वर पवं ।
 थबले श्री विद्याधरी देवीया आज्ञा न्यना वज्रपाद सर्गते थस्वया ह्माः
 निपाँ विन्तियात- हे जगत जननी विद्याधरी देवी कलपोलया कृपां
 सकल शास्त्रं पारंगत जुया सकलशिष्यपित इमिसँ धाःधागु शास्त्र
 स्यना बिया च्वना । हे माता ! अथेनं सुनानं जितः जस मव्यु
 भन जितः अपजस जक बिया च्वन । हे जननी ! आः जितः
 कलपोल प्रशन्न जुया सकल शिष्यपिसँ जितः जस कीर्ति व्यू वय्के
 माल । हे विद्याधरी देवी ! थुगु वर प्रशन्न जुया विज्याये माल

धका वज्रपादं विद्याधरी देवीयाके वर पत्रंगु जुल । थथे वज्रपादया
बिन्ति न्यना श्री विद्याधरी देवी आज्ञा जुया विज्यात- हे वत्स !
जिं छन्त जस कीर्ति सकल सिद्धि आदिं बियेधुन धन्दा कायेमते
आः सकल शिष्यपिसँ छन्त गुरु धका अनेगु धन द्रव्यादि सिरपाउ
ज्वना थन थ्यंक वया मानय् याःवइ तिति । हापा हापा काये
मखंगु सिरपाःनं छन्त ब्यूवइ तिति छँ धन्दा कायेमते धका श्री
विद्याधरी देवी आज्ञा दय्का विज्याःगु जुल ।

थथे देवी आज्ञा जुया विज्याःगु न्यना वज्रपाद तच्चतं लय-
ताया हाकनं सर्गते थस्वया बिन्ति यात- हे जननी ! छलपोलयात
जिं हानं गवले दर्शन याये दे, जिं लिपा छलपोलयात दर्शन याये फइ
मखु । अथे जूगुलिं ललपोलं जिनः वरुणा तथा सदांया लागि थुगु
थासेतुं विज्याये माल धका बिन्तियाःगु जुल । थथे बिन्तियाःगु
न्यना विद्याधरी देवी आज्ञा जुया विज्यात- हे वज्राचार्य ! जि सदां
धन च्वने मज्यु जिगु तेज निह तोता थके छँ जितुं भाःपा सेवा
याना च्वँ धकाः आज्ञा दय्काः श्री विद्याधरी देवी रश्मि पिकया
अन्तरधान जुया विज्याःगु जुल ।

उल्ले पनोति देशय् ध्वपिं वज्रपादया शिष्यपिसँ गुरु लुमकाः
सकलसियाँ सःलः जुल- भी गुरु मखनागु ताःकाःलं दय्धुंकल भीसँ
गुरुयात मानय् यानाः पूजा छुं मयानानि गुरु गथे गथे जुल,
तंचालला थन दुला मदुला ! गुरु मन्त थय् व भी मस्तेत सुनां
स्थनाधि अर्थिजाःछा गुरु मेपिं गन दइ ? थुगु देशये ज्ञानि पण्डित
मकुसेलि नाना उपद्रव जुइ गुरु बिना संसारे मेगु छुं मखु । उकिं

आ भीसँ सिरपा उवना वनाः गुरुयात मालाः वसपोलयात सिरपाः
 बिया माने याना थुङ्काः भीसँ उवना हय् धका सःलः याना गुलि-
 सिनं गोकुल गुलिसिनं चुत्था, अंगु, बेनालि बेताचिं समेतं अनेगु
 पात-पट्टाम्बर जरि-जवाफया वस्त्र उवना हानं लुँ वह आदि अष्ट
 धातु नवरत्न आदि अनेगु भारा बर्तन सकतां उवना सकल शिष्यपिसँ
 गुरु माःवने धका मामां थाये-थासे न्यना माला वधँ नेपाले निर्मल
 तीर्थया सत्तिक च्वंगु कर्णवीर श्मशाने पुरश्चरण तप याना च्वंझ
 वज्रपाद गुरु खन ।

गुरुयात खनेवंहे सकसियां लय्तातां गुरुयात स्वचा चाउला
 चरण कमले भोपुया थह्यं उवना वयागु वस्तुत तोता ल्हाःनिपां
 हाजोपा बिन्ति यात- हे शास्ता, हे गुरु ! छलपोल जिमिगु अपराध
 चेमा याना बिज्याये माल । हे नाथ ! जिपिं अज्ञानि जुथाः
 छलपोलयात दुःख बिया अप्रिंत लुँ सेवा यायेफुगु मखुनि केवल
 अपमानजक याना उवना उगु दलं द्वः अपराध चेमा यानाः थुगु
 किंचित् गुरुदक्षणा कथा बिज्याहुँ धका बिन्ति याना तिसा-वसः
 द्वहलपित । थबले वज्रपाद आचार्य श्री बिद्याधरी देवी लुमंका
 शिष्यपिनि उपरे अनुग्रह तथा शिष्यपिसँ वृगु सिरपाः कथा आशि-
 र्वाद बिया, थह्यं कथागु सिरपाः फुक्कं श्री भट्टारक दय्केगुली
 फ्यागु जुल ।

गुरुया आशिर्वाद कथा शिष्यपिं सकलें लय्ताया हाकन
 बिन्ति यात- हे गुरु ! आः छलपोल भीगु देशे ल्याहाँ बिज्याना
 हापायार्थे जिपिं सकलसितं शास्त्र स्यना आनन्दनं बिज्याहुँ धका

शिष्यपिसँ विन्ति यात । भुगु मँ न्यना वज्रपाद इमित स्वया आज्ञा
 दयकल- हे शिष्यपि ! जि पनोति देशये वय्मखुत ध्वहे निर्मल
 तीर्थे यावद् जीव दत्तले तीर्थ सेवा याताः श्री परमेश्वरीया ध्यान
 योग याताः जि च्वंचवनेगु जुल । श्रिपिं जक सकलें थःथःगु छे
 ल्याहाँ हुँ धका गुरूँ आज्ञा जुसेलि शिष्यपिं सकस्यां गुरूथा पालि
 भपुया विरा कथा सकलें पनोतीतुं ल्याहाँ वंगु जुल ।

अनंलि वज्रपाद वज्राचार्य थःत विद्याधकूगु गुरू दक्षणा फुक्कं
 खर्च याता उदयागिरि पर्वते श्री विद्याधरी देवी स्थापना यायेगु मत्तिइ
 तथा गुरू दक्षणा विद्या धकूगु सारा सम्पति खर्च याता श्री
 विद्याधरी देवीया मूर्ति दय्का उगु कर्णवीर श्मशानया समीपे उदयागिरी
 नाम पर्वते च्वे विहार दय्काः श्री विद्याधरी देवीया प्रतिमा स्थापना
 याताः दशकर्मादि प्रतिष्ठा याताः जीव न्यास तथा श्री वज्राचार्येया
 जीवन दत्तले उह्य भट्टारकथा सेवा याताः संसार चक्रं मुक्त
 जुया वन ।

थुकथं निर्मल तीर्थे वज्रपाद वज्राचार्य श्री विद्याधरी देवी
 स्थापना याताः उद्धार जुया वंगु खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे निर्मल तीर्थ महात्म्य समाप्त)

1

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

। नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सर्वत्राय ॥

स्वयम्भू पुराण

निधान तीर्थया महात्म्य

छगु इलच् पाञ्चाल धयागु नगरे पञ्चचूड नाम महाराजा
राज्य याना च्वन । उहा जुजुया स्वह्य कायेपि दया च्वन । तःधिकः-
ह्येसिया नां रत्नचूड, दातिह्य दिव्यचूड व कान्द्याह्य दीनचूड ।
धुपि स्वह्य राजकुमारपि मध्ये चीधिकःह्य दिनचूड राजकुमार ही हिं
वृ जक ह्यिता आपाल सम्पति फुका च्वंगुलि पञ्चचूड जुजुं “स्वह्ये-
सितं इहिपाः याना व्यूसा ससलं धाइ धका दीनचूडं जू ल्वायेगु
सःतीला” धेगु मत्तिइ तथा स्वह्येसितं इहिपाः याना बिल । अथेनं
दीनचूड कुमारं जू जक ह्यिताः आपालं धन नास यात ।

जुजु पञ्चचूडं गुलिखे धालनं दीनचूडयात जू ल्वायेगु बानि
त्वतके मफु । थथे जुसेलि पञ्चचूड महाराजा स्वह्येसितं सर्वस्व
दवक् सम्पूर्ण धन सम्पति स्वंगु भाग थलाः इनाबिल । रत्नचूड व
दिव्यचूड निह्य राजकुमारपिसँ थः अबुं इनाव्यगु सम्पूर्ण धन बाँलाक
बिधाः यानाः सुखं मां अबुं धाःगु खँ न्यना मां अबुया सेवा याना
च्वन । चीधिकःह्य दीनचूड राजकुमार ह्यहा धाःसा हि, चाहे मभासँ

जू जक लवाना बौन इना ब्यूगु सम्पति फुक्कं बुकल । थुकथं जू
 ल्वा ल्वाँ थः कलाःशा तिसा वसः वसः नापं हिहिद्विया जू लवानाः
 बुका च्वन । कलाःह्यं गुलि धालनं खँहे मन्यंसे जू हितु हितुं
 सारा सम्पति फुक्कं फुत । धन सम्पति छुं छुं मदया खर्चयाये
 मफया लिपा नय्नापं मखना सच्चतं दुःख जूगु जुल ।

थन्याःकथं दुःख जुसेलि कलाःह्यं दीनचूडयात थथे धाल- हे
 नाथ ! आम छु ज्या याना विज्यानागु ? बौन इना ब्यूगु सम्पति
 दक्कं नास याना हानं जिमि मां अबुं विषा हःगु वसः नापं बुका
 बिये धुंकल आः ह्री हिं छि छु नयेगु छु निया च्वनेगु ? नय्
 त्वने नापं मखन अथेनं मनं सीके, थुइकाकाये मफुला ? हे नाथ ।
 जू ल्वायेगु त्वःताः मेगु ज्या याना विज्याहुँ । थजाःगु गुलि कलाःत
 विन्ति यात अहं दीनचूडं खँहे मन्यंसे जू हितः कलातं मसीक
 छेँ सुत्तां बुकल ।

छेँ त्याकूहासियाँ दीनचूडया कलाःयात छेँ थनाः पित्तना वृत्त ।
 थौं भातह्य जूवाथो जूगुलि कलाह्यं अनैक दुःख सिस्थुं थःछेँ वनाः
 च्वंवंगु जुल । अनलि जूनं ब्रूह्य दीनचूड कुमाग्या वना वना थास
 साहु क्यंपिसँ ज्वना बेइजत याना हल । थथे सकसियाँ दीनचूड
 यात थुकलं विषा बोविषा अपमान याना, सुनाःनं पत्थार मदया नय्
 मखना न्ह्योने लाःथाये यनाः न्ह्योने लाःथाये नया दुःखसिये माल ।
 थथे दुःख सिस्थुं अन देसये च्वने मछाला देशं पिने वन । अनलि
 दीनचूड उखेँ थुखेँ चाःहियुं स्वयम्भूया न्ह्योने निधान तीर्थ थ्यँसेलि
 दीनचूडया सापहे पित्याःगु सह याये मफत । आः गये याये धका

उखें थुखें स्वया जु जुं उगु थासे थः क्युलिङ न्यात वया च्वंगु खेनाः
धले वःपिं न्य त लानाः स्वाः स्वाःकहे न्यात नया च्वन ।

थवले उगु तीर्थे स्नान याना च्वंपिसँ खना धाल- हे भाजु !
खि सु ? छाये अथे न्यान लानाः स्वाःस्वाकहे नया च्वनागु, अथे
न्यात स्थाना नय्त्यःला ! नय्मते । थथे धाःगु खँ न्यना दीनचूडं
धाल- हे दाजुपिं ! आः छुयाये, अन्न नय्धाःसा खर्च मदु । महा
दरिद्र कंगाल जुया च्वना । अथेनं नय् पित्याःगुलिं सहयाये मफया
एव न्या लानाः नया च्वनागु खः धका करुणा स्वरं धाल । थथे
दीनचूडया खँ न्यनाः मोल्हु वःपिसँ धाल- हे दरिद्र छ आमथे
दुःखिह्मा खःसा छन्त जिमिसँ फुगु उपकार याये छँ आमथे न्यात
लानाः नय्मते धका नय्गु अन्न, मधिचधि बिद्या दीनचूडयात नके
त्वंके याःगु जुल ।

थथे नय्गु दसेलि न्यात लाना मनल । उखुन्दु निसँ तीर्थे
स्नान याना तीर्थे स्नान यावैपिके भिक्षा पवना नया तीर्थेतुं बास
यानाः च्वच्चन । थथे तीर्थे च्वँच्वं दीनचूडं तीर्थे फिया चैत्य दय्काः
नाग दय्का फुथे पूजाभाव यानाः त्रिस्तनया शरण वना तीर्थ सेवा
यानाः च्वँच्वँगु जुल । थुकथं दीनचूड तीर्थ सेवा याना च्वंगु खुदँ
ति कुचले उगु तीर्थे बास याना च्वंपिं नन्द व उपनन्द धयापि
नागराजापि प्रशन्न जुया दीनचूडयात करुणा तया स्नान यावःह्यात
नागपिसँ दर्शन बिद्या मनूभाषां आज्ञा जुल- हे दीनचूड ! थुगु
तीर्थे छँ छु कामना याना तीर्थ सेवा याना च्वनागु खः उगु कामना
अवश्येनं पूर्ण जुइ छँ धन्दा काये स्वा । थथे नागपिनिगु आज्ञा

न्यमा दीनचूडं विन्तियात- हे भीर्भया नाग राजा ! जि सम्पति
आपालं जू लवाना बुका वधागुलिं तचोतं दुःख जुयेका चवनेधुन ।
आजि आपालं सम्पति दय्मा, हलपोलपिसँ जित धन बिया उच्चार
याना बिज्याहुं धका सिवाँ खोबि हायेका दीनचूडं नागपित विन्ति
याःगु खत ।

धथे दीनचूडया खँ न्यमा नन्द उपनन्द नागराजापिसँ आज्ञा
जुल- हे दीनचूड कुमार ! छ दरिद्र जुया च्वंगु खः । अथेनं छं
छुं धन्दा कायेमते । छन्त धन सम्पति सम्पूर्ण जुयेका आनन्द
सुखं चवने दय्केगु उपकार जिमिसँ कने छं एकचित्त तथा न्यँ- हे
दीनचूड थौंया चान्हे छ चवनेगु बलेचाया न्होने च्वंगु खगले छ
मद्यंसे स्वयाच्चँ वाचातिके उगु खगले गनथाये मि वल्लयावड अन छं चिं
तयाति थो तुयु तुयु धायेव उगु थासे गाःह्युया स्व अन धनया
घःनिगः लुयावड । उगु धनया घः निगलं कया थःगु छँ वना सकल
लोकपिसँ मानेयाका धर्मकर्म यानाः महासुखँ, आनन्दं च्वंहुं धका
आज्ञा दय्काः नागपिं निह्यं अन्नरधान जुयावन ।

अनंलि उह्य दीनचूड राजकुमारं नागपिसँ आज्ञा जूथें उखुन्हुया
चान्हे मद्यंसे बलेचास चवनाः ख्यःपाखे स्वयाच्चन । धार्थें वाचा
जायेका व खगले छगु थामँ मि वल्लथें धनया तेज प्याहाँ वल ।
खनेव कुमार बाधक दना व्वां व्वां तेज प्याहाँ वःगु थासे वथि
धस्वाका चिं तथा थकल । अनंलि प्रातकाल जुसँलि उगु थासे
गाःह्युया स्वःबले रत्नपूर्ण जुया च्वंगु घः निगः लुयावल । व घः
निगलं कया "धन्य धन्य नागराजा" धका प्रशंसा याना थः च्वंचवनागु

बलेचास वया घः दिका थथे मने विचा यात आजि गन वने धासां
देशं प्याहाँ वयागु हे खुदँ दय् धुंकल । हानं थौया अव्यापि मां
अबु कलानं विचा सँचा यावःगुनं मखु मावःगुनं मखु । जित
सकस्यां माया तोते धुंकल । आजि थःगु देशय् ल्याहाँ वनागुया
छुं प्रयोजन मदु । अथेया निमित्त जिगु जीवन दत्तले जि म्वाना
च्वत्तले थ्वहे निधान तीर्थे च्वना तीर्थ ब्रत याना च्वने धका मत्तिइ
तथा दीनचूड निधान तीर्थेसंतुं च्वना नागराजापिगु वर प्रशादं दुगु
रत्नया धले च्वंगु रत्न आदि दुःखिपिं फवर्गिं तय्त दान-प्रदान
याना पुण्य यात लाभयानाः सुख आनन्दं तीर्थ सेवा यानाः दीनचूड
तीर्थे च्वंच्वंगु जुल ।

ताःकाल दसेंलि छन्हुया दिने कुमार मृत्यु जुया वंगु जुल ।
दीनचूडामणि मृत्यु जुयाः वहे निधान तीर्थे च्वंपिं नाग तय्गु कुले
वना जन्म जूवन । निधान तीर्थे सेवा यानाः उपोषध ब्रत च्वना
वयागु पुण्य याना उह्य नागराजाया पुत्र जुया जन्म कयाःनं पूर्व
जन्मया खँ लुमंहा जुया, थःत पूर्वजन्मे दुःख जूगु लुमंका जिं थ्व
तीर्थ सेवा यानाः त्रिरत्नया शरण वनाः स्नान, दान याना वयागु
पुण्य याना गुगु तीर्थेस हानं असंख्य सम्पत्ति दुगु स्थाने नागया
पुत्र धायेका जन्म काये दत्त आः हानं थुगु जन्मे रत्न सुवर्ण आदि
खुसी चुयेकाः लोकपित बिद्या धर्म याये धका नागराजा नागलोकया
रत्न आदि शुवर्ण तीर्थे चूयेकाः हया बिद्या च्वन ।

थथे गुबलेँ शुवर्ण चुयेका गबलेँ धन द्रव्य चुयेके हया
लोकपित उद्धार यासेंलि लोकपित उगु धन द्रव्य कया दान पुण्य

यानाः धर्मकर्म याना चवन धुकथं उद्द्व नाग पुत्रं धन दान यानाः
 रत्न शुवर्ण चुयेकः हयाः लोकपित उद्धार याना च्वच्चं काल समये
 वसैलि उगु तीर्थेसंतु नागपुत्र मृत्यु जुषा देवयोनी देवपुत्र धायैका
 जन्म कावगु जुल ।

थथे निधान तीर्थे जुवाद्यो दीनचूड कुमार उद्धार जुया
 वंगु जुल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे निधान तीर्थ महा-म्य सप्त पत्र)

॥ नमो कृष्णाय ॥ नमो श्यामाय ॥ नमो ब्रह्माय ॥

स्वयम्भू पुराण ज्ञान तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले कर्पूरवती नां जुया च्वंगु देशये अज्ञान सिन्धु
धयाह्य जुजुँ राज्य थाना च्वन । उह्य जुजु तच्चतंहे ध्वाह्य बुद्धि
भ्याहे मदुह्य । गजाःह्य जुजु धाःसां नःसाँ त्वंसाँ साः मसा धयागु
हे मस्युह्य क्वाः रुवाउँ धयागुनं छुं मस्युह्य नयजक दःसाँ गाःह्य
न्याय-अन्याय धयागुनं छुं मस्यु । जुजु जुयाःनं प्रजापित न्याये
याये मसःह्य । छुँ छुँहे वास्ता मदुह्य अज्ञान सिन्धुह्य जुजु जुया
च्वन । थजाःह्य महा मूर्खह्य जुजु जुया च्वंगुलिं देशवासिपित
महादुःख । अथे जूगुलिं महामन्त्रीं न्याय थाना च्वच्चने माःशु जुया
च्वन । थथे न्याय आदि छुँ छुँहे जुजुं मयाःगुलिं प्रजापिसनं
जुजुयात मानेमया भारदार जागिरदारपिसनं जुजुयात मानेमया जयेकार
नमस्कार मया । धुलि तक्कि जुजुया कलाःनं नापं अज्ञान सिन्धु
जुजुयात मानेनं मया स्वामि धका बिचानं मया रुवाःहे मस्व ।
अथे जूगुलिं रानि जुजुलिसे रसरह्य धयागुहे मदु ।

अथे थः स्वामि महाराजा मूर्ख जूगुलिं रानिं थः भानयात वास्ता मयासे मन्त्री लिसेहे अनाचारया आसक्त याना जुया च्वगु जुल । थुकथं सुनाःनं वास्ता मयासेलि अज्ञान सिन्धु जुजु थः कलानं हे वास्ता मयाःगु स्वया दे त्याग याना देशं पिहाँ वया उखें थुखें चाचाहू जूगु जुल । जुजु बेपत्ता जूसाँ मन्त्री आदि सुनानं माःवंगुनं मखु महारानीहे वास्ता मया । वरू मन्त्रीतय्संहे राज्य याना च्वन ।

उखे अज्ञान सिन्धु महाराजा देश बिदेश चाःहिह्युं नेपाले ज्ञान तीर्थ धयागु थासे थ्यंगु जुल । उगु तार्थ खनेवहे अज्ञान सिन्धु जुजुया चित्त सुद्धि जुया धर्म स्मृति दयावल अनंलि काचा काचां ज्ञान तीर्थे वया स्नान यायेत लं त्वःतल । थथे तीर्थे स्नान यायेत लं त्वःते मात्रै थःगु कपूर्वती नगरे सकलसियां हेलायागु, कलानं तोतूगु खंत सकतां मने लुया वल । थःह्येसियाँ देशये न्याय याये मफुगुनं सिया वल । अले थःह्यंतुँ जि महामूर्खह्य लः धका सीका आःजि थुगु ज्ञान तीर्थे च्वना जिगु जीवन दत्तले तीर्थ सेवा याना च्वने धका प्रतिज्ञा याना अज्ञान सिन्धु जुजु उगु ज्ञान तीर्थे संतुं भित्वाचा छेँ दय्का ह्रीहि तीर्थे मोल्हुया फिया चैत्य दय्का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना पर्वकाले उपोषधे च्वना तीर्थे मोल्हुवइपिके भित्वा फवनाः नयाः जीवन हुना च्वंगु जुल ।

थुगुकथं तीर्थ सेवा याना च्वँच्वं आःपालं दँ बितय् जुसेलि उह्य जुजु तीर्थ सेवा याना च्वंगु पुरयं तीर्थे बास याना च्वंहा देवपुत्र छह्यसियां जुजु खना प्रशन्न जुया थथे धया हल- हे अज्ञान

सिन्धु महाराजा ! छं तीर्थ सेवा यानाः त्रिरत्नया शरण वनाः
उपोषध व्रत च्वंगु पुण्य याना छं पूर्वजन्मे याना वःगु पाप शान्त
जुल । छं पूर्वजन्मे छु पापकर्म यानावल धाःसां, हे महाराजा ! छं
पूर्वजन्मे धर्मशास्त्र दक्क मियाः स्यंकाः ध्वंस यानाः नयाः त्वनाः
कुकर्म याना वःगु पापं थुगु जन्मे महामूर्ख जुया छुं छुं मसिल ।
सकल लोकं अपमान, व हेपये जक याका च्वने मागु स्वः । आः
द्वलपोलं थुगु ज्ञान तीर्थ सेवा यानाया पुण्यं द्वलपोलया चित्त शुद्ध
जुया पूर्वजन्मया पाप सम्पूर्ण नाश जुया वन । आः हानं थुगु
जन्मया खँ लुमंहा जुया कर्पूरवती देशेतुं मन्त्रीया कुले जन्म कयाः
वहे देशे जुजु जुयेदइतिनि धका आज्ञा जुया अनहेसं उह्य देवपुत्र
अन्तरधान जुया बिज्याःगु जुल ।

थये तीर्थ वासि देवतां आज्ञा जूगु खँ न्यना अज्ञान सिन्धु
महाराजां उगु वचनयात एकमन याना उगु ज्ञान तीर्थे हीहिं स्नान
याना फिया चैत्य दय्का पूजाभाव यानाः त्रिरत्नया शरण वना,
उपोषध व्रते च्वना तीर्थ सेवा याना च्वंगु जुल । थुकथं जुजु तीर्थ
सेवा याना च्वँच्वं ल्हनुया दिने मृत्यु जुया वंगु जुल । अनंलि
उह्य अज्ञान सिन्धु महाराजा देवपुत्रं आज्ञा जूथे कर्पूरवती देशे
मेह्यहे मन्त्रीया कुले वनाः जन्म जूवन । व मचायात अज्ञान शोधक
धयागु नां छुत । कथःथे तःधिकः जुया सकल बिद्यां पारंगत जूगु
जुल । थुगु इलये देशे जुजु मदुगु तःदँ दय्धुंका महामन्त्री, भार-
दार, पुरोहित च्वना सःलः याना देशे जुजु मदय्कं मजिल धका

विद्याः याना भिन्ना सकल विद्या पारंगतह्य, सकल शास्त्रं पारंगतह्य, ज्ञानिह्य, भद्रह्य, कल्याणह्य जुजु यायेमाः थथे राजगुणं युक्तह्य भीगु देशे सु दु ? वहे जुजु यायेमालि धका सःलः याना माला स्वःबले मन्त्रीया काये अज्ञान शोधक दारक यातहे कर्पूरवती नगरया राज्यसिंहासने पयतुके लायेवह्य खनाः सकले लघु-ताया वयात राजमकुतं पुयेका राज्याभिषेक विद्या व देशया जुजु याःगु जुल ।

उह्य महाराज अज्ञान शोधकं देश प्रजालोकपित विद्याः याना धर्मया न्यायं प्रजापित प्रतिपाल याना च्वंचवन । थथे अज्ञान शोधक महाराजां राज्य याना च्वच्वं पूर्वजन्मया पूयया प्रभाव पुर्वानुस्मृति (पूर्वजन्मया खँ) लुमना वल । थथे पूर्वजन्मया सम्पूर्ण खँ लुमना वसेलि व महामन्त्री याना च्वंगु अत्याचार व महारानी याना च्वंगु अत्याचार सीका सकल मन्त्री व कर्मचारी तयेत सःता सभा मण्डल दय्का उह्य अज्ञान शोधक जुजु सकलसियां न्होने थः अज्ञान सिन्धु जुजु धायेकाः जन्म जुयाबले थः मूर्ख जूगु खँ, मन्त्री न्याययाःगु खँ, कलानंहे वास्ता मयासें महामन्त्री लिसे आसक जूगु व थःत सुनाःन वास्ता मयाःगु, देश तोता प्याहाँ वनाः ज्ञान तीर्थे सेवा याना च्वनागु अले व तीर्थे बास याना च्वंह्य देवतां व्याकरण जूगु व्याकक फुक्कं खँ सकसितं कनाः महामन्त्री व महारानीया अनाचार जूगु खँ कनाः निहासितं कर्पूरवती नगरं पितना व्वगु जुल ।

युक्थं महाराजां कर्पूरवती नगरे धर्मं प्रजालोकयित्वा प्रतिपाल-
यानाः राज्यं चले यानां च्वंच्वंगु जुल । अनन्ति छुं दँ लिपा महा-
राजा अज्ञान शोधक जुजु सिता वनाः सुखावती भुवने बास लाःवंगु
जुल । यथे ज्ञान तीर्थे अज्ञान सिन्धु महामूर्खह्य जुजु उद्धार
जुया वंगु जुल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे ज्ञान तीर्थ महान्त्यय समाप्त)

第 21 卷

第 21 卷

第 21 卷

第 21 卷

第 21 卷

第 21 卷

॥ गमः १२ ॥ नवी उप य ॥ न ॥ सध ॥ ॥

स्वयम्भू पुराण

चिन्तामणि तार्थ्या महात्म्य

हापाः हापा वासव धयागु गां ह्यु दया च्वन । व गामे
आपालं धन दया च्वह्य ह्यह्य सेन महाजनया काये ह्यह्य दयाच्वन ।
उह्य कायेयात बौह्य कोटि मू वंगु कृडल न्यानाः ह्यायेपनयू पुइका
तःगुलिं कायेया ना कोटिकर्ण थका छुना तःगु जुया च्वन । उह्य
कोटिकर्ण ल्यायेह्य जुयाः वृना ज्याये तेवा बिइ ससेलि उह्य काये
मचा कोटिकर्ण शार्थवाह महासागरया रत्नाकर व्यापार यावनेगु
मत्तिइ तथा मां बौन मसीक देशे दक्क बंजापि मुंका रत्नाकर
व्यपार वनेगु ज्याखँ कोछिनाः लिपा मां कबुया न्होने वना थथे
बिन्ति यात- जि रत्नाकर व्यापार वनेयना जितः बिदा बिद्या
बिज्याहुँ । थथे याकः काये कोटिकर्ण आकाभाकाये रत्नाकर वने थका
बिरा फव्वःगु खना मामं पाल- हे बाबु ! छ, छाये रत्नाकर व्यापार
वनेमाःगुदु, छिमि अबुं कमये याना तःगु सम्पतिहे यक्क दु । छ
रत्नाकर वने माःगुहे मदु । नय् त्वने पुनेगु गुलिमाः उलि छन्त
माक्क दहेदु, छ रत्नाकर वनेमाःगु खहेमखु । वानं दय्का तःगु

सम्पत्ति जक विचाः याना च्वंसां गाः- हे वावु ! छ रत्नाकर
वने धाये मते ।

अथे मामं धाःगु खँ न्यना कायेह्यं धाल- जि रत्नाकर वनेगु
खँ कवल्ली धुन वनेगु जुइ धुंकल । जितः गनेमते । मामं धाल-
अथे मखु वावु, रत्नाकर वने धयागु साप थाकु । गूँ गूँ वनेमा;
पर्वत गय्मा; नय्त्वने धाये मदु; वावः फय् व धायेमदु; चिकु तानो
धायेमदु; नय्पित्थात धायेमदु हानं गूँ वनेबले धुँ, सिंह, भालु जन्तु
जनावरतय् भय् दु । सागर छिना वनेमा; द्रंगाये च्वनाः वनेबले
सागरे स्वँज खँजत वय्यः ततःधिकःपि न्यात काउलेत वया द्रंगा
फाता पुयेका वीयः । स्वँज खँजतय्सँ नय्यः । वा फय् वयाः सागर
बधय् जुघानं द्रंगा फाता पुलेयः । थजाकथं थाकु, ग्यानापु छ वने
धायेमते पुता ! छ जि धाकः काये खः धका नुगः मझिका खवयाः
कायेयात गना च्वन । कायेह्य कोटिकर्ण शार्थवाह तँम्बया मानं
धाःगु खँ मन्यंसे भन मांयात - जि छु सीवने त्यन धकाः गनागुला ?
अमङ्गल याःवेह्य थुइक धका मांयात थुकलं विद्या छिद्र वचन
हाना मांयात बोबिया मामं धायेक धायेक वणिजात मुँका छे
प्याहाँ वन ।

थौँ कोटिकर्ण शार्थवाह सारा वणिजालपिं मुँका रत्नाकर
वनेधका थःगुदे तोता अनेगु दे, गाँ, निगम, जनपद आदि चाःहिह्यु
गूँ पर्वत गया ववँ आपालं दिन बितय् जुसेलि महासागरया
सिथये वणिजालपिं सकलें थ्यंकः वन । सागर छिनाः रत्नद्वीपिं
(रत्नाकरे) थ्यंका शार्थवाह वंजातनापं आपालं रत्नादि लाभ याःगु

जुल । धुकथं रत्नाकर व्यापार सिधयूका शार्थवाह बंजातनापं रत्नत
ज्वंकाः ल्याहौवःगु जुल , ववँ-ववँ निरञ्जन गुईं थ्यंका कोटिकर्ण
शार्थवाह भचा भासुलनेत च्वँतले रत्नत ज्वना वःपि बंजाःत हापा
वनाच्वन । लिपा शार्थवाह भासुलंगु थासँ दना वंवल्ले बंजाःत नाप
लाके मफय् धुंकल । लिपा साहुया लँ इनाः वंजाःत छवे साहु
याकःचा छवे लान ।

सल गयाः वनाच्वंह्य शार्थवाहं लँदात धयागु जकसीवं हंसँ
धाये तोतल । वंजाःत गनवन जुइ धका सल द्वाका गुईं उखें
धुखें माःजुया च्वन । लिपा सल द्वाय् वंह्य वनंतुँ दिके मफु ।
वेतोदं द्वाय् वन । गुँ तोता फिसलँ फिसलँ वनां च्वन । निभा तच्चर्त
थिना च्वंगु दु, छवें निभाया ताप मेवें फिया ताप । गुकें याना
सल याकनं न्यल फिसलेतुँ भाराक ग्वतुल, सल अनंतुँ सित ।
साहु हानं फिसल गुँ पाखे स्वयाः ल्याहौ वया च्वन । फी पलाहे
तय्फुगु मखु चुईं चुईं पू । पुक्कहे पलाः जिना बल्ल बल्लं
गुईं थ्यंक वल । लः त्वने प्याःचाया वल तर लः गनंहे दुगु मखु ।
अधेनं गनं दैला धका लः मालावं वनांच्वन । ववं ववं यमद्वार
पाखे लात । अननं वं लः त्वनेगु दैला धका स्वःवले तच्चर्तंहे ग्यानापुपि
कालकूट दण्ड ज्वना च्वंपि खन । साहुं अमिके न्यन थन लः
त्वनेगु दैला ? अमिसँ नमवा लः न्हाःगु सः तायेतद भवारारारा
तर अमिसँ नमवा । लःया जक सः तायेवला इमिसँ नमवासाँ लः
त्वने धका दुने द्वाहौ वनाः लः मावन तर लः गनंहे मखँ । वं
बिचाः यात लः त्वनेगु थन अक्खय दै तर गनं मदु । दुने थ्यंक वनाः
स्वः वना च्वन ।

अथाये अपुचःहे प्रेतत मुना च्वन । इपिं गथेच्चं धाःसां मुलुया
 कयूँप्वा ह्वःथें चिप्वागु ह्युतु, लहाः तुति चिचीपु जुया चिमिसं ह्य
 त्वपुयेक दयाच्चंपिं । प्वाः धाःसा तःग्वपिं धजापिं प्रेतत स्वनेव शुमिके
 लः दे जुइ धका ब्वायूँ ब्वायूँ वनाः जितः लः त्वनेगु छक विया
 दिसँरे, जि तच्चतंहे लःत्वने प्याःचाल । प्रेततसें न्यन- छ सु ? जि
 वासव ग्रामया कोटिकर्ण । प्रेततसें धाल- हे साहु ! थनला प्रेत
 नरक खः थन लः त्वने दैमखु । जिमिसँ लः त्वने मखंगु किनिदँ
 दयूँधुंकल । थथे प्रेततयूगु खँ न्यना वं हाकनं न्यन- छिपिं छु कर्म
 आमथे जुइका च्वने मागु ? प्रेततसें धाल- हे कोटिकर्ण ! हापा
 जिपिं मनुष्य जुया च्वनावले मां वीपित बोबिया, जिमिसँ सुं दुःखि
 पित दान धयागुहे मबिया भन बी त्यंपितनं दान यायेमते धका
 गना वया । थुगुहे कर्म बिपाकं आः जिपिं प्रेत धायेका जन्म जुयाः
 दुःख सिया च्वनापि खः ।

थथे प्रेततयूगु खँ न्यनाः साहु अनँनं द्वाहाँ वनाः लः मावन ।
 हानं मेह्य पापी छह्य खन, वं गजाकथं कर्म बिपाक भोग याना
 च्वन धाःसां निभायो बिनाः चान्हे जुलकि अन, बिमाने च्वना
 अपशरापिं वया अनेक साभिं नका त्वंका रतिकिडा याना च्वनी ।
 थो तुयु तुयु धार्थे च्वनेव उह्य पुरुषयात त्वःता अपशरात बिमाने
 च्वना सर्गते धाहाँ वनी । उगु इलय् अपशरापिसँ त्वःता वनेबुंकूगु
 जुया च्वन । साहु वनाः वयाके तीजक न्यन- छि सु खः ? जित
 लः छक त्वंकिले ! उह्य पुरुषं धाल- थन हाला दियेमते ... का
 ...बल ! (खिचातसें ब्हाउँ ब्हाउँ उना हःगु सः तायेदत ।) छि

तु खः हौं ? जि वासव ग्रामया कोटिकर्ण । पुरुषं धाल हे साहु !
 शकनं फलेचाये थाहुँ, महासे च्वनाच्वँ ! साहु वाताहौं च्वनाच्वन ।
 वं धाल - खिचात वल इमिसँ छितः न्याइ थाहुँ थाहुँ । साहु काचा
 काचां फलेचाये थाँवना सुला च्वन । खिचात प्यह्य वया व पुरुषयात
 वयाखतं व्हाउँक न्याना ला पायूँ लिकाना नल । हि वा वा वल,
 धुकथं सास्ति याना च्वन । सित वा वा सित ! धायेक न्याना
 थस पायेका चि चित्यानाः ला नया हि त्वना ह्मिछि तक सास्ति
 याना तल ।

यो खिउँ खिउँ धायेव खिचात प्यह्य उखेवं धुखेवं
 मदयेक वन । जब बहि जुसेलि न्हावलें थे अपशरापि वया वासलं
 बुका बियेमात्रं धाः फुकक लनाः ह्वापायार्थे जुल । अले नका त्वंका
 रश क्रिडा यानाः सुख पुर्वकं च्छि च्वँच्वन । अले हाकनं बिमाने
 च्वना अपशरापि वँसेलि फलचां क्वाहौं वयाः साहुनं थथे न्यन-
 अहो आश्चर्य ! लुया कारणे छितः थथे जुया च्वंगु ? उह्य कर्मभोगि
 पुरुषं थथे धका धाल- हे शार्थवाह ! जिनं बह्य वासव गामे
 लामीह्य औतत्रिक धयाह्य खः । जिं करपित स्यानाः ला मियाः
 जीवन हना च्वना, धुगु पापं ह्मिछि खिचात वया न्याकाः सीला
 -सीला धैथे च्वंक कर्मभोग याना च्वना । हानं चान्हे चान्हे ह्वापानं
 दना तीर्थे वना स्नान यानाः परमेश्वरपिंथाये वना धर्मकर्म याना
 सुयागु पुण्यं याना चान्हे चान्हे बिमाने च्वना वयाः अपशरापि श्याः
 नका त्वंका अनेक रशरंग यानाः सुखभोग, आनन्द याना च्वना ।

हे साहु ! पाप कर्मया फलं दुःख भोग याना चवना धर्मया फलं सुख भोग याना चवना । आः हि वासव ग्रामे ल्याहाँ भाये-बले जिह्वा कायेयात जिगु खँ छगु कना व्यु । छु धाःसाँ- छिमि वा लामियाः नया जृगु पापं थथे कर्मया भोग याना चवन । ही हिं खिचातसें न्याका महाकष्ट नया चवन छिमिसं ला मीगु ज्या स्वःति । जि लामीगु स्वाकःया तःले शुवर्णया धले दुने सम्पत्ति तथा गारे याना तथागु दु । व घः लिक्कयाः छिमिसँ जिगु नाम पिण्डादि दान विद्या सकल दुःखि दरिद्रपित दान-प्रदान यानाव्यु, थुलि याना बिल धाःसा जि मुक्त जुइ धका जिमि कायेपित धया व्यु धका विम्वित यात ।

थुलि खँ न्यने धुंका शार्थवाह अननं दुने वनाः लः माजुल । अननं दह्य पापी खन । पापीयात यो ख्यूंया चाह्ने जुलकि अनेक किसिमयापिं ताहात वया सीला सीला धैर्ये च्वंक न्याना सास्ति याना तैगु, यो तुयु जुलकि व फुकसियाँ स्वःता वनीगु । हिने जुलकि अपशरापिं वया सासागु वस्तु नका त्वंका तैगु । बःहि जुलकि हानं ताहात वया न्याःवइगु । थबले उह्येसिके वनाः लः पवंवंबले वं न्यन- छि सु ? जि वासव गांया कोटिकर्ण । स्वयादिसँ साहु । जिनं वासव गांया ब्राह्मण खः । तर जि हिने हिने धर्मकर्म याना जुइजु चाह्ने जुलकि परस्त्री गमन याजुयागुलिं चाह्ने चाह्ने जितः सीला-सीला धयार्थे च्वँक अनेक की, सर्पत वया धसे याका कर्म विपाकया भोग याना चवने माल ।

हि वासव गामे कायेबले जिगु कायेपित जिगु कर्म विपाकया
 खँ फुकक कनाः आभ्रमया तःले जि रत्न दुनेतयाः लुँया घः दुथना
 तयागु दु व घः लिकया दुःखिपित दान-प्रदान याना व्यु भका
 धवाव्यु । धथे पापी पुरुषया खँ न्यना साहुँ "जिला म्वाः म्वाकंह
 नरक लोके लाःहा जुल जि मांयात वो बियागु पापं जि थन्याःथाये
 लागु खः" भका मने पश्चाताप चाया व थासँ भभन्दुया व्वाँ व्वाँ
 वना च्वन ।

उखे वासव गामे च्वंहा माहोसिया जिकाये याकनं लिथ्यनेमा
 भका अनेक धर्मकर्म यानाः पुण्य दान बिया च्वंगु जुल । वहे पुण्य
 साहु व कर्मभूमि छुते जुया जनपद पाखे लावःगु जुल । थबले नय्
 त्वने मखता अनेक गाँचा-गुँचा चाःचाहिला फवना फवनाः नया
 जुया च्वन । थुहा शार्थवाहया बंजात वासव गामे थ्यंका वया मां
 अबुपित कोटिकर्ण शार्थवाह सित भका कनाः बंजातय्संहे सारा
 सम्पति थ थःगुवेंसँ यँकूगु जुल । कोटिकर्णया मां अबुपिसँ थःकाये
 सित थागु खँ न्यना याये माःगु संस्कार फुक यानाः पिरडदान
 नापं बिया सीहा थः कायेया नामं धर्मशाला, सतः दय्का शिलापत्र
 नापं तया व्युगु जुल ।

थुखे कोटिकर्ण शार्थवाह चाःहिह्यु नेपाल मण्डले चिन्तामणि
 तीर्थे थ्यंगु जुल थबले थःगु दे वासव गां वने मसया, मांयात
 थुकलं बियाः वोबिया वःहोसियाँ उगु चिन्तामणि तीर्थे मोल्हुया
 धथे चिन्तना यात "जि मांयात वोबियाः थुकलं बिया वया, थुगु

पाप लहनेमा, जि याकनंहे वासव गामे ध्यनेमा" धका त्रिरत्नया
 शरण वंगु जुल । थथे चिन्तामणि तीर्थे सेवा यागु पुण्यं याना
 शार्थवाह च्यान्हु भिन्हु हे वासव गामे ध्यकःवल अनंलि थःगु छे
 पाखे स्वया वंवले तच्चतंहे वांलाक दय्का तःगु सतः छगु खन ।
 शार्थवाहँ "थुगु धर्मशाला ह्यापा मदु सुनां दय्का तःगुथे धका उगु
 धर्मशालाया न्ह्योने ध्यंक धना तीजक शिलापत्र व्वना स्वत- शिलापत्रे
 थथे च्वया तल-

"जि काये रत्नाकर वंछ्य कोटिकर्ण शार्थवाह रत्नाकरेतुं निधन
 जुया वंगुलि (सीगुलि) उह्य कोटिकर्ण शार्थवाह जिकायेथा नामं ध्व
 धर्मशाला सतः दय्का । थुगु पुण्यं याना दिवंगत कोटिकर्ण सुगती
 वास लायेमा ।" थथे धका शिलापत्र च्वयातःगु खना मिलौ ख्वबि
 पिकया नुगः मट्टिका थगु छेया पिखालुखि न्ह्योने च्वनाः मांयात
 सःना च्वन । मामं ताया पिने स्वःववले थः काये कोटिकर्ण खनेवं
 मामं ख्वया ख्वयाः धाल- यो पुता ! छ मन्त धाःह्य गथे वया
 वाह्यँनं स्वःवल । कायेह्येसियाँ ख्वया ख्वया- जि सीगु मखुनि
 यःमां जि मांयात थुकलं बियाः मांनँ धाःगु खँ मन्यँसें व्वःबिया
 वनागु पापं स्वाः स्वाकंहे जि कर्मभूमि चाःहिला वया । आः जि
 छेँ झाहाँ वय् मज्जुह्य जुल धका मां अबुया पालि भपुया सम्पूर्ण
 माया स्याग यानाः वहे वासव गामे कौतत्रिक धयाह्य ला मीह्येसिया
 छेँ वना वया कायेपित कन- छिमि वा कर्मभूमी महाकष्ट नयाः
 कर्मभोग याना च्वंगु दु अथेया कारणे छिमिसँ करपित स्यानाः ला
 मीगु ज्या स्वःति । वयागु खँ न्यना इमिसँ न्यन छि गथे सिल
 जिमि वा सी थुकल धका ?

कोटिकर्ण हानं कन- छिमि वा नरक भूमी चान्हे जुलकि
अपशरापि वया नका त्वंका रसरंग चाकाले छिने जुलकि खिचात
वया लापाँय् लिकाना हि वाः म्कावि । छिमि चानं धयाहगु दुकि
ला त्यायेगु पालेगु स्वाकःया नःले शुवर्णाया घले रत्न दुधना नयागु
दुहँ । व घः लिकया रत्न आदि दुःखी गरीवपित दान-प्रदान याना
पिण्ड दान यानाव्यु धका जितः धयाहल । थुलि याना बिल धाःसा
छिमि वौ नरकं मुक्त जुड अले भिंगु गती बास लाइ । थुकथं
शार्थवाहं नरकया खँ दक्खहे कन । थथे साहुया खँ न्यना ला
पालेगु स्वाकः पुयेका गाःह्युया स्वःबले धार्थे रत्न जायेक दुगु लुँया
घः लुया बल । उगु घः लिकया बौन धयाहथे धका पिण्ड दान
बिया दुःखि गरीवपित दान-प्रदान याना धर्मकर्म यानाः पुण्य दान
याःगु जुल । थुगु धर्मया प्रभावं नरक गति भोग याना च्वह्य आतत्रिक
उद्धार जुया वंगु जुल ।

अनंलि हानं शार्थवाह ब्राह्मण्या खे वना वया जहान, कायेपि
सःता कन- हे ब्राह्मणपि छलपोलया बुवां चान्हे चान्हे परस्त्री गमन
याः जूगुलि चान्हे चान्हे ताहा, कीतसें न्याका कर्मभोग याना
च्वन । अमिसँ न्यन- हे शार्थवाह ! छिं थ्व खँ गथे सिल ?
सिनावंगु भिनिदँ दय्धुंकल । साहुं धाल- हे ब्राह्मणपि ! छःपिनि
बायात परलोके वना फुक्क स्वया वय्धुन छःपिनि बुवा नरक गती छिने
वाहिं अपशरापि नाप महारस यानाः सुखभोग याना च्वन चान्हे
जुलकि परस्त्री गमन याना वंगु पापं आपालं ताहा, कीतसें न्याका
महाकष्ट नया च्वन । आःछिपि परया मजूसा छःपिनि बुवां धया

हृःगु अग्नि कुन्दलया तःले रत्नं पूर्णगु सुवर्णया घः तैतयागु दु हँ
 व घः लिकया दुःखी गरीवपित दान-प्रदान याना द्यु हँ पिरडपात्र
 आदिनं दान याना द्यु धका धयाहल धैगु सम्पूर्ण नरक गतिश
 खँ कंगु जुल । थये कोटिकर्णया खँ न्यना अग्निमथ स्यंका
 गाःह्युया स्वःगु बखते अनं धया हःथें शुवर्णया रत्नं पूर्णगु घः
 लुया वल । अनंलि उह्य ब्राह्मणं घः कया पिरड थया, दान धर्म
 याना, चैत्य दय्का विल । उगु धर्मया पुराय प्रभावं कर्म विपाकं
 दुःख भोग याना च्वंह्य ब्राह्मणया सर्व पापं मुक्त जुया देवयोनी
 जन्म काःवन ।

धुगु कथं उपदेश बिया परउपकार याना, उह्य शार्थवाह
 आः जि गन वनाः च्वंवने धका मत्तिइ तया अननं भावस्ती जेतवने
 अनाथपिरडदाश्रमे वनाः श्री सम्यक्सम्बुद्ध शाक्यमुनिया शरणे वना
 प्रवर्ज्या सम्बर कया प्रवर्जित जुया श्री भगवान बुद्धया सर्व संघया
 बिनये पालन यानाः तथागतया शासने च्वना च्वंगु जुल । थये
 चिन्तामणि तीर्थे मांथात द्रोहि याह्य कोटिकर्ण शार्थवाह उद्धार
 जुया वंगु जुल ।

(इति श्री श्वयम्भू महापुराणे चिन्तामणि तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण

प्रमोद तीर्थया महात्म्य

होपाः— होपा छगु इलथे पातालया अधिपति जुया च्वंहा दानासुर धयाह्य दैत्यं पाताले राज्य याना च्वन । थनंलि छन्दुया दिने उह्य दानासुर दैत्य पातालं थाहाँ वया मर्त्यमण्डले नेपाले (पुण्य क्षेत्रे) रत्नाबती व बागमती संगम जुया च्वंगु प्रमोद तीर्थे स्नान याना त्रिभुवनया जुजु जुयेगु इच्छां उगु तीर्थे तपस्या याःगु जुल । वं गज्यागु यानाः तपस्या यातधासां सुनानं वयागु व ज्याये स्थंक वःसां मफय्क फिगू दिशायेसं ताडण किरण तथा तपस्या च्वंगु खतः । थुकथं दानासुर दैत्यं तपस्या यागुलिं स्वर्ग-भुवने देवराज इन्द्रया वैजयन्ति सिंहाशन कम्प जुल, सिंहाशन दगदगे जुल । थथे सिंहाशन सँसेलि इन्द्र ग्यानाः जियासिनं धर्म बल्लाह्य अवश्यं दत्त तर सुदतथे धका मत्तिइ तथाः देवशभा याना स्वःबले मर्त्यमण्डले प्रमोद तीर्थे दानासुर दैत्यं महातपस्या याना च्वंगुलिं इन्द्रया सिंहाशन संगु खः धेगु निर्णय जुया देवशभा विसर्जन जुल ।

तर देवराज इन्द्र सापमिक धन्दा कयाः मने खँ लहाका चवन "आः जि देवराज (देवेन्द्र) पदं च्युत जुइगु जुल" धका धन्दा कया चवंगु खः उर्वशी, मेनका, रम्भा व तिलोत्तमा धयापि अपशरा पिसँ स्वया इन्द्रयात थुगु कथं बिन्ति यात- भो देवेन्द्र ! छपित छु जुल ? काये दुःख तायाः बिज्याना चवना ? थये अपशरापिसँ बिन्ति याःगु खँ न्यना इन्द्र आज्ञा जुल- हे अपशरापि ! जित दुःख जुगु छु धासाँ मर्त्यमण्डले नेपाले प्रमोद तीर्थे दानासुर दैत्य वैजयन्ती जिगु सिंहाशने चवना त्रिभुवन एकछत्रं राज्य यायेगु बिचारं तपस्या याना चवन । आः दानासुरया तपस्यां जिगु सिंहाशन संगु सन तिनि । अवश्यन उगु तप पूर्ण यानाः तीर्थस बरदान कया जित कवत कया उहा दैत्यराज इन्द्र जूवैन । अये जुया जि तच्चतं धन्दा जुयाः दुःख ताया चवनागु खः । इन्द्रया थजाःगु भयं बिलि-बिलि जाःगु खँ न्यना अपशरापिसँ बिन्ति यात- हे देवेन्द्र ! थुलिया कारणे छःपिसँ धन्दा कया बिज्याये स्वा । थजाःपि न्ह्यार्थे जाःह्य तपश्चित्तनं जिमिगु नृत्य, संगीतं इमिगु तप भङ्ग याना वया चवना । श्वयातनं वं याना चवंगु तप बिध्वंस यनेत जिमिसँ कुतःयाये । छःपिसँ धन्दा कया बिज्याये स्वा । हे देवेन्द्र ! जिपि थर्थे अनवना वयात तप भङ्ग याना वय्, जिमिगु बसय् याना वय् धका अपि मेनका, उर्वशी, तिरोत्तमा, रम्भा व मेमेपि अपशरापि सहित याना प्रायत्रिस भवनं नेपाल मण्डले प्रमोद तीर्थे क्वहाँ बल ।

थुबले तीर्थया न्होने थ्यँसेलि दानासुर दैत्यराजं तपस्या याना चवंगु थासे स्वःबले ताडण किरण तया सुं द्राहाँ बनेमजीक थः जक

हुने चवना तप यानाः च्वंगु खना इमि सःल यात- आः गथे यानाः
 ध्व दानासुर यात तपस्या भङ्ग याये ? भिगू दिशासं अनेगु किरण
 ताडण याना तल । न्हागुहे जुइमा थ्वइगु तप भङ्ग याहे याये धका
 तापाकहे चवना रम्भा, तिरोत्तमा, उर्वशी, मेनका व मेमेपिं अपश-
 रापिं सकलें मिलय् जुया अनेगु राग-रागिनी कया मेहालाः तुति पाः
 कया पर्विकुज्याना अनेगु ताःलं ल्हाः मिखां संकेत याना प्याखँ
 हुला नृत्य यानां चवन । अथेनं व दानासुरं वास्ताहे मया
 ह्वानं मस्वसे मिखा निमिना एकचित्त याना योग तपस्था
 याना चवन ।

अपशरापिं गवायेत तक म्ये हाला प्याखँ ल्हुया चवननं वास्ता
 मयासेलि अजुचाया हानं सःलः यात- आः गथे यायेमाल ? ध्व दानासुर
 दैत्यं मिखानँ मकं वास्ताहे मया । आः अथेमखु थ्वइगु छे वनाः
 ध्वया धन सम्पति सारा सर्वस्व खुयाहया ध्वया न्होनेहे तीर्थये
 चुइका बी नु ! धका सकल अपशरापिनि सःलः याना चवन, थथे
 थ्वइगु सम्पति खनेव अवश्यनं दनावै उगु इलय् भीसं वयात वसय्
 काये धका अपशरापिं पाताले दानासुरया भवने वना, वया जहानपित
 मोह याना दैत्यया सारा सम्पति दक्क खुया हल । अले दानासुर
 तप याना च्वंगु प्रमोद तीर्थे वना दानासुरं खँक हे दक्क धन
 सम्पति चुइका बिल ।

पुकथं सारा सम्पति खुसी चुइका बिलनं वास्ता मयासे
 तपस्याहे याना चवन । तप भङ्ग यायेतवपिं अपशरात वयागु तप
 भङ्ग याये मफया कायेल जुया ल्याहाँ वन । दानासुरं भिनिदँ तक

तप याना तप पूर्णहे यात । त्रैलोके एकछत्रं राज्य यायेगु वर प्रशाद
 दानासुरं प्राप्तहे यात । अले व प्रमोद तीर्थया योगाश्रमं दना वना
 ह्यापां मर्त्यमण्डले दक्खभनं राज्य त्याका एकछत्रं राज्य यात ।
 थुकथं दानासुर दैत्यं संग्राम याये स्वायेकं मर्त्यमण्डले गुलितक राज्य
 दु उलि फुक्कं देशया जुजुपिन ग्याना राज्य त्याका मिहाशने
 चवन । सागर द्वीप फुक्क मर्त्यमण्डल त्याके थुंका त्रायत्रिम भवने
 एकछत्रं राज्य यायेगु मत्तिइ तथा आपालं दैत्यगण सहित याना
 सर्गते थाहाँ वन । सुधर्मा नाम देव सभास थंकाः वन । दानासुर वःगु
 खनेवहे देवराज इन्द्र तच्चतं ग्याना यावनहे देवशैन्य मुंका दैत्य-
 तय्नाप ल्वाःवन । तर देवशस्त्रं दैत्यतय्त छुं याये मफु । दैन्यतय्
 शैन्यतय्सँ धमाधम देव भवन ववत्यलाः त्याकाहल ।

थुकथं दानासुर दैत्यया वीर्यपराक्रम खना युद्ध यायेगु साहस
 मदया इन्द्रया वैजयन्ति सिंहाशन तोना वैकुण्ठे विष्णु नारायणया
 शरण वना इन्द्रं नारायण यान विन्ति यात- हे नारायणजु दैत्यराज
 दानासुरं अमरावति भवने वया जिलिते संग्राम यानाः जिगु राज्य
 त्याका काल धका कनाः इन्द्र वैकुण्ठेसँतुं चवंचवन । दानासुरं
 अमरावति त्याका हानं वैकुण्ठे वना संग्राम यावन थबले विष्णु व
 इन्द्र जाना दैत्यलिंगं संग्राम यागु जुल थुगु युद्धेनं दानासुरंहे त्याकल
 अले निह्यं विस्युवना ब्रह्मलोके वन अननं दानासुरं युद्ध यावगु
 जुल । उगु ब्रह्मलोकं ब्रह्मा, विष्णु व इन्द्र स्वह्यं विस्युवना कपिलाशे
 महादेवता महेश्वरया शरण वंगु जुल । अननं दानासुर दैत्य शैन्य
 सहितं संग्राम यावगु जुल । थबले ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्र व

मेमेपि सकल देवतापि कृप्यं जुया इपिलिसे त्वात् । तच्चतहे इताव
जुल तर धुकेन दानासुरं प्यह्यसितं विस्सुं वनेमा.गु अवस्था याना
विल । विस्सुंवन तर वंवं थायेहे दस्यं लिन्त्तु ल्यु जुल । उकथं
वंवं थायेनक दानासुरं लिन्त्तु लिनाहःगुलिं गुलां सुलेथाये मदया श्री
गुह्येश्वरी देवीया थासे वना श्री गुह्येश्वरी देवीयात पूजाभाव याना
ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर व इन्द्र प्यह्यसियां भट्टारक यात स्तोत्र याना
धुकथं विन्ति यात हे जगत जननी श्री गुह्येश्वरी देवी ! जिपिं
सकले कलपोलया शरणे वया । मेता कारणं मखु दानासुरदैत्य प्रमोद
तीर्थे तपस्या यात, तीर्थराज प्रशन्न यानाः त्रैलोक्या अधिपति जुयेगु
वरदान कथाः धुगु तपं पूर्ण याना मर्त्यलोक दक्व, सागर द्वीप पर्यन्तं
त्याका सर्गते वया अमरावनि त्याका वेकुराठ. ब्रह्मभवन, कपिलाश
आदि त्याका जिमित दानासुरं लिनाहया च्वन । हे जननी ! थधि-
जाःह्य दैत्यया वसय् लासेलि थ्व लोक गथे जुड ? अथे जूगुलिं थुह्य
दैत्य यात दमन याना विज्याये माल ।

थथे देवता पिनिगु विन्ति न्यना गुह्येश्वरी प्रदन्न जुयाः आज्ञा
जुल- हे देवगणपि ! कलपोलपि ज्ञाना विज्याये म्वा । थुह्य दस्य
यात दमन यायेगु खःसा कलपोलपिं सकले आबस्ती जेतवने अना-
थपिण्डदाश्रमे विज्याना च्वंह्य श्री शाक्यमुनीन्द्रया शरणे विज्याहुं ।
वसपोलं थुह्य दैत्ययात दमन याना विज्याइ धका गुह्येश्वरी देवी
आज्ञा जुया विज्यायेव ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्र व मेमेपि
देवतापिनं आबस्ती जेतवने अनाथपिण्डदाश्रमे वना श्री शाक्यमुनिया
शरण कमले भवपुया विन्तियात- हे जितेन्द्रिय, श्री धन ! थ्व त्रिभुवन

आः दत्तया लहाति लान जिपिं चनेथायेहे मदय्क ववँथाये च्वँच्वँ
थाये जिमित लिच्चू लिनाहया च्वन । जिपिं शरण वनेथाये गनं
मन्त, जिमित शरण कया विज्याहुँ धका बुद्धया पालि भपुया
शरण वंगु जुल ।

थथे ब्रह्मा, इन्द्र, नारायण, महेश्वरया विन्ति न्यना श्री शाक्य
मुनि बुद्ध आज्ञा जुया विज्यात- हे देवतापिं ! वल्लपोलपिं गुह्ये-
श्वरीहे विज्याना श्री नेरात्मा देवीया थासे च्वना श्री खगानना
देवीया मन्त्र जपयानाच्चँ धका बुद्ध आज्ञा दयेका विज्याःगु जुल ।
थनंलि श्री शाक्य मुनीन्द्रया आज्ञार्थे देवतापिं सकलें विज्याना श्री
खगानना देवीया अग्रे च्वना एकचित्त याना मन्त्र योग याना च्वंगु
जुल । थवले उह्य दैत्यराज दानासुरयात दमन यायेगुया कारणे श्री
शाक्यसिंह बुद्ध याःगु वीर्य पराक्रमं दानासुर च्वना च्वंगु थासे
विज्यानाः, प्रमोद तीर्थराज रुपं दर्शन बिया थथे आज्ञा जुया
विज्यात- हे दानासुर दैत्यराज ! थनंनँ च्वयेयागु ऐश्वर्य यःसा
आवस्ति नगरे जेतारामे अनाथपिट्ठदाश्रमे वना श्री शाक्यमुनि
बुद्धया शरण हुँ । थुलि आज्ञा जुयाः अनं अन्तरधान जुयाः अनाथ-
पिट्ठदाश्रमेतुं विज्यागु जुल ।

अनंलि दैत्यराज दानासुरनं अभ च्वेयागु ऐश्वर्य काय्गु आसं
आवस्ती वना अनाथपिट्ठदाश्रमे व्हाहँ वन । वनेवँहे अन आकाशर्थे निर्मल
जुया च्वँह्य रत्नकुतर्थे तःधिकह्य भ्वांनिगु लक्षणं पूर्णह्य चयेगु व्यञ्जनं
संयुक्तह्य, विद्याचरणं सम्पन्न जुया देव मनुष्यया शास्ता जुया विज्याह्य श्री
भगवान बुद्धयात दानासुर दैत्यं खनेवँहे व्वल्लुना वन्दना याःगु जुल । थवले

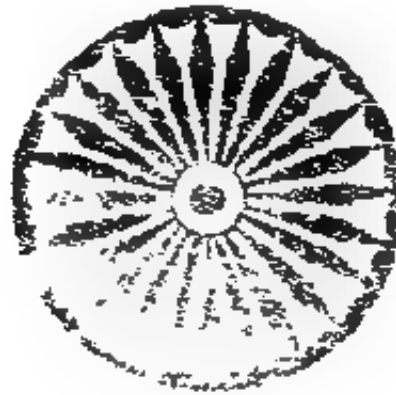
भगवान् बुद्धं यः गु उर्णाकोपं (ह्मातिकां) पञ्चरस्मि पिकया खय्का
विज्याः गु जुल । भगवान् बुद्धया रश्मि खय्मात्रं देत्यया क्रोध शान्त
जुया चित्त शुद्धि जुया सकल लोकयाके करुणा उत्पत्ति जुया संसार
अनित्य अनात्म धयागु विचाः याना थह्मां देवनापित दुःख विद्यागु
चित्त लुया वया दानासुर थः थमंतुं पश्चाताप चाया श्री मुनीन्द्रया
चरणे भवपुया विन्तियात- भो संम्यक्सम्बुद्ध ! जिगु दक्क अपराध
क्षमा याना विज्याहुं । ललपलयात दर्शन जक यायेमात्रं जि पश्चाताप
जुल, जिं याक्वसितहे दुःख वियेधुन ।

धुलि दैत्याया चित्त शुद्ध जुसेलि भगवान् बुद्धं आज्ञा जुय
विज्यात- हे दानासुर ! छं मन तथाः न्यं धका चतुरार्य सत्या व
षट्पारमिताया खं सम्पूर्ण आज्ञा दय्का विज्यागु जुल । थथे
तथागतया उपदेश न्यना दानासुरया चित्त शुद्ध जुया मैत्री, करुणा,
मुदिता, उपेक्षा थ्व चतुरव्रह्म व्यवहार चित्तोत्पत्ति जुया, आः जिं ब्रह्मा,
विष्णु, महेश्वर, इन्द्र अग्नि मेमेपित त्याके धुंसां दुःख विये
मखुत । आवंलि जिं ह्मापा ह्मापा तथागतपिसं चलय् याना वं कथं
दानपारमितां पूर्ण याना अनुत्तर सम्यक्सम्बुद्ध बोधिज्ञान लानाः तथागत
जुये अले सर्वसत्त्वपिन्त उद्धार याना महानिर्वाण पद लाये धका
धुलि प्रतिज्ञा यानाः श्री शाक्यमुनि याके क्षमा फवनाः थ्व संसार
त्रिलोकया राज्य त्याग याना भगवानया चरणे भवपुया विराकया
उह्मा दानासुर दैत्य ह्मापा तपस्या यानागु रत्नावती व वाग्मती संगम
जुया च्वंगु प्रमोद तीर्थस वनाः थ्व मर्त्यमण्डले लोकपित पञ्चकषायनं
शुक्त जुयाः दुःख सिधा च्वंणीगु इलय् सकल लोकपित जि उद्धार
याये फय्मा धका प्रतिज्ञा याना तपस्या याना च्वंगु जुल ।

धुलि जुये धुँसेलि श्री गुह्येश्वरी देवीं प्रशन्न जुया ब्रह्मा,
 विष्णु, महेश्वर, इन्द्र व देवता प्रमुखपित थथे आज्ञा जुया विज्यात-
 हे देवतापिं छलपोलपित जिं अभय विये धुन धनीनिसें दैत्याया भय
 मन्त आः दैत्या राजा प्रमोद तीर्थेवना हानं तपस्या यावने धुंकल ।
 आः छलपोलपि थथःगु भवनेसँ विज्याहुँ । थथे गुह्येश्वरीया आज्ञा
 न्याना ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्र सकलें थथःगु भवनेतुं सुख पूर्वकं
 आनन्दं चं विज्यागु जुल ।

थथे प्रमोद तीर्थे दानासुर दैत्या उद्धार जुया बंगु सँ
 कवचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे प्रमोद तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो वृंदाय ॥ नमो घण्टाय ॥ नमो सदाय ॥

स्वयम्भू पुराण सुलक्षण तीर्थया महात्म्य

ह्यापाः-- ह्यापा गौड धका नां जुया च्वंगु देश छगु दया च्वन ।
व देशया जुजु व महारानी पाखें छह्य काये मचा जन्म जुल ।
महारानीया मचा बूगु घडी, वहे लग्ने मन्त्रीया कलाःयानं काये
बुल । हानं वहे लग्ने वहे इलये छह्य गृहपति महाजनया कलाया
पाखेंनं कायेहे जन्म जुल । हानं व स्वह्यं दृगूहे अंश जुया तच्चतंहे
अलक्षणा जुयाः बूपिं जुल । इमिगु रुप गथेच्वं धाःसाँ मिखा गुलि
गुलि चिना म्येयार्थे ह्याउँसे च्वपिं, ह्यायेपं छुँयार्थे च्वपिं, म्हुतु तःप्वा
प्यार्थेनिसें वा दुपिं तुयुगु ह्युतुसि, मिखाफुसि स्वापिं, चिकिपु जुया
ताहाकः जुया च्वंगु ककु, तःग्वगु प्वा, ताहागु तेपु, धुँयार्थे च्वंगु पुलि
उँठयार्थेजाःगु प्यँपा, खवँ उला च्वंगु चिमिसँ, भाजंथे हाकुगु वर्ण
स्वङ्गु पालि, पालि तःले हः दु लुसिनं हाकु, पचिनँ ततःपु, तफा
जुया प्याफःगु ह्याये, सँ छेँ छेँ च्वं बेक्कगु तुति पालि तःले छुं
चि म्हु, थर्थेजापिं कुलक्षणां संयुक्तपिं अलक्षणापिं मस्त स्वह्य
जन्म जुल ।

थजापि अलक्षणापि मस्त बुइव जुजुया भण्डारे हीहिं सम्पति
पाः जुया वन । देशेनं दुभिच्च जुया वन, हानं जुजु धकानं माने
यामन्त, गुह्य गुह्येस्याँला देशहे तोताहल । थुले मन्त्रीयानं याना
यानागु ज्या स्यनाः सम्पति दक्क नास जुया वन । हानं महाजनयानं
कायेमचायागुहे दोषं याना-यानागु व्यपार सफल मजुया आपाल्ल
ऐश्वर्य नाश जुया वन । अनंलि महाजनया अलक्षणाह्य कायेयात
जातकर्म आदि सिधय्का निभाले तय्हल । थबले लोकपिसँ खनाः
त्वाः त्वाले व मचाया विषये थीथि मुना खँ जुल- भीगु देशये
तच्चतं अजुचायापुगु खँ जुल । थथेला गबले न्यनेहे मलंलि । थ्व
मचां यानाः जुजु, मन्त्री व महाजनया सम्पति हीहिंहे पाः जुया
वन । देशे सकल लोकपि धमाधम तना वना वन ।

स्वह्येस्यां मस्त किंछदँति जक दय्वला देशे अनहे उपद्रव
आदि जुया नय्मखना हाहाकार जुया वन । जुजुं अनेकथं शान्ति
याके बिलनं शान्ति मजु । अथे जूगुलिं लोकपिं वया जुजुयात थथे
बिन्तियात- हे महाराजा ! भीगु थ्व गौड देश दुभिच्च हाहाकार
जूगु मूखँ महाजनया जन्म जूह्य काये किंच्यागु कुलक्षणाह्य । अलक्षण
जूगुलिं थ्व देशे दुभिच्च जूगु खः । अथेया कारणे महाजनया काये
यात भीगु देशं पितना व्छय्माल, थ्वयात देशं पितना मव्छय्कं
भीगु देशे शान्ति स्वस्ति जुइ मखु । प्रजालोकपिनिगु थजाःगु खँ
न्यना जुजु व मन्त्रीया खँ ल्हाना थः अलक्षणापि कायेपित सुचका
दुतपिं व्छया महाजनया कायेयात कायेके व्छत । महाजननी, महा-
जनपिं खय्क- खय्कहे दुतपिसँ मचा लाकाः ज्वनाहल । जुजुं वयात

वाधेयंकेगु उजं बिल । जुजुया उजंकथं द्रुततसे मचायात हेका थःगु देशं पिने दुर्नान्तर बने थंका न्ह्यो वय्का च्वंगु इलय् गुई वाना थकल । द्रुतपिं जक थःगु देशेतुं ल्याहाँ वल ।

गुई वाना थकूहा मचाया न्ह्यलं चायेका स्वःबले थःत व्वना हःपिं ब्रह्मनं मखना तच्चतँ ग्याना उखे थुखे माजुल । मामां मामां गनंहे लुइके मफया नुगः मछिका ततःसकँ स्वया माजुल अथेनं थःत व्वनाहःपिं लुइके मफया “आः जि गन बने” थका अनवने थनवने मसिया गन गन लँ दत अन अनं वन । ववं-ववं वया भाग्यं धायेमाल याकनंहे नेपाःमण्डले थ्यन । अननं उखे थुखे फ्वना नया जुजुं छन्दु सुलक्षण तीर्थे थ्यन । अले तीर्थे वना स्नान थाना व तीर्थे मोल्हुवैपिके भिक्षा फ्वनानथाः अनहे च्वंच्वन । अन च्वंच्वंहे तःधिकःनं जुया वल । लिपा अन भिक्षाचा छेँ दय्काः व छेँ च्वनाः फ्वनानथाः तीर्थ सेवा थाना च्वन । अन च्वंच्वंहे लिपा फिया चेत्य दय्का पूजाभाव थाना त्रिरत्नया सरणनं बनेसःह्य जुल ।

थुकथं व अलक्षणह्य मचाँ नित्य स्नान थाना फिया चेत्य दय्का त्रिरत्नया शरण वनाः फ्वनानथाः व तीर्थे च्वंच्वं तीर्थ सेवाया पुण्य प्रभावं उह्य गौड देशयाह्य महाजनया कायेया अलक्ष्म फुकं शान्त जुया सुलक्षण जुया वल । थुकथं सुचित्तं तीर्थ सेवा थायां उकिया पुण्य प्रभावं अलक्षण फुकक नास जुयाः सुलक्षण जुया वयाः भिनिदँ दसेलि दिव्य देह जूगु जुल । थःगु शरीर सुलक्षण जुसेलि थःगु देशे वने थका मत्तिइ तया तीर्थयाके बिरा कया उह्य शार्थवाह गौड देश पात्से स्वयाः ल्याहाँ वंगु जुल ।

गौड देशे ध्वंका महाजनया काये धःगु जे वन । धबले
महाजन महाजननीन ह्यसीके मफया- छ सु ? धका न्यंबले सुलक्षण
पुरुष धाल- जि छलपोलपिनि काये खः । नेपाले सुलक्षण तीर्थ सेवा
यानागु पुण्यया प्रभावं अलक्षण नास जुया सुलक्षण जूगु खः । जि
छलपोलपिनिहे काये खः । वा माँपि पत्या मजुया- छ छु ? जिमिन
वा माँ नाला जिमिगु अंस ताके यावह्य खः । धका राज पुरुषपि
सःता ज्वँकाः जुजुया न्यायालये यंकूगु जुल । जुजुयाथाये ध्यनेत्र
महाजनं जुजुयात विन्तियात- महाराज ध्वं जिमिगु धन सम्पत्ती
लोभ तथा जिमित माँ अबु नाःवया च्वन । ध्व जिमि काये खहे
मखु । जि कायेला किंवागु अलक्षणह्य खः छलपोलनं सिहेस्यु ।

जुजुं आज्ञा जुल- हे सुन्दर पुरुष छ सु ? उह्य महाजनया
कायेला अलक्षणाह्य खः । जिहे गुईं वाके व्हयागु खः छं छाये
थथे मखुगु खँ ल्हानागु ? जुजुया खँ न्यना महाजनया कायेनं
विन्तियात- हे महाराज ! जि महाजनया काये खः । छलपोलं वाके
व्हह्यनं जिहे खः । तर नेपाले सुलक्षण तीर्थ सेवा यानागु पुण्यं
जि सुलक्षण जुया दिव्य देह जूगु खः । जि ह्येकागु मखु । थथे
उह्य पुरुषया खँ न्यना जुजुं विश्वास याना “धःह्य कायेनं अलक्षणह्य
खः अकें ध्व लिसे व्हया धः काये राजकुमारयातनं तीर्थ सेवा
याके व्हय् माल” धका मत्तिइ तथा थथे आज्ञा जुल- हे बाबु !
छ सुलक्षण तीर्थ सेवा यानागु प्रभावं अलक्षण नास जुयाः सुलक्षण
जुया वःगु खःसा जिमि कायेपिनं अलक्षणापि खः । अकें छ उद्धार
जूगु तीर्थ यंका राजकुमारयातनं तीर्थ सेवा याकाहिं धका धः काये

यात सःता न्होने तया बिल । एव स्वया मन्त्रीनं थः काये सःताहया
जि कायेयातनं तीर्थ संवा याकाहिं धका लःलहाना बिल ।

अनं जुजुया काये वन्त्रीया काये व्वनाः हानं गौड देशं नेपाल
देश स्वयाः वंगु जुल । अपिं कुमारपिं स्वह्यं नेपाले सुलक्षण तीर्थे
ध्यंका भिच्यागु अलक्षणं युक्तपिं निह्यसितं व तीर्थे मोल्हुका श्रित्तनया
शरण व्वया फिया चैत्य दय्के बिया चैत्यपूजा याके बिया तःगु
जुल । उकथंहे तीर्थ सेना यायाँ जुजुया काये व मन्त्रीया काये
निह्येसियाँ अलक्षण शान्त जुया सुलक्षण जुया दिव्य देह जुया
वल । अनंलि महाजनया कायेनं निह्यं व्वना थःगु देशे ध्यंकः
वया राजकुलस वना जुजु, मन्त्रीया न्होने स्वह्यं च्वना महाजनया
कायेनं विन्तिथात- हे महाराजा, मन्त्रीजु ! छलपोलपिनि कायेपि
कथा विज्याहुँ धका अलक्षण शान्त जुयाः दिव्य देह जुपिं राजकुमार
जुजुयात लःलहाना बिल मन्त्रीया काये मन्त्रीयात लःलहाना बिल ।

थबले जुजु मन्त्री लोकपिं सकलें अजुगति चाया महाजनया
कायेयात धन्यावाद व्यूगु जुल । अनंलि महाजनया काये थःगु छेँ
वन । अलेतिनि माँ बापिं खुशि जुया कायेयात धन्यावाद बिया
सुल पूर्वकं च्वना च्वंगु जुल ।

थथे गौड देशया जुजुया काये, मन्त्रीया काये व महाजनया
काये स्वह्यं सुलक्षण तीर्थे उद्धार जुया वंगु खँ व्वचाल ।

॥ नमो वृद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संन्याय ॥

स्वयम्भू पुराण

जय तीर्थया महात्म्य

ह्यापा-ह्यापा दानासुर दैत्यया कला; भातं न्हावले त्वापु जक
यावद्गुलिं मन बितराम जुया उह्य दैत्यनी थःगु देशं प्याहाँ वना
नेपाले वाग्मतीया सिथे च्वना उपोषध व्रत धारणा याना च्वंगु जुल ।
छन्दुया दिने फुल्लच्च पर्वते विज्याना च्वंहा श्री वसुन्धरा देवी
प्रशक्तं प्रभावती खुसी उत्तर वाहिनी जुया वया दैत्यनीनं व्रत याना
च्वंगु तीर्थे संगम जूवल । थवले श्री वसुन्धरा देवी प्रत्यक्ष जुया
दैत्यनीयात आज्ञा जुल छं व्रत यागु पुण्यं याना छं पूर्वजन्मया
पुत्री प्रभावती छं थ्व तीर्थे उपोषध व्रत च्वंगु पुण्यं याना उद्धार
जुल । हे दैत्यनी ! ह्यापा छकःनं थ्व तीर्थे बल नांहा दैत्य छह्य-
सियाँ तीर्थ सेवा यानाः जय मङ्गल जुया, त्रैलोक्या मालिक जुया
वन । अथेया कारणं थ्व तीर्थयात जय तीर्थ धका धाःगु खः ।

थ्व तीर्थे आनन्दादि लोकेश्वरया स्नान प्रभाह यायीगु इत्य
सु बुद्धिमानि मनूतसे स्नान पाइ उह्य मानवयात मुक्ति प्राप्त जुह ।
गुगु इत्य लोकनाथ थुगु प्रभावती छिकी उगु इत्य सुं मामवर्षि

स्नानयात धाःसा उह्य मनूया शरीर निर्मल जुया अन्तकाले सुखावती
 यास लाइ । शुद्ध मनुष्यं जय तीर्थे जप होमादि व्रत याइ उह्ये-
 सिया फुक्क दुःख नास जुया लिपा भिंगु कुले जन्म जुया अनुत्तर
 ज्ञान प्राप्त जुइ । शुलि आज्ञा जुया श्री वसुन्धरा देवी अनसं
 अन्तर धान जुया विज्यात ।

दैत्यनीनं व तीर्थे स्नान आदि उपोषध व्रत यानाः जीवनं
 मुक्त जुया वंगु जय तीर्थया खँ व्रचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराण जय तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संन्याय ॥

स्वयम्भू पुराण चतुर यूगादि तीर्थ सेवा

थनंलि हाकनं गोपुच्छ पर्वते च्वनाः श्री शाक्यमुनि भगवानं
मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दय्का विज्यात— थ्व नेपाले आदि तीर्थ
उत्तम जुया च्वंगु ह्यापां पुस्य तीर्थ धालसां १. शोधन तीर्थ २. शान्त
तीर्थ ३. शंकर तीर्थ ४. राज तीर्थ ५. मनोरथ तीर्थ ६. निर्मल
तीर्थ ७. निधान तीर्थ ८. ज्ञान तीर्थ ९. चिन्तामणि तीर्थ १०.
प्रमोद तीर्थ ११. सुलक्षण तीर्थ १२. जय तीर्थ । थुलि द्वादश
तीर्थ सेवा यानाः उच्चार जुगु खँ जुल । आः हानं मेगु उप-तीर्थया
खँ न्यं ।

ह्यापां बाग्मती मूलया समीपे सहस् सुन्दरी नागनीनं बास
याना च्वंगु सहस् सुन्दरी तीर्थे श्रावण, कृष्ण त्रयोदशी महाप्रवकाले
गुह्यसिनं स्नान याना तीर्थ व्रतयाइ उह्यसित भिंकथं कामना फल
प्राप्त जुइ ॥१॥ हानं निगूगु बाग्मतीसँतुं, अगस्त्य च्छर्पि कलश
स्थापना यानाः तीर्थ सेवा वंगु अगस्त्य तीर्थे कार्तिक शुक्लपक्षे
युगादि नवमि खुन्दु । उगु तीर्थे गुह्यसिनं तीर्थ सेवा याइ, स्नान याइ

उह्यसित मनोरथ पूर्ण जुइ ॥२॥ हानं बाग्मतीसँतुं, आपालं नागतसे
बास याना च्वंगु अनन्तहृद तीर्थे माघ शुक्ल पुहीखुन्दु गुह्यसिनं
स्नान याना तीर्थ सेवा याइ उह्यसित अक्षय धनया धुकू जुइ ॥३॥
हानं बाग्मतीसँतुं ताराहृद तीर्थे बैशाख शुक्ल तृतीय खुन्दु गुह्यसिनं
स्नान, तीर्थ व्रत याइ उह्यसित सर्व भय शान्त जुइ ॥४॥

बाग्मती तीर्थ दक्के प्रधान- तथना च्वंगु तीर्थ खः । थ्व
तीर्थे छकः जक स्नान याःसां आपालं फल प्राप्त जुयाः बचन, मन,
शरीर शुद्ध जुया चतुर्ब्रह्म विहार धारणा याये फया, पूण्य सम्भारं
पूर्ण जुया अनुत्तर संम्यक्सम्बुद्ध जुइगु तकं फल प्राप्त जुई । दश
भुमीश्वर जुया आवक, प्रत्येक, महायानया ज्ञाननं लाभ जुइ । हानं
गुह्य पुण्यात्मापिं शंख पर्वते थाहाँ वना गुह्य मनुष्यं उपोषधे च्वना
ध्यान भावना याइ, योग याइ उह्य मनुष्ययात सकल सिद्ध फल
प्राप्त जुया समस्त पापं मुक्त जुइ । थुगु जन्मे सकल ऐश्वर्य पूर्ण
जुया अन्त काले उके सुगती प्राप्त जुइ । थथे नेपाले आपालं मूल
तीर्थ उप-तीर्थ दया च्वन ।

मूल बाग्मती, केशावती, मणिरोहिणी आदि मेमेगु खुसिनं
गन गन संगम जुल अन अन महातीर्थ, उपतीर्थ धयातल । पुखु, दहँ,
बुंगा, खुसी अने-अनेगु थासे तीर्थ धका धयातल । थथे तीर्थ
पत्ति यथाविधिथे स्नान दान व्रत याना बइ उगु पुण्यं याना उह्य
मनुष्यपित धःगु इच्छा थे फल लाभ जुया अन्ते मोक्षगति प्राप्त
जुया वनी । थथेया कारणे मनुष्यपिसँ तीर्थ सेवा- स्नान, फिया
चैत्य दय्का, पूजाभाव, त्रिरत्नया शरण, उपोषधे च्वना धर्म याई

उगु पुण्यं याना चित्त शुद्ध जुया सकल कर्म शिद्ध जुया थुगु
जन्मे सुख सम्पत्ति प्राप्त जुया अन्ते मोक्ष प्राप्त जुइ । कल्याण
सद्गुणं सम्पत्ति लायेगु इच्छा याइपिसँ थुगु महान् उत्तमगु द्वादश
अष्टवैतराग उपतीर्थे वना स्नान दानादि कर्म याना त्रिरत्नया शरण
वना उपोषधे चवने माः ।

थथे श्री स्वयम्भूया प्रभावं द्वादश तीर्थ आदि नाना तीर्थ
दया वसेलि ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्रादि देवतापि सकलें थथः
परिवार आदि वना छत्र ध्वज पताकार आदि ज्वना अनेक वाद्य
थाना हर्ष पूर्वकं नैपालया तीर्थ सेवा याना श्री स्वयम्भू दर्शन
पूजा याना वंगु जुल । भगवान बुद्ध आज्ञा जुया विज्यात- जिनं
हापा- हापाया जन्मे थ्व नेपाल महामण्डले अनेक दया च्वंगु तीर्थे
स्नान दान याना त्रिरत्नया शरण, उपोषध व्रत साधना याना
वयागु धर्म थुगु जन्मे त्रिमण्डलशुद्ध जुया निर्मल आत्मा जुया चतुर
ब्रह्म बिहार धारणा याना सद्गुणया स्थान जुया सकल बोधिसम्भारं
पूर्ण जुया मारणपित्त त्याका राग, द्वेष, मोह त्याग याना बोधि
ज्ञान ज्ञाना तथागत जुया संसार उद्धार यायेगु चित्तोरपति जूगु खः ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! छिमिसँनं थथे धका सीका बोधि ज्ञान
लायेया, कारणे सकल तीर्थ पत्ति स्नान या, त्रिरत्नया शरण उपोषध
व्रते च्वँ, श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात भावना याना बोधि व्रत चले
या । थुगु पुण्यया फलं छिपिं गबलेसँ दूर्गती जन्म जुये म्वाजा सदां
सद्गती जक जन्म काये दै । त्रिरत्नया सेवा यानाः त्रिरत्नया सेवा

यानागु फलं, तीर्थ सेवाया फलं कायवाक्चित्त शुद्ध जुया संसारे
 दक्वसितं उद्धार याये फइ । अनंलि निर्मल आत्मा जुया चतुर
 ब्रह्म बिहार धारणा याये कुह्य बोधिज्ञान लाना अन्ते मोक्ष पद
 लाइ । थये सकल सभा मण्डल स्वया श्री शाक्यमुनि आज्ञा दय्का
 बिज्यागु जुल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे अष्ट वैतराण, द्वादश तीर्थादि महास्य वर्णनोक्तम् पञ्चमोऽध्यायः सम्पत्)

॥ नमो बुद्धाय । नमो ज्ञानाय । नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण षष्ठमोऽध्याय प्रारम्भ

द्वादश तीर्थया खँ न्यने धुंका मैत्री बोधिसत्त्वं मन प्रशन्न
याना लाहात हाजोपा श्री शाक्यमुनीन्द्रया चरणे भवपुया हानं थथे
बिन्तिघात- हे शास्ता ! छलपोलया अनुग्रहनं तीर्थया फुक्क खँत
न्यने धुन, आः हाकनं थुगु आदिबुद्धया निर्माणकाय श्री स्वयम्भू
यात छुया कारणे श्री धर्मधातु बागिश्वर धका धाःगु खः थुगु खँ
कृपातया आज्ञा दय्का बिज्याहुँ । थथे मैत्री बोधिसत्त्वया बिन्ति
न्यना श्री धन, तथागतं आज्ञा दय्का बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व !
मन तथा न्यँ, श्री स्वयम्भूयात धर्मधातु बागीश्वर धका ह्याये धाल
धइगु खँ जिं कने ।

हापा- हापा मनूतय् आयु स्वीदोदँ परमानं दया च्चंबले
शोभावती नगरे श्री कनक मुनि नां जुया च्चंह्य तथागत जुया
बिज्यात । वसपोल संघकसम्बुद्ध जुया सकनसियाँ गुरु जुयाः दक्क
धर्मया जुजु जुया मुनि मध्ये मुनीन्द्र सर्वज्ञ जुयाः, देव मनुष्य

पिनि शास्ता जुया विज्याना च्वन । उगु इलये जि सद्धर्म राज
नाह्म घोधिसत्त्व जुयाः कनकमुनि तथागतया संघ जुया च्वना ।

हे मैत्री बोधिसत्त्व ! उगुहे इलये बाराणसी धयागु काशी
शहरे विक्रमशील महाविहारे धर्म श्री मित्र धयाह्म छह्म महापण्डित
भिक्षु प्यंगु वर्णया ब्राह्मण, चेत्री, वैश्य व शूद्र आदि सारा
भिक्षुसंघर्षि सहित आपालं लोकणि मुंका नाम संगीतिया अर्थ व्याख्या
यानाः धर्मकथा कना च्वंगु जुल । थयिगु महा उत्तम जुया च्वंगु
नाम संगीतिया धर्मकथा न्यना सभालोक सकलें सर्व धर्म सम्बुद्धया
महात्मा धका प्रशंसा याना चित्त बोध यानाः लोकपिसँ धर्म श्री
मित्र, महापण्डितयात सुभाय् बिया च्वंगु जुल । थुकथं हीहिं
विक्रमशील महाविहारे नाम संगीतिया खँ कना च्वँच्वं छन्दु द्वादशाक्षर
अन्ना ईई उऊ एऐ ओऔ अत्रः किनिगः आखःया अर्थ दयाये
मफया धर्म श्री मित्रया अथे याये थथे याये मदया उखुन्दु बाखँ
कनेगुहे दीमाल । बाखँ दित, सकलें “थौं याकनहे बाखँ दित”
धाधौं थथःगु छे ल्याहाँ वन ।

धर्म श्री मित्र पण्डितया मने “आः गथे याये ! सकसिनं
उलिहे द्वादशाक्षरया खँ कने मफुह्य धाइ” धका धन्दा कया च्वन ।
वं बाराणशी क्षेत्रे मेणि सःस्युपिके वना द्वादशाक्षरया अर्थ न्यनेगु
विद्याः मया । वयात मसःह्य धाइ धका । वं “महाचीने पञ्चशीर्ष
पर्वतस विज्याना च्वह्य महामञ्जुश्री गुरुया निर्माण काय मञ्जुदेवा-
चार्य, वसपोल महाभिक्षु सकल दिद्याया अधिपति, वचनया मालिक

सर्वसत्त्वया गुरु जुया विज्याह्य । यथिह्य मञ्ज देवाचार्याथाये वना
नामसंगीतिस वया च्वंगु द्वादशाक्षरया अर्थ व व्याख्या न्यनाः सीका
वय्" धका मत्तिह तया धर्म श्री मित्र उखुन्दुया चान्हेहे दना
विक्रमशील महारिहारं सुताहे मसीक प्याहाँ वया महार्चीन वने धका
प्रस्थान जुल ।

अबले महार्चीन वनेत नेपालेहे जुकाः वने मागु जगुया निम्ति
धर्म श्री मित्र वव-वव नेपाल मगहले ध्यंक वल । यबले श्री
साम्बाँगु पर्वते बिज्याना च्वंहा परचित्त ज्ञान सिया विज्याह्य श्री
मञ्जुदेवाचार्य गुरु धर्म श्री मित्र वःगु पञ्चाभिज्ञया प्रभावं सीका
"धर्म श्री मित्रं जितः नापलाये धका महार्चीने वनेत यन ध्यंकः
वल, ध्वयात जिं परिश्रम याकेमखु । जिगु ऋद्धि दलं न्ह्योने ध्यंक
वना दर्शन बिये" धका बिचाः याना गोपुच्छ पर्वतं ववहाँ बिज्याना
थः हल वाइह्य सा जवा जुया ज्याथ (बुरा) यागु रुप धारणा
याना ज्यापु जुया मिह शार्दुर निह्य हले याना हल ज्वते
याना च्वन ।

थुगु इत्यय् महार्चीन वने धका वःह्य महापरिदत चीन वनेगु
लँ मसिया गनवने गनवने जुया च्वन । निभायो लुकुबिया ह्याउँ
निभा जुया च्वन । भंगःतनं च्यारचिर हाहाँ सर्गते ववव्वं थथःगु स्वः
माः जुया च्वन । उखेनं बुँ उखेनं बुँ, बुँया फाँते धर्म श्री मित्र
थामं थामँ वना च्वन । चीन वनेगु लँ मसिया सुयाके न्यने सुयाके
न्यने जुयाः उखेँ थुखेँ मिखा ववव्वं वना च्वंबले तापाकँनिसें हल
ज्वते याना च्वंहा छहा बुराह्य ज्यापु खनाः "वयाकेहे चीन वनेगु लँ

न्यने मालि" धका मत्तिइ तथा धर्म श्री मित्र तापाकंहे ज्यापुयात
सःतल- हे आवा ! हे ५ आवा !!

ज्यापु- छाप् ५ भाजु ?

परिहृत- हे आवा ! चीन वनेगु लँ गुखे पाखे खः हाँ ?

ज्यापु- चीन वनेगु लँ यक्वहे तापानि भाजु ।

परिहृत- हे आवा चीन वनेगु लँ जक कनाब्युरे !

ज्यापु- अथे मखु भाजु चीन वनेगुला यक्वहे तापानि । आः
द्योनं बी धुंकल, अकें थौं जिगु छेनिं बासँ च्वना बिज्याहुँ बरू
कन्हे जिं लँ केना बिइका मज्यूला ?

अथे लँ लहाल्हाँ धर्म श्री मित्र न्हावना च्वच्चँ व बुराह्म
ज्यापुं सिंह शादुरत निह्म घानाः हल जोते याना च्वंगु खनाः
परिहृत भसंग वन, म्यात । ज्यापुं सःतल- थन वारे ! धर्म श्री
मित्र धाःसा भन ग्याः पहलं ल्याहाँ वनी । ज्यापुं हल तोता धर्म
श्री मित्रयाथाये वयाः- स्व भाजु महाचीन वनेगुला यक्वहे तापानि
थौं चच्छि जिगु छे च्वनाः कन्हे ह्वापां दनाहुँ जिं कनाब्ब्यु । द्यो
रुयुँरुयुं धाल ज्यापुं व धर्म श्री मित्र नाप लँ लहाल्हाँ छे च्वनायेन ।
द्यो रुयूँसेहे च्वन ।

मज्जुदेवाचार्य सिंह शादुर तथा हल जोते यागु थाये थौंया
अद्यापि मज्जुश्री भूमि धालसां सावा भूमि धका दहेदनि । भेषधारी
ज्यापुं धर्म श्री मित्रयात पिरीसंतुं बाये व्यूगु जुल । बहनीसिया
नय्नी सिधय्व द्यने त्यसेलि धर्म श्री मित्र पिने पिरी ग्वतुल ।
न्याः मक्कनि ज्यापुंनँ घाराङ्ग खापा तिनाहल खवनं रुवाराक्क तल ।

धर्म श्री मित्र द्यनेत सन न्ह्यः मव । व बुराह्म ज्यापुयाला त्यासेपिं
 कला निह्य दुगु जुया च्वन खनी, क्वारा-क्वारीं कला भात खँ हाना
 च्वन । पिने च्वंहा धर्म श्री मित्रया द्यने मफया थथे धका मत्तिइ
 तल "गजाथाये वासँ च्वंवय्लात, थजाह्म बुराह्म ज्यापुया निह्य निह्य
 त्यासेपिं कला ! द्यनेनं स्वाःला ! लुया खँ थ्व क्वारा क्वारा" धका
 धर्म श्री मित्र तीजक दनाः कलाभात खँ लहाना च्वंथाये क्वँय्त्वाः
 हते हायेपं दिका खँ न्यना च्वन । दुने थथे धका खँ लहाना च्वन-
 वरदा, मोचदा धालसाँ केशनी, उपकेशनीपिसँ थः भातयात थथे
 विन्ति याना च्वन- हे मञ्जुदेवाचार्य ! हे नाथ ! छःपिसँ च्वना
 हयाह्म सु थ्व ? गनं वःह्य ? पण्डित भिच्छुथें च्वं, सु थ्व ? थथे
 कलापिनिगु खँ न्यना मञ्जुदेवं आज्ञा जुल- हे केशनी, उपकेशनी !
 थ्व चारानसी देशं वःह्य महापण्डित धर्म श्री मित्र खः । थ्व जाये
 थन बल धाःसाँ विक्रमशील महाबिहारे सकल सभालोकपित नामसंगीति
 व्याख्या यानाः कना च्वन । छन्दुया दिने द्वादशाक्षर थ्यँसेलि उगु
 किनिगः आखःया खँ कने मफया तच्चतं मछालाः भीगु देश
 महाचीने वनाः जिके द्वादशाक्षरया अर्थ न्यने धकाः वःह्य खः । आः
 भी थन च्वँच्वनागुलिं थ्वइत महाचीन थ्यंक ठळये मखु धका
 जिं च्छि बलं थ्वयात थन च्वना हयागु खः तर थ्वं जितः
 ह्यसीके मफत ।

धुकथं मञ्जुदेवाचार्य देवीपित कना च्वंगु खँ क्वँय्त्वाः हते
 हायेपं प्वाः दिका न्यना च्वंहा धर्म श्री मित्र फुक्क खँ न्यना
 "अहो ! जिं गथे गुरूयात ह्यसीके मफत" धका लुखा खलुसँ भवसुनाः न्ह्यो

वयेका च्वन । धुलुन्हुया चा फपुलाः सुथ जुसेलि देवीपिं पिहँ
 विज्यायेत खापा खंत्रले लुखा खलुस भ्वसुना च्वंहा धर्म श्री मित्र
 खनाः थव स्वामि मञ्जुदेवाचार्ययाथाये वना बिन्तियात- हे नाथ !
 ह्मिगःपाह्य पशिडत भित्तु भीगु लुखा खलुइसं भ्वसुना च्वन । थथे
 वरदा देवीया खँ न्यनाः श्री मञ्जुदेवाचार्य गुरु वनाः धर्म श्री मित्रया
 लहाः ज्वना आज्ञा जुल- हे धर्म श्री मित्र ! दँ दँ । थथे गुरु
 मञ्जुदेवं थनेवं धर्म श्री मित्र भसंग न्ह्यलं चायेकाः गुरुया पालि भ्वपुया
 बिन्तियात- हे गुरु ! जिं छलपोलयात ह्मसीके मफुत जमा
 याना विज्याहुँ ।

हे मञ्जुदेवाचार्य गुरु ! छलपोलयात कोटि कोटि नमस्कार ।
 हे गुरु ! जि थन वयागु छलपोलं सिहेस्यु, हे गुरु ! जितन तमसंगीतिस
 च्वंगु द्वादशाक्षरया अर्थ कना विज्याहुँ । थथे धर्म श्री मित्रया
 बिन्ति न्यना मञ्जुदेवाचार्य आज्ञा दयेका विज्यात- हे धर्म श्री
 मित्र ! बिना अभिषेक मलाःह्मयात गथे कने ? अथेया कारणे यथा
 विधिथे छं अभिषेकनिं का । बिना अभिषेकनं द्वादशाक्षरया अर्थ
 कनेमज्यु धका आज्ञा दयेका विज्याःगु खँ न्यना धर्म श्री मित्रं हात
 हाजोपा मञ्जुदेव गुरुया चरणे भ्वपुया थथे धका बिन्तियात हे
 गुरु ! छलपोलं अभिषेकनिं का धका धया विज्यात । अभिषेक कायेत
 जिं गुरु दक्षिणा बीत जिके छुं धन सम्पति मदु । छु दक्षिणा
 बिये ? दक्षिणा मबियेकं जितः छु फल लाइ, छु सिद्धि दइ ! बिना
 दक्षिणां ज्ञानि जनं सिन्ति गुरु याके विद्या आदि गथे अभिषेक
 काये ? धका बिन्तियात । शुलि धर्म श्री मित्रया खँ न्यना गुरुं आज्ञा

जुया विज्यात- हे धर्म श्री मित्र छंगु भाव दसेलि, श्रद्धा भक्ति दसेलि धन सम्पति लुयायेत माःगु ? श्रद्धा भाव मदुहोसिया धन दयानं लुयाये ?

गुरु धयाहोसित श्रद्धा भाव दुह्य शिष्य दत धाःसा गाः युकिहे संतुस्त जुइ । धनं सिद्धि दैमखु, सम्पति सिद्धि लाइ मखु श्रद्धा भाव भक्ति मदुह्य, चित्त सुद्ध मजुह्य, क्लेशावर्ण मुक्त मजुह्य, तृष्णाक्षय मजुह्य, गुरु स्वया जि सः धका जुइह्य, गुरुयात दोष तथाः खँ लहाइह्य धजाःह्य गुरु द्रोहिं मन्त्र कपाः न्यासय् च्वंसाँ भावना याःसाँ अर्थेजाःह्य द्रोहियात हुं सिद्धि फल दैमखु । गुरु धयाहोसित श्रद्धा दुह्य शिष्य दयेवं सन्तोष जुइ धनं सन्तोष जुइ मखु । थये छंके श्रद्धा भाव गुरु सेवा छंके दसेलि धन मदु धका सन्देह कायेम्वा धका मजुदेवं आज्ञा दय्का विज्यात ।

थये गुरुया आज्ञा न्यना धर्म श्री मित्र मन आनन्दयाना हर्षपूर्वकं गुरुया चरणे प्रणाम याना विन्तियात- हे गुरु ! छलपोल श्रद्धा, भक्तिभाव मात्रं सन्तुस्त जुसेलि जिं छलपोलया सेवा दयेगु निश्चय जुल । हे गुरु ! जित कृपा दष्टि स्वया विज्यानाः यथा विधिये दिक्षा विद्याः द्वादशाक्षरया अर्थ जित कना विज्याहुँ धका विन्तियात । थये विन्तियाःगु न्यना गुरुं आज्ञा दयेका विज्यात- हे वत्स ! हे बाबु ! छं श्रद्धा भाव दसेलि जिं अभिषेक विये । छं चित्त प्रशन्न याना भिनकं धारणा या धका आज्ञा दयेका विज्यानाः श्री स्वयम्भू ज्योतिरूपया न्होने हिरा, नील, पुष्पराम, माणिक व पन्ना थये न्याता रत्न चूर्ण याना प्वताये दयेका श्री मजुदेवाचार्य विधिये

श्री धर्मधातु वागीश्वरया मण्डल चवया उगु मण्डल भिनकं आराधना
 याना बिधिपूर्वकं पूजाभाव याना थहानं प्रशन्न चित्त यानाः धर्म श्री
 मित्रयात मण्डल दर्शन विद्या पञ्चाभिषेकादि चतुर्दशाभिषेकादि विद्या
 द्वादशाक्षरया गुह्यार्थ बाह्यार्थादि कना विज्यानाः लिपा गुरूं हानं
 धुत्तिनं आज्ञा जुया विज्यात- हे शिष्य ! ध्व गुह्यार्थ व बाह्यार्थ
 पात्र विचाः यानाः जक कने दु । श्रद्धा भाव भक्ति महुपिन्त कने
 महु । ध्व न्यनेत ह्येकी, धन बी, लोभ न्यनी, ऐश्वर्य की अथेनं विचाःमयासें
 कने महु । ह्यकाः, रुयानाः न्यनेत सनी तर विचाःमयासें कने महु ।
 गुह्येसिया श्रद्धा दु वयात जक कने । भावभक्ति दुह्येसित जक । हे
 शिष्य ! आः छं गुरू दक्षिणा छुं महुसाँ छं श्रद्धा भक्तिभाव दसेलि
 उकेहे जि सन्तुस्त । गन उत्तमह्य शिष्य दत अन धन सम्पत्ति
 स्वयाःनं तःधं । अथे जूगुलिं गुरूयात शिष्यजोह्य उत्तम ऐश्वर्य मेगु
 महु । शिष्ययातनं गुरूजोह्य उत्तम मेगु छुं महु । आः थनीनिसें
 छ जिह्य परम शिष्य जुल काये समानह्य जुल, धका श्री धर्मधातु
 वागीश्वरया अभिषेक विद्याः व मण्डले च्वंषिं देव देवी कथःथे
 क्यना श्री द्वादशाक्षरया गुह्यार्थ कथं यानाः धर्म श्री मित्रयात
 दिक्षा व्युगु जुल ।

धवले धर्म श्री मित्रं मञ्जुदेवाचार्य पालें उगु अभिषेकया अर्थ
 ज्ञाभ यानाः द्वादश भूमिया गुह्य ज्ञान प्राप्त याःह्य जुल । थनंलि
 धर्म श्री मित्रं मञ्जुदेवाचार्य गुरूयात थःगु शरीरया रत्न मण्डल
 दय्का आत्मा सहितं गुरू दक्षिणा दोहलपा चरण कमले अष्टाङ्ग
 प्रणाम यानाः थुकथं विन्तियात- हे गुरू ! हलपोलया कृपानं हल-
 पोलया दयां जिगु मनोवांछा पूर्ण जुल । श्री सतगुण अर्थ धारणा

यानाह्म जि जुल, जि सदाकालं छलपोलया शरणे च्वनाः गये धन
छलपोलं आज्ञा जुल अयेहे जि चले यायेगु जुल । हे गुरु ! उकें
छलपोलं संबोधिज्ञान साधना यायेगु जितः आज्ञा दयेका विज्याहुँ
धका विन्ति यासैंलि गुरु मञ्जुदेव शिष्यया शुद्ध चित्त खना सम्बोधि
चर्याया क्रम आज्ञा दयेका विज्यात- हे साधु जुया च्वंहा । सदाकालं
ध्व संसारे बोधिज्ञान साधना यानाः संसार हित यायेया निमित्तं
बोधिचर्या व्रत चले या । बोधिव्रत चले यासैंलि थुगु धर्मया प्रभावं
पुण्य शरीर जुयाः मन वचन शरीर शुद्ध जुयाः बोधिसत्त्व जुइ । हानं
महाभिज्ञ पद लाना सद्गुण सम्पत्तिया स्वानि जुया बोधि सामग्नि सम्पूर्ण
जुया राग, द्वेष, माया, मोहादि मारत्तर्ण नास जुया श्री सम्यक्सम्बुद्ध
पद प्राप्त जुइ ।

हे धर्म श्री मित्र ! थुलि जिगु खँ न्यनाः मन समाधान
याना वारम्बार लुमंकाः बुद्ध धर्म संघया शरणे च्वना ध्यान याना संसार
हित यायेत चलेया । धनंलि संसार हित याना सम्बोधि चित्तस
निश्चय याः मया स्वयाः श्रावक, प्रत्येक, महायान ध्वते स्वंगु यानया
धर्म उपदेश विद्याः बोधिचर्यास ति । थुकथं चले यानागु धर्मया
प्रभावं याकनं सुद्धास्मा जुया सम्बुद्धया पद लाना जगतस धर्म न्यंकागु
फलं निर्वाण पद प्राप्त जुइ । हे वत्स, धर्म श्री मित्र ! थुलि ज्ञान
छं मनस दृढ याना थःगु विक्रमशील महाबिहारे वना ह्यापायार्थे
नामसंगीतिया व्याख्या यानाः पात्रत विचाः याना द्वादशाक्षरया अर्थ
नं प्रकाश यानाः कहूँ । छं धर्म व्याख्या याःगु जिनं छगुबार न्यो
वधू मज्जूला ? धका मञ्जुदेवाचार्य आज्ञा जुयाः धर्म श्री मित्रयात
बिरा बिल ।

थये गुरुया आज्ञा न्यनाः धर्म श्री मित्रं कृतांजलि याना
 गुरुयात स्वयाः विन्तिधात- हे गुरु ! धुलिमलि कृद्धि कयना बिज्याःसां
 जिं छलपोलयात ह्यसीके मफु । थर्थिह्य छलपोल जिथाये धर्म देशना
 न्यो बिज्याइबले जि मुख छलपोलयात ह्यसीके फइला ? छःपिं
 धाःसा महर्द्धिह्य बिश्वरूप कया बिज्याये फुह्य छलपोलयात जिं गथे
 याना ह्यसीका कायेगु, छःपिं छु रुपं बिज्यायेगु ? धुलि विन्ति न्यना
 गुरुं आज्ञा जुया बिज्यात- हे वत्स ! जि न्ह्यागु रुपं वःसौं उफोस्वां
 ज्वना वःह्य जि धका छं ह्यसीका का । धुलि गुरुया आज्ञा न्यना
 हानं धर्म श्री मित्रं विन्तिधात - हे गुरु ! जि खना छलपोल सदा
 कालं प्रशन्न जुया बिज्यायेमाः । थौं जिं गुरु दक्षणा छुं चधेयाये
 मफु थजाःगु जिगु सहस्र अपराध क्षमायाये माः । हे गुरु ! छलपोलया
 आज्ञार्थे संसार उद्धार यायेया कारणे नाम संगीतिया अर्थ व्याख्या
 यायेत जि वने धका धर्म श्री मित्रं चित्त प्रशन्न यानाः श्री मञ्जुदेव
 गुरुया चरणे भवपुया हानं गुरुमां पिं वरदा व मोक्षदा निहोसिगु
 चरणेनं भवपुया विरा कया धर्म श्री मित्र थःगु देश बिक्रम शील
 महाबिहारे वने धका गुरुया थासँ कासी शहर स्वयाः ल्याहाँ
 वंगु जुल ।

धर्म श्री मित्र कासी शहर ध्यान । अन ध्यना कह्य् खुन्दुं
 हे भक्तजनपिं आपालं मुंका बिक्रमशील महाबिहारे सभामण्डल दयेकाः
 नामसंगीतिया व्याख्या यानाः पात्रत ह्यसीका द्वादशाक्षरया गुह्यार्थ
 बाह्यार्थ प्रकाश यानाः धर्मकथा कना च्वंगु जुल । थजाःगु इलय्
 श्री मञ्जुदेवाचार्य गुरुं थः शिष्य धर्म श्री मित्रया मन स्वय् धका

धुगु नेपाल मण्डल तोता कासी देशया विक्रमशील महाबिहारया
समीपे श्यंकः विज्यात । अन थःगु रुप तोता, महाकुष्ठ रुप जुया,
हाकुसे जीर्ण जुया च्वंगु वसतं पुनाः हि स्वाल्याहाँ, लाः प्याल्याहाँ
थ्यकाः ह्यक्कह्यं ध्वगी नवयेका भुजितयेसँ ह्यायायौ भुंका उत्पल
पुष्प धयागु उफो स्वां छफो ज्वना तुतामं चुया बिहारे
इहाँ बल ।

बाखँ न्यना च्वंपिसँ नवयेक स्वयेहे घचायापुसे च्वह्य द्वाहाँ
वःगु खनाः सकलेँ कालाकुलु हाल । धर्म श्री मित्रं तानाः छाये हाःगुथे
धका मिखा व्वय्का स्वःबले उफोस्वां खना वःह्य स्वयेहे घचायापुसे
च्वंगु रुप वःह्य खनेवं उफोस्वांया चिनं गुरु धका ह्यसीका मखंछु
याना मेथाये स्वया बाखँ कन । व महारोगि बुरा उखे पाखेहे स्वया
बल, धर्म श्री मित्रं हानं मेथाये स्वया बाखँ कन उखेहे तीजक
खने दयेकः बल । धर्म श्री मित्र उफोस्वांया चिनं गुरु धका ह्यसीका
थये मत्तिइ तथा च्वन “अहो आश्चार्य ! गुरु मञ्जुदेवं गुजोगु कुडरुप
धारणा यानाः हाकुगु वसतं पुनाः गपायेच्वतं घचायापुसे च्वंगु रुप
बिज्यागु ! आः जिं गथेयाये ? थथे जिं गुरु धका दनावना नमस्कार
याना भागि याः वनेला धाःसाँ थ्व लोकपिसँ जित फवर्गिया शिष्य
धाइ, हानं गुरु मखु धाये धाःसाँ साक्षात् मञ्जुदेव गुरुहे स्वः । जिं
गथेयाये माल ?” धका मनं खँ लहानाः धर्म श्री मित्रं गुरुयात खंसौं
मखंछु यानाः बाखँ कना च्वन । गुरु धाःसा गुखे गुखे स्वयाः कन उखे
उखेहे स्वयाः द वना च्वन ।

धर्म श्री मित्रं गुरु नाले मळाला याकनंहे बाखं कनेगु दित ।
 न्यंवया च्वंणि सकलें “धौं बाखं याकनंहे सिधल का” हाहाँ थथ.गु
 छे वन । गुरुनं विमुख जुया प्याहाँ वने त्यन । थबले लोकणि
 सुंमदय् धुसेलि धर्म श्री मित्र आशुनं दनावनाः “नकतिनि खनाथें
 च्वंक गुरुयात पालि भूपुइ” धका भव्य-भव्यकक व्वाय् वनाः मञ्जुदेव
 आचार्ययात नकतिनि खंझथें यानाः गुरुयात विन्तियात- हे गुरु !
 छलपोल नकतिनि विज्यानाला ? छलपोल विज्याःगु जिं मखना । लिपा
 तिनि उफोस्वांया चिंनं छलपोल थन विज्यात धका सीका धका
 मखुगु खँ ल्हाना गुरुया चरणे भूपुल । थबले खनाःनं मखना धका
 मखुगु खँ ल्हगु, गुरुयात खंसाँ मखंछु याःगु पापया फलं धर्म श्री
 मित्रया मिखा निगलं गुरुया पाली कुतुंवन ।

धर्म श्री मित्रं मिखां मखन, कां जुल । अले धर्म श्री मित्रया
 गुरुद्रोहि यानागु पापं कां जुयेका पश्चाताप चाया गुरुयात थथे धका
 विन्तियात- हे गुरु ! जि अज्ञानिया अपराध क्षमा याना विज्याहुँ ।
 जिं गुरुयात नाले मळाला खंसाँ मखंछु यानाः गुरुद्रोहि जुवा, मखुगु
 खँ ल्हाना । हे गुरु ! जिगु थ्व अपराध क्षमा यानाः जितः मिखां खंका
 विज्याहुँ धका नुगः मळिका थुकथं हालाः विलाप याना च्वन ।
 धर्म श्री मित्रं थुकथं विलाप यानाः विन्ति याःगु कृपाया समुद्र जुया
 विज्याःह्य श्री मञ्जुदेवाचार्य स्वयाः अति करुणा तथा थुकथं आज्ञा
 दयेका विज्यात- हे धर्म श्री मित्र ! आः लुयाये ? गुगु थह्यं लज्जा
 चाया जितः गुरु धका नाले मळाला खनाःनं मखना धका मखुगु
 खँ ल्हगु फलं आः छँ भोगयाये माल ।

छंगु मिखा जिं कयागुनं मखु लिकाये फुगुनं मखु । संसारे
 शुभाशुभ कर्मफल अवश्यनं भोग याये माःगु जुया च्वन । थह्यं
 पुसा पिनागु फल थह्यं भोग याये माःगु जुया च्वन । थह्यं यानागु
 मभिगु फल जितः मयः भायेमज्यु, मेपिसँ काये ज्युगुनं मखु । आम
 थह्यं याःगु कर्म थह्यं भोग यायेमाल । जिं याये ज्युगु मखु, अवश्य
 छं गुरुद्रोहि याःगुया कर्म आः छं भोग यायेमाल । अथेनं हे धर्म
 श्री मित्र ! छं मिखां मखंसँ नुगलं ज्ञानदृष्टिं, गथे मिखां खनीगु खः
 वथे तुं नुगलं खनेमा । ज्ञानदृष्टिं खँसेलि छंगु नां ज्ञान श्री मित्र
 धका प्रख्यात जुइ । आः छं ज्ञानदृष्टिं बिचार यानाः हापायार्थे
 सधर्म उपदेश बियाः बोधिचर्या चले याना च्वँ धका धर्म श्री
 मित्रयात ज्ञान च्छु धालसँ भंसंमिखा, नुगः मिखां खंकाः श्री
 मञ्जुदेव गुरु उगु थासँ नेपाल मण्डले गोपुच्छ पर्वतय्तुं त्याहाँ बिज्याःगु
 जुल । अनंलि वरदा व मोक्षदा देवीपिसं पादार्घ याका थःगु आभमे
 बिज्यात । थबले वरदा व मोक्षदापिसँ विन्तियात- हे स्वामि !
 छलोपोलया पाली मिखा निगःया चिं गथेदत धका न्यँसेलि श्री
 मञ्जुदेव धर्म श्री मित्रयागु खँ फुक्कं कना बिज्यात ।

धर्म श्री मित्र उखुन्दुया दिनंनिसँ ज्ञान श्री मित्र धका नां
 जुइका ज्ञानदृष्टिं सकल पदार्थ खंका हापायार्थे सधर्म ब्याख्या
 यानाः संसार हित यायेगु मत्तिइ तयाः च्वंच्वन ।

भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात-- हे मैत्री बोधिसत्त्व ! सुखुन्दु
 धर्म श्री मित्रयात धर्मधातु मण्डल निर्माण यानाः दिक्षाभिषेक बिल
 उखुन्दु निसँ श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात श्री धर्म धातु बागीश्वर धका

प्रख्यान्त जुल । धातु धयागु शुक्क धर्मया खानि, सकल वच-
नया मालिक । वसपोलयात दर्शन याना अभिषेक लायेवंहे सकल
गुह्यार्थ सियाः सकल पापं मुक्त जुया मोक्षपद लाइ । धुकिया निम्ति
गुह्येस्यां थथे सीका स्वयम्भूचत्रे च्वना श्रद्धा, भक्ति पूर्वकं उगु धर्म
धातु मण्डल दयेका माघ शुक्ल पञ्चमि खुन्दु श्री बागीश्वर गुरूयात
लुमंका पूजा याइ, भाव याइ, ध्यान याइ, बोधिचित्तोत्पत्ति याना
मन्त्र धारणी पाठ याइ उह्येसित सकल विद्यां पारंगत जुया निर्वृत्ति
मार्ग प्राप्त जुइ ।

अथे जूगुलिं गुह्येसियाँ धर्म श्री मित्रयात धर्मधातुया दिक्षा
व्युगु माघ शुक्ल श्री पञ्चमि खुन्दु सकल तथागतपिनि छेँ जुया
च्वंगु धर्मधातु मण्डल दयेका श्रद्धाभावं पूजा याइ, उह्य मनुष्यया
शास्त्रादि सकल विद्यां पारंगत जुइ । काय वाक् चित्त शुद्ध
जुया सकल ऋद्धि सिद्धि प्राप्त जुइ । महाभिन्न पद लाना सद्धर्म
चले याइह्य जुइ । थनंलि कथःथे बोधि सामग्रीं पूर्ण जुया
स्वंगुभेदं बोधिज्ञान लाना सम्बोधि ज्ञानया आश्रय जुइ । संसार हित
यायेत बोधिचर्या व्रत च्वना बोधिसत्त्व महासत्त्व जुइ । चतुर्व्रह्म
विहार लाना सदानं मङ्गल जुया श्री संम्याक्सम्बोधि ज्ञान लाना
निर्वाण पद लाइह्य जुइ धका श्री शाक्यसिंह भगवानं आज्ञा दयेका
विज्यात । श्री शाक्यमुनिया आज्ञा न्याना सकल सभालोकपिं बोध
जुया महा आनन्दं च्वंच्वन ।

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो मत्थाय ॥

स्वयम्भू पुराण सप्तमोऽध्याय प्रारम्भ

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्त्वं श्री भगवानथात वन्दना याना थुकथं
बिन्तिथात- हे सर्वज्ञ, भगवान बुद्ध ! छलपोलया दयां श्री स्वयम्भू
ज्योतिरुप धर्मधातु वागीश्वर धका नां सिद्ध जृगु खँ न्यने धुन ।
हे शास्ता । श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात गवले, सुनां लोहँ फाँतं त्वपुया
चैत्य स्थापना यात थुगु सम्पूर्ण खँ जिमित करुणा तथा आज्ञा
दयेका विज्याहुँ । थुलि मैत्री बोधिसत्त्वया बिन्ति न्यना श्री शाक्य
मुनि भगवानं आज्ञा जुया विज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व ! छं मन
तथा न्यँ । श्री स्वयम्भूयात गुप्त यानाः थुगु चैत्य स्थापना याःगु खँ
जिं कने धका सकल सभा मण्डलं ताये दयेक थुगु खँ आज्ञा
जुया विज्यात-

श्री कनकमुनि बुद्ध निर्वाण जुया विज्याये धुँकुसँलि, मनुष्य
तय् आयु ५०,००० न्येदोल दँ जुया वसँलि छुं कालान्तर लिपा कासी
देशे काश्यप नाम संम्यक्सम्बुद्ध सकलसियाँ गुरु जुया उत्पन्न जुया
विज्यात । शाक्यमुनीन्द्रं आज्ञा जुया विज्यात- जि उगु इलय्

ज्योतिराज नांदा बोधिसत्त्व जुया श्री काश्यप बुद्धया सर्वसंघ जुयाः
वसपोलया चर्या चलये याना च्वना ।

अन्हुया दिने स्वर्ग, मर्त्य, पातालया अधिपति जुया विज्याःह
श्री काश्यप सम्यक्सम्बुद्धं धर्म उपदेश विद्या विज्यायेत संघपि
सहितयाना सभामण्डलस विज्याःगु जुल । थुगु ईलय् श्री काश्यप
बुद्धं आज्ञा दयेका विज्याइगु सद्धर्म बाखँ न्यने धका ब्रह्मा, इन्द्र,
सकल देव गण नागसिद्धा गण, गन्धर्व गण, किन्नर गण, साध्य,
महोरग, दैत्य, राक्षसादि सकल लोकपि बुद्ध विज्याना च्वगु थासे वया
सकलें थथःगु थासे फेतुना च्वन । हे मैत्री बोधिसत्त्व ! अबले श्री
काश्यप सम्यक्सम्बुद्धं सकलसियाँ तायेदयेक आदि, मध्य, अन्त कल्याण
जुइगु धर्म कथा आज्ञा जुया विज्यात थजाःगु सद्धर्म कथा न्यना
सभालोक सकलें बोध जुया बोधिब्रत चलये याःगु जुल ।

थुगु ईलय् श्री मञ्जुदेवाचार्य पुच्छाग्रस थव स्त्रीपि सहित योग
द्वारा समाधितेजं स्वहासियां शरीर च्याका अन्तरधान जुया विज्याःगु
जुल । उगु ईलय्हे वसपोलपिनिगु अस्तिधातु पट्टन जुया वःगुयात गर्भ
तया चैत्य दयेका तःगुलि उगु चैत्ययात मञ्जुपट्टन चैत्य (मञ्जुश्री
चैत्य) धाःगु लः । थुगु चैत्ये गुह्येसियाँ पूजाभाव याना ध्यान याइ,
स्तोत्र याइ व सकल विद्या पूर्ण जुया विद्वान जुया बोधिसम्भारं
पूर्ण जुइ ।

थनं लिपा गौड देशे श्री वज्रसत्त्वया निर्माण काय जुया
विज्याःह प्रचण्ड देव नांदा जुजु जुया विज्याना च्वन । वसपोलया

चरण सेविका शक्तिदेवी महारानी जुया च्वन । वसपोलपि राजा
रानी थःगु देशवासी प्रजालोकपित धर्म निति राज्य यानाः सकल
लोकपित शुभकर्म चलेयाका च्वन । थुकथं उगु गौड देशे जुजुया
धर्मया प्रभावं दुःखि, छुँ-लुच्चा, उपद्रव छुँ मदया मङ्गल जुया महा
सुभिन्न जुया च्वन ।

उगु देशया शहर स्वंगु योजन दयाः एक द्वार. ब्रह्मदे जक
लुखा जुया च्वन । हानं अन छत्राःवेरहे ब्रह्मायणी, महेश्वरी, कौमारी,
वैष्णवी, बाराही, इन्द्रायणी, चामुण्डा, महालक्ष्मी, भैरव, काली,
गणपति, कुमार, छत्रपाय आदि मातृकापिसँ चाहुला च्वंगु वीरमती
नांगु पीठ दया च्वन । थथे पीठे सकल लोकपिसँ पूजाभाव याना
च्वन । थथिगु सकल मङ्गल पूर्ण जुया च्वंगु गौड राष्ट्रे प्रचण्डदेव
जुजुं गथे वज्रसत्त्व गुरुं अकनिष्ठा भुवने उद्धार याना विज्याना
च्वन अथेहे सकल लोकपित थथःगु कूल अनुसारं धर्म चले याकाः
चतुर्वर्ग विहारे तथा थोथि मिले याका तल ।

थुकथं राज्य याना च्वह्यं जुजुया छन्दु बीतराग चितोत्पत्ति
जुया सकल मन्त्री कर्मचारी प्रजालोक सकलें मुंका जुजुं उगु सभा
मण्डल स्वया थथे आज्ञा जुया विज्यात- हे जिगु प्रजालोकपि !
द्विमिसँ सद्धर्म वाञ्छा याना त्रिरत्नया शरण वना पारमिता चले
यानाः बोधि सम्बर चलये या । थुगु पुरायं याना द्विमि सकलसियाँ
पुराय देह जुया कायवाक्चित्त शुद्ध जुया बोधिसत्त्वया पद लाना
बोधिसम्भारं पूर्ण जुया राग, द्वेष, माया, मोहयात त्यागःलि बुद्ध
पद लायेदइ । हे लोकपि ! उकिं आः जिं स्व कल्पना जाल जुया

च्वंगु, दुःखया मूल जुया च्वंगु थ्व राज्य त्वःता काये शक्तिदेव
कुमारयात राज्याभिषेक बिद्या जि पूर्व सेवा वने स्यना । क्षिमिसँ जिह्य
काये शक्तिदेवयात जितःथेतुँ मानये यानाः जुजु धका सत्कार याना
ति धका सकलसितं सुचं बिद्या भिगुदिने भिगु इलय् थः कायेयात
गौड देशया राज्य सिंहाशने फयतुका जुजु याना थः कला शक्तिदेवी
नापं प्रचण्डदेव जुजु राज भवनं प्याहाँ बिज्यात । विरमती पीठ आदि
मातृका स्थान पत्ति पञ्चासृत पञ्चप्रदीप सहितं पूजा जप योग याना व वं
दं दँ तक चाःहिल्यु' महा उत्तम जुया च्वंगु आर्यावर्त भूमि प्रसिद्ध.
हिमाल प्रसिद्ध थुक्सिनं नेपाः प्रसिद्ध थुक्सिनं अज्ज श्री स्वयम्भू
ज्योतिरूप प्रसिद्ध धैगु सीका श्री प्रचण्ड देव जुजु पीठ पीठ पत्ति
सेवा या यां नेपाल मण्डल स्वयाः वःगु जुल । नेपाः थ्यंका श्री
ज्योतिरूप स्वयम्भू दर्शन याना अर्धदा कथं विधित्थे पूजा याना अनेक
स्तोत्र याना थुकथं सेवा याःगु जुल ।

प्रचण्ड देव जुजु उपबन्दोह पीठ श्री खगानना देवी गुह्येश्वरीनं
दर्शन याना, पूजा याना, तीर्थ सेवा वना स्नान यानाः अष्ट वैतराग
पत्ति स्नानादि याना, पीठ पत्ति चाःहिला, भुक्ति मुक्ति पूजा याना
जाप जोग याना, हानं गोशृङ्ग पवंते श्री स्वयम्भूया थासे शक्तिदेवी
सहित वन यानाः हिया हियं च स्वयम्भूयात पूजा याना भक्ति
भावं च्वंगु जुल । अन्हु प्रचण्ड देवया थथे मत्तिइ बल "थ्व स्वयम्भू
ज्योतिरूप कलिकाले मनूतय् रागं युक्त जुलकि अवश्य खुयायंके फु
वा थ्यंकाजी" धका ज्योतिरूपयात गुप्त यायेगु बिचाः यानाः चैत्य
दयेके धयागु मत्तिइ तथा मञ्जुदेवाचार्यया प्रधान शिष्य गुणाकर

वज्राचार्ययाथाये वनाः न्यं वंगु जुल- हे गुणाकर आचार्य ! ध्व ज्योति
रुपयात जि चेत्य दयेका गुप्त यायेगु इच्छा जुल ज्यु मज्यु आज्ञा
दयेका विज्याहुँ । थथे प्रचण्ड देवं विन्ति याःगु न्यना गुणाकरं आज्ञा
जुल- हे महाराजा ! चेत्य दयेका ज्योतिरुपयात गुप्त याये ज्यु तर
छलपोल भिक्षु जुया भिक्षुचर्या पुनरावृत्ति जुया वज्राचार्याभिषेक
कया दक्क आचार्य जुया विज्यात धालसा छलपोलं ध्व जया याना
विज्याये ज्यु ।

गुणाकर वज्राचार्यया खँ न्यना प्रवज्या सम्बर कया भिक्षु
जुइगुहे इच्छायान । गुणाकरं जुजुयान भिक्षु लुयेत गोपुच्छ पर्वतया
पुच्छाग्रस विज्यानाः चेत्य दयेकाः उगु चेत्यया न्याने जुजुयात
प्रवज्या सम्बर विद्याः भिक्षु लुना शान्त श्री धयागु नां हुत ।
भिक्षु जुया याकनंहे भिक्षु चर्या पुनरावृत्ति प्राप्त यानाः हान
वसपोल पाखें वज्राचार्याभिषेक कयाः शान्ति श्री या शान्तिकराचार्य
जुल । तन्त्र मन्त्र जन्त्रादि कर्म त्रिसमाधि ज्ञानं युक्तह्य जुल ।
योगाचार वना योगाचार्य आदि प्राप्तयात । परचित्त ज्ञान, जाति
स्मरण ज्ञान ध्वते पञ्चभिक्षु पद लात । अनं श्री स्वगानना देवीयात
पञ्चामृत पञ्चप्रदीप आदि पूजाभाव याना जाप योग ध्यान यानाः
लिपा मध्य लख आदि ध्व उप छन्दोह त्रिचक्र पीठ पति भुक्ति
मुक्ति पूर्व सेवा विज्याना परम सिद्धि प्राप्त याःगु खत । धुलि
धुनेव गोशृङ्ग पर्वते विज्यानाः निहतेपुलि ध्यान भावना यानाः स्वयम्भू
ज्योतिरुपयात गुप्त यायेगु इच्छा मत्तिइ तथा वंगु जुल ।

छन्दु शान्तिकराचार्यया इच्छायात पूर्ण यायेगु कारणे सकल
इन्द्रादि देवतापिं बिज्याना शान्तिकराचार्ययात आज्ञा जुल- हे शान्ति-
कराचार्ये ! छं इच्छा याना छ्वंगु ज्योतिरुप गुप्त यायेगु ज्या जिमिसं
याना बी । थुगु खँ न्यानाः शान्तिकराचार्य बिन्तियात- ज्योति-
रुपयात रत्नशीलां त्वपुथा पात्राकार लक्षणं युक्त यानाः महा चैत्या
दयेकेगु इच्छा जुया छवन धुलिया कारणे छलपोलपिसँ जिगु उपरे
करुणा तथाः थुगु कार्य सिद्ध याना बिज्याये माल । देवतापिसँ-
ज्यू । धका श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति जुया छ्वंगु पलेस्वांयात
छचाखेरं लखं पूर्णगु पुखु दयेकाः रत्नशीलां त्वपुल ।

देवतापिं सकलें मुना ज्वलंत माक्व तयार याना विश्वकर्मादि
देवपुत्रपिसँ रत्नशीला (त्वहँ) या द्योने सूत्र पादन यानाः पाद-
स्थापना याना जग स्वन । चैत्याया पात्राकार दयेकाः वया द्योने
ब्रह्मादि देवतापिसं यलसिँ स्वानाः प्याकुं लाक गल दयेकाः प्याखेरं
मिखा छवत । चवये चतुर महाराजां हलं पौ तथाबिल । हानं वया
द्योने त्रायत्रिंशया द्योपिसं शुवर्णया चक्राबलि (चकु) तथाबिल । हानं
ध्वयां द्योने यामा भुवनया इन्द्र यामागणपिं सहित जानाः निगूगु
चक्राबलि तथाबिल । थुकथंहे तुषिता भुवनया तुषित देवपुत्रपिसँ
स्वंगूगु चक्राबलि । निर्माणरति देवलोकपिसँ प्यंगूगु चक्राबलि ।
वशवर्ति देवपुत्रपिसं न्यागूगु चक्राबलि । ब्रह्मपार्षथ भुवनया देवपुत्रपिसँ
खुगूगु चक्राबलि । ब्रह्म कायिकाया ब्रह्मागणपिसँ न्हेगूगु चक्राबलि ।
ब्रह्म पुरोहितया देवपुत्रपिसँ च्यागूगु चक्राबलि । ब्रह्म भुवनया महा-
ब्रह्मां गुंगूगु चक्राबलि । ध्वयां द्योने परिताभा भुवनया देवगणपिसं

क्षिणगु चक्रावलि । अप्रमाण देवपुत्रपिसँ भिन्नगु चक्रावलि । हानं
ध्यां योने आभाश्वर भुवनया देवपुत्रपिसँ भिनिगु चक्रावलि ।
ध्यानं योने सुदर्शन भुवनया देवपुत्रपिसँ भिस्वंगु चक्रावलि
(चक्रु) तथाविल ।

धुगु कथं त्रयोदश भुवनया इन्द्रादि देवपुत्रादि देवतापि मुनाः
तत्त्वतं स्वभा दयेका त्रयोदश चक्रावलि तथा गजया नाप-नापं
मामाःगु सकतां तथाः ध्वज द्वादि ब्वयेकाः अकनिष्ठा भुवन पार्श्वे
व्यरुयरं तोरण प्यनाः भुवनया चिं तल । धर्मधातु चैत्य लक्षणं
सम्पूर्णं जुयेक सकल देवतापिसं दयेका सिद्ध यात । अहोरात्र होमादि
कर्म याना यथाविधिथे- शान्तिकराचार्य गुरुं दशकर्मादि प्रतिष्ठा
याःगु जुल ।

धुलि धुनेव श्री वसुन्धरा देवीयात आराधना याना वसुन्धरा
पुर (वसपुर) प्रसिद्धयात । वायुदेवता आराधना यानाःनं वायुपुर
प्रसिद्ध यात । अग्निदेवता आराधना याना अग्निपुर प्रसिद्ध यात ।
नागदेवता आराधना याना नागपुर प्रसिद्ध यात । थनंलि शान्तिपुर
धका सप्तविंशति काष्ठ तथा स्वतजाः याना दयेकाः बीश्वीरेश्वरपि
आराधना यात । तःह्यमस्त्रि दिग विदिगे देवदेवीपि स्थापना यात ।
पञ्चपुर दयेका शान्तिकराचार्य जुलसां शान्तिपुरस बिज्याना सुख
विवरण धयागु कोष्ठ समाधि योगे च्वना बिज्याःगु जुल ।

यथिह्य धर्मधातु स्वयम्भू चत्य दया च्वंगु पर्वतस कार्तिक
शुक्ल पुढि खुन्हुया दिने पञ्चविहि होला नाना बाद्य थाना धारणि

स्तोत्र ज्वनाः सुनां श्री स्वयम्भू चेत्य प्रदक्षिणा यानाः पूजा यानाः
 भजन याइ इपिं सकलें निर्मल शरीर जुया बोधिसत्व महासत्व
 धारैका महाभिज्ञ पद लानाः बोधिचर्या व्रत धरलपा कथःथें बोधि
 सामग्निं पूर्ण जुया दशपारमितां पूर्ण जुया दश भूमीश्वरया स्वामि
 जुया तथागतया चर्या याये फइ । सर्व मार गण त्याके फुल्ल जुया
 अर्हत पद लानाः निर्मल अनुत्तर ज्ञान लाइ । सूर्यथें तेज प्रकाश
 याना श्री संन्यस्तम्बुद्धया पद लानाः सर्वसत्व उद्धार यानाः निर्वाण
 जुया वने दइ ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! थथे धका छिमिसंनं सीका श्री स्वयम्भू
 ज्योतिरुपयात नाना प्रकारया पुष्प, धूप, दीप, गन्ध, नैवद्य, छत्र
 ध्वज, प्रताप व च्चामलादि सहित यानाः यथा विधियें पूजा याइ,
 सेवा याई, शुगु धर्म द्वारा सकल सत्वपिं हित जुइ । काय वाक्
 चित्त शुद्ध जुया श्रावक प्रत्येक महायानया ज्ञान लानाः अनुत्तर
 सम्बोधि ज्ञान लाना तथागतया पदवि लाइ । शुजोगु गुणमय श्री
 स्वयम्भू ज्योतिरुप धर्मधातु बागीश्वरयात ३०,०० स्वीस कोटी देव
 लोकपिसँ, मर्त्यलोकपिसँ, पाताललोकपिसँ व भिगु दिशाया सकल
 लोकपिं वया पुष्प, धूप, दीप, गन्ध, नैवद्य, छत्र, ध्वज, प्रताप
 घण्ट व च्चामल आदि अने-अनेगु विधानं पूजा याना दिग्माला
 प्यना प्रति दिने, प्रति मासे महा उत्सव याना सदाकालं भजन
 याना छवन ।

धयेतुं युष्मत्सिष्यौ तथागतया पदं लायेयु इच्छा यात उद्भासिनं
 श्री स्वयम्भू उद्योतिरुप जिनालयेयात भावना ध्यान यानाः पूजायाये
 माला धका श्री शक्यसिंह बुद्ध आज्ञा दयेका विज्यात । एव खँ
 न्यनाः सभासोकर्षिं सकलं आनन्दनं चवना चवन ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे उद्योतिरुप धर्मघातु बागीश्वर गुप्तिकृत प्रवर्तनी नामसप्तमोऽध्यायः समाप्तः)

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem.

2. The second part is devoted to a detailed analysis of the case.

3. The third part is devoted to a detailed analysis of the case.

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो ज्ञानाय ॥ नमो मन्त्राय ॥

स्वयम्भू पुराण

अष्टम अध्याय प्रारम्भ

श्री शाक्यमुनि बुद्धं हाकनं आज्ञा दयेका विज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व ! धर्षिणु महासिद्ध जुया च्वगु उपल्लन्दोह पीठ, हिमालय नेपाल मण्डले श्री ज्योतिरूप स्वयम्भू जिनालय थःथल्लान्तुं प्रत्यञ्ज जुयाः उत्पत्ति जुया विज्याःगु निमित्तिनं सदाकालं मङ्गल जुयाः उपद्रव फुक्क मदया वन । महा सुभिन्न जुयाः भद्र कल्याण जुयाः सकल लोकपिसँ दशांकुशल बाप त्वःता त्रिरत्नया शरण वन चतुर ब्रह्म बिहार धरलपा बोधिचर्या ब्रत च्वनाः च्छद्धि सिद्धि गुण वल सम्पत्ति पूर्ण जुया आनन्दहे च्वना च्वन । हानं देश-देशान्तरया ज्ञानि, पण्डित, जोगि, मुनि, च्छवि, तपस्वी ब्रह्मचारि, जुजु, भिक्षु आदि देव मनुष्यपिं धुगु नेपाल मण्डले वयाः ज्योतिरूप स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वर जिनालय दर्शण, पूजा, ध्यान भावना याः वया च्वन ।

अनंलि भगवान बुद्धं हाकनं नेपालय् लिपा जुइगु लँ आज्ञा जुया विज्यात । कालान्तर लिपा नेपाले गुणकामदेव जुजु जुइ । उगु इलय् लोकपिं दुरासय, मिसा-मिजं स्वकाः कामरसय् भुले जुइ ।

लोभादि बन्धे जुया अदत्तादान, पर प्राण कया प्राणाति पात, मखुगु
(फना) खँ ल्हानाः असत्यवादि जुयाः मत्यःगु वस्तु सेवन याइ ।
दुर्जनं धर्म नितिया न्याय त्वःती, दशांकुशल पापकर्म यानाः अधर्मि
जुया जुइ । थुकथं कलि प्रवेश जुया सद्धर्म दुर्लभ जुइ, गुर्के यानाः
नेपालय् नाना विघ्नोत्पाद जुया ह्येदँ तक जलवृष्टि जुइमखु । थर्धिगु
हा हा कालया दोषं नेपाःया लोकपिं तच्चतं लोक तृष्णा प्रष्ट जुइ,
धूत कर्म जुया थः नये थः त्वने धयागु अहंकार, ममकारं यानाः
महा अघोर पाप याना जुइ । दुर्भित्त, शोक-संताप, रोग व्याधि
कयेकाः अन्धकारया महासागरे दुनः च्वनी । अभ्म ज्ञानीजनपिं लिसे
विग्रह यानाः दुःख भोग याना च्वनी ।

थुगु कथं स्व नेपाल मण्डलय् अनावृष्टि दुर्भित्त जुयाः वाम-
वयाः महाकष्ट जुया च्वंगु ह्येदँ पूर्ण जुल । छन्दु गुणकामदेव जुजुं
प्रजागणपिनि नये त्वने मखनाः अभ्म रोगशोकं कयेका च्वंगु, थजाःगु
सहयानां सहायाये मफुगु दुःख कष्ट नयाः देशे हाहाकाल जुया च्वंगु
खनाः मनय् तच्चतं दुःख तायेका च्वन । थजाःगु इलये श्री स्वयम्भूया
अनुभावं जुजु गुणकामदेवया करुणा चित्तोत्पत्ति जुयाः थजाःगु मत्तिइ
लुइका च्वन- “हे भगवान ! प्रजालोकपिनि गजाःगु दुःखं जितः
कथन ? आः जिं गथे याये ? स्व स्व ! नेपाःलय् गुजोगु दुःख उत्पाद
जुया च्वंगु, हा हा दैव ! थुगु नेपालय् वामवै च्वंगुयात गथेयानाः
वयेकेगु ? थुगु उपद्रव, अनिकालया दुःख शान्ति जुइगु लँ सुनां
कनीर्थे ? गथे जुयाः थुगुभनं उपद्रव जिगुहे पर्यास जुल खे ! निति
शास्त्रे कथना तःगु दुकि, गुक्का जुजुं प्रजालोकपिनि दुःख कष्ट मस्वसें

थः जक सुख भोगे दुना च्वनी, उजोहोसित गथे जुजु धाये ?
प्रजालोकपिनिगु दुःख-सुख विचाः यानाः प्रजापिनिगु दुःखयात शान्ति
बीहयात जक धार्थेयाह्य जुजु, महाराजा धका धाये फे ।”

थजाःगु खँत विचाः यानाः “श्री स्वयम्भुङ्ग बिज्याना च्वंहा श्री
बज्राचार्य शान्तिकर गुरुयाथाय् वनाः थुगु खँ कनेमाली, वसपोलं
करुणा तथा निश्चयेन वावेका बिज्याइ जुइ” धैगु मत्तिइ तथाः याकनंहे
लगु सभा दयेकल । गुरु, मन्त्री, कर्मचारी, शैन्थ व प्रजालोकपिं
सकलें मुना च्वंगु उगु सभाये श्री गुणकामदेवं आत्ता जुल- हे
सभालोकपिं ! भीगु ध्व नेपाले ह्वेदँ तक वा मवयाः महा दुर्भिक्षं
। सकल प्रजालोकपिंत दुःख जुया च्वन । थथे छिमित दुःख कष्ट
जुयेका जि जक जुजु जुयाः ऐश्वर्य भोग यानां छु प्रयोजन ?
धिवकार भरु जिगु जन्म । छु पापं, छु दोषं जिगु पर्याप्त थुजोगु
उत्पात जुल ? जियेंजाःह्य पापी ध्व संसारे सु दै ? उकिं थुगु
। अनावृष्टि शान्त यायेत गोश्रृङ्ग पर्वते वनाः श्री धर्मधातु जिनालय पूजा
वन्दना यानाः शान्तिकर सिद्धाचार्ययात भीसँ विन्तियाये । उकें
याकनंहे पूजाया सामग्री ज्वनाः भीपिं स्वयम्भू गोश्रृङ्ग पर्वते वनेनु ।
धायेवंहे लोकपिं सकसियाँ थः थः दुथे-फुफे पूजा ज्वलंत ज्वनाः
स्वयम्भू वनेत जुजुया लायकुलिइ ध्यंकः वल । जुजु गुणकामदेवं व
खनेवहे तच्चतं लय्ताया गुरु, पुरोहित, मन्त्री आदि सकल लोकपिं
नापं थःगु पूजा ज्वलंत ज्वंकाः याकनंहे गोश्रृङ्ग पर्वत स्वयाः बिज्यात ।

गोश्रृङ्ग पर्वत ध्यँसेलि यथाविधिथे श्री स्वयम्भू धर्मधातु
बागीश्वरयात वन्दना, पूजा यानाः अनेक स्तोत्र, पाठ, जप, प्रदक्षिणा

यात । गुलि धुनेव शान्तिपूरे वना श्री वज्राचार्य शान्तिकर गुरुया
पालि भवपुयाः जुजु गुणकामदेवं लहाः निपां हाज्वलपा विन्तिथात-
हे गुरु ! जिपिं थौं छलपोलया शरण वया । जि पापी, दुःखिहा
जुजुयात छलपोलं कृपा तथा बिज्याहुँ । छलपोलं भूत, भविष्य व
वर्तमानया खँ सकतां स्यू । उकिं सकल नेपाल वासिया निर्मित
कृपातयाः ह्येदँ तक्कवृष्टि मजुया च्वंगुयात शान्त यानाः सुवृष्टि जुयेकाः
उद्धार याना बिज्याये माल । छःपिंथे जाहा गुरु दयेक-दयेकं देशे
अनावृष्टि जुयेकाः गुलि च्वने ! अथे जूगुलिं छलपोलं स्वयाः गुकथं
जी उकथं यानाः सर्व बिघ्न शान्ति यानाः नेपालय् वा वयेका
बिज्याये माल ।

जुजुया विन्ति न्यनाः शान्तिकराचार्य आज्ञा जुल- हे गुण-
कामदेव ! थ्व देशे बिघ्न जूगुहे लोकपिसँ धर्मनिति, गुरु शिक्षा,
कुलधर्म त्वःताः तृष्णाये जूगु, दशांकुशल पापकर्म याःगुलिं महा
तःधना च्वंगु नेपाल मण्डले अनावृष्टि जूगुया मू खँ खः । अथे
जूगुलिं जुजुनिं थःगु दरवारया सुख भोग फुक्क त्याग यानाः प्रजालोक
पित बिचाः याये माल । मखुगु ज्या त्वःता सुख-दुःख धयागु सक-
सियाँ उथे खः भाःपा त्रिरसनया शरण वनेमाल । चतुर्भ्रष्ट विहारे
च्वनाः सधर्मवांछा यानाः प्रजालोकपित करुणा दृष्टि स्वयाः राज्य
यायेमाल । अलेतिनि प्रजालोकपितनं सधर्म चले याकाः मखुगु ज्या
त्वतके बीमा । थथे जुजु प्रजाया धर्म यानाः गुगुनं देशे दुर्भिक्ष
उत्पात धयागु गबले जुइ मखु ।

“कर्म धयागु सुकर्म जूसाँ कुकर्म जूसाँ गुबलेंहे क्षय जुइ मखु । अचश्यनं थह्मं थह्मं यानागु कर्मया फल भोग मयासैं मगा भोग यायेहे माः ।” आः थुगु नेपाल देशय् अनावृष्टि, बिघ्न शान्ति यायेत नाग साधना यानाः बिधान अनुसारं पूजा मयासैं जलवृष्टि जुइ मखु । थुगु ज्याय् छःपिंहे उत्तर साधक जुया जिं गथे धाल अथे यायेमाः । हे महाराजा ! हापा सिद्धाचार्यपिसँ गथे नाग साधन कार्ययात अथेतुं जिनं याये छलपोलं धन्दा कया बिज्याये मते । गुरुपिसँ जितः गथे आज्ञा दयेका थकल उकथं नाग साधन यायेत कुंभ, सादुदु, नागछत्र, नुयु हामो, दुर्वा, कुण्ड आदि भुक्ति मुक्ति सकतां जोरे यानाः जितः बिया बिज्याहुँ । नेपाःदे आदि सकल सत्व उद्धार यायेया कारणे थुगु ज्या जिं याना बी ।

थथे गुरुया आज्ञा न्यना थःगु राजकुलसँ ल्याहौं बिज्याना पूजा ज्वलं सकतां ज्वरे यानाः मन्त्री प्रमुख प्रजागणपिं सकलें हानं गोश्रृङ्ग पर्वते थयंकः बिज्यात । हापां श्री स्वयम्भू धर्मधातुयात पूजा दर्शन यात । अनलि शान्तिपुरे वना श्री शान्तिकराचार्य गुरुया चरण कमले प्रणाम यानाः लहात हाजोपा विन्तियात— हे गुरु ! छलपोलं आज्ञा जुया बिज्याःकथं नाग साधन यायेगु सामाग्रि सकतां तयार याना हये धुन । हे गुरु ! याकनं सकल प्रजा गणपिनि उपरे करुणा तया थुगु ज्या याना बिज्याहुँ धकाः विन्तियात ।

थथे विन्ति थाःगु खँ न्यानाः गुह्य श्री वज्रसस्वया निर्माण काय वज्राचार्य शान्तिकराचार्य गुरुं आज्ञा दयेका बिज्यात— हे महाराजा ! जिं धाःथे पिनेयागु ज्या फुकं छलपोलं याना बिज्याये

माल । धुलि धयाः थः याकःचा शान्तिपुरे दुहाँ विज्याना तन्त्रोक्त
विधिये नाग मण्डल दयेकाः थाये थासे ध्वज छत्र पताकार प्याना
धण्ठ पुष्प माला आदि मनोहर जुयेक तल । धुगु नेपाल मण्डल्य
उत्पात शान्तिया निति कायवाक्चित्त एकाग्र याना नवनाग राजापि
साधना याना विज्यात ।

श्री सिद्धाचार्य शान्तिकरया मन्त्रया प्रभावं वरुण नागराजा
आदि अनन्त नागराजा, पद्म नागराजा, तक्षक नागराजा, बालसुकि
नागराजा, शंखपाल नागराजा, कुलिक नागराजा, महापद्म नागराजा
यानाः अष्टकुल नागराजापि थः थः परिवार सहित यानाः गोशृङ्ग पर्वते
वल । परिवारपि जक शान्तिपुरया बाह्यकोष्ठे तथाः नागराजापि जक
शान्तिकराचार्य दयेका तःगु मण्डले सकलें थः थःगु थासे प्रशन्न
जुया विज्यात ।

थथे नागराजापि विज्यायेव श्री शान्तिकराचार्य तत्त्वतं लय्ताया
बिचाः याना स्वःबले नव नागपि मध्ये इशानकोणे च्वनीह्य कर्कोटक
नागराजा छह्य विमज्याःगु खन । बिनाः कर्कोटक मदयेकं जलवृष्टि
याये मजिल छाये विमज्याःगु जुइ भैगु मनय् संदेह जुया हानं योगे
च्वना ध्यान दृष्टिं स्वया विज्यात । थबले कर्कोटक नागराजा कुष्ठ
रोगं कया घोरी जुयाः बिरुप जुया च्वंगुलिं मछाला च्वन थका सीका
तःधंगु पराक्रम संयुक्त जुया च्वह्य श्री शान्तिकराचार्य पिहाँ विज्याना
थह्य उत्तर साधक याना तथाह्य महावीर गुणकामदेव जुजुयात सःता
थथे आज्ञा जुया विज्यात- हे महाराज ! जिं धयागु खँ न्यना
विज्याहुँ । थौं थन अष्ट नागराजापि सकलें वया थः थः थासे प्रशन्न

जुया च्वने धुंकल कर्कोटक नागराजा लहजक बिमज्याःनि बिनाः
कर्कोटक नाग मदेकं वा वयेके फैमखु । अथे जुगुलिं छलपोलं थ्व
नेपाःया दक्षिण दिशास दँहने बिज्याना याकनं उह्य नागयात सःताः
व्वना हया बिज्याये माल । छलपोलं बिन्तिभात्र यानानं मवल धाःसा
जिं धया कथं बलात्कारं सात्तूसाला हजि । थथे गुरूया आज्ञा न्यना
गुणकामदेव जुजुं बिन्तियात- हे गुरू ! अथेभनं धाः गाः मदेक
लखं पूर्ण जुया च्वंगु दँहने क्वहाँ वना नागराजार्थे जाह्ययात जिं
गथे व्वना हये ? अपायेजाःगु दँहने जि गथे क्वहाँ वने ? हानं
स्वँज, गोँज, हितिमङ्ग आदि विषधरत गुलि दै गुलि । थथे जुजुया
बिन्ति न्यना गुरूं आज्ञा दय्कल- हे गुणकामदेव ! छलपोलं छुं
धन्दा कया बिज्याये स्वाः । भी राजभवने दुह्य वाउँह्य सल गयाः
बिज्याहुँ । थ्व जिं साधना याना तयागु सितु तियाः द्वाफोस्वां
बिया व्वये । अन वनाः ध्यनेवं तःदँहने स्वःता व्व । अवले उगु
स्वाँ चाः चाः हुला गुथासँ क्वहाँ वनी अनं नाग भवन वनेगु लँ
खने दयावै अले उगु लं छलपोल बिज्यानाः नाग मरडले ध्यंका
कर्कोटक नागराजायात थुकथं बिन्ति याना बिज्याहुँ- हे कर्कोटक !
जि छःपिंथाये वयागुला स्पू ज्वी ? जि श्री शान्तिकर गुरूया शिष्य
गुणकामदेव स्वः । गोश्रृङ्ग पर्वतया शान्तिपुरे च्वना नेपालय् जलवृष्टि
यायेत नवनाग राजापिं साधना याना बिज्याःगुइलि सकलें बिज्याना
च्वन छलपोल छह्य जक बिमज्याःगुलिं जितः सःतके इःगु स्वः नु
धका छवार, निवार, स्ववार तकं ध्यानं खँ मन्यन धाःसा
बलात्कारं व्वना हजि ।

धुलि खँ न्यनाः गुरूं व्युगु स्वां उवना गुरूया चरणे भवपुया
 वाउँह्य सल गया धनाहद (तदँह) स्वया वंगु जुल । तदँह पुम्बूया
 सिथे ध्यँसेँलि थह्यं उवना वयागु द्वाफो स्वां दँहने स्वःता विल ।
 द्वाफो स्वां पुखुइलि लायेव अतिवेगं चाहुला नागपुरे क्वाहाँवन । व
 खनेव जुजुं वाउँह्य सल गया द्वाफो स्वाँ क्वाहाँ वंथासँ क्वाहाँ
 वन । नागपुरनं ध्यन । गनं शुवर्णमये, गनं रुपमये थुकथं थाये
 थासे रत्न धुना तःगुलिं याना तच्चतं जाज्वलेमानं धिना च्वंगुः
 किंकिनि जाल, छत्र, ध्वज, प्रताप डवयेका तःगुलिं याना तच्चतंहे
 न्दाइपुगु थाये जुया च्वन । थुजोगु थायेत मध्येनं बालाना च्वंगु थासे
 दिव्य मणिरत्नया सिंहाशने कर्कोटक नागराजा, बिज्याना च्वन ।
 नाग कन्यारिं, नाग परिवारिं सहितयानाः महाभानन्दं बिज्याना च्वंह्य
 नागराजाया न्होने वन्दना याना छत्रेलिक च्वनाः विन्तियात- हे
 कर्कोटक नागराजा ! जि मेगु खँय् वयागु मखु थ्व नेपालय् अना-
 वृष्टि जुया च्वंगु आपालं दथे धुंकल । उकिं थुगु हा हा काल
 जुया च्वंगु शान्त यायेत सर्वसत्त्वया दुःख नाश यायेत गोश्रृङ्ग पर्वते
 बिज्याना च्वंह्य शान्तिकराचार्य गुरूं शान्तिपुरे नागमण्डल दयेकाः
 यथा विधिथे नागराजारिं साधना याना विज्यात तर उगु मण्डले
 सकल नागराजारिं बिज्यानाःनं कलपोल विमज्यागुलिं गुरूं जितः छत्रया
 हल । हे नागेन्द्र ! छःपिं याकनं विज्याये माल ।

गुणकामदेवया खँ न्यनाःनं उकिया लिसः मव्युसें सुंक च्वना
 च्वन । जुजुं हाकनं विन्तियात- हे नागराजा ! छाये सुंक च्वना
 बिज्याना थ्व जिगु जक निम्ति मखु सकल नेपाल वासिया निर्मित

स्वः याकनं विज्याहूँ । अथेनं नागराजां नमवासे थथे मत्तिइ तथा
 चवन - “अपायेचवतं वां वांलापिं नागराजापिनि ग्होने जि घोरी बिरुप
 जुया चवंहा गथे वने ! अथे धयां व शान्तिकराचार्य थः मवसे जुजु
 वया शिष्य जक व्हया हल । छु नागत मध्ये जि श्रेष्ठ मखुला ?”
 थजाःगु मत्तिइ तसंहे कर्कोटकया तंपिहाँ वल मिखा ह्याउँक कना
 हल । जि मदयेकं व नाग साधन मिछ जुइ मखु न स्वः ! व
 गौड देशया जुजुसा जि कालि दँह निसँ नागवास दँह तकया
 नागतय् जुजु स्वः । स्वना जिगु विष दयाः महापराक्रमि जुया चवनाह्य
 जि, थ्वं सःतः वयेवं वनेमाः धयागु छु वृ ? जिगु थासे जिहे तःधं
 धैगु घमण्ड यात । थथे अभिमान यानाः मुं क स्वजक स्वया चवन ।

थ्व स्वनाः जुजुं गुरु शान्तिकराचार्यया आज्ञार्थे नागपाशं
 चिनाः सात्तू सोला तःदँहनं थत हये मलाःनि कर्कोटकया सकल
 नागपरिवारपिसँ विष ल्होया हल । तर गुरुया मन्त्र द्वारा व विषं
 छुंलगे मजुल । नागयात लुयाः तःदँहनं थत हया सल गया नाग
 यात लुया थंकल । गुगु लं कर्कोटकयात नागपाशं चिनाः लुत्तू लुया
 हःगु स्वः व लँयात थौतकं मनूतय्सं वशिलाचल धका धया तल ।
 थुकथं गुणकामदेव जुजुं कर्कोटक नागराजायात नागपाशं चिनाः बँय्
 लुयाः सल गया व्वाके हहँ कथथे गोशृङ्ग पर्वतया क्वय् थ्यन ।
 अनं च्वय् थंकेत स्वल तर थंके मफयाः ल्वँहफिं स्वानाः नागयात
 अनहे चिना तल ।

थवले कर्कोटक नागराजां गुणकामदेवया वल पराक्रम स्वनाः
 हानं थःत वेदना कष्ट जूगु स्वया लुयाये-लुयाये जुया जुजुयात चिन्तियात-

हे महाराजा गुणकामदेव ! आः जित सास्ति याना बिज्याये मते । जिगु अपराध चेमा याना बिज्याहुँ । छलपोलया आज्ञार्थे जि वये । जितः तसकं स्यात्, हे महाराजा ! बिरुप जुया च्वंगुलिं जि मछालाः जक छलपोलया खँ मन्यनागु खः, आः जि छलपोलं धाःथे जुल ।

कर्कोटक नागया विन्ति न्यना गुणकामदेव जुजुं विन्तिथात- भो नागेन्द्र ! जिह्म गुरु शान्तिकराचार्य आज्ञा जुथे जलवृष्टि यायेया कारणे जि छलपोलयात सःत वयागु खः तर छलपोलं खँ न्यना बिमज्यागुलिं यानाः थुलि यायेमाःगु खः । आ थुगु अपराध चेमा यानाः जि धयार्थे बिज्याये माल । कर्कोटकनं-ज्यु धका आज्ञा जुल । जुजुनं नागयात ल्यु ल्यु तथा व वं बातने थ्यँसेलि नागराजां मछा पहलं विन्तिथात- जि धनं दुने वयेमखु । जुजुनं नागराजायात अनहे त्वःना शान्तिपुरस वना शान्तिकराचार्यया पालि भवपुया अन जूगु खँ फुकं कनाः कर्कोटक बिरुप जुयाः नाग सभाय् वये मछागु खँनं कन । अले नागयात बातने तथा तैगु खँनं कना- आः छलपोलं छु याना बिज्याये माःगु खः व थाकनं याना बिज्याहुँ धका विन्तिथात ।

थथे गुणकामदेव जुजुं कर्कोटक हःगु खँ न्यना शान्तिकराचार्य नागयात सभाय् बिमज्याकुसें बातनेतुं तथा बिधि पूर्वकं पूजाभाव याना मेपि व्याह्य नागतयूतनं उक्तथंहे पूजाभाव याना थुकथं विन्ति

यात- हे नागराजापि ! नेपालय् वा मवगु ह्यद्दं दयेधुंकल लोकपिनि नये मखना तच्चतंहे हाहाकार जुयाः दुःख जूगुलिं वा व्येकेत छलपोलपित्त सःतागु खः । आः छलपोलपिसँ जलवृष्टि याना बिज्याये माल । मेगु छता खँ, हानं कलिकाले थुकथं याये म्वायेक जलवृष्टि पायेया कारणे छलपोलपित्त जिं छगु बिन्तियाये छलपोलपिसँ कृपातया बिज्याये माली । छलपोलपिसँ थः थःगु हि भचा भचा दान याना बिज्याहुँ धका बिन्ति याना बिज्यात ।

शान्तिकराचार्यया बिन्ति न्यना नागपिसँ- ज्यू जिमिगु हि कया बिज्याहुँ धका लोकपिनि उपरे करुणा तथा आज्ञा जुया बिज्याःगु जुल । नागपिसँ आज्ञा जुया बिज्यासेलि शान्तिकराचार्य दुमिके च्वंगु नुगःया हि लिकाना बिज्याःगु जुल । नागदय्गु नुगःया हि भचा भचा लिकाना गुरूं व हिं नागमण्डल च्वयाः दश कर्मादि प्रतिष्ठा याना नागपुरे तथा विधि अनुसारं पूजा यानाः नागपित्त खःता बिज्यात ।

थुगु विधि विधान कथं पूजाभावया प्रभावं ह्यद्दं तक वा मवया च्वंगु नेपालय् छक्कलंहे सर्ग छगुलिंहे सुपाचं त्वपूवल छक्कलंहे बाफय् वल । थुकथं शान्तिकराचार्य गुरूं नवनाग साधना याना जलवृष्टि पायेगु ज्या फुकं सिधय्के धुंका नवनागया हिं च्वयागु मण्डल सहित ज्वना शान्तिपुरसतुं द्राहाँ बिज्याःगु जुल । उखुन्दु निसैं नेपालय् वा वया दुर्भिच्छ शान्त जुया सुभिच्छ सामा बाली बधये जुया सकल नेपाःवासितय् सुख वृद्धि जूगु जुल ।

धुलि जुसेलि सकल प्रजालोकपिसं तच्चतं हर्षमान याना श्री
स्वयम्भू जिनालये पूजा याना द्वादशतीर्थ, अष्ट वैतराग आदि तीर्थे
स्नान याना त्रिरत्नया शरणा वना सद्धर्म चलेयात । थुकथं सकल
प्रजालोकपिं पूण्यकर्म चित्तोत्पति याना च्वंगु जुल ।

(धुगु ख सकता (अटनाथ यायगाशु जव) बुद्धकाल लिपायाशु ख)

(इति श्री स्वयम्भू महापुरुषे श्री नाम साधना जलवृष्टि कारणे नाम अष्टमोऽध्यायः ॥)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सत्ताय ॥

स्वयम्भू पुराण

नवमोऽध्याय प्रारम्भ

पुनर्वार श्री भगवान् बुद्धं मैत्री बोधिसत्त्वयात् आज्ञा दयेका विज्यात्— श्री शान्तिकराचार्य गौड देशं वीरमर्ती पीठ सेवा यानाः नेपाल मण्डले उप छन्दोह पीठे पूर्व सेवा विज्याना गुणाकर वज्राचार्यया पाखे प्रवज्या सम्बर कथा शान्ति श्री भिक्षु धका भिक्षु चर्या पुनरावृत्ति जुया वज्राचार्याभिषेक कथा शान्तिकराचार्य श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप गुप्त यात् स्वयम्भू चैत्य दयेके धुसेलि दश-कर्मादि प्रतिस्था याना पञ्चपूर, नागपूर, वसपूर, अग्निपूर व वायुपूर स्थापना या नापं शान्तिपूर स्थापना याना शान्तिपुरे श्री सुख विवरण धयागु कोष्ठे चिन्तामणि वृत्ते कुयेका जवे चिन्तामणि घट तथा देपाये पाखे चिन्तामणि रत्नया सिंहाशने वज्रासनं फेतुना पूर्व मुख याना आस्फाणक समाधि योगय् च्वना विज्याना च्वन ।

कलि काले कामरुकामाक्ष देशे शशी धयाह्य यक्षराजाया माया धयाह्य यक्षनीया कुले श्री आर्यावलोकितेश्वर लोकनाथ धका जन्म कावनीगु इलय् नेपालय नरेन्द्रदेव जुजुया पर्यास भिनिदं तक

वा मवथा हाहाकार जुइगु इलय् शान्तिकराचार्यया शिष्य वन्धुदत्त
 वज्राचार्य, नरेन्द्रदेव जुजु व ललित ज्यापु स्वह्म कामरुकामाक्ष देशे
 वना श्री वन्धुदत्त श्री लोकनाथ करुणामय नेपालय् बिज्याका जल
 वृष्टि याना वाया दुने जाकि दयेका श्री लोकनाथया रथ यात्रा
 दयेका बिज्याइ ।

युलि लोकनाथ दायमण जुल ।

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो प्रमयि ॥ नमो संभाय ॥

स्वयम्भू पुराण

उ प ती र्थ

बागदुवा

बागमती तीर्थे श्री क्रकुत्तन्द तथागतं अभयानन्द गुणध्वज
आदि प्यंगु कुलया लोकपित प्रवर्ज्या सम्बर बिया प्रवर्जित भिक्षुयाःशु
थाये मेला चैत्र कृष्ण अमावशी मेष संक्रान्ति सोमवार स्नान द्वाफो
स्वाँ दान पिण्डपात्र ॥१॥

तारातीर्थ

तारातीर्थ बागदुवालसंतुं, एव तारातीर्थे हिमवति शहरयाह्न
गुणाकर ब्राह्मण्या पुत्र अय्ला एव त्वना बेश्या गमन याना जूहा
धनाकर ब्राह्मण उद्धार जुया वंगु एव तीर्थे मेला चैत्र शुक्ल पञ्चमी
बुधवार स्नान उफोस्वाँ, दान ताराशत नाम ॥२॥

सुन्दरीजल

सुन्दरीजल सहस्रधारा तीर्थ, एव तीर्थे स्वर्गया गरुड व पातालया
नाग उद्धार जुया वंगु थाये । मेला जेष्ठ शुक्ल दशमी स्नान
केतुकि स्वाँ, दान मत ॥३॥

कागेश्वर

कागेश्वर व्यम तीर्थ, धन महादेवया कला पार्वती उद्धार जुया
वंगु, ध्व तीर्थ मेला भाद्र शुक्ल अष्टमी स्थान धतुर स्वां, दान त्रिशुल ॥४॥
तःदँह

तःदँह धनाहद ध्व तीर्थ बारानसीयाह्न हरिदास ब्राह्मण
उद्धार जुया वंगु, ध्व तीर्थ मेला पौष शुक्ल दशमी स्नान सितु
तियातःगु द्वाफो स्वां, दान पिण्डपात्र ॥५॥

कुरूवा

कुरूवा काँपोतल तीर्थ, ध्व तीर्थ हिरण्यवासी देशयाह्न धनुधर
व्याधा उद्धार जुया वंगु, ध्व तीर्थया मेला माघ पुहि मकसंक्रान्ति
स्नान उफो स्वां, दान भूमी दान ॥६॥

मातातीर्थ

मातातीर्थ मातृतीर्थ, ध्व तीर्थ मां लिसे छुते जुया च्यंहा काये
मचा सुमेधं मांयात अगतित्वं उद्धार याःगु ध्व तीर्थ मेला चैत्रकृष्ण
पक्षे ओंसि स्नान नस्वा, दान निसला ॥७॥

सरश्वती कुण्ड, ज्ञान कुण्ड

सरश्वती कुण्ड, ज्ञान कुण्ड तीर्थ, ध्व तीर्थ नेपाःवासि मूढत्व
मनुर्नाम ब्राह्मण विद्वान जुयाः उद्धार जुया वंगु मेला माघ शुक्ल
श्रीपञ्चमी स्नान सरश्वती स्वां, दान सफू ॥८॥

मच्छेनारायण

मच्छेगां मीन तीर्थ, ध्व तीर्थ स्वर्गया इन्द्रादि दशदिग

लोकपाल देवतापिनिगु गँप्याखँ हूगु, ज्ञान मुक्ति उद्धार जुया वंगु
तीर्थया मेला अनला लल्लिहे स्नान उफो स्वां दान कँय् दय्माये
चाकुमधि तथा दान ॥६॥

गोडावरी

गोडावरी कुराड, थ्व तीर्थे केशनी उपकेशनी धिलाच्च माजु फुच्च
माजु गोमाता धालसाँ सायात उद्धार याःगु मेला श्रावण महिना
लल्लि स्नान पञ्चगव्य, दान पिरडपात्र ॥१०॥

नाला

नाला पुराय माता तीर्थ, थ्व तीर्थे नागरी देश धालसाँ नाला
देशयाह्य दिर्घरथ महाराजा प्रभृति सकललोकपिं उपोषध अष्टमी
अत दना उद्धार जूगु श्री नाला करुणामय स्थापनायाःगु थ्व तीर्थे
मेला कार्तिक शुक्ल मूखः अष्टमी स्नान ट्राफो स्वां दान चन्द्रमा ॥११॥

चण्डेश्वरी

भोत चण्डेश्वरी उग्र तीर्थ, थ्व तीर्थे वीर चण्डी दैत्य उद्धार
जुया वंगु थ्व तीर्थया मेला वैशाख शुक्ल पक्ष पुहि स्नान हामो
दान तुयुहामो, लुँ बहया आत्माविम्ब ॥१२॥

पनौती

पनौती सच्ची तीर्थ, थ्व तीर्थे विरुपाक्ष उद्धार जुया वंगु तीर्थया
मेला माघ लल्लि स्नान पञ्चपल्लव, दान पिरडपात्र ॥१३॥

शंखुचा

नमोदा धर्मरती तीर्थ, थ्व तीर्थया च्वय् च्वंगु गन्धमाद पर्वते
पनौती देशयाह्य जुजुया काये महासस्त्र कुमार थःगु ला थल्ल ध्यना

मां धुँयात ला नकःवंह्य उह्य महासत्त्वया अस्ति धातु द्रुथनाः दयेका
तःगु चैत्र्य स्थापना जुगु मेला कार्तिक पूर्णिमा सकिमिला पुहि स्नान
पञ्च सुगन्ध दान वस्त्र ॥१४॥

दोलाघाट

देवरती तीर्थ, श्व तीर्थे स्वर्गया अपशरापिसं श्री करुणामयया
अष्टमी व्रत दना उद्धार जुया वंगु श्व तीर्थया मेला मकरसंक्रान्ति
स्नान पञ्च पल्लव दान सिरा ॥१५॥

सांगु देवी घाट

धर्मवती तीर्थ, श्व तीर्थ नुवाकोतया जुबुपि उद्धार जुया वंगु
मेला चैत्र पूर्णिमा स्नान पञ्चसुगन्ध, दान सिसावुसा ॥१६॥

रहुती तीर्थ

रहुती तीर्थ तर नीनिधा हिति मखु श्व फुक्व हितियां चव्य
लः लुया वया च्वंगु थासे धागधर तीर्थ श्व तीर्थे वालसुकि
नागया काये मूचलिरुड नाग उद्धार जुया वंगु मेला चैत्र शुक्ल
पुहि व मेषसंक्रान्ति चूलातकि श्व तीर्थया मेला जुइ श्व तीर्थे
स्नान पञ्चसुगन्ध, दान जल घट ॥१७॥

तोखा

सपन तीर्थ स्वपना तीर्थ, श्व तीर्थे महारोगि चखुंषा
उद्धार जुया वंगु मेला मेषसंक्रान्ति स्नान जी स्वां, दान हामो
घ्यो चाकु ॥१८॥

सक्व तारा तीर्थ

तारा तीर्थं च तीर्थं कुलिदपूरयाह्य कुलिकमति सांस देशयाह्य
सांस महाजन उद्धार जुया वंगु श्री वज्रजोगिनी धालसां खङ्गजोगिनी
स्थापना जूगु शंखदेव जुजु वंगलसिमां जन्म जूगु ॥१६॥

यंकिदँह

इन्द्रकिल कुण्ड, च तीर्थं स्वर्गया इन्द्र उद्धार जुया वंगु
मेला भाद्र शुक्ल पदा पुहि स्नान हामो, दान मत ॥२०॥

पशुपती आर्यघाट

वारूवह तीर्थ, च तीर्थं नेपाः वासिजन उद्धार जुया वंगु
मेला कार्तिक शुक्ल मूखः अष्टमी स्नान पले स्वां. दान शूर्या ॥२१॥

(इति श्री स्वयम्भू पुराणे २० अध्याय उगनीयं वर्णनोनाथ नवमोऽध्यायः)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो घर्माय ॥ नमो नचाय ॥

स्वयम्भू पुराण दशम अध्याय प्रारम्भ

पुनर्वार धनंलि गोपुच्छ पर्वतस वास याना च्वंहा चूडा भिक्षुणी
सुशील धारणा याना प्रवर्ज्या व्रत कथाः श्री धर्मधातु स्वयम्भू चेरय
यात उफो स्वा दोहलपा नवाक्षर मन्त्रं जप याना नयेगु सिसाबुसा
जक नया, धर्मकथा कना बिज्याना च्वंहा श्री शाक्यमुनियातनं
पञ्चोपचार पूजा याना धर्म श्रवण याना च्वंच्वंगु जुल ।

थबले श्री भगवानं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे चूडा ! छं
न्यँ, थव स्वयम्भू पर्वते गुह्य मनुष्यं किंचित् जक दशांकुशलादि पाप
यात धासां मेमेगु थासे कोति पाप यानागुथे आपालं दोष लाना
शैरव आदि अनेक नरक दुःख भोग कल्पं-कल्प तक याये माली ।
अथेहे हानं थुगु पर्वते किंचित् जक धर्म यातसां कोटि पुण्य
यानागुथा फल प्राप्त जुया आपालं मङ्गल जुया अनेक ऐश्वर्य प्राप्त
जुइ । थुलिथा कारणे थुगु पर्वते किंचित् जक पाप व धर्म यातसां
आपालं फल प्राप्त जुइ ।

हे चूडा ! ध्येया कारणे ह्यनं सीका सकल पापकर्म त्वःना
त्रिकालेसं धुह्य श्री स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वरयात पूजा याना मन्त्र
धारणी पाठ यानाः सेवा याना च्वं । धुगु पुण्यया प्रभावं भिनिदं
दयेव ह्यन्त पञ्चभिज्ञ पद निश्चयेनं प्राप्त जुइ धका आज्ञा दयेका
विज्यात । श्री शाक्यमुनिया धुजोगु आज्ञा न्यना चूडा भिच्छुनी
तच्चतं लय्ताया बुद्ध भगवानयात वन्दना यानाः उगु स्वयम्भू पर्वतसँ वास
याना च्वंगु जुल ।

श्री स्वयम्भू पर्वतया पश्चिम भागे गोपुच्छ पर्वते च्वनाः गथे
श्री शाक्यमुनि बुद्धं आज्ञा जुया विज्याःगु खः अथेहे श्री स्वयम्भू
पुराण सधर्म कथा ज्ञानि परिडतजनपिसं यथार्थ प्रमाणर्थं व्याख्या
यानाः कने माल । हानं परिडत धर्म भानकपिसँ प्रकास यानाः कनेगु
महाउत्तमनं खः विहार, पुण्यक्षत्र, तीर्थ धुजोगु थासे जक सभा दयेका
व्याख्यान यानाः कनेगु उत्तम जुइ । सन्ध्याकाले अशुद्ध थासे मकने
अशुद्धगु थाये शुद्ध यानाः तिति कने । सुनँ मनुष्य धुगु सधर्म
कथा स्वयम्भू पुराण कना च्वंगु अप्रतिष्ठ जुया अश्रद्धा कथं निन्द्रा
यानाः न्यन धालसा व मनुष्यं नरक भोक यायेमाली । अथे जूगुलि
श्रोतादि (धर्मकथा न्यनीपि) व धर्म भाणक (कनीह्य परिडत) निह्य-
सियाँ एकाग्र चित्तं शुद्धात्मां कनेमाल, न्यनेमाल ।

धुकथं गुह्य परिडतं नियमं कना च्वनी, गुह्यसियाँ धुगु धर्म
धातु ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति जुया विज्याःगु स्वयम्भू पुराणया
सधर्म कथा न्यना च्वनी यजाःपिं पुण्यात्मा जुया च्वंपिं मनुष्यपिं
उगु पुण्यया प्रभावं सर्व पापं मुक्त जुया सर्व क्लेशावर्णं मुक्त जुया

दश कुशल पाप कर्म धीहे मफरा राग, द्वेष, मोह, माया आदि नाश जुया: महा बुद्धिमानि अत्यन्त तेजस्वी जुग वड । हानं सद्धर्म गुणरूपि सम्पत्ति पूर्ण जुया सकलसत्त्व हित यायेगु चित्त जुया महा त्यागिवन्त जुया, दान धर्मे ग्यह्य जुड । धुकथं धर्मचित्त जुया, कायवाक्चित्त शुद्ध जुया, दुर्गतिस गुवलें जन्म जुड स्वाःला, शतगनी जन्म जुया दशपारमिता पूर्ण ज्वह्य जुया दशज्ञान लाना दशभूमि इश्वर जुया सकल सामाग्रिनं पूर्ण जुया सर्व मारगण त्याका बोधिसम्भारं पूर्ण जुया श्री सम्यक्सम्बुद्ध पद तक लाना महामोक्ष वनीह्य जुड ।

श्री स्वयम्भू ज्योतिरुष उत्पत्ति जूगु स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथाया सफू दयेका: थ:गु छे' तथा सद्धर्म कना: न्यंका: बोधिवन चले या, याकि । धुगु पुण्यद्वारा सदानं मङ्गल जुया देशेन सुभिन्न जुड । महा ऐश्वर्य सुखभोग लाना अन्तस मोक्षगति प्राप्त जुड । थथे सद्धर्म स्वयम्भू पुराण कथा गुह्यसें न्यनी, गुह्यसें कनी, गुह्यसें सफू दयेकी उह्य पुण्यात्मापिन्त कृपा दृष्टिं स्वया सदाकालं मङ्गल याना रक्षा याइ । हानं प्रज्ञा पारमितादि दशपारमिता देवीपिसँ सदां मङ्गल याना बोधि सामाग्रिनं पूर्ण जुडका बिड । श्री आर्यावलोकितेश्वर करुणामय आदि सकल बोधिसत्त्वपिसँ सदां कल्याण याना रक्षा याना उद्धार याइ ।

हानं ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्रादि सकल लोकपाल गणपिसँ सुदृष्टिनं स्वया: रक्षा याइ । हानं गन्धर्व, किन्नर, यक्ष, राक्षस, नाग, गरुड, कुम्भारड गण ध्वते सकलसियां श्री स्वयम्भू पुराण

कंह्य, न्यंह्य, च्वह्य, सफू दयेका तःह्य थथेंजापित सुदृष्टिं स्वया सदां रक्षा याइ । हानं विद्याधर, सिद्धागण साध्यगण थुपिं सकसियांनं श्री स्वयम्भू पुराण कंह्य, न्यंह्य, सफू च्वःह्य, दयेकूह्य थथेंजापित सदां महल याना उद्धार याइ । हानं भूत, प्रेत, पिशाच आदिं दुष्टचित्त जुयावंपिं मारगणपिसँ थ्व सफू दुगु थासे पलातये फइमखु, धिइ फइमखु । हानं गुह्य मनुष्यं श्री स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा सफू च्वइ, च्वकातइ, च्वकाः प्रकास याइ, सफू दान याइ, थुगु महायान सूत्र श्री ज्योतिरूप स्वयम्भू उत्पति, सद्धर्म कथा, स्वयम्भू पुराण च्वयागु सफू दान यानागु फलं याकनं क्लेशावर्ण मुक्त जुया बोधिचित्त उत्पति जुया पुण्यसम्भारं पूर्ण जुया अनुत्तर संम्यक्सम्बोधि प्राप्त जुइ । थुगु स्वयम्भू पुराण सफू च्वकूह्येसित, महायान सफू च्वकूगु फल प्राप्त जुइ । हानं गुह्येसियां थ्व स्वयम्भू पुराण सफू थःगु छें तथा सद्धर्म कनी पूजा याइ उह्य मनुष्ययात थुगु पुण्यं सुखावति भुवनय् वास लाइ ।

गुह्येसियां थ्व ज्योतिरूप स्वयम्भू उत्पति कथा स्वयम्भू पुराण च्वया दशकर्मादि प्रतिष्ठा याना तइ उह्येसिया छें सर्वदुःख नास जुया ऐश्वर्य स्थिर जुइ । बुद्धिमानिपिसँ श्री ज्योतिरूपया सत्कथा च्वया, च्वका थह्यं धारणा याना मेपित कनी, कंवी सदां लुमंका च्वनी उह्य अन्तकारे जिनपुत्रपिसँ बोधिसत्वपिसँ रक्षा याकाः सुखावति भुवनय् अमिताम्भ तथागतया थाये जन्म कावने दइ । थ्व स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा न्यंका, न्यना च्वपित पूजा याना थह्यं फवत्र भोजन याकी उह्य दानपतियात सकल बुद्धपिसँ, प्रत्येक बुद्धपिसँ,

बोधिसत्त्वपिसँ, भिक्षुपिसँ, जंगिपिसँ, आचार्यपित भोजन याकागु फल प्राप्त जुइ । थुलिया कारणे स्वयम्भू पुराण च्वेपित, कनीपित, न्यनीपित पूजा याये माने याये योग्य जू ।

हानं थुगु स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा च्वथा, कंका, कना न्यंकागु पुण्य फल बुद्ध बोधिसत्त्वपित भोजन याकागुति फल प्राप्त जुइ । भिक्षुपित भोजन याकागु फल प्राप्त जुइ । हानं गुरु वज्राचार्य व बुद्धाचार्यपितनं भोजन याकागु फल प्राप्त जुइ । थथे थुगु स्वयम्भू पुराण सफू च्वका सद्धर्म प्रचार याकृत्तयात सकन बुद्ध बोधिसत्त्वपिसँ सदां रक्षा याइ । हानं इन्द्रादि लोकपालपिसँ सुदृष्टि स्वया सर्व बिघ्न निवारण याना सर्वत्र संरक्षा याइ । थुगु पुण्यं शत्रु धयापि मदया सकल मित्रभाव जुई, दुष्ट जनपिं सकले हित चित्त जुइ । वन जन्तुया भयनं गुवलें दैमखु । राज भये, चौर भये, जल भये, सर्पया भये, अभिचार भये, कुष्ठरोगादि भये, वात पित्त श्लेष्म त्रिधातुक आदि थधिगु भये गुवलेंहे दइ मखु । न्हागु थासे वंसाँ उपद्रवादि धैगुहे दैमखु सदाकालं मङ्गल जुया च्वनी ।

अथे जूगुलि थ्व संसारया सकल लोकपिसँ श्री स्वयम्भूया उत्पत्ति कथा स्वयम्भू पुराणे सद्धर्म कथा न्यना सदां श्री स्वयम्भूया शरण वना सेवा याये माल ।

श्री शाक्यमुनीन्द्र आज्ञा जुया बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्त्व, हे सर्वसंधर्षि ! गुह्यसियां गुगुथासे श्री स्वयम्भू पुराण कना च्वनी उगु थाये महाउत्तम पुण्य क्षेत्र धका सीकि । गथे श्री ज्योतिरूप

स्वयम्भू बिगजमान जुया विज्याःगु पर्वत उत्तम जुया च्वन, अथेहे
थुगु धर्म व्याख्यान जूगु थाये महाउत्तम धका सीकि । थुगु श्री
स्वयम्भू पुराण सधर्म कथा व्याख्यान जुया च्वंगु थासे सकल
तथागतपिसँ प्रत्येक बुद्धपिसँ बोधिसत्त्वपिसँ सुदृष्टि स्वया सदां रक्षा
थाइ । हानं थर्थेजागु धर्मकथा प्रकाश जुया च्वंगु देशे सदाकालं
इले व्यले जलवृष्टि जुया सुभिन्ने जुइ । गुर्के याना वा, व्ह्वा आदि
सामा बधये जुइ ।

थर्थेजागु श्री स्वयम्भू पुराण व्याख्यान जुया च्वंगु राज्ये जुजुं
धर्मया न्यायं सकल प्रजालोकपितं प्रतिपाल थाये फैं । धुलित महा
उत्तम जुया च्वंगु श्री ज्योतिरूप स्वयम्भू उत्पत्ति स्वयम्भू पुराण
सद्धर्म कथा सकल लोकं सफू च्वया, कना, न्यंका प्रचार याना
सकल देवलोकया आश्रये जुया विज्याह्व श्री स्वयम्भूयात स्मरण
याना च्वनेमाल धका श्री शाक्य मुनीन्द्र भगवान बुद्ध मैत्री बोधि-
सत्त्वयात आज्ञा दयेका विज्याःगु खँ कुट्कुटाराम महाबिहारे उपगुप्त
भिन्नुं सम्राट अशोक महाराजायात आज्ञा दयेका विज्याःगु स्वयम्भू
महापुराण वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू पुराण पुनर्लेखन प्रणय दामोदरदास समाप्त)

ये धर्मा हेतु प्रभवा हेतुतेषां तथागतः ।
ह्यवदत्तेषांच यो निरोध एवंवादि महाश्रवण ॥

लेखक—बद्रीरत्न बज्राचार्य सबल बाहा यें